

Floýd A. Brobbel

Ýoldaky kynçylyklar

MESIHINIŇ DURMUŞYNDAKY
YZARLANMALAR

***“Eger ýüzüne “Seresaplyk bilen ulanmaly” diýip,
möhür basmasy zerur bolan kitap bar bolsa,
onda siziň elniňizdäki kitap hut şol kitapdyr. Siz
ony okanyňyzdan soň üýtgärsiňiz”.***

“XXI asyrdaky günbatar ýygnaýyş mesihilere (şeýle hem, beýleki dini azlyklara) edilýän dini çäklendirmeleriň, basyşlaryň we yzarlamalaryň güýçlenýändigine kem-kemden düşünişip başlaýar. Emma synaglaryň bu dürli görnüşleriniň arasyndaky tapawutlara düşünmeklik we akyl ýetirmeklik Mesihiniň bütin dünýädäki yzyna eýerijiler üçin aňsat iş bolmady. Floyd Brobbel özüniň “*Ýoldaky kynçylyklar*” atly kitabynda yzarlamalaryň dürli derejedäki şkalalaryny ussatlyk bilen şekillendirýär we aslynda Mesihiniň Hoş Habara wepaly şägirdi bolmagyň nämäni aňladýandygy baradaky gürrüňleri gaty gowy beýan edýär. Floýdyň şahsy açyklygy, ejizligi we yhlasy sazlaşýar-da, bu zatlaryň hemmesi bu kitaby deňi-taýy bolmadyk edýär, şonuň üçin men ony okamagy tutanýerlilik bilen teklip edýärin”.

— **Braýan F. O’Konnell**, *Seslenme hyzmatlary kompaniýanyň* baş direktory; *Dini azatlyk hyzmatdaşlygy guramanyň* kömekçisi

“Siz yzarlamalar barada bu sözi — üstünden gülmeler, basyş etmeler, hukugyny kemsitmeler, töhmet atmalar, hüjüm etmeler, tussag etmek üçin saklamak, gynamak we ejir çekijilik ýaly sözleri — ulanman gürlemegi öwrenersiňiz. Olaryň Täze Ähtde we dünýäniň köp ýurtlaryndaky häzirki mesihileriň durmuşynda öz yzy bilen nämäni alyp gelyşini görersiňiz. Hatda özüňizde oňaly hem rahat durmuşdan lezzet almaga mümkinçiligiňiz bolsa-da, ýoldaky kynçylyklary Mesih bilen ýeňip geçmegi öwrenersiňiz”.

— **Kristofer Zauer**, Gessen teologiki mekdebiň dini azatlyk we mesihileriň yzarlanşyny öwrenýän kafedranynyň professory, Germaniýa; Halkara dini azatlyk institutynyň direktory

“Görgüler erbetligiň üstünden ýeňiş gazanmakda we bu garaňky dünýäde Mesihiň nuruny saçmakda Hudaýyň meýilnamasynyň aýrylmaz bölegidir. Yzarlamalar — bu diňe iň aýratyn ýagdaýlarda bolup geçýän hadysa däldir. Floýd Brobbel “*Ýoldaky kynçylyklar*” atly kitabynda adamlaryň Hoş Habara iki usulyň haýsy hem bolsa birinde seretjekdiklerini ýatladýar: olar ýa-ha habary eşidip, şatlyk bilen kabul ederler, ýa-da onuň wagyzçysyna garşy çykarlar. Bu kitaby howpsuzlyga hem oňaly ýaşayşa endik edinen günbatarly mesihilere okamak hökman gerek. Brobbel hemme zady öz içine alýan görgüler teologiýasyna çynlakaý seretmeklige imanlylary tutanýerlilik bilen çagyryýar. Bu özüňe getiriji kitapdyr, şol bir wagtyň özünde-de, ol umytlaryň hem ruhlanmalaryň ýygynydyr. Ony okaň we üýtgäň”.

— **Jim Týun**, “Emmaus” ýygynagynyň ruhy çopany; *Impakt gullugynyň* prezidenti

“Meniň pikirimçe, demirgazyk amerikan ýygnagy dünýäniň beýleki böleklerindäki mesihileriň durmuşynyň nähilidigini ýatdan çykarýar. Belki, bu Beýik tabşyryk barada okuwynyň ýok bolmagy ýa-da töwekgelçilikden gaça durmaga gönükdirilen medeni öňe gidiş ýagdaýynda ýaşaýany üçin ýaş nesliň yzarlanmalara düşünmeýändigini bilen baglanyşyklydyr. “*Ýoldaky kynçylyklar*” — bu mesihiler üçin yzarlanmalar ýaly hadysa babatdaky nadanlyga garşy dermandyr. Ol bir wagtyň özünde gussaly hem şatlykly bolup, biziň yzarlanýlan doganlarymyzyň duýýan zatlarynyň şöhlelenmesi bolup durýar”.

— **Ted Esler**, filosofiýanyň doktory, *Missio Nexus* guramanyň prezidenti

“Eger ýüzüne “Seresaplyk bilen ulanmaly” diýip, möhür basmasy zerur bolan kitap bar bolsa, onda siziň eliňizdäki hut şol kitapdyr. Siz ony okanyňyzdan soň üýtgärsiňiz. Muňa hiç hili şübhe

ýokdur. Yzarlanmalar şertlerinde ýaşayan doganlarymyzyň seslerini adatdan daşary usulda eşitmeklik Floýd Brobbeler başardypdyr. Ol döredijilikli usuly ulanyp, *Mukaddes Ýazgynyň* aýatlary, ruhlandyryjy şaýatlyklar we özünden öňküleriň işleri bilen olaryň seslerini alada hem ussatlyk bilen güýçlendirýär. “*Ýoldaky kynçylyklar*” — bu kitap demirgazyk ýygnaçynyň ünsüni göni bu dünýäniň duzy hem nury bolmaktaky nähoşlugymyza, aljyraňňylygymyza we ýakymсыз ýyly perwaýsyzlygymyza çekýär. Ony bagyş edilmä çagyryş hökmünde okaň ýa-da öz wagzyňyzyň esasy edip goýuň. Bu hem, Kanada ýygnaçyny we Mesihniň yzyna hakyky eýeriji bolmaklary üçin bu çagyryş zerur gerek bolan beýleki mesihileri üýtgeder”.

— **Emma Dipper**, gender meseleler we dini azatlyk boýunça maslahatçy, “Ejir çekenleriň sesi — Kanada”; Ähli Halklaryň Mesihniň Kollejiniň mugallymy, Beýik Britaniýa

“Bu meniň yzarlama barada okan kitaplarymyň in gowusy. Floýd bu kitaby ýazan wagtynda Hudaýyň merhemetiniň we mesh etmesiniň onuň üstünde bolandygy görnüp dur. Men bu kitaby okap başlanymdan soň saklanyp bilmedim. Onda okamak üçin örän ýakymly we ýönekeý formatda berlen ajaýyp Mukaddes Kitap mazmun bar. Men Günbatardaky mesihileriň hemmesine bu kitap bilen tanyşmagy teklipe edýärim, sebäbi ol biziň “azat” ýurtlarymyzda häzir güýçlenýän we indiki boljak yzarlamalara garşy durmagymyza kömek eder”.

— **Hormoz Şariat**, filosofiýanyň doktory, *Eýran Diri gulluklar guramanyň* esaslandyryjysy / prezidenti

“Juda köp wagtlaп mesihileri yzarlama dünýäniň gürrüň berilmeýän taryhy bolup galýar. Floýd Brobbel “*Ýoldaky kynçylyklar*” kitabynda Mukaddes Kitaba çuň düşüncesine we gullukdaky baý tejribesine esaslanyp, “yzarlama” sözüni takyk açyp

görkezýär, okyjyny öz ynamymyza garşy çykmalaryň dürli ölçeglerini, gyraňlaryny we meselelerini görmäge kömek edýän syýahata ugradýar. Floýd onýyllyklaryň dowamynda bütin dünýädeki yzarlanylýan mesihileriň dosty, goragçysy we daýaný boldy. Yzarlanylýan ýygnaç bilen egin-egne berip gulluk etmäniň tejribesiniň, gören görnüşleriniň, biliminiň arkasyndan Floýdyň haýyşlary ýiti, ýerlikli hem degerlidir.

Köp mesihiler üçin gündelik hakykat bolup durýan yzarlannmalar, öňküsi ýaly, başgalar üçin ýat zat bolmasynda galýar. Şonuň üçin Floýdyň bu kitabyňy hemmelere we her bir adama okamak gerek. Ol size nägilelik bildirer, Mesih bilen ýörmekde güýçli bolmagyňyza kömek eder we siziň bütin dünýädeki yzarlanylýan doganlarymyza bolan söýgiňizi çuňlaşdyrar. Men ony diýseň teklipe edýärin”.

— **Godfri Ýogaraja**, ylahyýetiň bakalawry, gullugyň bakalawry, Bütindünýä hoşhabarçylyk ulgamynyň general kätibiniň orunbasary, WEA dini azatlygy boýunça Komissiýanyň ýerine ýetiriji direktory

“Floýd Brobbel öz ýurdunda we bütin dünýäde bolup geçýän yzarlammalary her bir mesihi görüp biler ýaly we taýýarlanylýan biler ýaly edip ýazýar. Isany yzarladylar, şonuň üçin Ol Öz yzyna eýerijilere-de şonuň ýaly ykbalyň garaşýanyňy bize aýdypdy. Eger siz Floýdyň çykyşyny eýýäm eşiden bolsaňyz, onda “*Ýoldaky kynçylyklar*” kitabynda onuň ýygnaç hakyky wakalarynyň we faktlarynyň hat üsti bilen juda gyzykly beýan edilişini taparsyňyz. Takyk saýlanylýan gürrüň bermeleri, dünýäniň dürli ýurtlaryndaky mesihileriň işlerini synlamany we Mukaddes Ýazgyny ulanyp, awtor “yzarlannmalaryň şkalasyny” döredýär. Bu kitap söz üsti bilen ýaňsýlamalaryň we hukuklary bozmanyň, şeýle hem, fiziki taýdan urmanyň, gynamanyň we türmä salmalaryň mesihileriň kalplaryna nähili täsir edýändigini düşündirýär. “Yzarlannmalaryň masştaby — bu ýöne bir olaryň ýokary derejeligini kesgitlemeýär. Ol dünýäniň ýigrenjiniň güýjüni we şol ýigrenjiň Hudaýyň çagalaryna garşy ýüze çykarylýşyny belleýär” — diýip, Floýd Brobbel ýazýar”.

— **Don Hatçinson**, *Ansero Services Inc.* direktory; “*Gabawda. Kanadada 150 ýyllap dini azatlyk we ýygnak*” (1867–2017) we “*Ýygnak hem jemgyýet. I asyrdaky raýatlyk sapaklary XXI asyrdaky mesihiler üçin*” kitaplaryň awtory

“Gizlin ýa-da aç-açan yzarlamlar Hoş Habara laýyklykda, durmuşyň tebigy netijesi hökmünde görkezilen. Bu öňden gelýän taýýarlyga esaslanyp, Mukaddes Ýazgynyň prizmasynyň içinden alnyp ýazylan tekst, özüniň ynsanlyk tebigatyna garamazdan, Isanyň yzyna eýerme kararyna gelen wepaly şaýatlar hakdaky kuwwatly şaýatlyklar bolýar”.

— Komissar **Kristin Makmillan**, Halas ediş Goşunynyň sosial adalat Halkara komissiýasyny esaslandyryjy we onuň direktory

“Bu aklyňa aýlandyrylan kitapda meniň köne dostum we kärkeşim Floýd yzarlamlar düşünjesini giňeldýär. Floýdyň diňe bir yzarlamlara kesgitleme bermän, eýsem, onuň Isanyň ýoly bolup durýandygyny hem görkezýändigini üçin kitap ruhlandyryjy kitap boldy. Oňa aňsat düşüniş bolýar, sebäbi Floýd yzarlamlaryň dürli görnüşlerini anyk kesgitleýär we her bir bagyş edilen mesihä bu maglumaty gündelik durmuşynda ulanmaga kömek edýär”.

— **Bob Fu**, filosofiýanyň doktory, *Hytaýa ýardam guramanyň* esaslandyryjysy/prezidenti, “*Hudaýyň ikitaraplaýyn agent*” kitabynyň awtory

“Yzarlamlar we ejir çekmeklik — bu, elbetde, islendik pursatda biziň ünsümüzizi özüne çekýär. Floýd gaty üýtgeşik we pikirlenmäge mejbur edýän görnüşde soraglara jogap berýär. Ol bu soraglary Hudaýyň Hoş Habar çäklendirilýän ýurtlarda ýaşaýan çagalarynyň käbirleriniň durmuşynyň üsti bilen açyp görkezýär. “Ejir çekenleriň sesinde” uzak ýyllap işläň döwründe ol Hudaýyň şol çagalary bilen gatnaşykda boldy. Bu kitaby

okamak zerurdyr, sebäbi şeýle ýagdaý biziň islendik birimize garaşyp biler”.

— **Merw Naýt**, “Ejir çekenleri” esaslandyryjylaryň biri — Awstraliýa”; *ICA-nyň* taryhçysy we arhiwçisi

“Meniň dostum Floýd Brobbel, Isa Mesihiň kämil şägirdi bolanymyz üçin ýöreyän “kyn ýolumyzyň” etaplaryny kesgitlemek bilen mesihilik ýygnağyna ullakan hyzmat etdi. Onuň berýän gürrüňleri täsir galdyrýar we meniň yzarlanylýan mesihiler bilen köp ýyldan bäri gatnaşýanymdan çen tutsaň, olar takyk hem hakyky.

Bu kitaby okamaklyk meni 1992-nji ýylda Iýerusalime eden birinji saparymy ýadyma saldy. Şonda men kanadaly mesihi syýahatçylaryň bir toparyny Mesihiň *Bia Doloroza* — hasrat Ýoly — bilen geçen haçly ýolunyň on iki etapyndan alyp geçdim. Mesihiň meniň ugrumda (hemmeleriň ugrunda) ejir çekendigi üçin Oňa bolan çäksiz minnetdarlygym basmarlaýan hem agyryly bolmady-da, gaýtam, çuňlaşdy, Isanyň göreldesi bolsa, meni Onuň yzyna her gün düşmeklige ruhlandyrdy.

Floýdyň Isanyň wepaly şägirdiniň yzarlanylmasynyň howsalaly sekiz derejesine bolan garaýşy hakykatdanam ýiti. Ol: “Mesihileri yzarlamalara ilki bilen hakyky şägirtçiligiň normatiwi hökmünde garamak gerek” diýende, düýp özeni takyk kesgitleýär. Iň esasy zat, ol bize Mugallymymyz hem Rebbimiz bolan Isanyň Özünüň bu synaglaryň hemmesinden geçendigini we olara seslenendigini görkezmäge çalyşýar. Petrusyň özüniň birinji hatynda ýazyşy ýaly, edil Isanyň yzyndan barýan ýaly, biz Oňa öýkünmelidiris! Gowy Mukaddes Kitap analizi, şahsy şaýatlyklar we döredijilikli ulanyşlar bu kitaby okamaga mynasyp edýär. Ony öz dostlaryňyz bilen paýlaşyň!”

— **Pol Estabruks**, ýazyjy, spiker, *Açyk gapylar Kanada* mugallymy

Ýoldaky kynçylyklar

MESIHINIŇ DURMUŞYNDAKY
YZARLANMALAR

Floýd A. Brobbel

Ýoldaky kynçylyklar
Mesihiniň durmuşyndaky yzarlanmalar
Floýd A. Brobbel

Originally published in English under the title:
Trouble on the Way: Persecution in the Christian Life
© 2021 The Voice of the Martyrs Ltd.
All Rights Reserved.

© 2021 for the Turkmen edition.
Translated by permission. All rights reserved.

ISBN 978-1-933591-34-6

Kitap ilki “Ýoldaky kynçylyklar. Mesihiniň durmuşyndaky yzarlanmalar” ady bilen çap edildi.

Awtorlyk hukugy goralan © Ejir çekenleriň sesi.

Mukaddes Kitaba salgylanmalar, eger başga terjime görkezilmedik bolsa, Sinodal terjimeden alnan.

Kitap mesihileriň zekatlaryna çap edildi we ol satuwa degişli däldir.

“Ejir çekenleriň sesi” guramasy barada

Lukanyň Hoş Habary 9:23-de Reb Isa: “Kim Meniň yzma eýermek isleýän bolsa, özüni inkär etsin-de, her gün haçyny alyp, yzma düşsün” — diýýär. Munuň dünýewi ýoldan barýan mesihiler üçin gaýgyly hem howsalaly bolup eşidilmegi mümkin. Munuň ýaly mesihiler imany ugrunda ejir çekýänlere köplenç duýgudaşlyk bildirýärler. Olar gülläp ösüşden doly, özlari we başgalar üçin agyryly bolmadyk durmuşa umyt baglaýarlar.

Ýöne iň gowy ýoly bilýän “şeýle uly güwäler buludy bar” (Ýewreýler 12:1). Geçmişde bolşy ýaly, biziň döwrümüzde-de, dünýäniň dürli ýurtlaryndan we öz ýurdumyzdan bolan bu erkekler hem aýallar, Reb ugrunda janlaryny bir pursatda berýärler ýa-da köp ýyllaryň dowamynda Onuň pida edijilikli söýgüsini görkezip gelýärler. Olar Hudaýyň söýgüsiniň adam agyrysyny çekenine degýändigini, onuň ýaly söygini ýerdäki hiç hili güýjüň, hatda ölümiňem saklap bilmeýändigini bize öwredýärler. Olaryň ýoly — çuň hem ebedi şatlyga barýan ýeke-täk ýoldur.

“Ejir çekenleriň sesi” бүтін дүнйädäki doganlarymyza bu ýoly ýada salmaga kömek etmeklige we ondan bile ýöremeklige çagyrylandyr. Biz muny Isanyň sesine, şeýle hem, hiç zada garamazdan, Mesihiň yzyna eýerýän ejir çeken mesihileriň we häzirki бүтін дүнйäde yzarlanylýan mesihileriň seslerine ünsli diň salmak bilen edýäris. Biz Mesih ugrunda ejir çekýänler bilen hyzmatdaşlyk edýäris we gatnaşykda bolýarys. Biz muny nebis agyryjylyk edýänimiz, gynanýanymyz ýa-da olary halas etmek isleýändigimiz sebäpli däl-de, Mesihiň pida edijilikli söýgüsiniň beýik hazynadygyna, ony adamlaryň Hudaýdan alyp bilýändigiklerine we öz durmuşynda görkezip bilýändigiklerine ynanyandygymyz üçin edýäris.

“Ejir çekenleriň sesini” 1967-nji ýylda ruhy çopan Riçard Wurmbrand esaslandyrdy. Ol Isa Mesihe bolan ynamy üçin kommunistik Rumyniýanyň türmesinde on dört ýyllap oturdy. Onuň aýaly Sabina düzediş — zähmet lagerinde üç ýylyny geçirdi. 1965-nji ýylda Riçardy we onuň maşgalasyny Rumyniýada satyn aldylar, soň olar şu wagta çenli-de

Mesihîň yzarlanylýan Tenine gulluk edip gelyän bütindünýä missiýalar toruny esaslandyrdylar.

“Ejir çekenleriň sesi” we biziň Hudaýa doga etme býulleteni hem öz içine alýan resurslarymyz barada goşmaça maglumat almak üçin www.vom-ru.org. saýta giriň.

Siz, şeýle hem, info@vom-ru.org. salga hat ýazmak bilen biziň çap edilen we elektron sanly materiallarymyza ýazylyp bilersiňiz.

*Aýalym hem iň gowy joram Wanessä, şeýle hem,
çagalarym Kalebe, Bruka, Harmonä we Jessä
bagyşlaýaryn — men siziň ynam syýahatyňyzda
şatlyk we mydama Wepaly hem Hakykat bolan
Birinde gaçybatalga tapmagyňyz
üçin doga edýärim.*

*Şawul Rebbiň şägirtlerine henizem ölüm
howpuny salýardy. Bir gün ol baş ruhanynyň
ýanyna gidip, ondan Damaskdaky sinagogalar
üçin hat ýazyp bermegini haýyş etdi. Ol ýerde
«Isanyň Ýoly» diýen topara degişli adamlary
aýal-erkek diýmän, kimi tapsa, el-aýagyny baglap,
Iýerusalime getirmäge rugsat sorady.*

Resullaryň işleri 9:1–2

Sözbaşy

Men bu kitaby ýazmalydygyna on ýyla golaý wagtyň dowamynda Floýd Brobbeli yrjak bolup ýördüm. Käbirleri meşhur bolmak üçin kitap ýazýarlar. Bu kitaby bolsa, ýazmak gerekdi, sebäbi ol hakykat barada. Onuň hakykat baradadygy sebäpli, meşhur bolmazlygy mümkin. Şeýle-de bolsa, “*Ýoldaky kynçylyklaryň*” mesihileriň hemmesine deňişlidigi üçin olar hakda ýazmak zerurdyr. Bu kitabyň habary mesihileriň hemmesine gönükdirilendir, sebäbi resul Pawlus 2 Timoteos 3:12-de: “Umuman, Isa Mesihe eýerip, Hudaýyň ýörelgesine laýyklykda ýaşamak isleýänleriň bary yzarlanmalara sezewar bolar” diýip ýazypdy. Şonuň üçin bize takwa durmuşda ýaşamaga taýýardygymyz babatda aldanýan bolmagymyzdan seresap bolmagymyz gerek. Has takygy bize yzarlanmanyň nämedigine we onuň nähili görnüşlerde bolup bilýändigine düşünýänmidigimizi özümüzden soramagymyz gerek.

“*Ýoldaky kynçylyklar*” kitabyňyň wajyplygy hut şondan hem ybaratdyr. Mesihiler adatça yzarlanmalary fiziki hüjümleriň sinonimi diýip hasap edýärler, şeýle etmek bilen hem, özleriniň yzarlanmalara duçar edilýändigine garşy çykýarlar. Tersine, özleriniň pikirleriniň ýa-da nukdaýnazarlarynyň köpçülikde üstünden gülünende, yzarlanmalara duçar edilýändiklerini käbir mesihiler aýdýarlar. Düzgün bolşy ýaly, birinji topar (özleriniň yzarlanma duçar edilýänine garşy çykýanlary) ikinji topar (pikirleriniň üstünden gülünýänler) gaharlandyrýar. Birinji topar: “Demirgazyk Koreýa baryň, ol ýerde siz hakyky yzarlanmanyň nämedigini görersiňiz” diýýär.

Olaryň haýsy mamla?

Floýdyň pikiriçe, toparlaryň ikisem bir wagtyň özünde hem mamla we mamla däl. Hemme zatdan betar ak-gara bolup görünýän ýaly bolýan yzarlanmalar temasy, aslynda iň çal reňkdedir.

Ýoldaky kynçylyklar

Bu häzirkî zaman çydamlylygyň sesi däl. Bu kitabyň awtorynyň görkezişi ýaly, bu Mukaddes Ýazgynyň sesidir.

Mukaddes Ýazgyda yzarlamalar belli bir derejede berlip, onuň yzyndan garaşylýan netije gelip çykýar. Adamyň pikiriniň üstünden köpçülikde gülünmegi Demirgazyk Koreýada ölüm hökümüne ýerine ýetirýän toparyň önünde duranyňdakydan düýpgöter tapawutlanýar. Ýöne bu görnüşiniň däl-de, derejedäki tapawutdyr.

Yzarlanylaryň durnukly ýagdaýda bolman, masştablarda bolup geýändigine düşünmeklik gymmatly Mukaddes Kitap bilimi bolup durýar. Ol dünýäni “yzarlanylýan” we “azat” diýen bölege bölmezlige kömek edýändigini bilen gymmatlydyr. Bu konsepsiýa Mukaddes Ýazga gabat gelýär, sebäbi ol bize yzarlanylýan mesihiniň, nirede ýaşaýandygyna garamazdan, ýokardan dogulmasy bilen bilelikde alýan hukugydygyny görmäge kömek edýär. Resul: “Demirgazyk Koreýada ýaşaýan her bir mesihi yzarlama duçar ediler” diýmedi. Ol: “Isa Mesihe eýerip, Hudaýyň ýörelgesine laýyklykda ýaşamak isleýänleriň bary yzarlanylara sezewar bolar” (2 Timoteos 3:12) - diýdi. Diňe ýekeje dünýä bar, şol dünýäde hem, mesihilere azar berýärler. Bu biziň yzarlanylma diýen ýaly hadysa baradaky düşüňämizi üýtgetmegiň zerurdygyny aňladýar. Floýd muny yzarlanylýan mesihilere gulluk eden ýigrimi ýylymyň içinde duş gelen adamlarymyň hemmesinden gowy edýär. Ol hem Mukaddes Kitaby öwreniji, hem yzarlanylaryň dürli etaplaryny başdan geçirýän tejribeli kärdeş hökmünde ýazýar.

Şonuň üçin kitabyň her bir sahypasyny — Mukaddes Ýazgy kitaby, hem syýužetli kitap ýaly edip okamalydyr. Suratlandyrylan wakalar hakyky bolup, Hudaýyň häzirkî döwürde yzarlanylýan çagalarynyň we olary yzarlaýanlaryň aslynda nähili pikir we hereket edýändikleriniň hakyky gürrüň bermesi bolup durýar. Köp ýagdaýlarda mesihiler ejir çeken mesihileri beýgeldýärler we olary yzarlaýanlary zalym görkezýärler. Ýöne Mesih beýle etmedi. Ol Özüni yzarlaýanlary bagyşlaýar, şonuň üçin biziň hem, şonuň ýaly etmegimizi isleýär. Ol yzarlaýanlara arwah hökmünde däl-de, näme

edýänini bilmeýänler hökmünde garaýar. Isanyň Özünüň yzarlanýlan çagalaryna edil şonuň ýaly ýüzlenýändigini bellärlikli zatdyr. Aýanlyk kitabynda Ondan yzarlamalaryň haçana çenli dowam etjekdigini sorayarlar. Ol olara: “Ýene azajyk” — diýip, ak geýim berip we köşeşmäge çagyryp durşuna aýdýar, “ýene az wagt” (Aýanlyk 6:10, 11). Olar Isanyň näme edýänini bilmeýärler, muny olary yzarlaýanlaram bilmeýärler.

Gürrüň doganlarymyzyň görgüleri hakda gidende, Mesihiň näme edýänini biz hiç haçanam bilmeris. Ýöne biz özümüziň nämä garaşmalydygymyz barada belli bir umumy bilimli bolup bileris. Ahyrzamana gelende nämä garaşmalydygymyzyň suratlandyrmasynda Isa бүтін bir baby bagyş etdi. Martin Lýuter muny özünüň ýazan ýekeje sözlemi bilen: “Mundan hem beter bolar. Omyň” — diýip häsiýetlendirdi.

Beter, hawa. Ýene birazajyk, hawa. Ýöne bu zatlaryň hemmesiniň aňyrsynda mesihiligiň sinonimi bolan görgülerdäki gatnaşyklar dur. Bu gatnaşyklarda görgüler bilen şatlyk ters zat däl-de, göni baglanyşykly zatdyr. Munuň çaganyň dogluşyna meňzeşdigini resul Pawlus aýdýar. Şeýlelikde, Floyd bizi dogurma ejirleriniň içinden alyp geçýär. Mukaddes Ýazgyda bellenişi ýaly, biz muňa garaşyp bileris we garaşmalydyrys.

Bu kitap, Mukaddes Kitabyň özünüň gaýgyly bolmaýşy ýaly, gaýgyly kitap däl. Görgi göreniňe degýän bir zady tapmaklyk — durmuşdaky beýik hazynadyr. Söýgi ugrunda ejir çekmesek, belli bir manysynda, biz söýgä düşünmeýäris. Biz näçe köp görgi görsek, görgülerimiziň bahasyny şonça-da köp hasaplaýarys, şonça-da ýüreklerimiz şatlykdan köp dolýar, sebäbi Rimliler 8:18 biziň üçin hakyky zat bolup başlaýar. Biz resul Pawlus bilen ylalaşandygymyzyň alamaty hökmünde başymyzy atýarys: “Meniň pikirimçe, şu wagtky görgüler bize aýan boljak geljekki şöhrat bilen deňeşdirer ýaly däl”.

Bu bizde eýýäm açylyp başlan şöhratdyr. Häzir onuň önüni oňalylyk we durmuşymyzdaky howpsuzlyk tutup duran bolmagy

Ýoldaky kynçylyklar

mümkin. Şeýle-de bolsa, bu şöhrat bizde eýýäm bar bolup, irdegiçe, Mesih we Onuň ýygnagy bilen ýakyn gatnaşyklarymyzda çuňluga ýetenimizde, açylyp başlar. “*Ýoldaky kynçylyklar*” kitaby munuň nähilidigini ädimme-ädim görkezer.

Munuň sizi gynandyrjagyna men şübhelenýärin we munuň size Mesihi has-da köp söýmäge kömek etjekdigini önünden aýdýaryn.

Awtory bu kitaby, ahyrsoňy, çap etmäge ruhlandyrany üçin men Rebbe minnetdar. Onuň ýazylmagy üçin köp wagt gitdi. Ony oýlanyp okamaga hem siz az gün sarp etmeli bolmarsyňyz. Okan zatlaryňyzyň içinden geçmäge ondan-da köp wagt gider. Ýöne Rebbiň Aýanlyk kitabynda wada berşi ýaly, ýene az galdy. Ýene azajyk yzarlamalar galdy.

Ýöne Onuň şöhraty beýikdir!

DOKTOR ERIK FOLI,

“Ejir çekenleriň sesi — Koreýa” guramasyny döretmäge gatnaşan we onuň baş direktory.

Giriş

*Hudaý bu durmuşy бүтінleý ýaryş ýa-da söweş
bolmaklyga niýetledi, synlamaga we söweşmäge
zerurlyk bolmaz ýaly derejede howpsuzlykda
bolma ýagdaýy başga dünýä üçindir.*

Jonatan Edwards

Men kiçijik oglanjykka özümi ýeňip bolmazakdyryn öýdýärdim. Men super gahrymandyryn diýip, özüm babatda karara gelen wagtym ýadyma düşmeýär, şeýle hem, adaty adamyň mümkinçiliginden artykmaç bolan üýtgeşik güýji ýa-da ukyby özümde gören wagtym ýa-da ýerim hakydama gelenok. Men diňe ok geçmezekdigime sadalyk bilen ynanyrdym, bu hem, meniň hyýaly ygtyýarlylygymy güýçlendirýärdi.

Men kimiň kakasynyň güýçlüdigi baradaky gerek bolmajak jedeli hiç kim bilen etjek bolmaýardym. Eger men eldegirmesiz bolýan bolsam, onda beýle etmek maňa nämä gerek? Dünýädäki ýekeje kaka hem, meniň ýolumda durup bilmeýärdi, diňe biri — öz kakam, daşarda rugsat edileninden köp wagt eglenenimde, öý işlerim bolsa, ellenmän portfelimde ýatanda, önüme çykyp bilýärdi. Geň galaýmaly, şonuň ýaly pursatlarda onuň abraýy meniň ýeňilmezligimden üstün çykýardy. Şeýle-de bolsa, ertesi gün irden dostlarym bilen mekdebe gidenimde, men ýene özümiň öňki ýeňilmez “men”-imi duýýardym.

Bir gezek men dostlaryma öz öýümizi fundamentinden goparyp aýryp, ony maşyn geçýän ýolda goýar ýaly derejede güýçlüdigimi aýtdym. Bu her neneň gülkünç eşidilen bolsa-da, olar maňa ynandylar. (Ýeri bolýar, maňa diňe bir dostum ynandy, ýöne maňa şol hem ýeterlikdi).

Ýoldaky kynçylyklar

Fantaziýanyň meselesi hakykatyň ahyrsoňunda üstüniň açylýandygyndadyr. Siz grawitasiýanyň barlygyna garşy çykyp bilersiňiz, ýöne gaýanyň gyrasyndan in bolmanda bir ädim ätseňiz, siziň ynanan ynanmandygyňyza garamazdan, birden grawitasiýa hakyky hem hereket ediji güýje öwrülýär duruberyär. On bir ýaşymda hyýaly gudratygüýçlüligimiň çym-pytrak bolup, öz dünýämi hemişelik üýtgeden pursatyny suratlandyrmaga maňa rugsat ediň.

Biz Ron dostum bilen mekdepeden öýe gelýärkäk ýolda özümizden ulurak iki sany oglana duş geldik. Olaryň biri şobada dostuma azar berip başlady. Ol wagt men birnäçe hepde mundan ozal Ron bilen bu iki garagoluň arasynda urşuň bolandygyny bilmedim. Olar biziň mekdebimiziň territoriýasyndan geçmekçi bolupdyrlar. Şonda ol ikisi göni geçip gidibermän, top bilen oýnalýan hokkeý oýnuny bozanlaryny gowy görüpdirler. Olar okuwçylardan topy alyp, ony biri-birine oklapdyrlar. Munuň ýaly garaşylmadyk we gaharyňy getiriji birnäçe minutdan soň Ron şol oglanlara özüniň olar hakda we okdurylyp girendikleri baradaky pikirleriniň hemmesini aýdypdyr. Belki, meniň dostum gürlände birneme edepliräk gürläbem bilerdi, ýöne gürrüň toply hokkeý oýny barada barýarka, haýsy ýetginjek edeplilik hakda pikir eder?

Gynansak-da, onuň sözleri ýagdaýy diňe erbetleşdirdi, şonuň üçin garagollaryň biri yzyna öwrülip, Rony urdy. Munuň yzyndan bolan başagaýlyk nobatçy duran mugallymyň ünsüni özüne çekdi, şeýdip, ol näme bolanyny anyklamaga howlukmaç geldi. Şol aralykda iki garagol eýýäm mekdebiň territoriýasyndan çykyp gaçyp gidipdi, ýöne mugallym bu wakany polisiýa habar berdi, polisiýa hem olary gözläp tapyp, mekdebiň territoriýasyndan daş durmalydyklaryny olara berk tabşyrdy. Ýogsam, olara territoriýa bikanun girmekde aýyplama ýöňkeljekdi. Şol wagt super güýçli bolan men nirededimkäm? Näme üçin ýeke özüm dostumyň göwnüne degenleriň hötdesinden gelmedimkäm? Meniň ýeňip bolmazak janym öýde dümewläp ýatyrdy.

Giriş

Biziň ol bezzatlar bilen eden çaknyşygymyz Ronuň mekdebiň howlusynda bolan ilkinji wakadan soňky birinji duşuşygydy. Özlerini polisiýa aýdandyklary üçin olaryň biri gaty gazaplydy, şonuň üçin ol meniň dostuma hüjüm etdi. Ol Rony ýeriň ýüzüne oklap goýberdide, onuň arkasyna oturyp, kellesini çagyla süýkäp başlady.

Ýeňilmezek bolanym üçin men dostumyň üstünden gülünmegine çydam edip bilmedim, şonuň üçin dostumy urýan oglany urjak bolup, hokkeý taýagymy garbap aldym. Men gymyldan badyma, hüjüm eden oglan maňa ýigrenji nazary bilen seredip: “Maňa bu taýagyňy aýlap bir göräý-dä, möjejik, şonda arkaňda duran dostum, seni bu kiçijik betnyşandan hem beter etmegiň aladasyny eder!” — diýip haşşyldady.

Men edil dikilen ýaly bolup, doňup galdym, hüjüm edeniň dosty bolsa, arkamdan ýanyma gelip, elimden hokkeý taýagyny alyp, ony köçäniň beýleki tarapyna zyňyp goýberdi. Soň maňa ýigrençli nazaryny aýlap, it ýylgyrşyny etdi we eger barmagymy gymyldadaýsam, meni it ýenjen ýaly ýençjekdigini aýdyp haýbat atdy.

Şeýdip, men gorkup hem ejiz bolup durdum hem-de özümiň iň gowy dostumy uruşlaryna seredip durdum. Ron urlanyndan soň şok ýagdaýyna düşdi we ýüzündäki kesikler zerarly gana bulandy. Biz polisiýany çagyrdyk, ol hem, basym gelip, oňa kömek etdi. Polisiýa ony uran oglany tussag etdi-de, hüjüm edendigi we tene şikes ýetirendigi üçin oňa garşy aýyplama ýöňkedi. Ol bu zatlarda günäli hasap edilip, jemgyýetçilik işi görnüşindäki işe höküm edildi.

Hüjüm edilmäniň netijesinde Ron ýeňiljek beýni sarsmasyny aldy, men bolsa, dostumy halas edip bilmändigim üçin gaýgylanyp ýördüm. Ron maňa gaharlanmady-da, şeýle mätäç bolan wagtynda meniň kömege gelmäge ukypsyz bolanymy tizara bagyşlady. Ronuň maňa seredip: “Sen özüňden esli uly ýaşly hem senden iki esse uly bolan oglanlara nädip garşy durup biljek? Geregem däldi, ýogsam, olar ikimizem urardylar” diýeni ýadyma düşýär.

Ýoldaky kynçylyklar

Onuň aýdan sözleri özümiň nähili ejiz, bolgusyz öwünjeňligiň ýaragynyň aňyrsynda gizlenen kiçijik çagadygyma, ýagny aslynda nähili ekendigime akyl ýetirmäge kömek etdi. Hakykaty aýtsam, kalbymyň jümmüşinde özümi hiç haçan beýle güýçli hasap etmeýärdim, ýöne özümi goramak barada gürrüň gidende, nähili gorkak bolýan ekendigimi bilmeýärdim.

Indi ulalanymdan soň, men käwagt, eger ýene şonuň ýaly ýagdaýa düşsem, näme ederdimkäm diýen soragy özüme berýärin. Kömek etmek üçin töwekgelçilik ederdimmi ýa-da ýygrylyp, doňan ýaly bolup galardymmy? Aýtmak bir başga, howpuň önünde hereket etmek düýbünden başgadyr.

Meniň bu wakany gürrüň berýändigimiň sebäbi, günbatarly mesihileriň yzarlamalar meselesine hötde gelişlerinde şol waka bilen meňzeşligi görýärin. Yzarlamalar, özlerine dini hukuklary berýän we şol hukuklary goraýan ýurtda ýaşaýandyklary üçin özlerini bagty çüwen hasap edýänleri birahat edýär we aljyradýar. Bir tarapdan, olar Mukaddes Kitabyň görgüleri Isanyň yzyna eýerijileriň her birinde gutulgysyz ýagdaýda garaşylýan zat hasap edýän teologiýany goldaýanyna ynanýarlar. Ýöne başga bir tarapdan, özleriniň durmuşyndaky yzarlanmalaryň nähilidigine düşünmek olara kyn düşýär.

Biziň döwrümüzde yzarlamalaryň bardygyny agzanlarynda, men: “Hudaýa şükür, biz azat ýurtda ýaşaýarys, biz onuň ýaly eýmençligi görmeli bolmaýarys” — diýen adaty jogaplary köp eşidýärin. Bu jogaby köplenç yzarlamalara mesihide bolup biläýjek iň erbet zat hökmünde garaýanlardan çykýar, netijede, yzarlamalaryň bolmazlygy olaryň düşünjesinde ak pata bolup durýar. Bu nukdaýnazaryň meselesi oňa ynanýanlaryň yzarlamalary adalatsyzlyk derejesine geçirýändiklerinde jemlenendir. Şeýle adamlar, häzirki günde islendik beýleki adalatlaryň ýoklugy ýaly, bu meseläni hem düzetmeli ýa-da, iň bolmanda, ýumşatmaly diýip hasap edýärler.

Meniň eşidýän beýleki jogabym, takmynan, şeýleräk: “Biziň ýurdumyzda, elbetde, kynçylyklar bar, ýöne biz olara “yzarla-

malar” diýip biljek däl. Yzarlamalar başga ýurtlarda bar, ýöne bizde ýok”. Bu jogapda, iň bolmanda, mesihileriň öz imany zerarly kynçylyklara duş gelip bilýändigini ykrar etme bar, ýöne olar Hytaý, Nigeriýa, Päkistan ýa-da Demirgazyk Koreýa ýaly ýurtlarda ýaşaýan mesihileriň görgüleri bilen deňeşdireniňde lenji çykan zat bolýar. Men jogaplaryň ikisine-de düşüňärim, sebäbi birwagtlar özümme şeýle diýýärdim. Mesihileriň munuň ýaly garaýyşlary olaryň dogrulyk ugrundaky görgüleriň nämeleri öz içine alýandygy we yzarlamalaryň içinde hem-de olaryň üsti bilen Hudaýyň Öz maksatlaryna nädip ýetýändigini barada köp zatlary bilmediklerini görkezýär.

Meni “Ejir çekenleriň sesi — Kanada” guramasyny esaslandyran ene-atam terbiýeledi. Klaas we Nelli Brobeller, ruhy çopan Riçard Wurmbrandyň kommunistik Rumyniýadaky yzarlamalar we “azat” dünýädäki adamlaryň yzarlanylýan ýygnaýyň “sesi” bolmagynyň zerurdygy baradaky şaýatlygyny diňlänerinden soň, Hudaýyň muny etme çagyryşyna seslenýärlär. Netijede meniň irki dünýägaraýşym mesihileriň özleriniň dini garaýyşlary üçin yzarlanmalara duçar edilýändiginiň hakykatynyň öz içine alýardy. Şeýle-de bolsa, yzarlamalaryň netijesini kabul eder ýaly derejede kämil däldim, şol sebäpden hem, Hudaýyň çagyryşyndan gaçyp, howpsuzlykdan we özüni goramadan doly durmuşy gözledim. Men ynamy sebäpli yzarlanylýanlar üçin Hudaýa dogra eden bolsam-da, yzarlanylýan ýygnaýy el ýeter aralykda saklaýardym, şeýdip, imandaky doganlarymyň görgülerine perwaýsyz boldum. Olaryň alyp barýan söweşini meniňki däl-de, olaryňky hasap etdim.

Pawlus 2 Timoteos 2:3-de ýaş oglany “Isa Mesihiň hakyky esgeri bolup, biziň iman ugrundaky görýän görgülerimize şärik bolmalydygyny” nesihat berýär. Men bolsa, özümi söweşe goýberilen bolsam-da, ýaralanmadan hem ýesir düşmeden gaça durjak bolup, çukurlarda gizlenýän esger ýaly alyp bardym. Munuň ýaly pikirli esger haýsy komandire gerek? Esgeriň borjy — düşman

Ýoldaky kynçylyklar

bilen söweşe girmek, territoriýany eýelemek, ýesirleri azat etmek we artykmaç soragsyz, wezipäni ýerine ýetirmek, eger gerek bolsa, janyny bermäge taýýar bolmakdyr. Mesihiniň Beýik tabşyrygy (Matta 28:18–20) ýerine ýetirme we Beýik tabşyryga tabyn bolma (Matta 22:36–40) işi hem öz işiňe şunuň ýaly wepaly bolmaklygy talap edýär.

Reb meni — mesihiniň üstüne hüjüm edilende, gyrada synlap, peýdasyz bolup durmaklyga däl-de — öňe ädim ädip, gatnaşmaga çagyrdy. Ol meni öz doganlarymyň görgülerini meýletin paýlaşmaga, şonda öň bardyr diýip hasap eden janyma gözegçilik etmäniň islendik görnüşinden el çekmeklige çagyrdy.

Hudaýyň çagyryşyna jogap berip, “Ejir çekenleriň sesi — Kanada” guramasynyň gullugyna birikmeklik meniň üçin we maşgalam üçin aňsat iş bolmady. Hatda bu gurama gelenimden soň hem, Mukaddes Kitabyň yzarlamalar taglymatyny kabul etmäge garşylyk görkezýärdim, men özümiň Mesih ugrunda ejir çekmäge taýýardygyňa entek ynamly däldim.

Maşgalamyň, dostlarymyň, kärdeşlerimiň we hyzmatdaşlarymyň kömekleri bilen, şeýle hem, halypam merhum Klenn Penneriň kömegi bilen, men Hudaýyň Öz çağalaryny yzarlamalary Özüniň şöhraty üçin ulanýandygyna düşüňip başladym. Hakykatdan hem, duşmanyň erbetlik diýip oýlap tapan zadyny Hudaý Öz emri bilen çagyrylanlar üçin ýagşylyga öwürýär (Gelip çykyş 50:20; Rimliler 8:28).

Iň wajyp zat hem, häzirki döwürde yzarlanylýan mesihiler maňa, hatda görgüler içinde hem, Hudaýa wepaly bolmalydygyny öwredýärler. Meniň şol doganlarym bilen edýän gürrüňlerim maňa nägilelik bildirýär, sebäbi men özleriniň Rebbine, Halasgärine, Isa Mesihe gulluk etmektäki şatlygyny hem öňe okdurylmasyny gözüm bilen gören şaýat bolup durýaryn. Hut şolaryň göreldelelerine eýerip, men güýjümde baryny edip, görgülerinde olara goşulmagy we Mesih üçin kynçylyklary şatlyk bilen çekmegi niýet edindim.

Yzarlanmalaryň masştaby

“Ejir çekenleriň sesi — Kanada” guramasynda biz “Yzarlanmalar şkalasy”¹ atly sistemany işläp düzdük. Bu şkala yzarlanmalary häsiýetlendirýän duşmançylykly hereketleriň dürli derejelerini görkezýär. Her bir mesihi olar bilen tanyş bolmalydyr we yzarlanmalaryň bu görnüşleriniň haýsy hem bolsa biriniň öz durmuşynda islendik pursatda hakykatdan bolmagyna taýýar bolmalydyr. Ine, olar:

- **Üstünden gülmeler:** yaňsylamalar; kemsitmeler; masgaralamalar².
- **Azar bermeler:** birahatlyk döretmek; hüjüm etmeler, gysmalar; gaýta-gaýta kynçylyk döretmeler.
- **Hukugy kemsitmeler:** dini taýdan çydam etmezlikleriň netijesinde tapawut goýmak we şoňa laýyklykda hem, adamy kabul etme ýa-da oňa bolan gatnaşyk.
- **Töhmet:** adam barada onuň abraýyna zyýan ýetirjek ýalan zatlary aýtmak.
- **Hüjüm etmeler:** güýç ulanmak, zorluk etmek, ýarag ulanmak ýa-da onsuz gaharlanmalar, duşmançylyk.
- **Tutup äkitmeler:** kanuna laýyklykda tussag etmeler, gabamak tussag astyna almak ýa-da tussaglykda saklamak.
- **Gynamalar:** ezyýetli agyry döretme ýa-da jeza hökmünde ýa-da boýun almalary, maglumatlary almak üçin, tabyn bolmany gazanmak üçin açyk zalymlyk görkezmek.

¹ “Yzarlamalar şkalasy” Glenn Penneriň yzarlamasyndan peýdalanyň işlenip düzüldi Blog (tinyurl.com/kuwqer) we Çarlz L. Tieszeniň *Dini yzarlamalary tüzeden gözden geçirmek kitaby: Yzarlamalara düşünmek üçin Ylahy esas döretmek* (Johannesohannesburg, Günorta Afrika: AcadSA Neşirýat, 2008ý).

² Yzarlama şkalasynyň kesgitlemeleri *Funk & Wagnalls standart Stol sözlüginden* alnan, 1969ý.

Ýoldaky kynçylyklar

- **Ejir çeken adam:** ejirli şertler, görgüler ýa-da ejir çekeniniň (şaýadyň) ölümi.

Eger siz maňa meňzeş bolsaňyz, onda yzarlamalara nadanlyk prizmasy arkaly seredip, munuň ýaly görgülere diňe mesihilige aşa duşmançylykly seredýän ýurtlarda ýaşayan mesihiler çydaýarlar diýip çak edip bilersiňiz. Ýöne munuň ýaly garaýyş Mukaddes Ýazgyda goldanylmaýar. Mukaddes Kitap yzarlamlar barada köp zatlary gürrüň berip bilýär. Glenn Penneriň adalatly belleýşi ýaly: “Mukaddes Kitap (aýratynam Täze Äht) yzarlanylman imanlylar tarapyndan yzarlanylman imanlylar üçin ýazylandyr”³.

Yzarlamlar şkalasy maňa yzarlamlaryň özümiň imandaky ýaşayşymyň hemişe bir bölegi boljakdygy baradaky Mukaddes Kitap taglymatyny kabul etmäge kömek etdi. Pawlus öz şägirdi Timoteosa: “Isa Mesihe eýerip, Hudaýyň ýörelgesine laýyklykda ýaşamak isleýänleriň bary yzarlamlara sezewar bolar” (2 Timoteos 3:12) — diýip öwrettdi.

Ronald Boýd-Makmillan “*Synaga döz gelyän iman*” atly kitabynda bu düşüňjani has açyk düşündirip, haýran galdyryjy pikiri aýdýar: “Özleriniň imany baradaky düşüňjani dikeltmek üçin demirgazykly mesihilere yzarlanylman ýygnaç bilen duşuşmak zerur. Olar, aýratynam, *yzarlanylmaýan* mesihiniň asla bolmaýandygy baradaky Mukaddes Kitap düşüňjesini dikeltmelidirler”⁴.

“Yzarlanylmaýan mesihi” diýen düşüňje ýok? Dini garaýyşlar üçin yzarlanylma demirgazykly mesihiler üçin düşüňmesi kyn bolan konsepsiýadyr, sebäbi bu iş biziň üçin adaty zat däl. Belki-de, yzarlamlar hemişe-de bardyr, ýöne biz olary görmeyärismi ýa-da nädogry düşüňärismi?

³ Glenn M. Penner, *Haçyň kölegesinde: Yzarlama we şägirtlik Injil teologiýasy* (Bartleswil, OK: VOM kitaplary, 2004), 9.

⁴ Ronald Boýd-MakMillan, *Çydamly iman: Yzarlanan ýygnaç esasy gollanma* (Grand Rapids, MI: Fleming H. Revell, 2006), 15-16.

Giriş

Gözümüň önünde dostum Ronuň üstüne hüjüm edip, ony uruşlary hakda pikir edenimde, şol gün meniň hem ejir çekendigime düşündim. Men gazaply hereketleri arkaly fiziki ýaralar salnan dostumyň urulmasy bilen öz çeken ezyetlerimi deňeşdirip durjak däl. Yöne dil üsti bilen bolsa-da, meniňem üstümden gülüp, şeýle bir haýbat atdylar welin, eger kömek etmek üçin goşulaýsam onda meni-de Ron ýaly, belki, ondan hem beter etjekdiklerini men bildim. Edil şonuň ýaly, Demirgazykdaky mesihiler özleriniň takwa ýaşayyş ugrundaky yzarlanylmalaryny Hoş Habara duşmançylykly gatnaşykda ýa-da ol çäklendirilen ýurtlarda ýaşayan doganlarymyzyň görgüleri bilen deňeşdirenlerinde, bu deňeşdirme şeýle bolgusyz bolup görünýär. Galyberse-de, “azat” dünýäde ýaşamaklyk bu ak patadyr, şoňa görä-de, yzarlanylmanyň haýsy hem bolsa bir görnüşine duş geläýenimizde-de, elbetde, muny agzap ýörmek gerek däl, sebäbi dünýäde yzarlanmalaryň has gazaply görnüşleri-de bar. Yöne Mukaddes Ýazgyny okanymyzda, öz yzarlanmalarymyzy başgalaryň yzarlanylmalary bilen deňeşdirenimizde, biz görgüleriniň düýp özenini gözden salýandygymyza düşüňäris.

Ýene esgere meňzeşligi ulananymyzda, biz esgerler duşman bilen söweşe girenlerinde olaryň söweşde ejir çekjekdikleri, ýaralanjakdyklary, belki-de, ýumşy ýerine ýetirip ýörkäler, ölmekleriniň hem mümkindigi baradaky hakykaty kabul edýändiklerine düşüňäris. Rebbiň işi bilen meşgullanýan mesihilerde (oňa her bir mesihi gatnaşýar) esgeriň düşünjesi bolmalydyr. Aýdyňlaşdyрма getireliň: biziň pikirimiz duşmanlarymyzy öldürmek däl-de, tersine, olara bolan söýgi arkaly — hatda ölümimize çenli-de — Hudaýyň maksadyna ýetmäge çalyşmakdyr.

Hoş Habary Ekwadoryň jeňňelliklerindäki waodani taýpasyna ýetirmäge synanyşanda görgi görüp ölen baş missioneriň biri bolan Neýt Seýtn şu sözleri bilen mesihilere nägilelik bildirdi:

“Geçen uruş wagtynda bize maksadymyza ýetmek üçin özümi gurban etmäge taýýar bolmalydygymyza akyly

Ýoldaky kynçylyklar

ýetirmegi öwretdiler... Häzir münlerçe esgerler gurban ediljek adamlar hökmünde özleriniň seriýaly belgileri bilen meşurdyrlar. Ýurduň talabyna öz azatlyk paýyňy tölemegiň diňe bir jogapdygyna biz düşüňäris. Şeýle-de bolsa, Reb Isa bizi dünýä Hoş Habary wagyz etme bahasyny tölemäge çagyranymda biz köplenç dymýarys. Biz gidip bilmeýäris. Biz bahanyň juda ýokarydygundan arz edýäris”⁵.

Nirede ýaşaýandyklaryna garamazdan, mesihiler özleriniň janlarynyň özlerine degişli dældigini boýun alýarlar. Olar tenleri, janlary bilen Hudaýa we haçda döken ganynyň üsti bilen her bir adamy ölümniň gazabyndan azat eden Onuň Ogly Isa Mesihiniňkidirler. Hudaýyň çagalary bu merhemete özleriniň mynasyp bolmandyklaryna, ýöne Hudaýyň Özünüň beýik söýgüsi bilen ýerdäki adamlara günäniň ygtyýarlygyndan saplanmaga hem-de Özi bilen gatnaşykda bolmaga mümkinçilik berendigine düşüňärler. Muňa jogap edip, Isanyň hökümdarlygyny ykrar edýän wepaly şägirtleri özleriniň haçlaryny alyp, Onuň yzyna düşýärler.

Mesihilikde suwda çokundurylma wagtyndaky suw Mukaddes Ruhun beryän täze ýaşaýşyny, şeýle hem, Mesihe bolan iman arkaly günäden arassalanmany alamatlandyrýar. Bu daşky alamat içki ruhy hakykaty görkezýär: imanly adamlar özleriniň günäli ýaşaýşy üçin ölýärler, Mesih bilen bile jaýlanýarlar, soň hem, täze-lenendirilmedik imanda Onuň bilen ýöremek üçin Mesih bilen bile ölümden direlýärler. Mundan soň mesihiniň öz imany ugrunda ölmäge taýýarmydygy baradaky soragyň eýýäm ähmiýeti bolmaýar. Indi derwaýys sorag Mesihini yzyna eýerýän her bir mesihiniň öz Rebbi üçin *ýaşamaga* taýýarmydygynda jemlenýär. Isa üçin ýaşamaklyk bir wagtyň özüde hem gorkuzýar, hem ruhlandyrýar, sebäbi Hudaýyň çagasynyň iman ýoly ýaşyl örüleriniň üstünden geçişi ýaly, ölüm kölegeli jülgelerden hem geçýär.

⁵ Elizabet Elliot, *Ajaýyplik derwezesiniň üsti bilen* (Kerol Stream, IL: Tyndale Jaý neşirçileri, 1981), 60.

Giriş

Yzarlanmalar barada Mukaddes Kitap nukdaýnazarynda pikirlenmelidigi barada köp ýazan Glenn Penner gorky meselesine şeýle garaýar: “Hawa, gorky bolup biler, ýöne Hudaýyň merhemetiniň kömegi bilen ol bize hökümdarlyk etmeli dälidir. Dogry, aýylganç görgüleriň hem bolmagy mümkin, ýöne olar Hudaýyň çagasynda bolup biljek iň erbet zat dälidir; iň erbet zat, Ata tabyn bolmazlykdyr”⁶.

Bu kitabyň ýazylmagynyň maksady — demirgazykly mesihlere duşmançylykly dünýäde Hudaýyň şöhraty üçin ýaşayanlaryň başyndan inýän yzarlanmalara baş galdyrmaga we çuň, ýöne sada göwünli iman bilen jogap bermäge kömek etmektir. Eger azatlyk gitdigiçe çäklendirilse-de, aklawçylyk işi netije bermese-de, mesihler berk esasyda — Mesihde, özleriniň Gaýasynda we Halasgärinde — durmagy dowam etdirmelidirler. Olar şeýle etmek bilen şaýatlar buludyny düzýänleriň tassyklan gymmatly hakykatyna eýe bolarlar. Syýahatymyzda beýik şatlyk we iň gazaply söweşlerimiz wagtynda parahatlyk taparymyz ýaly, men doganlarym üçin doga edýärim.

“Penakäriň gadymdan bar bolan ebedi Hudaýdyr! Ol seni hemişe gollarynda göterer, garşyňdan duşmanlaryňy kowar, olary saňa ýok etmegi buýrar” (Kanun taglymaty 33:27).

⁶ Glenn Penner, “Yzarlama we şägirtlik Injil teologiýasy”, aprel 16, 2008 <tinyurl.com/vnjlh5q>.

1-nji bap

Syýahat başlanýar

*Isa oňa şeýle diýdi: “Men — ýol, hakykat
we ýaşaýyşdyryn, Mensiz hiç kim Ata
baryp bilmez”.*

Ýohanna 14:6

Bu dünýäde doglan çagalaryň hemmesi ýaly, Amit⁷ özüniň dogluş ýagdaýlaryny saýlamady. Ýöne ene-atasy ony her gün alada hem howandarlyk etme bilen gurşap aldylar. Dünýewi baýlygyň öwezini ejesi bilen kakasy ene-atalyk söýgüsi bilen doldurdylar. Ogul şol söýgüniň hasylly topragynda gülläp ösdi, sebäbi ol mähriban öýüniň içinde howpsuzlyk hem goraglylyk bilen üpjün edýän ene-atasynyň bardygy üçin bagtynyň çüwendigini bilýärdi. Ol tebigy usulda öz dünýäsiniň şertlerine uýgunlaşdy we durmuşdaky ösüşine görä, onda orun tapmaga jan etdi.

Amidiň kakasy Kassem baş doganyň ulusydy. On baş ýaşyndaka kakasy duýdansyz syrkawlykdan ölenden soň ol maşgala fermasyny miras alypdy. Kassem fermany dolandyrmagy, mekgejöwen ekmegi we geçilere hem towuklara seretmegi derrew öwrendi. Maşgalanyň güzerany fermanyň üstünligine bagly bolany sebäpli, ferma Kassemiň durmuşynda ilkinji derejeli zat boldy.

Ilkibaşdan basyşa duçar edilendigine garamazdan, Kassem mydama položitel gatnaşykda bolýardy we erjellik görkezýärdi.

⁷ Bu kitapda gürrüni edilýän ýerler we ýagdaýlar oýlanylyp tapylan. Şeýle-de bolsa, olar hakyky şaýatlyklara hem wakalara esaslanan, şonuň üçin biziň yzarlanylýan erkek hem aýal doganlarymyzyň başdan geçirýän görgülerini hem ýeňişlerini takyk görkezmäge mümkinçilik berýär.

Syýahat başlanýar

Ol Rami diýen gyza öýlenýär, şol wagt olaryň ikisem on sekiz ýaşlaryndady. Rami adamsyna özleriniň öýüni gurmaga kömek edýär. Kassem Ramini alçaklygy üçin gowy görýärdi, onuň durmuşdaky kynçylyklaryň içinde begendirip bilme ukyby Kassemi teselli getirýärdi. Raminiň üsti bilen hudaýlar Kassemi wepaly ýanýoldaş we gymmatly dosty sowgat beripdiler. Kassem bilen Raminiň öýünde doglany üçin Amidiň bagty çuwüpdü.

Şeýle-de bolsa, maşgalanyň durmuşy aňsat däl, sebäbi ölüm bilen ýaşayşyň arasyndaky deňagramlylyk, derýanyň üstünden çekilen ýüp ýaly, şeýle ygtybarsyzdy. Kāwagt, gurakçylyk sebäpli ekinleri ýakylan ýeriň ýüzünde ýanan baldaklaryň çogdamlaryny galdyryp gurap galanda we içer ýaly suwuň ýoklugy sebäpli mallaryna howp abananda, olar ýowuz açlyk çekýärdiler. Kāwagt hem, musson ýagyşlary gaty uly suw basmalaryny emele getirip, olaryň sadaja öýüne rehimsizlik bilen gark bolma howpuny abandyrýardy.

Şol kyn wagtlarda Kassem mylaýym ýylgyryp, Rami bilen Amidi özlerini hudaýlaryň gorajakdygyna we ölmän galmak üçin zerur zatlaryň hemmesini berjekdigine ynandyrýardy. Amit kakasyny örän sylaýardy, sebäbi ol mydama howply ýagdaýlary ýeňip geçmäge kömek edýärdi, soň hem, özleriniň maşgalasynda ullakan mätäçlik bolan wagtynda görkezen rehimdarlygy hem aladasy üçin hudaýlary şöhratlandyрма dessuryňa ýolbaşçylyk edýärdi.

Amit oba durmuşyny gowy görýärdi. Ol ýerli jemgyýetiň agzasy bolanyňa guwanýardy, sebäbi bu ýerde, öz halkynyň arasynda, oglan fiziki goraga we ikitaraplaýyn goldawa bil baglap bilýärdi. Obanyň özünde az ilat — bary-ýogy birnäçe ýüz adam ýaşaýardy, ýöne obanyň töwereginde ýaşayanlaryň sany müňe golaýdy. Hut şol ulurak jemgyýet durmuşyň gündelik kynçylyklaryny ýeňmekde jebislik bilen birikýärdi we jemgyýetiň ruhuny berkidýärdi. Olar bilelikde oba hudaýlaryny sylaýardylar, olara yzygiderli tagzym edýärdiler we durmuşyň ýönekeý lezzetlerine begenýärdiler. Işjeň, jebis jemgyýet onuň her bir agzasynyň asudalygyny üpjün

Ýoldaky kynçylyklar

etmek we ählumumy parahatçylygyň hem sazlaşygyň gowşajyk deňagramlylygyny goramak üçin zerur şertdi.

Amit ulalanynda, diňe bir özüniňkileri üpjün etmäge mümkinçilik berýän endikleri ösdürmän, eýsem, wagtyň geçmegi bilen öz maşgalasyny hem döretmäge taýýarlaýan endikleri hem ösdürdi. Biliminiň çäkli bolandygy zerarly onda içinde doglan garyplygyndan çykмага mümkinçiligi azdy. Yöne Amit irniksizdi, şoňa görä-de, kakasyndan oba hojalygyny alyp barmak üçin zerur bolan endikleriniň hemmesini öwrendi.

Fermada işlemegi gowy görýändigine garamazdan, Amidi öýünden birnäçe kilometrlikde ýerleşýän obanyň durmuşy özüne köpräk çekýärdi. Aýratynam ol obanyň başagaýlygy we gürleşme mümkinçilikleri ony köp gyzyklandyrýardy. Fermerler hepdäniň öz harytlaryny we mallaryny satmak üçin gelen günlerinde Amit özüde pulsirleýän güýçden ýaňa durky bilen pajarlaýardy. Dükanyly dar köçeler öz harytlaryny, bazara sürüp gelen mallaryny satjak ýa-da satyn aljak adamlardan, oýnap ylgaşyp ýören çagalardan, ýere gaçan galyndylaryň üstünde biri-birini dişleýän öýsüz itlerden dolýardy. Bu başagaýlygyň üstesine-de, dükanylaryň eýeleri öz tekliplerini aýdyp gygyrýardylar, onda-da olaryň hersi bäsdeşinden gatyrap gygyrjak bolýardy. Bu fermadaky ümsüm, birmeňzeş durmuşdan örän tapawutlanýan sesli hem tozanly tomaşady. Hut şu bulaşyk, başagaý ýagdaýyň içinde özüniň hem bolmagyny Amit arzuw edýärdi.

Kassem oglunyň şol oba gitmegi gowy görýänini bilýäni üçin ony ol ýere ýumuş buýrup goýberýärdi.

— Ýatda sakla, oglum, dükanylarda eglenme we harytly stollara ünsüni bölme. Meniň satyn almagy tabşyran zatlarym bilen seniň basymjak gaýdyp gelmegiň ejeňe gerek — diýip, ol oňa aýdýardy.

Amit ylalaşýandygynyň alamaty hökmünde başyny atyp, oba tarapa begenip ylgaş gidýärdi.

— Bilýärsiňmi, ony ýene görýänçäk, birnäçe sagat geçýär — diýip, Rami adamsy bilen gidip barýan Amidiň zyndan seredip durşuna uludan demini aldy.

Syýahat başlanýar

— Hawa, sen dogry aýdýarsyň — diýip, Kassem onuň bilen ylalaşdy. — Amit köp işleýär we özünden talap edýän zatlarymyň hemmesini ýerine ýetirýär, ýöne, gynansak-da, onuň ýüregi fermada däl.

Oglanjyk ýigit bolup ýetişýär

Hut şonuň ýaly tabşyryklaryň biriniň üsti bilen Amit ýerli bir dellek bilen tanyşdy. Dellek mydama kömege mätäç bolany üçin Amitden dükandaky işine kömek etmegini teklipl etdi. Oglan dellekhanada işlemäge kakasyndan rugsat aldy, wagtyň geçmegi bilen hem, onuň eýesinden saç bejermegi öwretmegini haýyş etdi. Amidiň dellekçilik işinde ukybyny görkezýändigini görende ony şägirt edip almaga razy boldy. Müşderiler Amidi göwnaçyklygy üçin gowy görýärdiler we ony ynama mynasyp hasap edýärdiler. Şeýdip, ýaş işgär öz maşgalasyny goşmaça girdeji bilen üpjün edip başlady, şol bir wagtyň özünde-de, öýdäki öňki işlerini etmegi-de ýadyndan çykarmady.

— Biziň oglumyz jogapkärçilikli ýigit bolup ýetişdi — diýip, bir gezek işiň arasynda arakesme etmek üçin oturanlarynda Rami Kassem aýtdy.

Adamsy hem Amidiň nähili gowy ýigit bolanyňa guwanýandygy hakda pikir edip oturşyna başyny atdy.

— Indi ol özüne maşgala edinmäge taýýar — diýip, Kassem jogap berdi. — Onuň şeýle basym ulalanyňa men ynanyp bilemok. Ol mydama biziň üçin ak pata boldy, indi bizem oňa gelinlik saýlamalydygy hakda gowuja pikir etmeli.

Rami ýylgyryp jogap berdi:

— Men bir gyzy tanaýaryn, oglumyz ony gowy görer.

Rami öz saýlan gyzynyň haýsy maşgaladandygyny adamsyna pyşyrdap aýtdy, Kassem hem, ylalaşýan äheňde başyny atanda, ol ýeňillik duýdy.

Ýoldaky kynçylyklar

Bu gürründen köp wagt geçmänkä, bir gezek agşam ene-atasy Amidi gürleşmek üçin çagyrdylar. Günün ahyrynda dynç almak üçin wagt tapmaklyk ýerli oba durmuşynyň adaty işidi. Bu wagt geçen günün wakalarynyň jikme-jikliklerini paýlaşylýan, şeýle hem, soňky täzelikleri bilme wagtydy. Ýöne şol agşam Kassem düýbünden başga zat hakda gürrün etmekçidi. Gün agaçlaryň aňyrsynda gizlenende, ol Amide Rami ikisiniň özleriniň ogullaryna guwanýandygy we oňa öýlenmäge çen bolandygy hakda gürrün berip başlady.

Amit bu günü öňünden arzuw edýärdi, şonuň üçin hem, ejesi ikisiniň oňa kimiň mynasyp aýal boljakdygy baradaky pikiri barada kakasynyň söz açaryna garaşardy. Kassemi ünsli diňläp oturşyna özüniň haýsy gyza öýlenmegi arzuw edýändigini kakasynyň bilmegi üçin içinden dileg etdi. Kakasy geljekki gelniniň adyny aýdanda, Amidiň ýüregi şatlykdan ýaňa çalt urup başlady, Rami bolsa, düşünişi ýylgyryş bilen jogap berdi, munuň ýaly ýylgyrşa diňe ene ukyply bolýar.

Ýewa! Amit onuň öz durmuşynyň bir bölegi bolmadyk wagtyny ýadyna salyp bilmedi. Olar bile ulaldylar, sebäbi olaryň maşgalalary bile naharlanmak üçin bu ýere ýygy-ýygydan gelýärdi. Amit bilen Ýewa ýakyn dostlar boldular we ene-atalary gürleşýärkäler bile oýnaýardylar. Ulalanyndan soň Amit hudaýlaryň rehim edip, özüne aýal edip Ýewany sowgat bermegi üçin doga etdi. Ol ene-atasynyň saýlawyny şatlyk bilen kabul etdi. Kassem Ýewanyň kakasy bilen nikanyň şertleriniň gürrüni etmäge gidende, ol öz ýüreginiň islegini hut ejesiniň bilendigini bilip, ejesini ogşady.

Amit bilen Ýewa tizara durmuş gurdular. Birnäçe aýdan soň Ýewa göwreli bolanda, olar özlerini hudaýlaryň önünde bergili duýdular. Ýewa gujurlyja oglanjygy dünýä inderdi, onuň adyna Rafi dakdylar. Durmuş kynçylyklary getirmegi dowam edýän bolsa-da, ýaş maşgala olary durnuklylyk hem jebislik bilen garşy aldy. Has uly maksada okgunlylyk almak we öz jemgyýetiniň jogapkärçilikli agzasy bolmak bilen Amit bagtly boldy. Hudaýlar, gürrüňsiz, oňa

ak pata berdiler, şonuň üçin ol olary hormatlar we olara mynasyp bolan wepalylygy bilen sereder.

Howply tupan

Ýöne Amit adaty bolmadyk zady — oba alyp barýan ýoluň gyrasyndaky uly agajyň aşagynda uly mähelläniň ýyganananyňy görende, bu wepalylyk synaga duçar boldy. Ol bir gezek işe gidip barýarka, oba adamlarynyň günüň bu wagtynda ýygnaňşandyklarynyň nähili täsindigi hakda pikir etdi. Golaýrak baranda Amit olaryň üns çeşmesini gördi. Iki sany nätanyş adam Isa atly adam hakda gürrüň berýärdi. Olar Isanyň ýeke-täk diri hak Hudaýyň Ogludygyny nygtaýardylar. Amit goňşy obadaky dostlaryndan özleriniň etrabyna mesihi ruhy çopanynyň hem hoşhabarçysynyň gelenini eşitdi. Obanyň liderlerinde birahat bolmaga sebäp bardy, sebäbi olara nätanyş bolan çet ýurt dininiň wagyz edilmegi jemgyýetde bulagaýlygyň we dargynlylygyň sebäbi bolup bilýärdi. Amit özündäki birahatlygyň güýçlenýänini duýdy, sebäbi ol bu taglymatyň obany gürrüňsiz böljegine we бүтін jemgyýetiň abadançylygyny howp astyna saljagyna düşüňärdi.

Amit köp obadaşlarynyň ol adamlary nähili ünsli diňleýändiglerini gördi, şonuň üçin şol adamlaryň obadaşlaryny bu birgeňsi taglymata çekmekleriniň mümkindiginden heder etdi, sebäbi şeýle bolsa, onda bu, elbetde, hudaýlary gaharlandyrjakdy. Ol öz jemgyýetini bu hudaýlara dil ýetirmeden goramaga borçludy! Ýaş ýigit şobada öňe çykyp, mesihileriň wagzyny böl-di, olary ýaňsylady we ýygnaňlary bu adamlaryň aýdýan zatlaryny inkär etmäge çagyryp başlady. Ol adamlaryň özüniň ýaňsylamalaryna üns bermän, asudalyk bilen Isa hakda gürrüň bermegi dowam etdirýändiglerini görende, Amit özüne mundan artyk erk edip bilmedi, şeýdip, onuň gahary gazaba öwürüldi. Ony obanyň geljegi üçin sowuk gorky gursap aldy. Nämе

Ýoldaky kynçylyklar

etjegini bilmän, ol taýak hem daş ýygnap, olary wagyzçylara tarap oklap başlady.

Mähelläniň içindäki beýleki adamlar hem, tizara onuň göreldesine eýerip, ol adamlara, eger haýal etmän şu ýerden gitmeseler, onda has erbet etjekdiklerini aýdyp haýbat atdylar. Iki adam garşylyk görkezmediler we Amide gazaply darany üçin sögünmediler-de, ýylgyryp, obadan gitmäge razy boldular. Ýöne ugramazynyň öň ýanynda olar Amidiň we obadaşlarynyň Isany kabul etmekleri üçin dogra etjekdiklerini aýtdylar. Bu bolsa, Amidi galan daşlary hem olara gazap bilen oklamaga mejbur etdi. Jansereklikden ýaňa ýanyp duran gözleri bilen ol mesihileriň motosiklde gidişlerine seredip durdy, gumly ýoluň üstünde emele gelen tozan buludy bolsa, olaryň gelen ýoly bilen yzyňa gidenini aňlatdy.

Hatda tozan ýatşanyndan soň hem, Amit ol ýerde çuň oýa batyp durdy. Ol bu duşuşyga gaty biynjalyk boldy we öz eden işi özüniň jemgyýetine munuň ýaly okdurylyp girilmeginiň soňuna hemişelik çykandyr diýip umyt etdi. Şol pursatda Amitde ömründe birinji gezek çuň erbet duýgy peýda boldy. Motosikliň asmana göteren tozany şu wagt ýatan bolsa-da, munuň şol mesihiler bilen soňky duşuşygy bolmajakdygyny, olar duýdansyz gaýdyp gelenlerinde, tozanyň ýene ýokary galjakdygyny nämedir bir zat oňa aýdýardy.

Mundan bary-ýogy birnäçe hepde geçenden soň, Amidiň duýgusy amala aşdy. Ýöne bu gezek wagyzçylar özleri bilen iki sany daşary ýurtly adamlary hem alyp geldiler. Şol ak adamlaryň özläriniň ýurduna işlemek üçin uzak ýollary söküp gelendiklerini Amit eşidipdi. Olara “missionerler” diýýärdiler. Missionerler olaryň jemgyýetine şeýle wajyp ösüş bilen kömek edýän we hemmetaraplaýyn kömekleri edýän bolsalar-da, olar köp adamlary ata-babalarynyň hudaýlaryndan aýyryýardylar. Indi bolsa olar bu ýere gelipdiler. Olar Amidiň dilini öwrenipdiler-de, onuň obadaşlaryna özläriniň Hudaýy hakda gürrünü berýärdiler.

Syýahat başlanýar

Amit bu daşary ýurtlularyň erjelligine gaty gaharlanýardy, şeýle-de bolsa, olaryň ynandyryjy sözlerine juda haýran galýardy, sebäbi ol sözler onuň şu wagta çenli eşiden zatlarynyň hijisine-de meňzemeýärdi. Onuň ýüreginiň jümmüşinde nämedir bir zat ýandy, ýöne onuň nämedigini Amit birbada anyklap bilmedi. Amit aljyraňňy ýagdaýa düşdi. Şol missionerleri we olaryň kömekçilerini bu obadan gitmäge nämäniň mejbur edip biljekdigini ol bilýärdi, şeýle-de bolsa, şol adamlara we olaryň aýdýan habaryna tarap özünü bir zadyň çekýänini hem duýýardy. Amidiň içinde göreş gidip durka, ol mähelläniň derýa tarap ýöränini gördi.

Huşgärligi elden bermän, Amit uzagrakda durup, soň nämə bolýanyňy görmek üçin mähelläniň yzyna düşmegi ýüregine düwdi. Golaýrakda dostunyň duranyny görüp, Amit ondan nämə bolýanyňy sorady. Dosty hiç zada düşünmän eginlerini gysdy we şol adamlaryň bir sagada golaý wagtdan bəri Isa hakda gürrüň berýändiglerini, obanyň ýigrimä golaý adamynyň olaryň wagyzlaryna ynanan bolmagynyň mümkindigini gürrüň berdi. “Nätanyşlar — diýip, onuň dosty gürrüňini dowam etdirdi — Onuň ir döwürlerde ýaşandygyny we ýere Özüniň ölümi bilen adamlary halas etmek üçin gelendigini aýdýarlar. Olar Isanyň hiç hili günäsiniň ýokdugyny, ölerden soň ýene direlendigini aýdýarlar. Biziň bar etmeli zadymyz Oňa ynanmakmyşyn, şonda ebedi ýaşajagymyzy olar gürrüň berýärler. Indi bolsa olar şol Isa ynanan adamyň suwda çokundyrlymalydygyny aýdýarlar”.

Öz obasyndan birnäçe adamyň eýýäm şol syrly daşary ýurt taglymatyny kabul edendigini eşideninde, Amidiň biynjalygy howsala öwrüldi. “Suwda çokundyrlymagyň” nämäni aňladýanyňy bilmese-de, munuň örän gowy zat daldigini diýseň güýçli duýdy. Ýöne ol nämə edip biljekdi? Indi mähelle missionerlere hüjüm ederden we olary obadan kowardan juda uludy. Ýöne Amit özüne nätanyş bolan dinden gorkýan bolsa-da, ol missionerleriň aýdýan zatlarynyň özüne çekijidigine biraz derejede düşüňip bildi. Bu ýigit olaryň taglymatynyň bary-yogy birnäçe parçasyny eşidipdi,

Ýoldaky kynçylyklar

şonda şol taglymatda hakykatyň bir böleginiň bardygyny duýdy. Amit ol mesihilerde jadynyň bardygyna ynanmaýardy, ýöne daşary ýurt hudaýlaryna wepaly bolmaklygyň öz hudaýlaryna ýaramajakdygyny bilýärdi. “Hudaýlar gaharlanarmykalar we olar ar almak üçin obanyň üstüne nähili belany indererkäler?!” — diýip, ol özüne sorag berdi.

Mähelle saklananda hemmeler ýerde oturdylar. Obanyň ýigrimi sany ýaşajysy derýanyň kenarynda, suwa golaý ýerde hatara durdular. Galanlary bolsa, Amit ýaly, bilesigelijilik bilen olaryň yzlaryna düşdüler — olar aňyrrakda bolsalar-da, bolýan zatlary görer ýaly we eşider ýaly golaýdadylar. Amit ak eşikli bir adamyň biline çenli suwa girişini synlap durdy. Soň ol adam ol ýerdäkilere tarap öwrülip ýüzlendi-de, gaty ses bilen: “Turuň, geliň-de, suwda çokunyň we günäleriňizi ýuwuň! Geliň-de, Mesihdäki täze ýaşajşy alyň!” — diýdi.

Bu sözlerden soň obanyň ýigrimi ýaşajysy ýerlerinden turup, bu täsin adamyň önünde bir hatar bolup durdular. Suwa ilki bolup giren adam garry kör adamdy. Amit ony gowy tanaýardy. Amit ony dellekhana ýygy-ýygydan getirýärdi-de, saçyny muğt bejerip berýärdi. Ol muny bu görgüliniň aladasyny etmegi özüniň borjy hasap edýäni üçin edýärdi we hudaýlar, elbetde, eden ýagşylygyny goldarlar diýip umyt edýärdi. Indi bolsa Amit özüni aldanan we özüne şol adam dönüklük eden ýaly duýdy, sebäbi bu garry özüniň akmaklygy bilen jemgyýetdäki sazlaşygy howp astyna salýardy ahyry.

“Günäleriň bagyşlanmagy we Mukaddes Ruhun sowgatlaryny almagyň üçin seni Ata, Ogul we Mukaddes Ruhun ady bilen çokundyrýaryn”. Bu sözlerden soň garrynyň çokundyrýanyň gujagyna ýykylanyny we derýanyň bulançak suwuna doly çümenini Amit gördi. Ol suwuň astyna giren badyna, çokundyrýan adam missionerleriň el çarpmalary astynda, ony galdyrdy. Öz nobatyna garaşyp duran beýlekiler hem, biri-biriniň yzyndan öňe çykyp, suwda çokundyrylma arkaly durmuşyny Isa bagyş etdiler.

Syýahat başlanýar

Amit gaty haýran galma we guwanma garyşykly täsin duýgy bilen seredip durdy. Ol çokundyrylan her bir adamyň suwdan üýtgäp çykanyny gördi. Ol olaryň ýüzleriniň üýtgändigini inkär edip bilmeýşi ýaly, muny-da düşündirip bilmedi, bu hem ony ynjalykdan gaçyrdy.

“Besdir!” — diýip, Amit dostuna aýtdy. Bu zatlara mundan artyk seretmek islemän, ol ýerinden turup, yzyna dellekhana gitdi. Bazar boş diýen ýalydy. Onuň müşderileri entegem derýanyň boýunda otyrdylar. Şol agşam maşgalasy bilen agşamlyk naharyny edinip otyrka, Amit ertirki gören zatlaryny gürrüň berdi. Kassemem şol günki wakalary goňşularyndan eşidipdi, şonuň üçin hem, edil ogly ýaly, ol jemgyýetiniň abadançylygynyň gaýgysyny edýärdi. Ol missionerleriň we wagyzçylaryň süsdürilip, özleriniň etrabyňa gelenine has-da gaharlanýardy, şol sebäpden hem, käbir goňşularynyň obadaky adaty dini taşlamak kararyna gelendiklerini eşideninde muňa düşüňip bilmän başyny ýaýkady. Rami bilen Ýewa nahar bişirmek bilen meşgullanyp ýörkäler, ataly ogul ýalan taglymatyň soňuna nädip çykmalydygy we şol mesihilik ynamyny täze kabul eden adamlary özleriniň öňki hudaýlaryna nädip gaýtaryp getirmelidigi hakda bile pikir etdiler. Olar hudaýlaryň ýüreklerini ýumşatmak üçin edilen aýgytly hereketleriň özleriniň jemgyýetini goramaga kömek etjekdigine ýürekden ynanyrdylar.

Täze başlangyç

Birnäçe gije geçeninden soň Amit bir düýş gördi. Ol düýş onuň durmuşyny hemişelik üýtgetdi. Ol düýşünde özüniň daşlan hoşhabarçylarynyň biriniň obanyň içinden motosiklli geçip, çetdäki uly agajyň aşagynda saklananyny gördi. Bu örän gysga düýş boldy. Şeýle-de bolsa, Amit oýananyndan soň, eger şol adam oba gaýdyp gelse, onda şondan Isa hakda köp zat soramagy örän güýçli isleýändigini duýdy. Ertesi gün ol adamyň motosiklde,

edil özüniň düşündäkisi ýaly, dellekhananyň deňinden geçip barýanyny görende, Amit aňk boldy. Amit ýşarat bilen ondan saklanmagyny haýyş etdi we özi bilen gürleşip biljekmidigini ondan sorady. Ol adam uly agajyň ýanynda duşuşmagy teklipl etdi, sebäbi ol öýüne gitmezinden öň şol ýerde dynç almagy meýilleşdirýärdi.

Amit tolgunyp we duşuşygyny obanyň ýaşajylaryndan gizlemäge çyny bilen synanyşyp, şertleşilen ýere tarap ugrady. Ol ýerde oňa eýýäm hoşhabarçy, Eliýas, garaşyp durdy. Eliýas oňa Isanyň dogluşynyň we Onuň maksadynyň taryhyny höwes bilen gürrüň berdi. Eliýasyň Mesihiniň durmuşy we görkezen gudratlary hakda jikme-jik beren gürrüňini Amit ünsli diňledi. Isa Hudaýyň Ogly bolan bolsa-da, Özüni urmaga hem kemsitmäge ýol berendigini, ahyr netijesinde hem, haçda örän ejir çekip ölendigini Amit bildi. Isany Öz halkynyň inkär edendigini, halkynyň Onuň ölümünü isländigini, ýöne Isa köp adamlary günälerinden halas edip biler ýaly, aslynda şeýle bolmalydygyny Eliýas düşündirdi. Isanyň öleninden üç gün geçenden soň ölümden direlendigini, indi hem göklerde Öz Atasynyň ýanyndadygyny bilende Amit diýseň aňk boldy. Amidiň ýüregi ýumşady, ýöne ol Eliýasyň aýdan habaryny kabul edip bilmejekdigine özüni ynandyrdy. Ol maşgalasynyň we dostlarynyň özüni ret ederinden gorkdy, sebäbi ol olary gaty gowy görýärdi, şol sebäpden hem, Amit bu täze taglymat zerarly olary ýitirmäge töwekgelçilik edip biljek dälidi.

Şondan soňky günlerde hoşhabar baradaky pikirler Amidiň kellesinden çykmady. Bu Isada nähilidir bir *hakykat* gizlenip ýatyrdy. Ýöne şol hakykatyň nämededigine ol düşünmeýärdi, şeýle-de bolsa, her gezek Isa hakda pikir edende, ýüreginiň jümmüşinde örän tizara özüne şeýle ýetmezçilik edýän nämedir bir zady aljakdygyna adatdan daşary duýgusy bardy. Isany yzyna eýeriji bolan ýigrimi sany obadaşy kiçiräjik ybadathana gurdular, olar öňki durmuş ýörelgesine gaýdyp barmakdan ýüz öwürdiler. Özleriniň täze tapan ynamlarynyň obada gapma-

Syýahat başlanýar

garşylyklara alyp barandygyna garamazdan, olar ýygnanyşmagy we basyşa ýan bermezlige biri-birine kömek etmegi dowam etdirdiler. Obanyň beýleki adamlary özlerinde kynçylyk döredenlerinde olar hiç haçan arz etmediler we ýamanlyk bilen jogap bermediler. Olar Isanyň yzyna uly aýgtylylyk bilen eýerýän ýalydy. Bu ýagdaý Amidi haýran galdyrýardy, şonuň üçin ol özüne: “Olar hakykatdan hem, aslynda gözlän zatlaryny tapan bolsalar nämä?” — diýip sorag berdi. Şeýle bolmadyk bolsa, olara özleriniň täze ynamynyň getirýän kemsitmelerine we kynçylyklaryna çydamak nämä gerek?

Amit özüniň gören we eşiden zatlarynyň hemmesinden daşda durmaga çalyşdy we Isany özüniň şahsy Rebbi hem Halasgäri hökmünde kabul etmek üçin gowy tanaýan we ömrüne tagzym edip gelen hudaýlaryny terk edip töwekgelçilik etmäge taýýarmydygyny özünden sorady. Birnäçe aýlap dartgynly içki göreşi alyp barandan soň Amit, Eliýasyň goldamagy bilen, dyza çökdü we Isanyň hakykatdan hem, “Ýol, Hakykat we Ýaşayşdygyny”, şonuň üçin Ony öz durmuşynyň Rebbi hökmünde kabul edýändigini ykrar etdi.

Amit şobada Isa hakda gürrüň bermek üçin Ýewany we enetasyny gözlemäge gitdi. Bu töwekgelçilikli işdi, olaryň ony obadan kowmaklary we jezalandyrmaklary mümkindi. Maşgalasy Amidiň habaryna gaty erbet boldy, ýöne olaryň hemmesi-de, seresaplyk bilen bolsa-da, ony diňlemäge razy boldular. Olar missionerler bilen duşuşykdan soň Amidiň nähili howsalaly ýörenini, indi bolsa, onuň ýüreginde höküm sürýän adatdan daşary asudalygyň bardygynyň şaýatlary boldular.

Amit Isa öz durmuşyny ynanyşyny jikme-jik gürrüň berende, onuň şaýatlygy Ýewanyň ýüreginde — ahyr netijesinde hem, Kassemde we Ramide — ýalyn döretdi, olar hem, edil şonuň ýaly edip, Isanyň yzyna eýermek islediler. Imana täze gelen Amidiň ilkinji dogasy maşgalasynyň öz şaýatlygyny kabul edeni, şeýle söýýän adamlarynyň hem, Isa bolan imana gelenini göreni üçin minnetdarlyk bildirme dogasy boldy.

Ýoldaky kynçylyklar

Eliýas bilen ýerli ruhy çopan Amide, onuň maşgalasyna we başga-da täze imana gelenleriň birnäçesine suwda çokundyrylmagy wagyz etmek üçin geldiler. Suwda çokundyrylýanlaryň köpçüligiň önünde täze eýe bolnan imany görkezmesi goňşularyna Mesihiniň yzyna eýerme kararynyň hakykydygyny, wagtlaýyn ýa-da pikirlenmän edilen zat daldigini yglan etmesi bolupdy. Indi Amit bilen onuň maşgalasy Mesihiniň yzyna eýerijiler hökmünde hemişelik belli boldular. Şeýdip, olaryň Ýoldaky syýahaty başlandy.

2-nji bap

Ýoldaky üstünden gülmeler

*Şu sebäpden men Mesihiň hatyrasyna ejizliklere,
sögünçlere, mätäçliklere, yzarlanmalara,
muşakgatlara razydyryn. Çünki men
ejizkäm güýçlüdirin!*

2 Korintoslylar 12:10

*Ahyrsoňy olaryň içleri gysdy-da, oňa gödek sözler
bilen jogap berdiler. Käwagt olar, hatda, ony
ýaňsyladylar, käwagt hem sögündiler.*

Jon Banýan “Zyýaratçynyň syýahaty”

— Serediň, kim gelýär — obanyň köpegi!

Amit gözlerini galdyranymda çayhanada oturan erkekleriň bir toparyny gördi, olar bu ýakymly ysly içgiden lezzet almak we gürlleşmek üçin bu ýerde yzygiderli ýygnanyşýardylar. Amidiň özi-de şunuň ýaly duşuşyklara ýygy-ýygýdan gatnaşýardy, sebäbi şonuň ýaly wagtlarda ýoldaşlyk ruhundan şatlyk tapýardy, ýöne suwda çokundyrylanyndan soň, onuň üçin we maşgalasy üçin hemme zat üýtgedi duruberdi. Eliýas bilen ruhy çopan Joşua ýaňsylamalaryň özüne garaşanyny, şoňa taýýar bolmalydygyny Amide duýdurdylar. Bu täze imana gelen oglany haýran galdyrmady, sebäbi Mesihiň yzyna eýerijileri kemsitmek we gorkuzmak üçin onuň özi-de ýaňsylamalary ulanýardy.

— Bäräk gel, köpek, bu zibili ýala!— diýip, deňlerinden geçip baryarka, öňki dostlary oňa gygyrdylar. — Eger pikirlenseň, bu

Ýoldaky kynçylyklar

ýuwundy munuň ýaly ite bererden juda gowy. Goý, ol hajathana barsyn-da, şol ýerdäki zatlary ýalasyn. Bu dinden çykan ite has gowy gelişýär.

Amit başyny aşak salyp, ýoluny dowam etdirdi, gülküler bolsa, doly ýitip gidýänçä, kem-kemden ýuwaşady. Emma gülküler ýaş ýigidiň degnasyna degýärdi, şonuň üçin olara özüniň näderejede taýýar däl ekendigine onuň özi-de haýran galdy. “Eger olar diňe meniň üstümden gülýän bolsalar, bu zatlaryň hemmesini çekmek ýeňilräk bolardy. Ýöne gep diňe mende däl-dä, bu tükeniksiz akymlar maşgalamyň hem üstünden inýär” — diýip, Amit pikir etdi!

Kassem bilen Rami-de şonuň ýaly synaglara duçar bolýardylar, şeýle-de bolsa, jemgyýetiň onuň aýaly bilen baş ýaşly ogluny-da ýigrenýändigini onda has güýçli agyry döredýärdi. Öňräk Ýewa Rafiniň öýe aglap ylgaý gelenini, sebäbi dostlarynyň oňa at dakan-dyklaryny we onuň hem maşgalasynyň mesihi bolandyklary üçin onuň üstünden gülendiklerini gürrüň berdi. “Näme üçin, eje? Näme üçin biz mesihi bolmaly bolduk? Biz näme üçin beýlekileriň hemmesi ýaly bolmaly däl? Biz hiç haçan Isanyň yzyna eýermedik bolsadyk, men şuny isleýärim! Men hemme zadyň öňküsi ýaly bolmagyny isleýärim!” — diýip, oglanjyk aglady.

Ýaňsylaýjy gülküler

Adamy ýa-da bir zady ýigrenç, gülki ýa-da kemsitme obýekti üçin niýetlenilen sözler ýa-da hereketler.

“Taýaklar hem daşlar meniň süňklerimi döwüp biler, ýöne özümi welin, döwüp bilmez”. Siz haçan hem bolsa bir wagt bu sözleri eşidip görüpdiňizmi? Ony ýaňsylanylan, üstünden gülnen ýa-da kemsidilen adamlar: “Seniň kemsitmeleriň mende hiç hili agyry döretmeýär, şonuň üçin men seniň kemsitmeleriň pidasy bolmaýaryn. Men saňa

üns bermeyärin” — diýýän ýaly edip aýdýarlar. Şeýle-de bolsa, köp ýagdaýlarda şonuň ýaly wakalardan soň olar ýaralanyp we ýaňsylaýjy gülkülerden ýaňa kemsidilen bolup galýarlar.

Gürrüň ýaňsylamalar hakda gidende, adamlar köplenç olary yzarlama hasap etmeyärler. Sebäbi ýaňsylamalar otagdaky siňegi ýada salýar. Ol gaharyňy getirýär, ýöne barybir zyýanly däl. Edil şonuň ýaly, ýaňsylamalar biziň durmuşymyзда şeýle köp eşidilýär welin, mesihileriň köpüsi olarda yzarlamalary görmeýärler.

Pikirlerdäki syýasy hem dini gymmatlyklar we gowy görülýän zatlar babatdaky garaýyşlarda bar bolan tapawutlar köp ýagdaýda dürli derejedäki öjükdirmeler üçin sebäp bolýar. Ýaňsylamalar we kemsitmeler gaharlanma hem janyňy ýakma duýgusyny döredýär, şeýle-de bolsa, olar zyýansyz ýaly bolup görünýär: ýagny ýüregedüşgünç zyýansyz siňegiň çakany bilinýänçä şeýle bolýar.

Sabina Wurmbrand gazaply yzarlanmalaryň nämedigini gowy bilýärdi. Adamsy Riçard Wurmbrandy 1940-njy ýylda Rumyniýadaky kommunistler türmä salanlaryndan soň ol gizlin rumyn ýygnagyna ýolbaşçylyk edýär. Ahyrsoňy ony-da tussag edip, zähmet lagerinde işlemeklige höküm etdiler. Ol ýerde Sabina agyr mahrum edilmäni we çekerden çökder gelyän görgüleri gördi. Ine, ol näme diýip ýazýar:

“Fiziki agyry geçýär, birnäçe sagatdan soň ony ýatdan çykarybam bolýar. Ýöne kemsitmeler, her neneň lenji çykan ýaly bolup görünýän bolsa-da, ýüregiňi ezyär. Men diňe indi Isanyň näme üçin “sögülme”, “urulma” we “haça çüýlenme” barada gürrüň edenine düşündim. Öňler men näme üçin üstünden gülünme bilen fiziki zorlugyň bir demde agzalýandygy baradaky soragy özüme berýärdim. Indi men onuň janynda nähili agyryny döredýändigini we agyrynyň nähili uzak wagtlap dowam edýändigini bilýärim”⁸.

⁸ Wurmbrand S. *Ruhy çopanyň aýaly*; iňlis dilinden terjime eden M. Tuçkova. Lusk, 2018. S. 122.

Ýoldaky kynçylyklar

Şeýlelikde, yzarlanmalar şkalasynyň başynda gelýän ýaňsylamalara yzarlamanyň lenji çykan görnüşi hökmünde seretmeli däl. Ýaňsylamalar, ýigrenilmeler we kemsitmeler fiziki zorlugyň ýoklugy üçin az täsirli ýaly bolup görünýän bolsa-da, öz täsir edişi boýunça az ähmiýetli bolýan däl. Gaharlanyp ýa-da adamy kemsitme maksady bilen aýdylan sözler göwnüňi agyrdyp bilýär we wagtyň geçmegi bilen şu ýagdaýa zygiderli sezewar edilýän adama weýran ediji täsirini ýetirýär. Taýaklar bilen daşlar süňkleri döwüp *biler*, weýrançylyk getiriji sözler bolsa, agyry *döredýär*. Goldawyň janyňa ýasaýyş bersi ýaly, ýigrençden doly sözler hem, adamyň psihikasyny çym-pytrak edýär.

Gülküleriň obýekti bolmaklyk kemsidiji zatdyr, bu sustuňy basýar, şol sebäpden hem, eger ol esli derejede uzak dowam etse, onda ynsanlyk duýgyňy peseldýär. Men dostlaryň biri-birine degşip edýän zyýansyz degişmelerini ýa-da ýaňsylamalaryny göz önünde tutamok. Ýok, ýaňsylamalar arkaly yzarlamanyň maksady mesihileri deň-duşlarynyň, jemgyýetiniň we ýaşayan sferasynda ýaşayanlaryň hemmesiniň önünde kemsitmekdir. Şonuň ýaly üstünden gülmeleriň basyşyna döz gelmeklik, belki, yzarlamanyň kabul edip bolýan ýekeje derejesi bolsa gerek, ýöne ony kiçeltmek ýa-da zyýansyz hasap etmek bolmaýar.

Yzarlanmalaryň masşaby — bu onuň ýokary derejeliliginiň ýöne bir kesgitlemesi däl. Ol dünýäniň ýigrenjiniň güýjüni we şol güýjüň Hudaýyň çagalaryna garşy nädip görkezilýändigini belleýär. Yzarlamalar mesihiniň şaýatlygyny ýok etme maksadyna ösüp geçip biljek güýçli depginliligiň we ugrukmanyň dürli derejelerinde bolup biler. Yzarlamalaryň wezipesi — mesihilik ynamyny ýok etmektir. Ýöne Mesihniň yzyna eýerijiler bolan biz özümiziň düş gelýän yzarlamalarymyzyň masşabynyň onçakly esasy mesele daldigine düşünmelidir. Mesih üçin takwa hem wepaly bolup ýaşamaga, hem-de öz yzy bilen yzarlama alyp gelýän bolsa-da, Oňa tabyn bolmaga näderejede taýýardygymyz has güýçli birahatlyk döredýär. Şeýlelikde, biz durmuşymyzy Isa doly tabyn edenimizde,

Ýoldaky üstünden gülmeler

ezilmegimiz görgi getirýän bolsa-da, bizi doly ezmäge ýetmek mümkin bolmaýar.

Näme üçin yzarlarnamalar şkalasynda ýaňsylamalar birinji ýerde durýar? Köp babatlarda olar yzarlarnalaryň iň tebigy görnüşidir. Adamlaryň aglaba bölegi parahatçylykda ýaşamak isleýärler we zorluk etmäge meýilli bolmaýarlar. Köp ýollary külterläp geçenim üçin mende dünýäniň dürli ýurtlaryndaky adamlary synlamaga mümkinçiligim boldy. Ortaça statistik adam, başgalara hüjüm etmegi ýa-da zyýan ýetirmegi meýilleşdirmek üçin däl-de, güzeran dolamak üçin zerur bolan işlere gymmatly wagtyňy we güýjüni sarp edýär. Eger dini liderler adamlaryň hudaýhonlugyna ýa-da ynanyan zatlaryna degýän bir zady öjükdimeseler, onda adamlaryň köpüsi öz aladalary bilen başagaý bolup ýörýärler.

Şeýlelikde, ýaňsylap gülmeler basyş etmäniň tebigy güýç ulanylmayan taktikasy bolup, ol ýigrenilýän adam basyşa ýan berip tabyn bolar diýen umyt bilen edilýär. Şunuň ýaly ýigrenç hem, ynamsyzlygyň ýa-da kimdir birini, ýa-da nämedir bir zady kabul etmezligi aňlatma bolýar. Ýaňsylamalar yzarlarnamanyň serişdesi hökmünde şahsyýeti-de, onuň dini garaýyşlaryny-da kabul etmezlik bolup durýar. Yzarlaýjy utandymaga, adamyň ünsüni çak edilýän ynamyndan sowmaga we onuň jemgyýetdäki täsirini basyp ýatarmaga çalyşýar. Bu mesihilige täze gelenlerde köp bolýar, sebäbi ýaňsyly gülküler olary has çuň ýaralaýar, sebäbi şol ýaralary olaryň töwereginde ýaşayanlar salýarlar.

Mesihiler goňsulary, işdeşleri, deň-duşlary we maşgala agzalary tarapyndan edilýän ýaňsyly gülkülere Mesih üçin çydamaga taýýar hemrazy bolmalydyrlar. Gülküler yzarlarnamanyň bir görnüşi hökmünde mesihilik şaýatlyklary sebäpli (ýaşayyş ýörelgelerde ýa-da Hoş Habary dil üsti bilen yglan etmede) ýüze çykýar. Gülküleriň özüne döz gelmek bolýar, olar yzy bilen yzarlarnamanyň başga görnüşlerini alyp gelmeýär, şeýle-de bolsa, köp ýagdaýlarda ezmäniň has duşmançylykly görnüşleriniň habarçysy hem bolup bilýär. Başga sözler bilen aýtsak, gülküleriň şowsuzlyga uçran

Ýoldaky kynçylyklar

ýerinde has güýçli duşmançylygyň ýüze çykma mümkinçiligi gutulgysyz bolýar. Şonuň ýaly ýagdaýlarda gülküler mümkin bolan duşmançylykly oppozisiýanyň özboluşly bir irki duýduryşy bolup hyzmat edip biler. Şeýle-de bolsa, şol duýduryşlar yza çekilmegi däl-de, eýsem, ynamymyz zerarly ýüze çykyp biläýjek geljekki kynçylyklara taýýar bolmalydygynyň signaly bolup durýar.

Jaludyň çagyryşy

Jalut ysraýyl goşunynyň sustuny basmak üçin gülkini ulandy. Onuň sözleri diňe bir gödek bolman, eýsem, eger özüni ýeňip bilmeseler, onda ysraýyl halkynda uly kynçylyklaryň boljakdygyny aýdyp, haýbat hem atdy. Elbetde, Jalut adaty bäsdeş däl, şonuň üçin ol özüniň gorkuzyjy göwresini, ýaňsly gülkülerini we haýbatly sözlerini hem ulandy.

“Piliştiler bir depede, ysraýyllar bolsa beýleki tarapdaky depede ornaşdylar. Olaryň aralarynda jülge bardy. Piliştileriň düşelgesinden Gat galasyndan Jalut atly bir pälwan öňe çykdy. Onuň boýy alty tirsek bir garyşdy. Başynda бүрүнç tuwulga, egninde bolsa teňňeli sowut bardy. Sowudyň agramy üç batman бүрүнje barabardy. Aýaklary бүрүнç dyzbentlidi, egnine бүрүнç naýza asylgydy. Naýzasynyň sapy pürs agajy ýalydy; naýzasynyň tygynyň agramy on baş gadak demre barabardy. Öňünde-de galkançy nökeri bardy. Jalut aýak çekdi-de, ysraýyl goşunyna tarap şeýle diýip gygyrdy: “Näme üçin nyzama durup, söweşe çykdyňyz? Men piliştili, siz bolsa Şawulyň gullary. Şeýle dälmi? Araňyzdan birini saýlap seçiň, goý, ol meniň ýanyma gelsin. Eger ol meniň bilen tutluşyp, meni öldürip bilse, biz size gul bolarys. Ýöne men üstün çykyp, ony öldüräýsem, onda siz bize gul bolup, gullugymyzda durarsyňyz” (1 Şamuwel 17:3–9).

Ýoldaky üstünden gülmeler

Jaludyň gaty gorkunç garşydaşdygyna hiç hili şübhe ýok, şeýle-de bolsa, onuň sözleri her bir ysraýyl esgerinde adalatly gahar döretmelidi, piliştili:

“Men bu gün ysraýyl goşunyna gyjالات berýärim. Meniň bilen tutluşar ýaly adam beriň” diýdi (1 Şamuwel 17:10).

Jalut garşydaşlaryny gorkuzmak we olary piliştililere hem olaryň hudaýyna tabyn bolmaga mejbur etmek üçin kemsidiji, üstünden gülüji we ýaňsyly sözleri aýdýardy. Ýöne Jaludyň tabyn bolmazlygy diňe ysraýyl goşunyna däl-de, ysraýyllaryň Hudaýyna hem garşy gönükdirilendi. Ol ýeke-täk diri hak Hudaýa gönüden-göni baş galdyryýardy.

Gynansak-da, ysraýyllar Jaludyň göwresinden we öwünjeňliginden şeýle gorkupdylar welin, hatda öz Hudaýyndan hem ünsüni sowup, ruhdan düşüp gorkuda ümsüm bolupdylar. Ýagdaýa takwalyk bilen sereden Dawut gelip, äpet hudaýsyz bilen arada çägäniň ýüzüne çekilen çyzygyň ýanyna gelip durýança dowam etdi. Ol maşgaladaky kiçi çaga, üstesine çopan bolsa-da, gülkä döz gelmäge taýýardy. Dawut ýeňdi-de, Ysraýylyň duşmanyny sem bolmaga mejbur etdi, şeýdibem, Hudaýyň ejiz adamlaryň üsti bilen görkezýän güýjüni görkezdi.

Şu we şuňa meňzeş beýleki Mukaddes Kitap taryhlaryndan alynýan sapak ýaňsyly gülkülere takwalyk bilen seretmegiň gerekdiginde jemlenendir. Bizň döwrümizde Günbatarda ýaşayan Isanyň yzyna eýerijiler gülküleriň özlerriniň mesihilik şaýatlyklaryny we gulluklaryny bogmagyna ýol berýärler. Olar özlerriniň azatdyklaryny aňsat boýun alýan we munuň üçin Hudaýa minnetdarlyk bildirýän bolsalar-da, olaryň minnetdarlygy yzarlamalaryň öz durmuşyny üýtgetmändigini aňladýan ýaly. Hukuklaryň we azatlygyň ummasyz ähmiýeti bar, hökümete hem, olary goramaga Hudaý tarapyndan mandat berlen. Şeýle-de bolsa, bu azatlyk Mesihniň yzyna eýermekden we öz haçyňy götermekden ýokarda durmaly

däldir. Azatlyk bilen hukuklar bizi Hoş Habary ähli halklara ýetirmäge kömek etmeklige çagyryr.

Mesih ugrunda ejir çekmäge razylyk

Demirgazykly mesihiler dünýä bilen sazlaşykda bolmaga, öz ýygnağynyň beýleki agzalary bilen dostlaşmaga we dawadan daş durup ýaşamaga ymtylmaga meýillidirler. Bu erbet zat däl, sebäbi mesihiler jemgyýetiň durmuşyna položitel goşant goşmaga hem çagyrylandyrlar. Mesihileriň hemmesi üçin medeni mandat — “duz” hem “nur” bolmadyr. Şoňa görä-de olara jemgyýete birigip, öz wezipesini tapmak we töweregindäkileriň bähbidi üçin gulluk etmek zerurdyr. Gowy işleri miwesini getirip, özleriniň tagzym edýän Hudaýyny şöhratlandylanda mesihiler öz wezipesini ýerine ýetirýärler. Demirgazykly mesihiler şeýle etjek bolýarlar, şol bir wagtyň özünde-de birgeňsi, hakykatdan daş düşen ýa-da könelen ynamy saklaýanlary hasaba almaýarlar (ünsden düşürýärler). Bu synanyşygynda olaryň köpüsi dünýewi sistema eglişik edýärler we öz ynamyny hususylaşdyrýarlar. Mesihiligiň bu içki görnüşi ysraýyl esgerleriniň Jaludyň gülkülerine garaýyşlaryny ýada salýar:

“Jaludy görenlerinde, ähli ysraýyllar gorkularyna gaçdylar. Ysraýyllar: “Bu öňe çykyp durany görýäňizmi? Ol Ysraýyla gyjالات bermek üçin çykýar. Şony öldürene patyşa ummasyz baýlyk bilen birlikde gyzyny-da berjek, maşgalasyny bolsa Ysraýylda salgytdan boşatjak” diýişdiler” (1 Şamuwel 17:24–25).

Demirgazyk ýygnağynyň pese düşmesini köp zatda Mesihiniň işi ugrunda ejir çekmäge şeýle az adamyň taýýardygy baradaky fakt bilen düşündirip bolar diýip pikir edýäris. Köp mesihiler parahatçylygyň, şypa bermäniň we ýaraşmanyň wagyzçylary

Ýoldaky üstünden gülmeler

bolmaga çalşyp, rehimdarlyk işlerine höwes bilen gatnaşýarlar, olar muny Hoş Habary wagyz etmän edenini gowy görýärler. Başga sözler bilen aýtsak, olar günäkärleri toba çagyрман we azaşanlary hem ezilenleri haçyň ýanyna — dikeldiji adalatly tapyp bolýan ýeke-täk ýere — getirmän, rehimdarlyk işleri bilen meşgullanmaga çalyşýarlar. Hiç kim ejir çekmek islemeýär, ýöne mesihiler Mesihni işi ugrunda ýaralanmaga taýýar *bolmalydyrlar*. Isa bagtlylyk Tabşyryklarynda:

“Yzarlanylýanlar bagtlydyr, çünki Gökdäki Patyşalyk şolaryňkydyr” (Matta 5:10) — diýdi.

Reb Öz şägirtlerini dünýä diňe adalatly dikeltmek, ýagny rehimdarlyk işleri bilen meşgullanmak üçin däl-de, eýsem, azaşan we heläk bolup baryan adamzada hakykaty *yglan etmek* üçin hem iberdi. Adalat habaryny aýtmazdan adalatly gözkeçjek bolmaklyk hakykatdan zerur dermany — Mesihni haçyny — bermäge ukyply bolmadyk ýalan dermany beren ýaly bir zat bolýandyr.

Ruhy çopan Wurmbrand zalymlyk bilen urlan türmedäki ýoldaşynyň aýdan sözlerini ýatlaýar:

“Mesihleriň iki görnüşi bar: Hudaýa hakykatdan ynanyanlar bar we özleriniň ynanyandygyna edil şonuň ýaly hakykatdan ynanyanlar bar. Olary aýgytly pursatda edýän hereketleri boýunça tapawutlandyryp bolýar”⁹.

Özüniň Rebbine bolan wepalylygy zerarly döreýän garşy çykmalara jogap berme zerurlygy ýüze çykanda Mesihni yzyna eýerijiler üçin aýgytlaýjy pursat gelýär. Ýürekden ynanyanlar duşmançylyga we yzarlamalar oduna öz güýji bilen däl-de, Mesihden çykýan güýç bilen taýýarlanýarlar. Missiýasyny ýerine ýetirýän mesihi, Dawudyň

⁹ Riçard Wurmbrand, *Hudaýyň astynda* (Bartleswil, OK: VOM Kitaplar, 2004), 52.

Ýoldaky kynçylyklar

Jaludyň gödekligine garşy çykanda edişi ýaly, öz durmuşyny biziň demimizi Öz elinde Saklaýana ynanyar.

Bir gezek efioپیýaly ýetginjekleriň bir topary bilen oturanym ýadyma düşýär. Olar mesihiligi kabul edenlerinden soň, özleriniň öýlerini taşlap, goňşy oba göçüp gitmeli bolýarlar. Ol ýerde ýaşayş azajyk howpsuzrak bolan bolsa-da, deň-duşlary olaryň mesihidiklerini bilip, üstlerinden gülyärdiler we olara kemsidiji sözleri aýdýardylar.

Olaryň taryhyny ünsli diňlänimde meniň öz ýurdumdaky ýaşlaryň köpüsiniň öz deň-duşlaryna ýardam bermek isleýändiglerini ýatladym. Olar tarapyndan edilýän basyşlar köp mesihiler, ýaşlar hem garrylar üçin, syr bolup galýar. Men efioپیýaly täze imana gelenlerden bu meseläniň özlerine degişlimidigini, eger “hawa” bolsa, onda durmuşyny çürt-kesik üýtgedip biljek batyrgaý karara nädip gelip bilendiklerini soradym.

Yetginjekler deň-duşlary tarapyndan edilýän basyşlaryň kuwwatly güýç bolup durýandygyny, ony ýeňip geçmegiň özlerine aňsat bolmaýandygyny boýun aldylar. Üstlerinden gülünmegi we özleri hakda erbet zatlary aýtmaklary olara ýaramaýar, ýöne olaryň her biriniň aýdan zatlaryny men hiç haçan ýatdan çykarmaryn:

“Eger Mesihi öz Rebbimiz hem Halasgärimiz hökmünde kabul etsek, azar bermelere duş geljekdigimizi öňünden bilýärdik. Mukaddes Kitapda biz Isanyň halas etmek üçin gelen adamlarynyň Oňa erbetlik edendikleri hakynda okaýarys, şol sebäpden hem, eger Mesihiň yzyna eýersek, onda biziň hem, güýçli garşylyklara duş geljekdigimizi bilýäris. Azajyk hem bolsa, Isanyň edişi ýaly, ejir çekmek biziň üçin uly hormatdyr”.

Bu ýaş oglanlar imanda täzediler, ýöne mesihilik ynamynyň bahasyna eýýäm akyl ýetirýärdiler, şeýle-de bolsa, Isa öz durmuşyňy bagyş edeniňe degýär diýen netijä gelipdirler. Olar

Ýoldaky üstünden gülmeler

Mesihiň şägirtleriniň paýyna hökman düşýän görgüleri kabul edip, Oňa öýkünmäge çalyşýarlar.

Mesihi bolanymyz üçin, Mesihe öýkünmek bilen, biz yzarlamalaryň islendik görnüşine jogap berýäris. Ejiriň nämedigini biliň, Isa haçda başdan geçirmeli boljak, Özünü gaty uly ezyetlere alyp barjak yzarlamalara garaşdy we olary önünden duýdy. Isa Mesihe bolan ynamyňyz we söýgiňiz sebäpli ýaňsyly gülkülere duçar boljakdygyňyzy biliň. Ony Halasgäriňiz hökmünde ygılan edeniňizde şol zatlara taýýar boluň. Olary şatlyk bilen kabul ediň we Hudaýyň dogrulygynyň tarapynda bolmak bilen Mesihiň görgülerini paýlaşýanyňyza düşüniň.

Üstüňizden gülnende Mesihe serediň we şatlanyň. Ýigrençler, gülnmeler we kemsitmeler Ony gorkuzmady. Ol Atasynyň işlerini etdi we Özünüň bilşi ýaly, Atasynyň eden zatlaryny etmekçi boldy. Ünsümizi diňe şunda jemlänimizde, töweregimizdäkileriň özleriniň pikirleri bilen ylalaşmaýandygymyz sebäpli hakykat bilen gatnaşygy ýitiripdiris diýip pikir edýäniniň biziň üçin ähmiýeti ýok. Biz Reb tarapyndan çagyrylan we ygtyýar berlen mesihiler bolup, Mesihiň yzyndan gitmegi dowam etdirmelidiris. Bu aňsatmy? Meniň efioپیýaly doslarym: “Ýok” diýýärler. Gülkülere we ýigrençlere döz gelmek aňsat däl, ýöne olar, belki, Hudaýyň bizi götermäge çagyran haçdyr.

Isanyň durmuşyndaky üstden gülnmeler

Isa Özünüň ýerdäki gullugy wagtynda köpler, aýratynam, Onuň Özünüň we taglymatynyň üstünden gülen dini liderler tarapyndan üstünden gülnmelere duş geldi (Mark 5:38–40; 6:2–4; Luka 16:14). Isanyň Özünüň Kimdigi baradaky öjükdiriji sözleri Hudaýa dil ýetirme diýip hasap etdiler, şeýle-de bolsa, Onuň aklyna we düşünjesine aňk boldular we üns berdiler. Isanyň taglymatynyň abraýy we Onuň gudratlar görkezme ukyby sebäpli, töweregine ýygananlaryň arasynda Mugallymy söýýänleriň bolşy ýaly, Onuň ölümünü isleýän-

Ýoldaky kynçylyklar

lerem bardy. Ýazgarma hem haça çüýlenilme wagtynda Isanyň çeken ýaňsyly gülküleri hem kemsitmeleri Onuň Öz duşmanlaryndan gören ýigrenjiniň aňrybaşdygyny belleýär (Matta 27:31; Mark 15:31; Luka 18:32). Şol adamlary iman ýetmezçilikde aýyplamak bize aňsat bolýan bolsa-da, ine, şu zat hakda pikirleniň: “Eger Isa biziň günlerimizde gelen bolsa, hemme zat başgaça bolardymy?”

Biziň günlerimizdäki yzarlamalar, edil Mukaddes Kitap günlerindäki ýaly hakykydyr. Isa Öz şagirtlerine:

“Dünýä sizi ýigrense, onuň sizden öň Meni ýigrenendigini biliň. Dünýäden bolan bolsaňyz, dünýä sizi özünüňkiler kimin söýerdi. Ýöne dünýäden däldigiňiz üçin, Meniň sizi dünýäden saýlap alanlygym üçin, ine, şunuň üçin dünýä sizi ýigrenýär. Meniň size “Gul öz hojaýynyndan uly dälidir” diýen sözümi ýada salyň. Olar Meni yzarlan bolsalar, onda sizi-de yzarlarlar. Meniň sözümi tutan bolsalar, siziňkini-de tutarlar. Olar size bu zatlaryň ählisini Meniň adym sebäpli ederler, çünki olar Meni Ibereni tanamaýarlar” (Ýohanna 15:18–21) — diýdi.

Häzirki döwürde bütün dünýäde mesihiler Isa bolan wepalylygy sebäpli üstünden gülünmelere, kemsitmelere we ýigrenje duş gelyärler. Bu Mesihiň Teniniň başdan geçirmeli bolýan garşy çykylmasyň has giň ýaýran görnüşidir. Günbatarly mesihiler, aýratynam, öz imanyny jemgyýetiň tekizliginde işjeňlik bilen durmuşa ornaşdyrýanlar, özlerini olaryň ýerlerine goýup görmelidirler.

Meniň bir gowy dostum gartaşan çagynda mesihi boldy. Ýaňy iman eden wagtlarynda ol Mukaddes Kitaba onçakly bir üns beribem durmady. Ol Karl Saganyň we Stiwen Hokingiň taglymatyny gowrak görýärdi. Ony kosmos gaty gyzyklandyrýardy we haýran galdyrýardy. Ol zatlaryň gelip çykyşy hakda köp pikir edýärdi, şonuň üçin dünýäniň we onuň içinde ýaşaýanlaryň nädip emele gelendiginiň ylmy düşündirilişiniň özi üçin has uly mana eýedigini duýdy. Dünýewi awtorlaryň şol döwrüň iň täze derňewlerini

we teoriýalaryny çuňlaşdyryp ýazan soňky kitabyny ara alyp maslahatlaşmak üçin ol ýygy-ýygýdan dostlary bilen duşuşýardy.

Bir gezek dostum ýekşenbe güni irden öz ejesi bilen ýygnaga gitme kararyna gelýär. Ene-atasy ony ýygnaga gitmäge hiç haçan hem mejbur etmeýärdiler, ýöne olaryň ol ýere yzygiderli gatnaýandyklary üçin ony bilesigelijilik gurşap alýar, şol sebäpden hem, şol ýygnanyşyklardaky çykyşlarda özüne çeker ýaly nämäniň bardygyny özi bilmek isleýär. Bu ýeke-täk ädim dostum üçin başlangyç bolýar. Şeýdip, ol Isanyň hakykatdan hem, “Ýol, Hakykat we Ýaşayşdygyna” göz ýetirýänçä ýygnaga gatnaýar. Bu göz ýetirme ony Ýaradanyň ýanyna we täze tapynan ynamynda berkeme islegine alyp barýar. Dostum mesihi bolandan soň öz ýoldaşlaryna özüniň mesihi bolandygyny aýdanda, onuň ýakyn dostlarynyň biriniň: “Sen akyllý adamsyň öýdýärdim! Sen näme edýärsiň, dostum?!” diýeni ýadyna gowy düşýär.

Meniň dostumyň Amidiňki ýaly gülkülere duş gelen däl bolmagy mümkin, ýöne şol gün, hakykatdan hem, ol dostlarynyň birnäçesini ýitirdi. Mesihiň yzyna eýerme kararyna gelendigi üçin onuň üstünden güldüler we hakyky ýaşayş bilen baglanyşygy ýitiren adam hasap etdiler.

Amidiň taryhynyň dowamy

Üstünden gülmeleriň öz ogluna nähili agyr düşýänini görmek we onuň näme üçin maşgala beýlekileriň hemmesinden tapawutlanmalydygyny özünden sorayşyny eşitmek Ýewa üçin şeýle kyn meseledi. Ol hem, birwagtlar öz dosty hasap eden adamlary tarapyndan edilýän otrisatel hereketlere güýjünde baryny edip döz gelmäge çalyşýardy. Ýöne özüne halas bolmany sowgat bermek üçin Isanyň Öz janyny berendigi hakda pikir edende, şonuň ýaly gülküleriň döredýän agyrysyny çekenine degýändigine düşündi. Indi oglunyň agyrydan gygyrýanyny eşideninde, aladaçyl ene ony bagryna basdy. Rafi aglamagy

Ýoldaky kynçylyklar

bes edeninden soň, ejesi oňa Hudaýyň olara bolan söýgüsini Isanyň ölümi arkaly görkezendigi baradaky wakany ýatlatdy.

“Rafi, munuň aňsat dăldigini men bilýärim, — diýip, ol oglunyň başyny mylaýym sypalady. — Ýöne pikir edip gör, seniň dostlaryňdan kimdir biri öz hudaýlarynyň Isanyň eden zatlaryny edenini aýdyp bilermi? Isa öldi, ýöne soň direldi! Olaryň ýekejesi hudaýlarynyň öz adamlaryny halas etmek üçin şunuň ýaly gazaply ejirleri öz üstüne alandygyny aýdyp bilermi? Rafi, olar şeýle diýip aýdyp bilmeýärler, ýöne sen aýdyp bilýärsiň! Oglum, mydama ýadyňda sakla, Isa hem görgi gördi, şol sebäpden Öz yzyna düşmegiň aňsat dăldigini Ol bilýär, ýöne seni hiç haçan terk etmejekdigine Isa söz berdi”.

Amit oglunyň gussaly gözýaşyny şatlyk gözýaşyna öwürüp bilýän aýal bermek bilen Hudaýyň özüni bereketländigini hakda pikir edende ýylgyrdy. Ol özleriniň durmuşynyň hemişelik üýtgän wagtyny ýada salanda başyny ýaýkady. Ol täze tapynan ynamynyň ýüregini güýçli alawladyp, öz güýjünden ýokary bolan güýji berenini ýada saldy. Ol ruhy çopan Joşuanyň öz ýolunda duş geljek gülkülere onuň garşy durup biljekdigini, sebäbi onuň ýanynda Isanyň bile ýöreyänini bilýändigini aýdanyny hem ýada saldy. Amit öz maşgalasynyň ejir çekýäniniň şaýady bolmaga taýýar dăldi, şonuň üçin görgüler içinde Ýewanyň Mesihde güýç hem teselli tapandygyna aýratyn minnetdardy.

Birazajyk çuňrak seredeliň

Üstünden gülünmeler — mesihilik durmuşynyň bir bölegi bolup, Ýoldaky kynçylyklaryň ilkinji alamatydyr. Ýaňsyly gülkülere hötde gelşimiz, Rebbimiziň yzyna eýermäge çalşyp ätjek ädimlerimize gowuja täsir edýär. Biziň günlerimizde Isanyň săgirtleri hökmünde dünýäniň ýaňsyly gülkülerinden lezzet alynýan ýagdaýa gelmelidiris we olaryň tersine gidip, Mesihde gitdigiçe has kămil bolmagy dowam etdirmelidiris. Ýöne şonuň ýaly gülküleri ýeňenimizde

Ýoldaky üstünden gülmeler

özümize yzarlamalaryň täze derejesiniň garaşýandygyny görmegimiz mümkin. Muny bilenimizde, kömek sorap, Mesihe ýüzlenmegimiz we indiki ädimi ätmegimiz zerurdyr:

“Şu sebäpden men Mesihiň hatyrasyna ejizliklere, sögünçlere, mätäçliklere, yzarlamalara, muşakgatlara razydyryn. Çünki men ejizkäm *güýçlüdirin!*” (2 Korintoslylar 12:10).

Ulanys

Özüňiziň durmuşy syýahatyňyz barada pikirlenmäge wagt tapyň. Hudaý sizi ilkinji gezekki dem almaňyzdan häzirki duran ýeriňize nädip getirdi? Bu size mekdepde, işde, ýaşayan ýeriňizde Mesih üçin ýaşamaga nähili kömek etdi? Siziň mesihidigiňizi bilendikleri üçin siz haçan hem bolsa bir wagt üstüňizden gülünmelere düş gelip gördüňizmi? Oppozisiýa bäs gelmek size nädip başartdy? Siz Hudaýyň Sözünden teselli tapyp bildiňizmi?

Bu barada Hudaýa dogra edip pikirleniň we ýokarky soraglara berjek jogaplaryňyzy ýazyň. Üstüňizden gülünen wagtynda, kemsidilen wagtyňyzda we ýaňsylynan wagtyňyzda özüňizi nähili duýandygyňyza, şeýle hem, muňa nähili jogap berendigiňize we onuň netijelerine aýratyn üns beriň.

Mesihiň yzyna eýerip, Oňa tabyn bolmak şägirt üçin aňry ýany bilen wajypdyr. Isanyň islegine we ýoluna akyl ýetirmek üçin her gün Onuň bilen wagt geçirmek zerurdyr. Öňde duran ýol barada düşünje alanyňyzda we syýahat wagtynda üstüňizden gülünmelere düş gelme mümkinçiligini göreniňizde, olara öňkiňizden başgaça seredersiňizmi?

Teklip: her gezek ýolda üstüňizden gülmelere düş geleniňizde siziň ruhuňyza hakykaty güýçli ygylan etjek Mukaddes Kitap parçalary we aýatlary bilen ýaraglanyň.

3-nji bab

Ýoldaky azar bermeler

*Hüşgär we oýa boluň. Duşmanyňyz iblis arlaýjy
arslan ýaly aýlanyp, awuny agtaryp ýörendir.
Dünýäniň ähli ýerinde doganlaryňyzyň hem
hut şunuň ýaly ejirlere duçar bolýandyklaryny
bilýändigiziň üçin, berk iman bilen iblise
garşy duruň.*

1 Petrus 5:8–9

*Gadyrly Atam, janym gaçybatalga gözläp, Seniň
merhemet tagtyň ýanyna ылгаýar. Äpet tolkunlar
çarpaýa galanda we tupanlar turanda, men ol
ýerde howpsuz buky ýer tapýaryn.*

Enn Stil “Gadyrly Atam, Seniň merhemet
tagtyň ýanyna”

Birden Amit ukudan oýandy. Ol näme eşitdi? Olaryň maşgalasynyň şahalardan hem palçykdan salnan öýüniň diwarlary gaýly howalardan azajyk gorag bilen üpjün edýärdi, ýöne sesleri geçirýärdi. Ol şu wagtjyk aýak seslerini eşidenini anyk bilýärdi. Amit ukynyň galan bölegini özünden aýryp, olaryň obasyndaky adaty agşamnyň asudalygyndaky ýerliksiz bolan seslere ünsli diň saldy. Töwerek ýene ümsümlük boldy-da, hemme zat ýerbe-ýer ýaly boldy, ýöne ol nämendir bir zadyň bardygyny duýdy.

Amidiň mesihilik ynamyny kabul eden gününiň öz durmuşyndaky iň bagtly gün bolandygyna garamazdan, ol gowy ýatyp bilmeýärdi,

sebäbi jemgyýetiniň onuň ynamyny halamaýanyňy we gaharyny aýdyň duýýardy, bu hem onda dartgynlylyk bilen birahatlyk döredýärdi. Ol ýanynda çuň ukuda uklap ýatan Ýewa seredeninde, onuň ýaş ýüzündäki birahatlyk gasynlaryny gördi. Olaryň ikisi-de Mesihi tanamak bilen parahatlyk hem şatlyk tapan bolsalar-da, gündeki üstünden gülmeleriň we azar berilmeleriň güýçli harasaty olara, edil dowamly hem lorsuldap duran diş agyrysý ýaly, täsir edýärdi.

Bazardan zat satyn alanda ýa-da dellekhanada işlände, Amit özüni mydama synlaýandyklaryny duýýardy. Käwagt ol gözlerini galdyranda jemgyýetiniň ýolbaşçylarynyň biriniň gaharly ýiti nazaryny görýärdi. Ol obanyň içinden geçende, obadaşlarynyň ony kabul etmeýändikleri göze görnüp durdy. Amit, hatda öýdekä-de, goňşularynyň ýigrenç bilen seredýändiklerini duýýardy. Ol olary mydama görüp bilmeýän bolsa-da, özüni synlaýandyklaryny aňýardy. Ýewa-da özleriniň imana gelenine garşy çykyş edýänleriň göze görnüp duran gaharyny duýýardy.

Şunuň ýaly duşmançylykly gurşawda ýaşamakda şeýle kynçylyklaryň bardygyna garamazdan, Amit bilen onuň maşgalasy golaýda ýaşaýan beýleki mesihiler bilen bile kiçijik ýygnakda sežde edýärdiler. Mesihiler özleriniň duçar bolýan yzarlanmalary, aýratynam, ýekşenbe güni irden ýygnaga gelýärkäler ýolda berilýän azarlar hakda gürrüň berýärdiler. Töwerekdäki obalaryň ýene dördüsünde ruhy çopan bolan Joşua olara munuň ýaly ýagdaýlaryň adaty hadysalarydygyny, durmuşda munuň ýaly garşydaşlyklara garaşmagyň gerekdigini öwredýärdi. Ol, şeýle hem, ýygnaga wepaly bolup, Isa bil baglamagy dowam etdirmäge çagyryýardy. Galyberse-de, Reb ejir çekmäniň, inkär edilmäniň we Öz halky tarapyndan ýigrenilmäniň nämedigini bilýärdi. Indi olaram Onuň yzyna eýerijiler bolup, Onuň bilen bile ejir çekme hormatyna eýe bolupdylar.

Amit ruhy çopan Joşuany sagdyn hem ýiti manyly wagyzlary üçin sylaýardy. Ruhy çopan ýanynda bolmadyk wagtynda, olaryň ýygnagyny Eliýas geçirýärdi.

Ýoldaky kynçylyklar

Amit özüniň ozal Eliýasy obadan kowanyny ýatlady. Indi bolsa, şol hoşhabarçyny şatlyk bilen garşy alyp, onuň Isa doly bagyş edilen durmuş we töweregiňdakilere batyrgaý şaýatlyk etme baradaky tolgundyryjy gürrüňlerini diňläp diýip, kim pikir edipdi? Eliýas ýakynyny söýüp, oňa Isa hakda gürrüň bermegiň her bir mesihiniň borjudygyny düşündirdi. Soň ol aýal hem erkek doganlary mundan hem aňry süýşüp, özleriniň duşmanlaryna — özlere duşmançylykly daraýanlara — söýgi görkezmäge çagyrdy. Olar hut şunuň ýaly etmek bilen Hudaýyň söýgüsini hemmesinden-de gowy görkezip bilýärdiler.

Ýygnanyşyklaryň birinden soň Eliýas Amidi gyra çekip, onuň göwnüne degmez ýaly ýagdaýda seresaplyk bilen okap bilýänmidigini sorady. Amit özüniň okap bilmeýändigine utandy, sebäbi onda hiç haçan bilim almaga mümkinçiligi bolmandy, ol enatasyna kömek etmek üçin mydama öýde galmaly bolýardy. Amit öz Mukaddes Kitabyny okamagy hemişe arzuw edýän bolsa-da, ol wagtlar bu mümkin däl ýaly bolup görünýärdi. Eliýas ýylgyrdy-da, ondan utanmazlygy haýyş etdi. Eger dosty wagt tapsa, onda oňa okamagy öwretjek missionerler bilen ony şatlyk bilen tanyşdyrmagy hoşhabarçy Eliýas teklipti. Şeýlelikde, birwagtlar uzak hem mümkin däl bolan zat birden hakyky boldy. Hudaý Amit üçin täze gapy açdy.

Ertesi gün Eliýas Amidi missionerler bazasyna alyp bardy. Şeýdip, onuň okamagy öwrenme sapaklary başlandy. Amit ukyply okuwçy bolany üçin okuwdaky öňe gidişligi we yhlaslylygy bilen mugallymlarynda täsir galdyrdy. Ol okuw meýilnamasyny beýlekilerden basymrak özleşdirdi, hatda bu täze endigi bile ösdürip biler ýaly, özüniň öwrenen zatlaryny Ýewa-da öwredip başlady. Hudaýyň Sözüni okama şatlygyndan başga-da, Amit haçan hem bolsa bir wagt gullugynda ruhy çopan Joşua bilen Eliýasa hem kömek edip bilerin diýip umyt edýärdi.

Düşekde ýatan ýerinde bu zatlaryň hemmesi barada pikirlenip ýatysyna Amit uka gidip baryarka birden ýene aýak sesleri göni

Ýoldaky azar bermeler

gapynyň aňyrsynda eşidildi. Ol kimdir biriniň öz öýüniň daşynda aýlanyp ýörenini anyk bildi. Amit garaňkyň içinde bolup biläýjek birnäçe howsalaly hereketleri göz önüne getirip, howsala düşüp başlady. Obanyň adamlary aslynda parahatçylykly, zorluk etmäge meýilli bolmadyk adamlardy. Şeýle-de bolsa, eger olar howp abanyňanyň duýan bolsalar, onda olaryň nämä ukyplydyklaryny kim bilýär? Nämä etmeli? Turup, olaryň ýanyna çykmalymy? Ýöne ol ýerde bir adamyň bardygyny nädip biljek?

Şahalaryň şakyrdysynyň kimdir biriniň aýaklarynyň astynda güýçlenmesi ol ýerdäkinini indi seresaplylygyň aladasyny etmeýändigine şaýatlyk edýärdi. Sesi eşiden Ýewa, edil Amit düşekden turan wagtynda oýandy. Amit yşarat bilen asudalygy saklamaga çagyrdy, ýöne diwardaky şahalaryň indi aýagyň agramy astynda şakyrdamayandygyna — olaryň otda şakyrdaýanyna düşüneninde endamy tikenekläp gitdi.

Azar bermeler

Azar bermek ýa-da yzarlamak, dyngysyz alada bilen jürege düşmek ýa-da bizar etmek; gynamak.

Eger “azar berme” sözünü Internetden gözleseň, onda gözlegleriň köp böleginiň iş ýeriňdäki saňa garşy hereketler bilen we seksual manyda azar berilmesine degişli zarlar baradaky manysy köp. Bu çözülmäni talap edýän agyr hem howsalaly sosial meselelerdir, ýöne yzarlamalar diňe bu iki sfera bilen çäklenip goýmaýar.

Yzarlamalar köplenç başga halkyň, diniň, garaýyşlaryň, jynsyň, sosial synpy ýa-da syýasy degişliligiň wekillerine gönükdirilýär. Yzarlamalar şkalasynda azar bermeler üstünden gülmeleriň yzyndan gelyän bolsa-da, bu iki ýagdaý öz arasynda aýrylmaz baglanyşyklydyr. Üstünden gülmelerden azar bermelere geçmekde belli bir çäkler

Ýoldaky kynçylyklar

ýokdur, şonuň üçin olary bölmek ýa-da tapawutlandyrmak kyn bolup biler. Umuman aýdanda, azar bermeler — bu fiziki ýa-da fiziki däl hereketleriň üsti bilen güýçli basyşy ulanmakdyr. Ýöne üstünden gülünmeler wagtal-wagtal ýüze çykyan ýagdaý bolup, bilgeşleýin aç-açan edilyän we dowamly duşmançylykdyr. Ol lenji çykan hem haýbat atyjy häsiýeti sebäpli yzy bilen eslije zyýan hem getirýär.

Belki, öňki bapdaky obasyny terk eden efioپیaly ýetginjekler hakdaky gürrüňler ýadyňyza düşýändir. Olar bilen oturyp, başdan geçirenlerini diňlänimde, günleriň birinde öýlerine gaýdyp barmaga teşnedikleri göze görnüp durdy. Eger olaryň duçar bolan yzarlanmalary diňe üstlerinden gülme bilen çäklenen bolsa, onda olar hiç haçan maşgalalaryndan gaýtmazdylar. Ýöne mesihilik ynamyndan ýüz öwürmäge mejbur etme maksady bilen edilyän üznüksiz basyşlar sebäpli döreýän howpuň derejesi şeýle ýokary derejä ýeteninde, olar öýde galmagyň juda howpludygyna düşündiler.

Azar bermeleriň peýda bolmasynyň duşmançylygyň derejesini ýokarlandyrmagy mydamalyk ýadawlyga alyp barýar. Ýadawlylygyň netijeleri tapdan düşüriji bolup, gitdigiçe ýokarlanýan goragsyzlyk duýgusyny betereleşdirýär. Yzarlaýjy adamy munuň ahyry hem soň bolmaýar diýip pikir etmäge mejbur etme niýeti bilen, gahary zygiderlilik ýagdaýyna bilgeşleýin alyp barýar.

Birnäçe ýyl mundan ozal “Ejir çekenleriň sesi” gullugyndaky partnýorymyzy Kanadadaky konferensiýada çykyş etmäge çagyrdylar. “Jon dogan”, mesihi lideri, mesihilere açyk duşmançylykda bolan agyr sebitde gulluk etdi. Men ony aeroportda garşy aldymda, myhmanhana alyp bardym, ol ýerde oňa gowy seredýändiklerine göz ýetirenimden soň, konferensiýadan oň dynç alsyn diýip, yzyna gaýtdym.

Ertir irden Jon dogan bilen ertirlik naharynyň başynda duşuşanymyzda gijäniň nähili geçendigi bilen gyzyklandym. Ol gowy uklapdyrmy? Oňa oňaly bolupdyrmy? Hemme zat ýeterlik bolupdyrmy? Bu öý eýesiniň myhmanyň özüni öýünde ýaly duýanmydygyna göz ýetirmek üçin mylakatlyk edip berýän adaty sorag-

Ýoldaky azar bermeler

larydyr. Kabul ediji tarapyň we Jonuň işdeşiniň rolunda bolanym üçin halkara saparlaryň ähli kynçylyklaryny şahsy tejribämden bilýärim, şol sebäpden hem, doganyma täze şertlere basym öwrenişmäge kömek etjek zatlaryň hemmesiniň bardygyna göz ýetirmek isledim. Ol göni gözlerime seredip, meniň hiç haçan ýatdan çykarmajak jogabymy berdi: “Soňky gezek haçan kellämi ýassyga goýup, gijeki hüjüm edilmeden gorkman ýatanym ýadyma düşenok”.

Jon dogan yzarlamalar şertlerinde ýaşamagy tutanýerlilik bilen dowam etdirýän köp mesihileriň ejirlerini beýan etdi. Olar hemişe janyňa howp salyp durmaýarlar, ýöne islendik pursatda howply bolup bilýärler. Özüňiziň şunuň ýaly şertlerde ýaşaýanyňyzy göz öňüne getirň. Bu siziň öýüňiziň aşagynda entek partlamadyk, ýöne islendik pursatda partlamasy mümkin bolan bombanyň bolmagy ýaly bir zatdyr. Başga ýere göçseň bolýar, ýöne nirä? Muny nädip edip biljek? Yzarlamalar gitdigiçe artýan ýurtlarda beýle etmek aňsat iş däl. Azar bermeler öz pidasynyň gapysyny yzarlamalaryň golaýda duran bolmagy mümkin bolan has lenji çykan görnüşleri üçin açýar.

Jon doganyň duçar bolan azar berilmeleri gülküleriň ýöne jemlenen görnüşi dälidir. Olar ony gowşak ýagdaýa — islendik pursatda aňrybaş duşmançylyga ýazyp biljek — gurşawa saldy. Kimdir biri gündelik durmuşyň jemgyýetçilik temperamentini ölçemek boýunça gutarnykly çäreleri görende, adamyň howpsuzlygy howp astynda bolýar.

Yzarlamalar şertlerindäki azar bermäniň giň ýaýran görnüşleri:

- Dilden (hem hat üsti bilen) aýdylyýan
- Fiziki
- Açyk azar berme arkaly

Yzarlanylýan mesihileri görmäge baryýanlar yzarlamalaryň şu üç görnüşiniň olarda hemişe diýen ýaly bardygyna şaýatlyk edip bilerler.

Hat we dil üsti bilen azar bermeler

Hat ýa-da dil üsti bilen azar bermeler gorkuzmanyň giň ýaýran hem aňsat görnüşidir. Köp ýyllaryň dowamynda meniň gürleşen yzarlanylýan mesihilerimiň köpüsi hat üsti bilen düşnüksiz haýbat atylyp ýazylan ýa-da ýigrençden doly hatlary alandyklaryny aýdýarlar.

Interwýularyň birinde bir ýaş ruhy çopan maňa: “Biz saňa bazarda dini wagyz etmegi bes etdirmegiňi iki gezek duýdurdyk. Bu soňky duýduryşdyr. Indiki duýduryş eýýäm hat üsti bilen berilmeýär” diýip ýazylan haty görkezdi.

Haýbatdan ýaña howatrylanan ruhy çopan bu hatyň özi we ýaş maşgalasy üçin nämäni özünde gizleýändiginiň üstünde pikirlendi. Şunuň ýaly hatlary alan beýleki ruhy çopanlaryň üstlerine, dogrudanam, hüjüm edilenini we urlandyklaryny ol bilýärdi. Ony köp yzarlaýardylar, ýöne bu soňky hat onuň özi üçin has şahsydy we elhençdi. Ruhy çopanyň we aýalynyň ýüzlerinde dartgynlylyk görnüp durdy, ýöne olaryň gözleri Mesihiniň yzyna eýerme karary bilen uçganaklap durdy. Şeýdip, ol Hudaýa batyrlık we wepalylyk bilen gulluk etmegi hem-de Ol hakdaky Hoş Habary yglan etmegi dowam etdirip ýör. Olaryň kiçijik ýygnaýy ösýär. Meniň bilşime görä, onuň maşgalasyna atylan haýbat amala aşyrylmadyk bolsa-da, üstlerinden gülmeler we azar bermeler bes edilenok.

Men şonuň ýaly yzarlamalara duş gelenleriň köpüsinden interwýu aldym. Sanly ulgam kommunikasiýasynyň (elektron poçta, sosial setler, tekst habarlary, sesli poçta) juda güýçli depginde ýaýramagy bilen hat hem dil üsti bilen azar bermeleri ýerine ýetirmeklik gitdigiçe aňsatlaşýar. Sanly ulgam aragatnaşygy бүтін дүнýääki mesihilere habarlaryň üznüksiz akymyny ýetirmäge ukyplydyr.

Hat üsti bilen yzarlamalar her neneň howsalaly bolsa-da, dil üsti bilen yzyny üzmän kemsitmeler biynjalygyň howsala seredende has ýokary derejesini döredip biler. Söz üsti bilen kemsitmeler

Ýoldaky azar bermeler

şahsy bolýar, sebäbi olar diňe bir sözi aýdýanyň ýigrençden doly sözlerini eşitmäge mümkinçilik bermän, eýsem, köplenç onuň gaharyny hem görmäge mümkinçilik berýär. Şonuň ýaly azar beriji sözleri agzyndan pürküp duran biri bilen mydama goňşuçylykda bolmaklyk ýagdaýy has agyr hem howply edýär.

Ýahudanyň patyşalarynyň biri bolan Hizkiýa hüjüm eden aşurlar tarapyndan dil üsti hem hat üsti bilen azar berilmä sezewar edilýär. 2-nji Patyşalar kitabyňyň 18-19-njy bablarynda biz Sanherip patyşanyň Iýerusalimi gabany, onuň wekiliniň bolsa, şäherde galanlary ruhdan düşürmek maksady bilen gödek sözleri gygyryp aýdany, soň hem, Hizkiýa patyşa tekepbir we gorkuzyjy sözler ýazylan haty ugradany, munuň patyşany gorkuzmak we tabyn bolmaga mejbur etmek üçin umytsyzlyk duýgusyny döretmek üçin edendigi hakda okaýarys.

Hizkiýa patyşa Sanherip patyşa jogap bermedi-de, dogada Rebbe ýüzlendi. Hüjüm edenin haýbat atyjy sözlerini eşideninde, ol gaty gorkýar. Ýagdaý gaty erbetdi. Rebbiň jogabyna garaşyp otyrka, Hizkiýa patyşa öz duşmanyndan diňe bir öz halkyny däl-de, eýsem, olaryň Rebbi Hudaýy hem kemsidýän haty alýar. Sanherip patyşa Rebbiň garşysyna gidip: “Aşur patyşasy Ýahuda patyşasy Hizkiýa şeýle habar iberdi: “Seniň bil baglaýan Hudaýyň:

“Iýerusalim Aşur patyşasynyň eline berilmez“ diýip, seni aldamasyn. Aşur patyşasynyň ähli ýurtlary бүтинleý ýok edip, halklaryň başyna nä günleri getirendigini eşidensiň. Indi siz halas edilmikäňiz?” (2 Patyşalar 19:10–11) — diýýär.

Eger men Hizkiýa patyşa şol haty alan wagtynda onuň ýanynda bolan bolsam, onda onuň gözlerinde şoňa meňzeş haty alan ýaş ruhy çopanyň gözlerindäki uçgunlary görerdim. Şol ruhy çopan ýaly, Hizkiýa patyşa diňe Hudaýyň hakyky çagalarynyň edip biljek zadyny etdi. Ol haty Hudaýyň önüne getirip Hudaýa doga etdi.

Gulak asyň, patyşa dogasyny nähili tamamlayar:

Ýoldaky kynçylyklar

“Indi, eý, Hudaýymyz Reb, bizi Aşur patyşasynyň elinden halas et. Ýa Reb, goý, бүтін дүнýäniň ähli patyşalyklary Seniň ýeke-täk Hudaýdygyňy bilsinler” (2 Patyşalar 19:19).

Mukaddes Kitapda Sanherip patyşany Hudaýyň nädip ýeňendigi hakda gürrüň berilýär, Hizkiýa patyşa hatda onuň bilen söweşmelem bolmady. Hizkiýa patyşanyň we yzarlanylýan sansyz-sajaksyz aýal hem erkek doganlarymyzyň taryhlary diňe bir Hudaýyň halas etmegi barada däl-de, eýsem, Onuň üýtgeşsiz wepalylygy hakda hem gürrüň berýär. Yzarlamalar hiç haçan ebedi Hudaýyň geçip gitmeýän wepalylygyndan agyr gelip bilmez, sebäbi Hudaý Özünü gözleýänleriň hemmesi üçin gaçybatalgadyr.

Fiziki azar bermeler

Haýbat atmalar, dil ýa-da hat üsti bilen bolsa-da, howsala döredip bilýär, ýöne olaryň fiziki yzarlamalar bilen utgaşdyrylmagy howsalanyň derejesini has-da ýokarlandyrýar. Fiziki yzarlamalar köplenç azar berme, gaharly duýduryşlar, haýbatly garaýyşlar ýa-da hereketler, fiziki kontaktyň we ş.m. islendik gorkuzyjy görnüşler ýaly gorkuzma taktikasyny öz içine alýar. Munuň ýaly taktika kime gönükdirilen bolsa, şol adamda duşmançylyk, gündelik zorluk etme howpuny güýçlendirýär, nerw dartgynlylygyny döredýär, oňa çynlakaý otrisatel täsiri ýetirýär.

Haýbat atyjy haty alan ýaş ruhy çopanda bolan wakada ýagdaý şahsy hem doly hakykat bolupdy, sebäbi ol haty iberen adamlary tanaýardy. Ruhy çopanyň olar bilen gepleşigi olaryň jemgyýetiniň ýolbaşçysy oňa özleriniň obasynda mesihiligi wagyz etmegi bes etme duýduryşy bilen ýüzleneninde başlanypdy. Olar: “Bize senem, seniň diniňem gerek däl!” — diýip gygyryp-dylar. Ruhy çopan olaryň gözlerine seredeninde, olarda ýigrenç

görüpdü. Şol günden başlap, ol olaryň nägileligini duýdy, bazarda aýlananynda bolsa, özüniň her bir ädimini synlaýandyklaryny duýdy. Alnan hat göze görünmeýän näbelli päliýamanyň abstrakt haýbaty däl. Hatda ýazylan sözler indi hakyky fiziki howpy alyp gelýärdi.

Hizkiýa patyşada hem, edil şeýle ýagdaý bolupdy. Howp göni onuň şäheriniň derwezesiniň aňyrsynda durdy. Sanherip patyşanyň goşuny Iýerusalimi gabap alypdy. Diwarlaryň aňyrsyna seredeninde, Hizkiýa olaryň islendik pursatda ulanmaga taýýar duran ýaraglaryny, şeýle hem goşuny — gaty uly ýeňişleri gazanan we Iýerusalimden has güýçli şäherleri basyp alan goşuny gördi. Şäheriň daşyny gabamagyň dowam etdirilmegi bolsa, hat hem dil üsti bilen berilýän azarlary güýçlendirýärdi.

Yzarlanylýan mesihiler köplenç ýagdaýlarda özüni yzarlaýanlar bilen goňsuçylykda ýaşaýarlar. Dini garaýyşlar sebäpli bolýan üstden gülünmeler we azar berilmeler mesihileri gowşadýan we özüniň fiziki abadançylygyna ynamsyz edip goýýan hakyky gündelik hadysadyr. Näçe köp mesihi Mesihiň Teniniň beýleki agzalaryndan näçe köp aýra bolsa, yzarlaýjylaryň mesihileri sesini goýmaga we olaryň şaýatlygyny saklamaga mejbur etme babatdaky meýilnamasy şonça-da üstünlikli bolýar.

Açyk azar berme arkaly

“Yslam döwleti” (IGIL) atly öz-özünü ykrar eden terroristik toparyň Siriýada we Yrakda nähili eýmenç işleri edişini dünýä uly gorky bilen synlady. IGIL giden jemgyýetleri gyrdy, millionlarça adamlary başga ýerlere göçürdi we gadymy dini hem taryhy obýektleri weýran etdi. Toparyň agzalary özülerine garşy çykanlaryň hemmesini öldürdiler, bu, aýratynam, yslamyň agalyk edýän rehimsiz tupanynyň ýolunda duş gelen mesihilere degişlidi.

Ýoldaky kynçylyklar

Täze territoriýa girenlerinde IGIL-iň esgerleri mesihilere degişli bolan öýleri, islendik guramany we binalary arap “ن” harpy, rus dilindäki “н” harpa meňzeş harp bilen belleýärler. Bu (“nun” diýlip aýdylýan) arap nyşany Mesihini yzyna eýerijiler babatda ulanylýar, sebäbi ol “nasyrally” diýmegi aňladyp, “mesihi” diýen düşüňjani aňlatmak üçin ulanylýan arap sözüdir. Bu belligiň goýulmagy IGIL-iň ideologiýasyna tabyn bolmadyk ýagdaýynda hususyýetiň eýeleriniň hüjüm obýekti boljakdygyny aňladýardy. Bu aýratyn duşmançylyk atmosferany dörettdi. Munuň netijesinde köp mesihiler, gazaply yzarlamalara duçar bolmaz ýaly, maşgalalary bilen geçmaly boldular.

Açyk azar bermäniň bu mysaly şekilleri ulanmanyň nyşana alnan adamlara garşy duşmançylyk atmosferasyny nädip döredip bolýandygyny görkezýär. Açyk azar bermeler mundan-da inçe bolup biler, ýöne şekiller manyny şeýle takyk berýär welin, onda ýalňyşmak hem kyn bolýar. Mysal üçin IGIL-iň “ن” nyşany ulanmagy mesihiler üçin bolşy ýaly, mesihi däller üçin hem, takyk signal boldy.

Dünyäniň başga böleklerinde mesihiler açyk azar bermäniň başga-da dürli görnüşlerine duçar bolýarlar. Ýakyn Gündogardan bolup, yslandan imana täze gelen biri poçta üsti bilen bir bukja alandygyny, onuň içinde ýekeje sözüň hem ýokdugyny, ýöne habaryň sözden has çeper sözlüdigini gürrüň berdi. Bukjanyň içinde ok bar eken. Bu ýaş mesihä berlen habar açyk göze görünüp durdy: indiki ok poçta üsti bilen däl-de, sapaňadan goýberiler. Şunuň ýaly azar berilmelere duş gelýän mesihileriň özleriniň tagallalaryny hakyky şaýatlyk etmekden öz imanyňy beýan etmäniň netijelerinden işjeňlik bilen gaça durmaga gönükdirme pikirine ýan bermekleri mümkin. Synaglar doly derejede duýulýan zat bolýar, sebäbi şunuň ýaly lenji çykan haýbatlarda ünsüni jemleýän adama jemgyýetde ýüze çykyp, Hoş Habaryň hakykatyny ygılan etmek gitdigiçe kyn bolýar. Azar bermeleriň maksady hut şunuň ýaly netijäni gazanmakdyr.

Isanyň durmuşyndaky azar bermeler

Isa hem Öz döwrüniň dini ýolbaşçylary, ýagny Ony dälirän, kezzap hem ýalan pygamber edip görkezmek islän adamlar tarypundan yzygiderli azar berilmelere duçar edildi. Olar munuň ýaly etmek bilen, Isadan dynjak bolup, jemagatyň pikirini Oňa garşy gönükdirmegi umyt etdiler. Isa nirä gitse-de, yzarlaýjylary Ony sözünde tutjak bolup, yzyna düşýärdiler. Garşydaşlary Rebbiň taglymatyna garşy çykdylar, Onuň ygtyýaryny şübhe astyna saldylar, Ony yzarlamak, ýüregine düşmek we dymmaga mejbur etmek üçin ellerinde baryny etdiler. Ýöne bu zatlaryň hemmesi Isany haýran galdyrmady, sebäbi Ol bu zatlaryň boljagyny öňünden görýärdi (Mark 3:1–6; 11:27, 28; 12:13, 19, 28).

Bir gezek Isa ybadathanada ders berip durka, kanunçylar bilen fariseýler Onuň ýanyna bir aýaly alyp gelýärler. “...bu aýal zyna üstünde tutuldy. Musa kanunda bular ýalylary daşlap öldürmegi buýrupdyr. Sen näme diýýärsiň?” (Ýohanna 8:5).

Ol ýerdäkiler gözlerini dini ýolbaşçylardan aýryp, Isanyň aýaklarynyň ýanynda ýatan ýazgarylýan aýala seretdiler. Wagt saklanan ýaly boldy. Hemmeler Isanyň bu meseläni çözüşine garaşyp doňup diýen ýaly durdular. Olary geň galdyryp, Reb göni jogap bermegiň ýa-da aýaly ýazgarmagyň deregine, ýere nämendir bir zat ýazyp başlady.

Kanunçylar bilen fariseýler sabryny ýitirip, Isadan jogap talap edip başladylar. Olar Isadan töwerekdäki ýygnanyşan adamlar hiç zat aňmaz ýaly edip dynmak üçin özleriniň gowuja oýlap tapan duzaklaryny ulanmaga umyt edýärdiler.

Ahyrsoňy Isa ýerinden turup, ol ýerdäkilere ýiti seredip: “Siziň araňyzda kimiň günäsi ýok bolsa, bu aýala daşy ilki şol atsyn” (7-nji aýat) diýip tekliپ etmek bilen olary haýran galdyrdy.

Töwerekdäkiler dagrtgynlylykdan ýaňa doňup galdylar. Mähelläniň içinde aňk ediji ümsümlük höküm sürdi. Isa ýene eglip, ýeriň ýüzüne ýazmagy dowam etdirdi. Aýaly aýyplaýjylar bolsa,

Ýoldaky kynçylyklar

ganyň duşmanyny ruhdan düşürmek üçin eden synanyşygynyň ýene şowsuz bolany sebäpli gazapdan ýaňa gyzyp, biri-biriniň yzyndan gitdiler. Birneme wagtdan soň Isa ýerinden turdy. Aýal gutarnykly höküme garaşyp, entegem Isanyň ýanynda durdy.

— “Naçar, ýaňkylyr hany? Saňa hiç kim jeza bermedimi? - diýdi. (10-njy aýat).

— Hiç kim, ýa Reb — diýip, eýýäm umyt peýda bolan bolmagy mümkin bolan aýal jogap berdi.

Isanyň jogaby ony gynamanyň soňuna çykdy:

— “Onda, saňa Men hem jeza bermeyärim, gidiber, ýöne indi günä iş etme” diýdi (11-nji aýat).

Biz бүтін Hoş Habaryň dowamynda, Isa Özüniň ýerdäki gullugyny gutarýança, kanunçylaryň we fariseýleriň garşylyklarynyň gowşamaýandygyny görýäris. Azar bermeler Onuň бүтін durmuşynyň dowamynda, бүтін dünýäniň günäsini çeken ýeri bolan haça çenli dowam etdi.

Isanyň döwründen başlap, şu güne çenli-de, бүтін dünýädäki mesihiler azar berilmeleri çekip gelýärler. Isanyň Özi: “Meniň size “Gul öz hojaýynyndan uly däldir” diýen sözümi ýada salyň. Olar Meni yzarlan bolsalar, onda sizi-de yzarlarlar” (Ýohanna 15:20) — diýdi. Rebbi ýigrenýänleriň we erbet görýänleriň yzarlandyklary sebäpli, Onuň yzyna eýerijiler hem, adamzadyň taryhynda ýaşan döwürüne, geografiýasyna garamazdan, dünýä tarapyndan edil şonuň ýaly yzarlamalara garaşyp bilerler. Azar bermeler dünýäniň üns berendiginiň hakyky alamatydyr, şonuň üçin onuň niýetleri erbet bolsa-da, Hoş Habaryň täsiri oňa hökman ýeter. Yzarlanýlan şägirtler özlerini ezyň adamlara Hudaýyň hakykaty hakda üstünlikli gürrüň berip, ony söz bilen hem-de özleriniň durmuşy bilen görkezip wagyz ederler.

Ylahyýetçi E. U. Tozar şeýle ýazýar:

“Mesihiler parahatçylyga umyt baglaýarlar, ýöne, eger uruş başlasa, onda uruş olary ebedi abadançylyk üçin zerur

bolan zatlaryň hijisinden mahrum edip bilmez. Olar parahatçylyga umyt baglaýarlar, ýöne, eger gerek bolsa, olar dogrulyk üçin janlaryny bermäge-de taýýardyrlar. Olar maddy üstünlige umyt baglaýarlar, ýöne ol olaryň deňinden geçip gitse, onda olar baryna kaýyl bolýarlar. Olar dünýäniň özlerine gowy gatnaşykda bolaryna umyt baglaýarlar, ýöne şeýle bolmanda-da, olar dowla düşmeýärler, sebäbi Rebbiň: “Bu dünýäde gaýgy-gussaňyz bolar, ýöne mert boluň. Men dünýäni ýeňdim!” diýen sözleri olaryň ýatlarynda”¹⁰.

Hökümetiň agentleriniň uklamaýan gözleri astynda

Men Belorusiýadan bir ruhy çopan bilen duşuşdym. Ol özüniň “administratiw” diýip atlandyran yzarlamlaryna duçar bolýar. Ol ýygnagyň hususyýete eýe bolmagy we ýygnak binasyny gurmagy üçin ýygnagyny hasaba goýmaga synanyşýar. Ol arza berýär, soň ýene bir gezek we ýene täzeden arza berýär, ýöne her gezegem onuň haýyşyny kabul etmeýärler. Ahyrsoňy, ol ýolbaşçylara ýygnagy hasaba almaklygyň özleriniň peýdasynadygyny aýdýar, sebäbi, eger ýygnak hasaba alynmadyklygyna galaýsa, onda olar bikanun we gizlin ýygnanyşýarlar, şonda häkimiýet olaryň işi hakda hiç zat bilmeýär. Bu kömek etdi!

Ýöne resmi hasaba alynmany alanyndan soň bu ruhy çopan ýygnagyň başyna çynlakaý meseleleri getirerinden howatyr edip başlaýar. Indi olar hasaba alnanyndan we belli bolanlaryndan soň, islendik ýekşenbe güni ýygnaklarda döwletiň agentleri bolup biler we ol ýerde aýdylýan we bolýan zatlaryň hemmesine gözegçilik

¹⁰ A. W. Tozer, *Bu dünýä: Çagalar mejdançasymy ýa-da söweş mejdany?* (Kamp Hill, PA: Mesihî neşirleri, 1989), 24.

eder. Wagyz wagtynda ol alada edýärdi we özüne hem ýygnagyna garşy ulanylyp bilnäýjek bir zady aýdaryn diýip gorkýar.

Onuň bu meseläni nädip çözendigini soranymda ruhy çopan güldi. Ol bir gezek belorus ruhy çopanlarynyň delegasiýasy bilen Hytaýa gidenini gürrüň berdi. Ol Hytaýda ýurduň iň uly öý ýygnaklarynyň biriniň ýolbaşçysy bilen duşuşýar. Ol bu ýygnaklaryň hasaba alynmandygyny, şonuň üçin Hytaýda bikanun hasaplanylýandygyny bilýärdi, şonuň üçin ruhy çopanlaryň birinden özlerini döwletiň synlaýanmydygyny sorayar. Hytaýly ruhy çopan synlaýandygyny aýdyp jogap berýär, şonda belorusly ruhy çopan, özlerini synlaýandyklaryny bilýändikleri üçin ýygnagy nähili geçirýändikleri bilen gyzyklanýar. Hytaýly ruhy çopan ýylgyryp, munda batyrgaýlyk bilen wagyz etme mümkinçiligini görýändigini, sebäbi döwlet agentleriniň, aslynda Hoş Habary diňlemek üçin Hudaý tarapyndan iberilen adamdyklaryny aýdýar.

Meniň belorusly dostum Hytaýdan öýüne barandan soň, Hudaýyň Sözüni batyrgaýlyk bilen wagyz edip başlaýar, sebäbi ol Hoş Habaryň wagyz edilmegine garşy çykyş edýän häkimiýet tarapyndan berilýän azarlaryň howpuna doly düşüňän Rebdäki doganyndan goldaw alyp gelipdi.

Amidiň taryhynyň dowamy

Amit tisginip, otaga gözünü aýlady. Ol özleriniň ýatýan kiçijik otagynyň burçundan tüssäniň girýänini görýär-de, Ýewa Rafini almalydygyny aýdýar, soň olary öýden alyp çykýar. Olar ýorgana dolanyp ylgaý çykanlarynda, Amit howpa baha bermek üçin garaňkyda töweregine seredýär. Ot örän basym ýaýraýan bolsa-da, entek baş bermez ýaly däl. Amit egnindäki ýorgany aýryp, onuň bilen ýalny söndürüp başlaýar, Ýewa hem gapynyň ýanynda duran suwly bedräni eline alyp, ony oda sepýär. Emlägi oglunyň

fermasynyň ýanynda bolan Amidiň kakasy ot söndürilen wagty ylgap gelyär.

Rafi gözlerini giňden açyp oturýar, onuň gözlerinden ýaş akýar. Ýewa hem güýçli tolgunmadan ýaňa aglaýar. Amit bolsa, tersine, howpuň öňi alnanyndan soň, öýkeden hem gahardan dolýar. *Olar meniň maşgalama nädip beýle edip bildiler? Olar meniň ýakynlarymyň janyna howp salmaga nädip het edip bilýärler?* Ol — gorkan, gaty tolgunan we doly ejizlän — aýaly bilen oglunyň aglaýanyna dözmeýär.

Oglunyň gözlerindäki gazaby, agyr dem alşyny, ýumlan ýumruklaryny we dartgynly myşsalaryny görende Kassem Amidiň çykgynsyzlygyň gyrasyndadygyna düşünýär. Ol beýle ýagdaýda hiç hili gowy zadyň edilmeyändigini bilýärdi. Amit egnine berk elin goýlanyny duýdy we kakasynyň asuda sesini eşitdi:

— Olary bagyşla, oglum, ýüregiňdäki gahary goýber.

— Nädip beýle edeýin?! — diýip, Amit gaharlanýar. — Olar edýän zatlaryny bilmeýär diýäýme. Bu bilgeşleýin edilen zat. Olar bizi diriligimize ýakmak islediler, kaka! Aýtsana, men olary näme üçin bagyşlamalymysym?

Tekepbirligini hem gaharyny şeýle uzak wagtlap basyp ýatyr-maly bolan Amit indi zäherli ýigrenjiň ýüze okdurylyp çykýanyny duýdy. Entegem ogluny gujaklap duran Kassem göni onuň gözlerine seretmek üçin, ony seresaplyk bilen özüne tarap öwürdi.

— Sebäbi, oglum, senem birwagtlar edil olar ýalydyň.

Kakasynyň sözleri, öl esginiň ody söndürişi ýaly, Amidiň gaharyny söndürdi. Amit dyza çökdi-de aglady. Ýewa bilen Rafi ylgap gelip, ony gujakladylar, olaryňam hasraty, edil onuňky ýaly çuňdy. Ýüzünden göşýaş syrygyp duran Kassem hem, şu hasrat wagtynda ähli düşünjeden ýokary bolan Hudaýyň parahatlygynyň olary doldurmagy üçin dogra edip, elini oglunyň kellesine goýup, olaryň üstünde dik durdy. Birnäçe minutdan soň Amit ýerinden galyp, kakasyna başyny atdy we maşgalasyny içeri alyp girdi.

Ýoldaky kynçylyklar

Indi ol nädip ukласyn? Amit goňşulary olar bilen bilelikde öýüni ýakar diýip hiç haçan hem pikir etmeýärdi. Özündäki ar almaga teşne bolan köne tebigatyna ýan bermez ýaly, ol kynçylyklaryň hemmesine hötdе gelmek üçin güýç bermegini Hudaýdan diledi.

“Men arkaýyn ýatýan hem-de ukлаýan; çünki diňe Sen, ýa Reb, meni amanlykda ýaşadyň”. (Zebur 4:9)

Birazrajk çuňrak seredeliň

Azar bermeler bilen göreşmek islendik ýagdaýda, aýratynam, adama hukuk taýdan kömek ýa-da gorag bolmasa, kyn bolýar. Goňşular ýüz öwrenlerinde, häkimiýet hem muňa göz ýumanda näme etmeli? Hizkiýa patyşa hemme zady Hudaýa tabşyrdy, sebäbi ýekelikde duşmanlaryny ýeňip bilmejekdigini bilýärdi. Ol Rebden gözlerini aýyrmady, sebäbi öz umydyňyň çeşmesiniň diňe Rebdigini bilýärdi.

Azar bermeler — bu duşmanyň nerwiňe täsir edýän we ruhdan düşürýän guralydyr. Hizkiýanyň taryhy bize Hudaýyň hiç haçan üýtgemeyändigini öwredýär. Öz çagalarynyň görgüleriniň çeşmesi mekdep howlusyndaky garagol, işdäki azar berýän adam ýa-da tersiňe gidýän goňşyň bolup durýandygyna garamazdan, Hudaý mydama ezyet çekende Öz çagalary bilen bolýar. Erbetlik üçin edilýän zatlaryň hemmesini Hudaý Öz maksady üçin çagyrylanlaryň hemmesinde ýagşylyga öwürýär (Rimliler 8:28).

Eger şol nyşanyň бүтин dünýädäki mesihileri Siriýadaky, Yrakdaky erkek hem aýal doganlaryny goldamaga, özleriniň yzarlanýan Mesihdäki maşgalasynyň ýanynda durjagyny we bu terroristik guramanyň agzalarynyň Isa Mesihi özleriniň Rebbi hem Halasgäri hökmünde tanamaklary üçin Hudaýa doga etmäje ruhlandyrjagyny bilen bolsalar, onda IGIL-iň esgerleri ony ulanardymykalar?

Ulanyş

Siz haçan hem bolsa bir wagtda Mesihniň rahatlygyny we dünýäniň hasratyny duýup gördüňizmi? Siz haýsy sese diň saldyňyz: ar alma sesinemi ýa-da bagyşlama sesine? Isanyň:

“Bu zatlary size Mende rahatlygyňyz bolsun diýip aýtdym. Bu dünýäde gaýgy-gussaňyz bolar, ýöne mert boluň. Men dünýäni ýeňdim!” (Ýohanna 16:33) — diýen sözleriniň üstünde oýlanyň we olary ýatda saklaň.

Bu sözler size nähili kömek eder:

1. Üstünden gülmelere/ýa-da azar berilmelere taýýarlanmagamy?
2. Mesih üçin ýaşap, bu gün dünýäniň garşy çykmasyyna çydamagamy?

Teklip: Isanyň 14-17-nji baplarda beýan edilýän taglymatynyň kontekstinde Ýohanna 16:33-i okaň. Indi ýokarda getirilen soraglara beren başdaky jogaplaryňyza serediň. Öz taýýarlygyňyza siz näme goşardyňyz we nämäni aýrardyňyz?

4-nji bap

Ýoldaky hukuklary kemsitmeler

*Meniň adym sebäpli hemmeler sizi ýigrener,
emma soňuna çenli çydan halas bolar.*

Matta 10:22

*Eger dostlar bizi unudan bolsalar,
muny Rebbe aýdalyň.*

*Şonda Mesih Özüniň hemme zatda
wepalydygyny güýji bilen görkezer.*

Jozef M. Skriwen “*Biziň nähili dostumyz bar*”

Öýi ýakyljak bolandan soň Amide her gün irden dellekhana gitmek aňsat bolmady. Ol indi, öňküsi ýaly, goňşularyna ynanmaýardy, şonuň üçin Ýewa bilen Rafini goýup gitmek islemeýärdi. Ol ýokka öýüni kim gorasyn? Ol jemgyýetiniň ýolbaşçylaryna şübhe bilen seredýärdi, sebäbi mesihilere ýamanlyk edilmeginde şolaryň eli bar diýip çak edýärdi. Amidiň özüne-de ynamy ýokdy, olar bilen ýüzbe-ýüz bolanda, ol özüni nähili alyp barar? Onuň emosiýalary entegem soňky derejesindedi. Mundan beýläk erbetlik edilende, öz gaharyna hötde gelip biljek bilmejegini Amit bilmeýärdi.

Amit özüni püre-pür edýän duýgularyň bardygyna garamazdan, içinde teselli sowgat beryän parahatçylygyň bardygyny hem duýýardy. Ol munuň ýaly ajaýyp duýgynyň nireden gelyändigini

Ýoldaky hukuklary kemsitmeler

düşündirip bilmeýärdi, ýöne onuň Isadan gelyändigine ynanýardy. Ol şol parahatlygy öz ýygnaýynda-da görýärdi. Wagtal-wagtal ol özüne adamlaryň duýgudaşlyk bilen garaýyşlaryny duýýardy, bu bolsa, öz maşgalasyny özleriniň pikir edip gorkuşlary ýaly güýçli ýigrenmeýändiklerine bolan kiçijik umydy berýärdi. Belki, oba ýaşajylarynyň arasynda Amide we ýakynlaryna entegem nebsi agyrýan adamlar bardyr. Ýöne olar öňki dostlarynyň köpüsi tarapyndan inkär edilme we azar berilmäniň özleriniň ykbaly boljakdygy bilen ylalaşypdylar — olar edil ýerli jemgyýete degişli däl ýaly, olara keseki ýaly serederler.

Dartgynlylygyň bardygyna garamazdan, obanyň içinde asudalyk höküm sürýärdi, Amit munuň uzak dowam etmejekdigini öňünden duýýardy. Häzir bu täze mesihilik dinine ynanýan, özleriniň halkyny “zäherleýän” täze mesihileri näme etmelidigi hakda pikirlenýänler tarapyndan hasaplaşma wagtynyň islendik wagtda gelip biljekdigine ol akyl ýetirýärdi.

Indi onuň dellekhanasyna örän az müşderi gelyärdi, bazarda fermasynyň önümlerini ondan-da az adam satyn alýardy. Amit öz maşgalasynyň ala tutulmasy ahyr netijesinde özlerini başga ýere göçmäge mejbur eder diýip howatyr edýärdi. Onuň jemgyýetiniň sosial öýjükleri bir wagtyň özünde hem berkdi, hem örän ejizdi. Hiç kim ýerli däpleri hem dessurlary bozup, jemgyýetiň bir bölegi bolup galyp bilmeýärdi. Asyrlar boýy dowam eden däpleriň çäklerinden çykмага het eden islendik adama haýbat atýardylar we onuň sylaşyksyz hereket etmegi bes etmelidigini duýdurýardylar. Eger obada birleşmäge taýýar başga imanlylar bolmadyk bolsa, onda özleriniň gününü görüp bilmejekdiklerine Amit ynanýardy. Amit maşgalasy bilen ruhy çopan arkaly golaýdaky mesihiler bilen görüşdiler, bu olar üçin ullağan goldaw boldy. Olar yzarlamalar wagtynda biri-birini goldaýardylar.

Bu zatlaryň hemmesi barada pikir edende, Amit öz maşgalasynyň ýeke dældigi we ýygnak agzalarynyň betbagtçylyk wagtynda ynamdar arka boljakdygy üçin Hudaýa minnetdarlyk bildirdi. Ol

Joşua ruhy çopanyň wagyzlaryndan Hudaýyň Özünüň üýtgewsiz kömekçi hem goldaw bolup durýandygyny bilýärdi.

Betbagtçylyk gelende

Aýagynyň aşagynda bolýan güýçli sarsgyny duýmagy öz pikirlerini bozan wagtynda Amit obanyň içi bilen ýöräp, dellekhana barýardy. Ýer titreme! Ýer edil aýagynyň astynda sandyrady, bu sebäpli onuň başy aýlandy. Ýer titräräp başlan wagtynda Amit ýoluň ortasyndan barýardy. Ol ýoluň iki tarapyndaky jaýlaryň yraň atanyny, soň hem ýere ýykylanyny gördi. Adamlar dowla düşüp ylgadylar, agladylar, kömege çagyrdylar. Ýer titremesi bes edýänçä gozganmagyň howpludygyny duýan Amit duran ýerinde doňan ýaly bolup durdy, ýöne güwwüldi bes eden badyna, ol başagaýlygyny içinden geçip, yzyna öýi tarapa ylgady. Ol diňe özüniňkiler hakda pikir etdi, olaryň howpsuzlykdadyklaryna basymrak göz ýetirmek isledi. Oba örän güýçli ejir çekdi. Binalaryň köpüsi weýran boldy. Amit ýykylan jaýlaryň aşagynda obadaşlary galandyr diýip gorkdy, şeýle-de bolsa, olara kömege ylgamazdan önürti öz maşgalasynyň howpsuzlykdadygyny bilmek isledi.

Ýewa bilen Rafiniň mähelläniň içinden geçip, özi tarapa gelýänini görende, Amit uludan demini aldy. Olar gujaklaşdylar, edil şol wagtda hem, töwerekde höküm sürýän başagaýlygynyň içinde, olary söz bilen aýdyp bolmajak asudalyk gurşap aldy. Ýewa onuň ejesi bilen kakasynyň hem gowudyklaryny, ikisiniňem öýleriniň durandyklaryny Amide aýtdy. Soň hem ýylgyryp: “Biziň öýümiziň şeýledigi nähili gowy. Ol kiçi bolsa-da, ýer titremesinde durdy!” — diýip, sözünüň üstüni ýetirdi. Aýaly dellekhananyň ýagdaýy bilen gyzyklandy, ýöne Amit ol hakda hiç zat bilmeýändigini, sebäbi ilki bilen olary gözlemäge ylgap gaýdanyny aýdyp jogap berdi. Öz maşgalasynyň howpsuzlykdadygyna göz ýetireninden soň, Amit derrew jaýyň aşagynda galanlary halas etmäge haýal etmän başlady

Ýoldaky hukuklary kemsitmeler

we ýaralandy. Ýewa Rafini enesiniň ýanyna eltip goýdy-da, adamsy bilen bile kömege mätäçlere kömek etmek üçin oba gaýdyp geldi.

Amit diwarlaryň astynda diriligine jaýlanan adamlary tapmak üçin ýykyylan jaýlary açyp we kerpiç, gury sement hem-de agaç pürsleri aýryp, gijesi bilen işledi. Ol üýşmekleriň aşagyndan çykmaga kömek eden adamlary üçin ýürekden dogra etdi, ýakynlaryny ýitirenlere göwünlik bermek üçin elinde baryny etdi. Ýer titremesiniň getiren weýrançylygynyň derejesine baha bermek kyndy, ýöne onuň getiren agyrylaryna we ezyetlerine döz gelmek ondan-da kyndy.

Obadaşlaryny halas etmek üçin elinden gelýän zatlaryň hemmesini edeninden soň, Amit öz dellekhanasynyň duran durmanyny görmek üçin, ahyrsoňy, gidýär. Onuň duran ýerinde bir topbak gurluşygyň zibiliniň duranyny göreňde, onuň ýuregi gyýýlýar. Güzeranyny dolandyrrar ýaly serişdesiz galandygyna akyl ýetiren, haldan düşen we boşan ýaly bolup galan Amit, harabaçylyga gorky bilen seredip durşuna dyza çökdü. “Indi näme, Rebbim? Sen näme üçin meniň dükanymy goramadyň? Ony dikeltmek üçin puly men nireden alayyn?” — diýip, ol hüňürdedi.

Bu barada pikir edip durka, Amit birden howsalany ýeňen asudalygy ýene duýdy. Ol Rebbiň öz maşgalasyny goranyny we obada gaty köp weýrançylygyň bolandygyna garamazdan, pidanyň onçakly köp bolmandygyny bilýärdi.

Döwlen süňkler we beýleki şikesler wagtyň geçmegi bilen bitdi, obadaşlar adaty durmuşa gaýdyp geldiler, oba jemgyýeti täze umyda eýe boldy. Amidiň obasynyň taryhy mydama aman galmanyň we haýsy hem bolsa bir weýrançylykdan soň dikelmäniň taryhy boldy. Şonuň üçin Amit ýykylan dellekhananyň önünde durup, ellerini galdyrdy-da, gökdäki Atasyna tagzym etdi.

Günler geçdi, oba ýer titremesiniň başga ilatly sebitlere-de zyýan ýetirendigi baradaky habar gelip ýetdi. Ýeten zyýana baha bermek we dikeltmäge kömek etmek üçin bütün dünýädäki ynsan-perwer guramalardan toparlar gelip başlady. Şonuň ýaly halkara guramalarynyň biriniň ýük maşynlarynyň oba girenini göreňde,

Ýoldaky kynçylyklar

Amit dellekhanasynyň ýykylan böleklerini aýryşdyryp ýördi. Bu mümkinmi? Dogrudanam, kömek geläýdimikā? Belki-de, bu onuň dellekhanasyny dikeldilmegini sorap eden dogasyna berlen jogapdyr?

Ýer titremeden bir hepde wagt geçenden soň daşary ýurt ynsan-perwer guramasynyň işgärler topary obanyň ýerli ýolbaşçylaryna ýaşajylylar üçin iýmit hem agyz suwuny berdiler. Amit ýer titremesiniň köp şäherleri, obalary weýran edenini, has köp ejir çeken ýerlere kömek berilýänini bildi. Daşary ýurt guramalary azygy paýlamagy, şeýle hem, durmuş hyzmat ediş pudaklaryny dikeltme serişdelerini paýlamagy obanyň ýolbaşçylaryna tabşyrdylar. Kömek berme işiniň hemmesine olar seredýärdiler, ýer titremesinden ejir çekenler bolsa, ony almak üçin arza bermelidiler.

Amit dellekhanasyny dikeltmäge arza bermek üçin öz nobatyna garaşdy. Nobaty gelende bolsa, ol kömegiň indi uzakda dældigine umyt baglanda, ol tolgunmasyny saklap bilmedi. Ol kömek bermäge jogapkär bolan adamlara iýmitiň we suwuň maşgalasyna gerek dældigini, özlerine fermada bolan zatlaryň ýeterlikdigini aýdýar. Olara dellekhanany dikeltmek gerekdi. Amit arza bereninden soň, bu işi ara alyp maslahatlaşmak üçin obanyň ýolbaşçylary ýygnanyşdylar. Duşuşykdan soň olar Amide: “Biz näme üçin saňa, obanyň itine, kömek etmelimişik? Ýok! Saňa kömek bermekden ýüz öwrülýär!” — diýdiler.

Hukugyň kemsidilmegi

*Kimdir birine ýa-da nämedir bir zada tarapgöýlük
edýän ýa-da garaýyşlara esaslanýan hereketler.*

Hukuklaryň kemsidilmegi durmuşyň dürli jähtlerinde peýdaly bolup biläýjek položitel zatlaryň hemmesini ünsden düşürýär. Mysal üçin, nämäniň kanunydygyny ýa kanuny dældigini, kadaly ýa-da

Ýoldaky hukuklary kemsitmeler

kadaly dældigini, ulanarlyklydygyny ýa dældigini, howpludygyny ýa howply dældigini tapawutlandyrmak zerurdyr.

Meniň çagalarym: “Ýoldaky sürüjileriň menden başga hemmesi däli” diýen sözlerimi eşidip ulaldylar. Ulagly ýöreýän wagtymyzda men beýleki sürüjileriň takmynan ukypalaryna (ýa-da ukypsyzlygyna) düşündiriş berýärim-de, ýolda transport serişdesini sürmäniň dogry ýa nädogry usullaryny tapawutlandyrmaga çagalara kömek edýärim. Eger ýañsylamany aradan aýyrsak, onda olar, dogrudanam, örän hüşgär bolmagy we howpuň abanmagynyň mümkindigini ýatda saklamagy öwrendiler.

Meniň özümiň sürüjiligi öwrenmegim Torontodaky gül dükanyna ýük äkidenimde ýük maşynyny sürmekden başlandy. Men ýaş hem göçgünlidim, şonuň üçin ýola hem hereketiň şertlerine ünsli bolup, ýolumy basym hem netijeli geçmegi amala aşyrmaly bolýardym. Netijede men gapdaldaky aýnalara seredip, howply ýagdaýlary görüp we şol ýagdaý özüme zyýan ýetirmezinden ön ondan gaça durup, ýola ünsli seretmegi öwrendim. Ýük maşynyny süren wagtymda öwrenen akyl ýetirmäm hem ýerine ýetirijiligim ýagdaýy şobada düzetme zerurlygy bilen sazlaşyp, maňa ýüze çykyp biläýjek meselelerden gaça durmaga kömek etdi.

Eger pähimli ulansaň, onda, adatça ýiti syzgyrlyk diýilýän zat, ýagny tapawutlandyрма wajyp gural bolup durýar. Özümiziň ýerdäki “duz” hem “nur” bolma wezipämizi ýerine ýetirip bilerimiz ýaly, durmuşy syýahatymyzda ruhy hem fiziki derejelerdäki ýiti duýgurlygy ösdürmegimiz zerurdyr.

Pawlus özüniň filipililere ýazan hatynda:

“Men söýgiňiziň bilimde we ýiti düşbülükde boletin dolup-daşmagyny Hudaýdan dileýärim. Çünki men siziň möhüm zatlary saýgaryp, Isa Mesihniň geljek gününde päk we müýnsüz bolmagyňyzy isleýärim. Şonda durmuşyňyz Isa Mesih arkaly amala aşýan dogry işlerden dolup-daşar, siz Hudaýa öwgi we şan-şöhret getirersiňiz” (Filipililer 1:9–11) — diýýär.

Ýoldaky kynçylyklar

Güýjüniň gülläp ösen döwründe ýer yüzünde iň akyldar adam diýlip ykrar edilen Süleýman patyşa şeýle maslahat berýär:

“Oglum, meniň sözümi kabul edip, buýrugymy kalbyňda saklasaň, danalyga gulak asyp, düşüňjä ýüregiňi berseň, hawa, paýhasy çagyrsaň, düşüňjä ýalbarsaň, ony kümüş ýaly gözleseň, hazyna deň agtarsaň, şonda Rebden gorkmaklyga akyl ýetirip, Hudaýy tanamagy başararsyň” (Süleýmanyň pähimleri 2:1–5).

Şeýlelikde, tapawutlandyрма özboluşly bir ýiti duýgurlyk hökmünde seretmek bilen ondaky durmuş üçin peýdaly bolan položitel taraplary görüp bolar. Başga adamlaryň şahsy pikirleri adamyň gymmatyny adalatsyz ýokarlandyryanda ýa-da peseldende hukugyň kemsidilmegi otrisatel zat bolýar. Kanadanyň adam hukuklary boýunça komissiýasy hukugyň kemsidilmegini “jynsa, ýaşa ýa-da maýyplyga degişlilikine esaslanyp, adama ýa-da adamlar toparyna erbet daramaga alyp barýan hereket”¹¹ hökmünde suratlandyryar. Mundan soň komissiýa bu sanawy giňeldip, başga-da köp sanly alamatlary getirýär. Ol alamatlar etniki degişlilik, jyns, din we ş.m. zatlarda hukugy kemsitmäge esas bolup hyzmat edýär. Hukuk kemsitmeleriň hemmesi zyýanly, aklanylýan we ulanylmaly zat däldir. Men bu kitapda *dini garaýyşlary we şaýatlyklary* sebäpli *mesihileriň* hukuklarynyň kemsidilýändigine üns berýärim.

Kanonik Endrýu Uaýt uruş zerarly ezilen Yrakda mesihilik ýygnağyna nähili duşmançylykly garaýandyklaryny öz gözi bilen gördi. Şeýle duşmançylygyň düýbünde, köp derejede, hukugy kemsitme ýatyr. Elbetde, Uaýt ýygnağy ýigrenje söýgi bilen jogap bermäge we zorluga rehimdarlyk işleri bilen gaýtargy bermäge çagyryar. Ol öz ýygnağ agzalaryny:

¹¹ “Adam hukuklary barada”, Kanadanyň Adam Hukuklary Geňeşi <chrc-ccdp.gc.ca/eng/content/what-discrimination>.

Ýoldaky hukuklary kemsitmeler

“Bütün durmuşymyzdaky tejribäniň üsti bilen Hudaýyň bizi türgenleşdirýändigine we taýýarlaýandygyna men ynanyryn. Käwagt Ol özümüz üçin “iň gowy” hasap etmeýän zadymyzy bize bermek gerek diýip hasap edýär, ýöne Ol beýik maksady görýär-de, biziň Onuň isleýän zadyny etmegimiz we Onuň islän ýerine gitmegimiz üçin bu zatlaryň hemmesiniň bolmagyna ýol berýär. Şeýle zatlar bolanda-da, şunuň ýaly ýakymсыз ýagdaýlary Öz şöhraty üçin ulanyp biljekdigine we ulanjakdygyna men hakykatdan ynanyryn”¹² — diýip ruhlandyrýar.

Üstden gülmeler bilen deňeşdireniňde azar bermeleriň yzarlamalaryň temperaturasyny ýokarlandyryandygy sebäpli, hukugy kemsitme yzarlamalar şkalasyna duşmançylygyň ýene bir basgançagyny goşýar. Üstden gülmelere we/ýa-da azar berilmesine duçar edilýän mesihiler ýaşayan jemgyýetinde perwaýsyzlygy, käbir ýagdaýlarda, hatda, çydam etmeleri-de görýärler. Mysal üçin, olar gowuja iş tapyp, özüniň söz azatlygyny iş ýüzünde ulanyp we ýuridiki kömege, saglygy goraýyşa hem bilime päsgelçiliksiz ýetip bilýär. Emma hukugyň kemsidilmegi bu hukuklary we mesihilerdäki artykmaçlyklary elimizden alýar, sebäbi olar adamlaryň köpüsiniňkiden tapawutlanýan ýoly saýladylar. Diňe dine degişliligiň alamatlary sebäpli adamlaryň fundamental hukuklary kemsidilýär ýa-da olarda kemsidilme howpy bardyr. Munuň heläk ediji netijesi bolup bilýär, sebäbi ol işsizlige, öýsüzlige we mätäçlige alyp barylýar.

“Ejir çekenleriň sesi — Kanada” guramasyn-da gulluk edip ýörkäm, men maşgalasy, işdeşleri, dostlary we iş berýän adamlar tarapyndan hukuklary kemsidilen mesihilerden interwýu aldym. Şunuň ýaly hukuk bozulmasynyň netijesinde mesihiler mesihi däl işdeşlere garanda pes aýlyk hakyny alýarlar, olardan köpräk wagt

¹² Endryu Waýt, *Ot astyndaky iman* (Oksford, Angliýa we Grand Rapids, MI: Monarh Kitaplar, 2011), 41.

Ýoldaky kynçylyklar

işlemeli bolýarlar; maşgaladaky ilkinji derejeli zatlary ýitirýärler; medisina işgärleri tarapyndan olara medisina kömegini bermekden ýüz öwrülýär ýa-da hili gowy bolmadyk medisina kömegini alýarlar. Olar edilýän hyzmatlar üçin goşmaça pul tölemegiň talap edilmeginde duş gelip gördüler; çydam edip bolmajak ýolbaşçy zerarly işini ýitirýärler ýa-da başga adalatsyzlyga duçar edilýärler. Şol ýagdaýlaryň hemmesinde-de şeýle zatlaryň olaryň mesihilik imany sebäpli bolýandygy göze görnüp dur, sebäbi şonuň ýaly ýagdaýlarda mesihilere şeýle edýän adamlar mesihi dällere beýle zatlary etmeyärler.

Mesihilere bilgeşleýin sistemalaýyn bellikler goýulýan we adalatsyz daralýan ýerlerdäki jemgyýetiň içinde бүтинleý hukuk bozulmalar göze ilýär.

Köpçülige elýeter bolan mümkinçilikler we artykmaçlyklar mesihilik azlygyna mydama elýeter bolup durmaýar. Mesihilere çäklendirilen azatlygy we hukugy bar bolan ikinji derejeli raýatlar hökmünde seredilende, sosial kadalaryň çäklerinde, hukugy kemsitme medeniýeti emele gelýär. Ilki seredeniňde bu iş göze ilmezek zat ýaly bolup biler, ýöne onuň esasynda jemgyýetiň içinde ýaşayan mesihilere otrisatel hem weýran edijilikli täsir ýetirýän halamazlyk, hatda ýigrenç hem ýatyr.

Şunuň ýaly hukuk bozma dürli ulgamlarda göze ilip durýar.

Iş bilen üpjün etme. Iş bilen üpjün etme ýagdaýynda mesihileri köplenç gara işleri etmäge mejbur edýärler we telekeçilikde ýa-da döwlet edaralarynda gowuja, azraýyk ýokary wezipäni alma mümkinçiliginden mahrum edýärler. “*Açyk gapylar*” guramasy tarapyndan döredilen “Bütindünýä synlamanyň sanawynda”¹³ bu ýagdaý “institutlaşdyrylan yzarlmalar” hökmünde suratlandyrylýar. Bu mesihilerde özlerine mesihi däl işdeşleriniňki ýaly işi almaga hukuk berip bilýän bilimiň, gowy hiliň we endigiň bardygyna garamazdan, olaryň mesihi däl işdeşleri bilen deň şertlerde durmaýandyklaryny aňladýar. “*Açyk gapylar*” guramasy mesihileri köplenç guluň işini

¹³ Bütindünýä synlama sanawy, Acyk gapylar <opendoorsusa.org/christian-persecution/world-watch-list>.

etmäge mejbur edýändiglerini belläp geçýär. Mysal üçin Päkistanda gul hökmünde olary kerpiç bişirmäge mejbur edýärler. Beýleki ýurtlarda olara goşunda, hukuk goraýjy guramalarda we döwlet edaralarynda ýokary wezipäni eýelemäge rugsat edilmeyär.

Bilim. Käbir sebitlerde mesihilere, häzirki ýagdaýlarda ýokary galmaga mümkinçilik berip biläýjek bilimi almak kyn bolýar, sebäbi bilim alynmasa olaryň bellige alynmasy we gul derejesi nesiller boýy ebedileşdirilýär. Olar aşak synpa degişli bolýarlar, şonuň üçin sosial taýdan hukugyň kemsidilmesine we hyýanatçylykly ulanmanyň dürli görnüşlerine duçar edilýärler.

Hindistanda “el degrilmeýänler” ýa-da dalitler hökmünde belli bolan aşak kastanyň mesihilerine, induizme gaýdyp barmakdan ýüz öwren ýagdaýynda, döwlet tarapyndan üpjün etmekden ýüz öwrülýär. Mysal üçin, dalitlere mugt başlangyç bilim berilýär, ýöne köplenç inlis dilinde okamaga rugsat edilmeyär. Inlis dilini öwrenmeklige birneme ähmiýetli­rāk mümkinçiliklere we hukuklary hem mümkinçilikleri giňeltmä alyp barýan ýol hökmünde garaýarlar. Olar munuň ýaly hukuklary hem mümkinçilikleri giňeltmeler dalitleri özleriniň aşak kastadaky ýagdaýyndan azat bolmanyň ugruny gözlemäge mejbur eder diýip gorkýarlar. Mesihi dalitlere we musulman dalitlere dini garaýyşlary sebäpli, hatda beýleki dalitlere berilýän kiçijik kömegi bermekden hem boyun towlaýarlar. Şeýle hem, dalitler kastasyna degişli mesihi çagalary, hatda başlangyç bilimi alma mümkinçiliginden hem, döwletiň mahrum etjekdigi baradaky habarlar hem gelyär. Aşak kastanyň mesihileri üçin bilim alma mümkinçiliginden mahrum edilmede hukuk bozulmalary uly rol oýnaýar. Hindistanyň köp dalitleri induizmi terk edýärler, sebäbi onda olar özleriniň ezilmesiniň sebäbini görýärler. Dinini mesihilige üýtgetmek bilen olar kasta sistemasynyň zalymlygyndan gaça durmaga umyt baglaýarlar. Ýöne başga dine geçmek bilen olar, özlerini bellenilenler ýagdaýynda saklamak üçin gurlan hukuklary kemsitmäniň has uly diwaryna düş gelyärler — olar dinden çykan bolýarlar. Başga dine öwrülmeýän mesihiler munuň üçin ýokary

Ýoldaky kynçylyklar

tölegi tölemäge taýýar, olar şonuň üçin Mesihniň Teniniň beýleki agzalarynyň goldawyna mätäç bolýarlar.

Saglygy saklaýyş. Köplenç mesihiler gerek bolan medisina kömegini alyp bilmeýärler. Olar keselhanalara düşmek bilen, mesihi bolandyklary sebäpli, bejergi bermekden ýüz öwrülmesine, bejerginiň eglenmesine düş gelyärler we pes hilli bejergileri alýarlar. Mysal üçin “*Dünýä gözegçilik monitory*” guramasy kanalizasiýany aras-salaýan wagtynda zäherli gazlardan dem alandygy sebäpli huşuny ýitiren päkistanly mesihiniň keselhana alnyp barlandygyny habar berýär. Oňa seretmezlerinden ozal ony ýuwmagyň gerekdigini aýdan üç sany lukman oňa medisina kömegini bermekden ýüz öwürýär. Otuz baş ýaşly işçi şeýle zerur bolan medisina kömegini alman, keselhanada ölýär¹⁴.

Hukuk goraýjy işler. Tussag edilen ýagdaýynda mesihileriň köpüsine ýuridiki kömegi almak kyn bolýar. Olara kömek etmek isleýän aklawçylaryň özleri gorkuzma, basyş etme we yzarlanma obýekti bolýarlar. Garaşsyz “*Ertirki Ýyldyz habarlary*” atly täzelikler guramasy Päkistanda bolup geçen howsalaly wakany çap etdi:

“Päkistanda mesihiler mydama ýalan aýyplamalar boýunça polisiýanyň yzarlamasynyň pidalary bolýarlar. Geçen hepdede şonuň ýaly ýagdaý 24 ýaşly mesihiniň ölümü bilen tamamlandy.

Onuň ýakynlarynyň aýtmaklaryna görä, 96% ilaty musulman bolan bu ýurtda hukuk resurslary az bolan mesihileri yzarlama duçar edýänler jezasyny çekmeýärler. Ýakynlary 29-njy maýda ýalan aýyplama ýöňkejekdiklerini aýdyp haýbat atanlarynda poliseýlere pul bermekden ýüz öwreni üçin olaryň Wakas Masihi öldürendiklerini gürrüň berdiler.

¹⁴ Asif Akeel, “Päkistanda Remezanda kanalizasiýa işgäri 3 lukmanyň seretmegi ret edenlerinden soň aradan çykdy”; “*Dünýä gözegçilik monitory*” 2017-nji ýylyň 5-nji iýuny <tinyurl.com/ybrerts1>.

Ýoldaky hukuklary kemsitmeler

Häzir bolsa, poliseýleriň onuň ýakynlaryndan ganhorlugy derňemäni bes etme haýyşy bilen arza ýazmaklaryny talap edip, maşgala basyş edýändiglerini olar habar berdiler”¹⁵.

Şunuň ýaly wakalar duşmançylykly gurşawda mesihileriň gowşak hukukly ýagdaýa duş gelyändiglerini belleýär. Köp ýagdaýlarda olary hem maşgalalaryny gorajak bolýanlar, şeýle hem, mesihileriň özleri hüjüm etmeleriň obýekti bolýarlar.

Jaýlamaklyk. Käbir ýurtlarda mesihilere jemgyýetçilik gonamçylyklarynda ýakynlaryny jaýlamaga rugsat bermeyärler. “Ejir çekenleriň sesi — Kanada” Şri-Lankadaky mesihileriň hukuklarynyň bozulýandygynyň mysaly bolup hyzmat edýän wakany gürrüň berýär:

“2015-nji 16-njy oktýabrynda Şri-Lankanyň daş etraplarynyň birinde takmynan 300 sany ýaşajy mesihi maşgala jemgyýetçilik gonamçylygynda jaýlama däbini geçirmäge rugsat bermeyär. Olar jaýlamanyň diňe induist däplerine laýyklykda geçirilip biljekdigini aýdýarlar. Jesedi jemgyýetçilik gonamçylygynda jaýlama mümkinçiligi bolmandygy üçin ruhy çopan ony ýygnak binasynyň territoriýasynda jaýlajak bolýar. Emma obanyň ýaşajylary haýatlary döwýärler, territoriýada duran iki sany motosikli otlaýarlar, ýygnak binasyna okdurylyp girýärler. Polisiýa parahatçylyk sudunyň kararyny alanyndan soň, maşgala ýakynynyň jesedini obanyň çäklerinden 23 km. uzaklykdaky gonamçylykda jaýlamaga mejbur bolýar”¹⁶.

¹⁵ “Garyndaşlarynyň aýtmagyna göre, Päkistanda polisiýa hüjüm edip, ýaş mesihi adamy öldürýär”; Ertirki Ýyldyz habarlary, 2018-nji ýylyň 8-nji iýuny <tinyurl.com/yab8fpox>.

¹⁶ “Jemgyýetçilik topar ölen mesihileriň jaýlanmagyna päsgelçilik döredýär” 2016-njy ýylyň 28-nji ýanwary <vomcanada.com/lk-2016-01-28.htm>. Source: National Christian Evangelical Alliance of Sri Lanka.

Ýoldaky kynçylyklar

Hasrat çekýän maşgalalaryň mesihileri jaýlanlaryndan soň, olaryň jesedini yzyna çykaryp, başga ýerde jaýlama mümkinçiligini gözlemäge mejbur bolandyklary baradaky başga-da köp sanly habarlar bar. Munuň ýaly hukuk bozmalar fiziki zyýan ýetirmeýär-de, güýçli emosional şikesi ýetirýär.

Ynsanperwerlik kömegi. Gurakçylyk, suw basmasy, sunami we ýer titremesi ýaly tebigy betbagtçylyklar bolan wagtynda getirilip, paýlamak üçin jemgyýetiň ýolbaşçylarynyň ygtyýaryna berilýän daşary ýurt kömeklerini olar mesihilere paýlamakdan saklanýarlar. Ýygnak binalar, mesihilere degişli bolan öýler ýa-da kärhanalar hem, almaly zatlaryny almaýarlar, abatlaýyş ýa-da binany täzeleme işlerinde kömek edilende, olaryň daşyndan aýlanyp geçýärler.

2017-nji ýylyň 24-nji martynda *CBN News* teleýaýlymy “Boko Haram” yslam terrorçylyk toparynyň yzarlamasyndan gaçyp ýören nigeriýaly mesihilere, ynamlary sebäpli iýmit we beýleki ilkinji zerur bolan zatlary bermekden ýüz öwrendiklerini”¹⁷ habar berdi. Şol hasabatda howpsuzlyk gözläp, mesihiler gaçgaklaryň lagerlerine gaçyp barmaga mejbur bolanlarynda bolan zady gözi bilen gören biriniň beren gürrüňi hem bar: “2014-2015-nji ýyllarda mesihiler gaçmaly bolanlarynda, gubernator elinden gelen zatlaryň hemmesini etdi, ýöne gaçgaklaryň lagerleriniň aladasyňy etmegi başga guramalara berenlerinde welin, hukuklaryň kemsidilmegi başlandy. Gaçgaklara iýmit berildi, emma mesihilere iýmit bermekden ýüz öwürüp, ynsanperwerlik kömeginiň olar üçin däldigini açyk aýtdylar”.

Hukuk kemsitmesi şahsy ýa-da jemgyýetçilik taýdan bolýan bolmaýanyna garamazdan, bu kitapda dokumentleşdirilen şaýatlyklar onuň zyýan ýetirýänine we dünýäniň köp ýurtlarynda hem-de sebitlerinde mesihilik azlygyna degişli bolmaklygyň öz zyy bilen kynçylyklary alyp gelýändigine şaýatlyk edýär. Öňräk

¹⁷ “Yslam terrorçylygyndan gaçýan mesihiler Nigeriýanyň bosgun lagerlerinde iýmitden ýüz öwürdiler” *CBN habarlary*, 2017-nji ýylyň 24-nji marty <tinyurl.com/y8fmb5c>.

Ýoldaky hukuklary kemsitmeler

men, şeýle köp urunsa-da, öz ýygnagyny hasaba aldyryp bilmedik bir ruhy çopan hakda gürrüň beripdim. Ol şeýle uly tagallalar bilen hasaba alynma ýeteninden soň, öňküden-de köp yzarlama duçar bolaryn diýip howatyr edýär, sebäbi ol ýygnaga Mukaddes Kitap ýörelgelerine esaslanyp ündew bermäge çalyşýar. Munuň bolsa, syýasat hem ýurduň kanunlary bilen arada agzalalyk döretmegi mümkindi.

Hytaýly öý ýygnagynyň ruhy çopanynyň özüni Hoş Habary batyrlyk bilen wagyz etmegi dowam etdirmäge ruhlandyrandygyny maňa gürrüň bereninden soň, belorusiýaly ruhy çopan özüniň näme üçin gorkandygyny özünden sorayar. Ol öz ýurduna duş gelen yzarlamaalarynyň beýleki ýurtlarda mesihilere berilýän azarlar bilen deňeşdireniňde ýumşakdygyny düşündirdi. Belorusiýada mesihiler babatda ulanylýan döwlet işleri gaharyňy getirýär, emma janyňa howp salmaýar. Eger wagyz ýurduň prezidentine garşy öjükdirmeklik bilen utgaşdyrylan bolsa, onda munuň öz yzy bilen kynçylyklary alyp gelmeginiň mümkindigine garamazdan, ol münber Hoş Habary we Mukaddes Kitap hakykatyny yglan etmellige niýetlenilen diýip hasap edýär.

Belorusiýanyň köp hoşhabarçylyk we katoliki ybadathanalary kanunçylyk hyzmatlary, kärende almak ýa-da emläk edinme, ýygnaklary resmi taýdan hasaba almak we Hoş Habary wagyz etmek ýaly dini işler babatda hukuk kemsitmelerine duş gelýärler. Ruhy çopanlar ýygnaklaryň mejbury ýapylýandygynyň we “talaplary ýerine ýetirmändikleri” üçin jerimeler salnanyň şaýatlary boldular. Ýöne Belorus prawoslaw ybadathanasy welin döwlet tараpyndan berlen hukuklardan we artykmaçlyklardan peýdalanýar, emma beýle zat beýleki dini azlyklarda ýok.

Şunuň ýaly hukuk kemsitmeleri ýygnagyň, şeýle hem, “dini kultlaryň azatlygyna” gelýänleriň hukuklaryny-da bozma bolup durýandygyny aýtmak bolýan bolsa-da, mesihi ruhy çopanlar we liderler ýygnak gullugyny geçirmeklik döwletiň muňa azatlyk berýän bermeýänine bagly däldir diýen netijä geldiler. Hukuk kemsit-

Ýoldaky kynçylyklar

meleri Belorusiýadaky mesihiler üçin päsgelçilik däl-de, gaýtam, görgüleriň bir görnüşi bolup, mesihiler ony Hoş Habaryň we Mesihiň Ýygnagyny abatlamagynyň hatyrasyna höwes bilen çekýärler:

“Biziň hemmämiz imanda, Hudaýyň Ogluny tanamada birlige, kämillige, Mesihiň dolulygyndaky ýetişenlik derejä ýetýänçäk, mukaddeslere gulluk etme wezipesini berjaý etmek üçin, Mesihiň bedeniniň abatlanmagy üçin, Ol käbirleri resul, käbirleri pygamber, käbirleri Hoş Habarçy, käbirleri çopan, käbirleri öwrediji edip belledi. Ol muny biz mundan beýläk adamlaryň aldawçylygy, azaşdyryjy hileler gurmakdaky ökdeligi arkaly her taglymatyň ýeli bilen kowulýan, eýläk-beýläk iteklenýän çagalar bolman, eýsem, hakykaty söýgi bilen aýdyp, bedeniň Başy bolan Mesihe tarap her ugurdan ösmegimiz üçin etdi. Bütün beden her bognuň kömegi bilen baglanyp birikdirilýär, her agzanyň kadaly işleýşi bilen Onuň saýasynda söýgüde ösüp abatlanýar” (Efesliler 4:11–16).

Isanyň durmuşyndaky hukuk kemsitmeler

Isa hiç haçan yzarlamalardan gaça durmady, ýöne Ol olara garşy durdy we Atasyna şöhrat getirip, Öz missiýasyna wepaly galdy. Hukuk kemsidilmesi Isanyň duçar bolan garşy çykymlarynyň bary-ýogy bir görnüşi boldy, ýöne Ol olaryň Öz wezipesini ýerine ýetirmegine päsgel bermegine ýol bermedi.

Bu Luka 7:36–50-de, ýagny Simun atly fariseýiň Isany öýüne nahara gelmäge çagyryýan ýerinde ýazylan. Simunyň Isany özi bilen naharlanmaga näme üçin çagyrandygy we onuň esasy näme maksadynyň bolandygy Mukaddes Kitapda düşündirilmeýär. Dini ýolbaşçylyk toparynyň öňräkki Isa bilen gürleşendiklerini hasaba alsaň, bu çakylygyň Rebbi abraýdan düşürmek üçin edilen

ýene bir synanyşyk bolmagy mümkin, sebäbi Simun hem, şol topara degişlidi. Belki, Simun arkaýynçylykly ýagdaýda Isanyň hüşgärligi gowşar, şeýdip, Ony ýalňyşyň üstünde tutmak aňsat bolar diýip pikir edendir. Her neneň ýagdaý bolan bolsa-da, Isanyň onuň çakylygyny kabul edendigini we saçaýyň başynda oturmak üçin fariseýiň öýüne barandygyny Luka ýazýar. Otaga bir aýal ylgap gelip aglap, Isanyň aýaklaryna ýykylýança hemme zat bolmalysy ýaly bolup durdy. Ol aýal kim we näme üçin aglaýardy? Bu wakany görüp oturanlaryň hemmesi aýalyň nähili aýaldygyny bilýärdiler. Ol aýal şu wagtjyk Simunyň öýüne çakylyksyz girdi-de, Isanyň önünde baş egdi, gözýaşlaryny Onuň aýaklaryna damdyrdy we Onuň aýagyna gymmat müşk çaldy hem-de öz saçy bilen süpürdi.

Isa bolan zada öýkeleýän ýa-da gaharlanýan ýaly görünmeýärdi, ýöne özüniň ýigrenjini görkezmäge utanmadyk öý eýesi bolan Simun hakda beýle diýip bolmaýardy. Bu wakany okanynda Simunyň diňe bir biabraý aýalyň öz öýüne girenine gaharlanman, eýsem, Isanyň ony kabul edenine we Özüne el degirmäge rugsat edenine hem gaharlanandygy düşnükli bolýar. “Eger Isa hakyky pygamber bolan bolsa, onda bu aýalyň nähili günäli aýaldygyny bilerdi” — diýip, Simun pikir edýär.

Isa Simunyň ýüreginde nämäniň bardygyny bileni üçin, oňa bir wakany gürrüň berýär. Bir algydaryň iki sany bergidary bolupdyr. Ol bergidarlaryny bergisini bermäge mejbur edip, öz bergisini ýapjak bolupdyr. Bergidarlaryň biriniň bergisi gaty köp bolupdyr, ikinjisiniňki az bolupdyr. Algydar bergidarlary bilen gürleşeninde, olaryň ikisem bergisini berip bilmejekdiklerini aýdýarlar. Şonda algydar kellä gelmejek zady edýär: ol olaryň bergilerini geçýär-de, ikisinem bergiden azat edýär.

Isa Simuna tarap öwrülip:

— Olaryň haýsysy ony has gowy görer? — diýip sorayar

Simun:

— Köp bergisi geçilen adam — diýip jogap berýär.

Ýoldaky kynçylyklar

— Sen dogry aýtdyň — diýip, Isa ylalaşýar.

Soň Isa aýaly görkezip, Simuna Isa onuň öýüne gelende etmedik zatlaryny şol aýalyň edendigini gürrüň berdi. Simun Isany myhmançylyga çagyrdy, ýöne arzyly myhmana edilişi ýaly etmedi, sebäbi munuň ýaly myhmanlaryň aýaklaryny ýuwardylar, olary ogşap garşy alýardylar we oňa müşk çalýardylar. Adatça Simunyň öýüne çagyrylan myhmanlaryň hemmesine hut şunuň ýaly edilmedidi, emma Isa Mesihe munuň ýaly hormat goýulmady. Isa Mesihe bu abraýsyz aýala seredişleri ýaly seretdiler, şeýle-de bolsa, hut şol aýal Isany hormatlady.

Belki, hukugy kemsitmäniň esasynda söýgi ýetmezçiligi ýatandyr? Simun özündäki fariseýlik takwalygyna umyt baglaýardy, şonuň üçin ol bagyşlanma mätäçlik görmeyärdi. Onuň dogrulyk işleri özüniň fariseýlik derejesidi, özüniň çaklanylýan takwalygydy we Musanyň kanunyny wepalylyk bilen ýerine ýetirmegidi. Bu aýal bolsa, özüniň näderejede mynasyp däliligine we bagyşlanma näderejede mätäçligine akyl ýetirip, özüni bagyşlamaga we özüne täze umydy bermäge ygtyýary Bolanyň ýanyna geldi.

Simun bu zatlaryň hemmesine seredip oturdy, ýöne Isa bolan ýigrenji sebäpli, ýüregi bolup geçýän zatlary asla duýmady. Isany bu öýde bolmalysy ýaly kabul etmändikleri we garşy alynmandyklary Ony kemsidýändikleriniň göze görünüp duran alamatydy. Şeýlelikde, nahardan soň biz iki ýüregi görýäris — biri öňküsi ýaly sowuk hem ölüdi, beýlekisi Hudaýyň şertsiz söýgüsi bilen ýyladylandy we täzeden dikeldilendi.

Amidiň taryhynyň dowamy

Amit öz obasynyň ýolbaşçylaryndan alan jogabyna aňk bolup galdy. Ol dogry eşitdimikä?

— Siz näme üçin maňa beýle edýärsiňiz? — diýip, ol sorýar. — Eýsem, men ýykydan jaýlary gazyp, diwarlaryň aşagynda galanlary

Ýoldaky hukuklary kemsitmeler

halas etmek üçin ylgap gelenleriň biri dälmidim? Eýsem, aýalym ýaralylara seretmedimi? Siz nädip, meniň ýekeje haýyşymy ret edip bilýärsiňiz? Siz beýleki binalary gurmaga kömek edýärsiňiz, näme üçin meniň dellekhanama etmeýärsiňiz?

— Amit, indi sen biziň birimiz däl — diýip, oba ýolbaşçylary jogap berdiler. — Bu biziň günämiz däl-de, seniň günäň. Sen öz ata-babalaryň dinini terk edip, täze bir syrly dine goşuldyň. Munuň ýaly etmäge seni hiç kim mejbur etmedi. Beýle etmezligiňi sorap biz ýalbardyk. Eýsem, sen düşünmeýärsiňmi? Ýöne sen bizi diňlemediň.

— Men size diýýäriň-ä, mesihilik hakykat. Hakykat bolan zady nädip inkär etjek? — diýip, Amit ýalbaryjy äheňde aýtdy.

— Görýärsiňmi, sen öz sözleriň hem garaýyşlaryň bilen bizi ýene kemsidýärsiň — diýip, gürrüňe obanyň başga bir ýolbaşçysy goşuldy. — Eger saňa kömek gerek bolsa, öz şol Isaňdan edil şu ýerde el çek-de, haýsy dinde doglan bolsaň, şoňa gaýdyp gel. Gaýdyp gel, Amit, jemgyýetiň abadançylygyndan lezzet al. Biz seniň dellekhanaňy öňküsinden-de gowy ederis.

Amit ruhy çopan Joşuanyň Isany iblisiň çölde kyrk günläp synaga salandygy hakda aýdanlarynyň pikirini etdi, soň hem, şeýle aç bolmagyň, soň saňa sežde edeniň üçin çörek berjekdiklerini aýdanlarynda munuň nähili zat bolýandygy barada pikir etdi. Ol hem şunuň ýaly güýçli bolup bilermi? Ine, indi ol öz synagyna duçar bolupdy. Mesihi nämä çalyşmaly? Jaýamy? Ýaşamak üçin gerek bolan serişdeleremi? Öňden bilşi ýaly, ony halas etmäge ýa-da maşgalasyny doly derejede üpjün etmäge güýji bolmadyk hudaýlara tagzym etmämi?

— Men muny edip biljek däl — diýip, Amit jogap berdi. Ýewa bilen Rafiniň özüni goldaýandygyny ýada salyp, ol: — Men hiç haçan öz Rebbim hem Halasgärim Isa Mesihden ýüz öwrüp bilmerin! — diýip, dabaraly aýtdy.

— Beýle bolsa, git, biz saňa kömek edip bilmeýäris — diýip, jemgyýetiň ýolbaşçylary aýtdylar.

Has çuňrak seredeliň

Hukugyň kemsitmeleri Isa näbelli däl. Bütün Mukaddes Ýazgynyň dowamynda Rebbimiziň garşylyklara duş geleniniň we yzarlamalaryň Özüni gorkuzmagyna we tabyn etmegine Onuň hiç haçan ýol bermändiginiň şaýady bolýarys. Isanyň göreldesi bizi, Onuň yzyna eýerijileri, Mesihiň bizi ýerine ýetirmäge çagyran wezipesini ýerine ýetirmäge mydama taýýarlar we ruhlandyrar. Ýöne şeýle mynasyp wezipe bilen garşydaşlygyň hem gelyändigine biz düşüňäris. Şol sebäpden hem, eger ünsümizi ýitirsek, onda öz wezipämizde şowsuzlyga aňsatlyk bilen uçramagymyz mümkin.

“*Aziýa hasyly*” guramasynyň ýerine ýetiriji direktory Pol Hattaueý: “Eger biz gorkuzylmalara ýan bersek, ünsümizi ýitirmegimiz mümkin. Ahyr netijesinde Rebbiň bizi Özüne gulluk etmeden aýyrmaly bolmagy mümkin” — diýýär¹⁸.

Eger Öz yzyna eýerseler, onda yzarlmalaryň özleriniň durmuş ýolunyň bir bölegi boljakdygyny Isa şagirtlerine aýtdy. Soň Ol:

“Kim Meni ynsanlaryň önünde ykrar etse, Men hem ony gökdäki Atamyň önünde ykrar ederin. Kim Meni adamlaryň önünde ret etse, Men hem ony gökdäki Atamyň önünde ret ederin” (Matta 10:32–33) — diýdi.

Bu gaýgyly sözleriň üstünde pikirlenmek gerek. Mesihiň yzyna eýerjek bolanymyzda, hukuk kemsitmelerine duş geljekdigimizi önünden görenimizde, Onuň bizi hiç haçan terk etmejekdigini we taşlamajakdygyny ýatdan çykarmaly däliris:

“Bulardan başga aýdara zat galdymy? Hudaý bizlik bolsa, kim bize garşy çykyp biler? Hudaý hatda Öz Ogluny

¹⁸ PPol Hattaueý, *Aziýanyň hasyly* (Oksford, Angliýa we Grand Rapids, MI: Monarh) Kitaplar, 2017), 162.

Ýoldaky hukuklary kemsitmeler

aýaman, Ony biziň günälerimiz üçin ölüme tabşyran bolsa, onda Onuň bilen birlikde beýleki zatlaryň baryny hem eçilmezmi näme?! Hudaýyň saýlap-seçenlerini aýyplamaga kim milt eder? Hiç kim, sebäbi olary Hudaýyň hut Özi aklaýar! Hudaýyň halkyny kim höküm edip biler? Hiç kim, sebäbi ölümden direlen Isa Mesih Hudaýyň sagynda oturyr, biziň üçin töwella edýär. Biz görgüdir muşakgatlary çekýäris, yzarlanmalara, açlyga, mätäçlige duçar bolýarys, howp-hatara we ölüm howpuna sezewar edilýäris. Eýsem bularyň bary bizi Isa Mesihiniň söýgüsinden aýryp bilermi? Elbetde, ýok! Sebäbi Mukaddes Ýazgylarda şeýle ýazylygydyr:

«Biz her gün Seniň üçin öldürilýäris, damagy çalynjak goýun saýylýarys».

Ýöne biz özümizi Söýýän arkaly bu kynçylyklaryň baryny ýeňýäris. Sebäbi men ne ölümiň, ne-de ýaşayşyň, ne perişdeleriň, ne-de jynlaryň, ne häzirki, ne gelejekki ýagdaýlaryň, ne-de güýçleriň, ne belentligiň, ne-de çuňlugyň — ýaradylan zatlaryň biriniň-de bizi Rebbimiz Isa Mesih arkaly aýan bolan Hudaýyň söýgüsinden aýryp bilmejekdigine berk ynanýaryn” (Rimliler 8:31–39).

Ýokarda getirilen parçada resul Pawlus hukugy kemsitme barada göni aýtmaýan bolsa-da, eger ol Isanyň Ýolunda biziň tölemeli bahamyz bolýan bolsa, onda Mesihiniň söýgüsiniň bize ýeňiş gazanmaga kömek etjekdigine ynamly bolup bileris.

Ulanys

Biziň eýýäm bilşimiz ýaly, yzarlamalarda berk durmak we üstünlik gazanmak üçin taýýarlygyň aýgytlaýjy ähmiýeti bardyr,

Ýoldaky kynçylyklar

şonuň üçin taýýarlyk — siziň haçandan bári mesihidigiňize garamazdan — şagirtçilik prosesiniň bir bölegi bolmalydyr.

Mukaddes Kitaby okanyňyzda Hudaýyň çagalarynyň hukuk kemsitmelerde nähili günleri görendiklerine üns beriň. Siziň öz ýagdaýyňyza gabat gelyän wakany tapyň-da, ony jikme-jik öwreniň. Onuň öň ýanynda nähili waka bolupdyr? Näme hukugyň kemsidilmegine alyp barypdyr? Onuň gahrymanlary kimler? Mesele nämede jemlenen? Waka nirede bolup geçýär? Ol haçan bolýar? Waka näme bilen gutarýar? Iň wajyp zat hem, Hudaý şol wakanyň üsti bilen Öz häsiýeti hakda nämäni açyp görkezýär? Bu waka sizi iman Ýoluňyzda peýda bolmagy mümkin bolan hukuk kemsitmelere garşy durmaga nädip taýýarlady?

Teklip: Luka 7:36–50-ni okaň we Isanyň Öz göwnüne degen bilen gürleşişine üns beriň. Onuň Özüne gowy hormat goýulmandygyna ünssüz seretmeýändigini we Simundan başga myhmanlaryna edýän mynasyp hormaty Özüne goýmagyny hem talap etmeýändigini hasaba alyň. Indi Hoş Habary wagyz etmek üçin, imanyňyz sebäpli duçar edilen hukuk kemsidilme ýagdaýyňyzy nädip ulanjakdygyňyzy kesgitleň.

5-nji bap

Ýoldaky töhmetler

*Muny mylaýymlyk we edeplilik bilen berjaý ediň.
Wyždanyňyzy arassa saklaň, şonda siziň Mesihe
degişli dogry ýaşaýşyňyz barada gybat edenler
sizi ýamanlap aýdan geplerinden utanarlar.*

1 Petrus 3:16

*Kim aýaga galyp, meniň hukugymy gorar we meni
köp sanly duşmanlarymdan gorar?*

*Ýer bilen dowzah agyr ýagdaýymy has
kynlaşdyranda, howsalaly birahatlygym artýar!*

*“Hudaýym, meniň typýan aýaklarymy sakla —
diýip, men gygyrdym. — Seniň kanunlaryň meniň
gaçybatalgamdyr;*

*Mydama meniň ýanymda bolýan Seniň
rehimdarlygyň meni Öz ýollaryňdan alyp gider”.*

Isaak Uotts “Kim aýaga galyp,
meniň hukugymy gorar”

Ýer titremesiniň ýetiren zyýany şondan soň hem özüni uzak wagtlap ýatladyp durdy, sebäbi onuň weýran ediji güýji sebitlerdäki köp obalary boşadypdy. Halkara kömegi basym geldi, şonuň üçin dikeldiş prosesi doly derejede ýöredi. Adamlar öýlerini dikeldip, ýene güzeranyny dolandyrar ýaly serişde gazanyp başlaýançalar olary iýmit, suw we wagtlaryň ýaşar ýaly jaý, şeýle hem, dürli maksatly

Ýoldaky kynçylyklar

işler üçin maddy kömekleri berdiler. Ýaralananlaryň aladalaryny hem gowuja etdiler, ýakynlaryny ýitiren maşgalalara, ýitgä döz gelip biler ýaly, pul kömegini berdiler. Daşary ýurtlaryň beren kömekleri şeýle haýran galdyryjy bolup, adamlara garaşmadyk ýeňillikleri getirdi.

Bu zatlaryň edilýändigine garamazdan, Amidiň obasynyň ýolbaşçylary howsala düşüp, başlaryna munuň ýaly betbagtçylygyň näme üçin gelendigini ara alyp maslahatlaşmak üçin ýygnanyşdy. Olar berlen kömekler üçin minnetdardylar, şeýle-de bolsa, hudaýlaryň munuň ýaly belany näme sebäpden inderendikleri olary ýürekden gaýgy etdirýärdi. *Hudaýlar oba näme görkezmek isledikäler? Olary kim gaharlandyrdyka? Olaryň rehimini getirmek üçin olary nädip köşeşdirmeli?*

Obanyň ýolbaşçylary bu soraglary ara alyp maslahatlaşyp ýörkäler, mesihiler hemmesi daşary ýurtdan gelen kömegi almadyk bolsalar-da, Hudaýyň özlerini terk etmändigi üçin Oňa minnetdarlyk bildirmäge ýygnanyşdylar.

Ýewa uly aýal dogany ýaly bolan Amaranyň öýüne barýarka, bu barada pikir etdi. Onuň öýi obanyň beýleki çetinde ýerleşýärdi. Ýewa gezelençden lezzet alýardy, Rafi bolsa, öňde ylgap barýardy. Wagtal-wagtal ol saklanyp, ejesi yzyndan ýetýänçä sabyrlylyk bilen garaşýardy. Oglanjygyň ýüz keşbi Ýewany ýylgyrmaga mydama mejbur edýärdi. *Ol kakasyna nähili meňzeş: mylaýym, hoşgylaw we dünýäni gazanma kararyndan doly.* Rafi basym ulalýardy we dostlary bilen oýnamagy gowy görýärdi. Onuň asla çekinjeň daldigini Ýewa bilýärdi. Ol köplenç, entek ýanyna gelmedik dostlaryna, ilki bolup salam berýärdi we olary bile oýnamaga çagyryýardy. Ýewa ogluna guwanýardy we onuň Rebbi söýüp, Oňa wepaly gulluk etmegi üçin mydama dogra edýärdi.

Amaranyň öýüne baranda, Ýewa jorasynyň özüne eýýäm garaşyp oturanyny we eýýäm gyzgyn çay hem demläp goýanyny gördi. Rafi Amaranyň ogly Amiri gördi, olar şobada kikkol oýnuna gümra boldular, bu oýun olaryň köp wagtyny eýeledi. Amara Ýewany gujaklady-da, ony ullaň agajyň kölegesinde duran köneje agaç

Ýoldaky töhmetler

tapçana geçirdi. Ol oturmazyndan öňürti çay bilen dürli iýmitleri goýdy. Aýallar ýygnaýda tanşypdylar. Amara Ýewadan baş ýaş uludy, onuň Amirden başga-da iki ogly bardy. Rafiniň deň-duş bolan Amir öýde ejesiniň ýanynda galýardy, beýleki uly iki ogly bolsa, meýdanda kakalary bilen işleýärdiler.

Amara jorasy bilen salamlaşanyndan soň:

— Obanyň ýolbaşçylary dellekhanany dikeltme haýyşyny inkär edenlerinden soň Amit özüni nähili duýýar? Munuň ýaly adalatsyz hereketler bilen ylalaşmak oňa agyr degýän bolsa gerek — diýip sorady.

Ýewa pikire batyp, başyny atdy. Onuň ýüzünde adamsynyň kemsidilmeden çekýän jebriniň agyrsy duýuldy.

— Hawa, Amit ýaşulularyň kabul etmändiklerine, kemsiden-diklerine örän gynanýar we öýkeleýär. Ýöne, Amara, ol mesihi bolan gününden soň üýtgedi. Öňki Amit bolan bolsa, gazaba münüp, öz pikiriçe, mynasyp bolan zadyny alyança köşeşmezdi. Indi bolsa, öýkeleýän bolsa-da, ýaşulular bilen duşuşyp, öýe geleninden soň ol menden özi bilen bile Hudaýa doga etmegi haýyş etdi. Ýaşulularyň kömek bermekden boýun towlamaga ygtyýary bar bolsa-da, aslynda, Amara, ähli ygtyýar Hudaýyňkydyr. Biz doga-dileg edip garaşyp başladyk.

— Hudaý siziň dogalaryňyza jogap berdimi? — diýip, Amara bilesigelijilik bilen gyzyklandy.

— Hawa — diýip, Ýewa jorasyna ýylgyryp seretdi. Umytsyz ýaly bolup görnän ýagdaýa özleriniň aladasyyny etmek üçin Hudaýyň goşulanyny ýatlanda, joşup gelen duýgulara hötde gelmäge synanyşyp, ol saklandy. Ýewa özüne geleninden soň sözünü dowam etdirdi. — Hudaýa doga edip başlanymyza iki hepde geçeninden soň, ruhy çopan Ýeşua geldi-de, missionerleriň binalary galdyrmakda kömege mätäç mesihilere kömek edýändiglerini Amide habar berdi. Ol olaryň kömek berýändiglerini, sebäbi uzak ýurtlarda ýaşayan mesihiler, ýaşayan ýerlerinde ýardam bermekden ýüz öwrülýän biz ýaly mesihileriň nähili kynçylyk çekýändiglerini

Ýoldaky kynçylyklar

eşidendiklerini aýtdy. Olar bize kömek etmek üçin pul goýberipdirler, sebäbi biziň hemmämiz bir maşgala, maşgalanyň bir agzasy ejir çekse, onda hemmesi-de ejir çekýär diýip hasap edýärmişler! — Ýewa Mesihniň Teniniň nähili ajaýypdygy barada pikirlenip otursyna tolgundy-da dymdy. — Amit Hudaýyň dünýäniň beýleki böleklerindäki mesihileri bize kyn günümüzde kömek etmek üçin ulanýanyňa tolgunyp hem haýran galyp, öýe geldi!

— Bu juda gowy zat! — diýip, Amara şatlykly aýtdy. — Biziň adamlarymyz kömek etmek üçin barmaklaryny-da gymyldatmaýarlar, ol doganlarymyz bolsa, uzakdanam bize kömege gelýärler!

— Ine, bolany şu — diýip, Ýewa sözünü jemledi. — Ruhy çopan Ýeşua bize bu barada gürrüň beripdi, ýadyňdamy? Bir gezek ol bütin dünýäde mesihleriň köpdüğini, olaryň biziň doganlarymyzdyklaryny, biziň bir maşgaladygymyzy aýdypdy. Olar biz ýaly ýaşamaýan bolsalar-da, bizden örän uzaklarda bolsalar-da, barybir biz barada bilýärler we biziň üçin Hudaýa doga edýärler.

— Hawa, meniň ýadyma düşýär, Ýewa. Biziň bu dünýädäki uly maşgalanyň bir bölegimizi, ýeke däldegimizi bilmek nähili ýakymly zat! Bu adamlar kömege gelip, bize görgülerden sagaman çykmaga kömek ederler diýip kim pikir ederdi? — Amara sägindi. — Amidiň dellekhanasy näme? Ol ony dikeltmek we täze gurallary almak üçin kömek alýarmy?

Ýewa başyny atdy, onuň gözlerine ýene ýaş aýlandy.

— Hawa, missionerler kömek edýärler — diýip, ol jogap berdi. — Amit ruhy çopan Ýeşua, öz dellekhanasy açylanyndan soň, olaryň saçlaryny mugt bejerip bermegi tekliptmetmegi meýilleşdirýändigini aýtdy. Ol olara mesihleriň ýakynlary söýgüsine jogap bermese-de, olary söýýändiklerini görkezmek isleýär.

— Düşnükli — diýip, Amara jogap berdi. Ýewa jorasynyň öz pikirine batanyňy gördi. Ol indi öz ýüzünde peýda bolan howatyr-lanmalar hakda hiç zat diýmedi.

— Näme boldy, Amara? — diýip, Ýewa biynjalyk boldy. — Men erbet zat diýdimmi?

Ýoldaky töhmetler

— Ýok-la — diýip, ol jorasyny ynandyrdy. — Ýaşulularyň biz barada ýaýradýan ýalany meni biynjalyk edýär. Olar adamlara ýer titremesiniň obamyzda mesihileriň ýaşaýandygy sebäpli hudaýlaryň beren jezasydygyny aýdýarlar. In beteri-de, olar hemmeleri mesihileriň wirusdyklaryna, gargyşdyklaryna, jemgyýetdäki ähli kynçylyklaryň sebäpkäridiklerine ynandyrýarlar.

— Ýöne bu biakyllyk ahyry! — diýip, Ýewa howsala düşdi. — Olaryň biz barada beýle eýmenç zatlary näme üçin aýdýandyklaryna men düşüni bilermok.

—Hawa, elbetde, bu zatlaryň hemmesi bolgusyz sözler, ýöne mesele olara hemmeleriň ynanyandyklarynda — diýip, Amara jogap berdi. — Meniň adamym bilen ogullarym özleriniň işleýän atyzyna barmak üçin goňşularyň atyzynyň üstünden geçýärdiler. Goňşular mydama biziň dostlarymyzdy, indi bolsa, olary ol ýerden geçirmeýärler, sebäbi olara, eger mesihiler ýeriňe aýagyny basaýsa, onda munuň olara gargyş getirýändigini aýdypdyrlar. — Amara başyny ýaýkap, sözünü dowam etdirdi. — Indi olar hemmeler oýanmankalar atyza barmak üçin öňküsinden-de ir turýarlar we hemmeler işlerini gutarýançalar ol ýerde ýene köp wagtlaý galmaly bolýarlar, sebäbi olar öýe gelýärkäler üstlerine hüjüm ederler diýip gorkýarlar.

Ýewa yzarlamalaryň ýüze çykan düýbünden täze derejesi hakda pikirlenip, sesini çykarman oturdy we munuň Amide we onuň işine nähili täsir etjegi barada özüne sorag berdi.

Töhmet

Adamyň gowy adyna hüjüm etmeklik onuň abraýyna zyýan ýetirjek ýalan zatlary aýtmakdyr.

Töhmet yzarlamanyň beýleki görünüşlerinde bolmadyk aýratyn bir häsiýetnama eýedir: adamyň abraýyna we häsiýetine hüjüm

Ýoldaky kynçylyklar

etmekdir. Töhmet — bu kimdir biriniň abraýyny garalamak we oňa bolan ynamy ýok etme maksady bilen hakykata berimsiz edip, ýalan zady aýtmakdyr. Yzarlamalaryň bu görnüşi adamy has çuň ýaralaýar, sebäbi ol adamyň düýp özenine zyýan ýetirmeklige gönükdirilendir.

Dawut patyşa töhmediň nähili erbet zatdygyny bilýärdi:

“Dymma, eý, senamyň Hudaýy! Çünki erbetler, hilegärler maňa garşy agzyny açyp, ýalançy dilleri bilen garşyma olar gepleýär. Olar ýigrenç sözleri bilen meni gurşaýar, sebäpsiz ýere meniň bilen uruşýar” (Zebur 108:1–3).

Adam dürli kynçylyklara taýýarlanyp we olara garşy durup biler, ýöne häsiýetiň ýok edilmegine nädip taýýarlanjak? Bu taktika ony aňsatlyk bilen hatardan çykaryp biler, sebäbi töhmet gybatyň hem şahsy pikirleriň çäklerinden çykýar. Töhmet bilgeşleýin edilýän zat bolup, onuň hilegär häsiýeti bardyr. Ondan goranmak örän kyndyr, sebäbi ýalan maglumat jemgyýete ýaýranyndan soň, abraýyňa hem häsiýetiňe ýetýän zyýan, adam nukdaýnazaryndan, düzedip bolmazak bolýandyr.

Töhmetiň howplulygy

1640-njy ýyllarda iňlis ýepiskopy bolan Jozef Holl: “Bir gezek zaýаланan abraýy täzedan dikeldip bolýan bolmagy mümkin, ýöne dünýä mydama jaýryk atan ýere seredip durýar” — diýipdir.

Köpçülige hakykat ýaly edilip ýetirilýän ýalan gitdigice ýaýraýan we saklamasy kyn bolan şübhele tolkunynyň täsirini döredýär. Hatda ýalanyň üsti açylanynda-da, ol töhmet atan adamlarda aýryp bolmajak ynamsyzlyk yzyny galdyrýar.

Töhmeti öwrenmek boýunça ekspert bolan Nikolas Kerroll özüniň “*Huffington Post*” üçin ýazan “Şahsyýete töhmet atmak —

Ýoldaky töhmetler

emosional çökgünlige alyp barýan ýoldur” atly makalasynda töhmet bilen baglanyşykly çekişme delilini jikme-jik beýan edýär:

“Hakykat bilen töhmeti deňşdireniňde näme has şikes ýetiriji bolýar: goňşynyň itini tötänden maşyna kakdyryp, ony öldürmekmi ýa-da goňşyň itiniň üstünden maşyny sürmekde ýalan aýyplanmak? 14 ýylymy töhmetiň pidalary bilen gürleşip geçirenim üçin (bu soraga jogap bermek) kynçylyk döretmeýär: ýalan aýyplamanyň ýöňkelmegi has agyryly bolýar. Goňşynyň itini öldürmek islendik normal adamy gynandyryr, ol muny ýyllar geçeninden soň hem ýatlap ýörýär. Başga bir tarapdan, normal adam derrew itiň eýesine jaň eder ýa-da ony weterinar klinikasyna alyp gider. Şonda waka şeýle gutarýar: “Bu zatlar ony örän gynandyrdy... ol iti klinika alyp gitdi, ýöne eýýäm giç boldy”.

Ýalan aýyplama ýöňkelmegi (eden zadyňa) her gezek goňşyňyz size gaharly seredip: “Sen öldürdiň...” diýende ýa-da her gezek şeýle diýýän ýaly edip, size seredeninde, dowamly psihiki mesele, her gezek ony göreňde işjeňleşýän gündelik stressiň çeşmesi bolup biler. Eger waka oýlanylyp tapylan bolsa, siziň iti klinika alyp gidendigiňize hiç hili subutnama bolmaýar, sebäbi aslynda pajygaly ýagdaý bolmandy. Jenaýatyň bolmadyk ýerinde subutnama hem bolmaýar”¹⁹.

Kerrollyň getiren ssenariýasynyň mysalynda biziň köpimiz kimdir biriniň abraýyny şübhe astyna salmagyň nähili aňsat bolýandygyna baha berip bilýäris. Biziň her birimiziň öz abraýymyza eslije täsirimiz bar bolsa-da, barybir başgalaryň özüme garaýyşlaryna gözegçilik edip bilmeyäris. Biziň abraýymyz başgalaryň nämämizi položitel ýa-da otrisatel hasap edýändiklerine esaslanýar.

¹⁹ Nikolas Kerroll, “Şahsyýete töhmet atmak: Duýgynyň peselmegine barýan ýol” *Huffington Post*, 2016-njy ýylyň 22-nji marty <tinyurl.com/v6z7hql>.

Ýoldaky kynçylyklar

Birwagtlar men ullakan lomaý kompaniýanyň bölüm başlygy bolup işledim. Bir gezek beýleki bölümden bolan bir işdeşim meniň bölümime geçip bilýänmidigini sorady. Bir bölümden başga bölüme geçmeklik adaty däl ýagdaý däl, şonuň üçin bu haýyş meni haýran galdyrmady, ýöne onuň söze başlaýşy meniň üçin duýdansyz boldy. Ol aýal meniň ýanyma gelip, özi bilen gürleşmäge ýekeje minudymyň barmydygyny sorady: “Men eýýäm köpden bári seniň bilen gürleşjek bolup ýördüm, görýärin welin, seniň bu gün keýpiň gowy ýaly”. Men ondan nämäni göz önünde tutýandygyny soranymda, kompaniýadakylaryň köpüsiniň meni ýanyna golaýlap bolmaýan adam hasap edýändiklerini bildim, sebäbi men ýüzi agyr görüňän ekenim we olaryň bölümüniň içinden köplenç gaşymy çytyp geçýän ekenim.

Meniň pikirimçe, ýagdaýyň hakykaty, ine, şunda jemlenendi. Men çözmegi gerek bolan mesele ýa-da haýsydyr bir gaýragoýulmasyz işler hakda pikirlenenimde bu gaharly garaýyş görnüşinde meniň ýüzüme çykýar. Şeýle pursatlarda men howlугyp, adamlar bilen gürleşmäge wagt tapmaýardym. Olar üçin hakykat meniň mydama erbet keýpli we ýanyna golaýlap bolmaýan adam bolmagynda jemlenendi. Meniň bölümimiň adamlary welin: “Floýdyň keýpi gowy däl? Ýok, onuň ýüzi mydama şeýle!” diýerdiler. Şeýlelikde, men olaryň pikir edişleri ýaly beýle bir betbagt bolmadyk bolsam hem, beýleki bölümleriň işgärleriniň arasynda men barada gazaply adam hökmünde gürrüň ýaýranyndan habarymam ýok.

Şeýle gowy abraýa eýe bolmaklyk özünde ullakan artykmaçlyklary saklaýar, erbet abraýyň bolsa, eýmenç netijeleri bar. Gowy abraýly adamda, erbet abraýly adama garanda, has uly mümkinçiliklere eýe bolmaga mümkinçiligi bolýar. Sebäbi adamlara, esasan hem, abraýy boýunça baha berýärler, abraý örän köp zady kesgitleýär. Abraý köplenç dostluk, işe ýerleşme, ynamdarlyk, ygtybarlylyk we ş.m. meselelerde aýgytlaýjy faktor bolup durýar. Ilkinji nobatda biziň abraýymyza esaslanýan bu pikirler durmuşda üstünlik gazanmagymyz üçin ilkinji derejeli ähmiýete eýedir. Töhmetiň adam üçin howpludygy haýran galdyryjy zat däl, şonuň

üçin adam deň-duşlarynyň we jemgyýetiň önünde gowy abraýyny saklamak üçin güýjünde baryny edip göreşer.

Ýygnaga töhmet atmanyň netijeleri

Hoş Habara duşmançylykly bolan sebitlerde mesihilere köp töhmet atýarlar, şeýlelikde, olar şol töhmetiň netijesinde ejir çekýärler. Mesihilige garşy edilýän zatlar, lozunglar we wagyz etmeler — bularyň hemmesi mesihiligi erbet edip görkezmek we mesihilik jemgyýeti baradaky islendik položitel pikiri çym-pytrak etmek üçin ulanylýan gurallardyr.

Şonuň ýaly töhmetiň mysalyny, irki ýygnagyň mesihileriniň Rim imperiýasynyň sütemi astynda ejir çekişinde görmek bolýar. Rim hökümdarlygy döwründe repressiw döwür bolan bolsa-da, häkimiýetiň medeni aýratynlygy saklamaga bolan garaýşy örän salykatlydy. Rimiň gözegçiligi astynda bolanlar bilim alma, işe ýerleşme, jaý edinme, howpsuzlyk, kanun boýunça goralma we dini azatlykda wagyz etme hukuklary ýaly esasy adam hukuklaryndan peýdalanypdylar. Rimlileriň mesihiligi kult ýa-da birgeňsi boş ynam hasap edendigine, oňa göwniýetmezçilik bilen seredendiklerine, adatça äsgermändiklerine garamazdan, mesihilik şeýle çalt ýaýrap, eýýäm oňa üns bermez ýaly bolmaýar.

Mesihiler rim medeniýetine we adatlaryna goşulmaýan bolsalar-da, olar her bir rim raýatyndan garaşylýan umumy kabul edilen döp-dessurlary we hereketleri etmekden saklanýardylar. Mysal üçin, mesihiler butparaz şowhunlaryna, dini däplerine gatnaşmakdan we imperatorlyk goşunyna gulluk etmekden saklanýardylar. Rim syýasaty her bir raýatyň imperatora hormatyny köpçülikde görkezip, oňa mukaddeslik hökmünde garamagy talap edýärdi. Ýöne mesihiler rim sudunyň önüne baranlarynda olara bir çümmük fimiamy alyp, keýsara gurbanlyk hökmünde tütetmegi we “*Kaýzer Kurios*” (“Keýsar — Reb”) diýmegi buýuryardylar, emma mesihileriň

gödek, ýöne göni jogaby şeýledi: “*Kristos Kurios*” (“Mesih-Reb”). Imany sebäpli mesihiler rim imperatorlarynyň ýigrenjine mynasyp boldular. Rimliler köp hudaýlary, şol sanda keýsary-da, hudaý hökmünde yglan edýärdiler, emma ýygnak diňe ýekeje Reb, Isa Mesih bar, Onuň yzyna eýerijiler diňe ýeke-täk hakyky ynamy saklamalydyrlar diýip yglan edýärdi. Mesihilik imperiýanyň, mesihilige çydam etmegi mümkin etmän, öz dini ynamlary we dini işleri bilen berkidilen kanunlaryna howp salýardy.

Şonuň üçin Isanyň yzyna eýerijilere döwletiň we hudaýlaryň duşmany hökmünde garaýardylar. Netijede olar we olaryň dini dessurlary barada töhmetli gürrüňler ýaýrady. Bir gezek biziň döwrümüzde Rebbiň saçaгы ýa-da Rebbiň Agşamy ady bilen belli bolan döp geçirilýän wagtynda mesihiler adamhorluk edýärler diýen gep ýaýraýar. Şeýle hem, ýygy-ýygdydan bolýan tebigy hadysalar bilen betbagtçylyklar hadysalaryň imperiýanyň üstüne mesihiler Isa Mesihe tagzym etmek bilen hudaýlary gaharlandyrandyklary sebäpli jeza hökmünde inendigi habar berilýär. Şeýlelikde, mesihileriň abraýy rim imperiýasynyň raýatlarynyň önünde gaty erbetdi.

Irki ýygnagyň Rim imperiýasynda hökümdarlyk eden dürli keýsarlaryň döwründe gören yzarlamalary günbatarly mesihilere gaty gowy mälim, emma olar imandaky erkek hem aýal doganlarynyň häzirki döwürde görýän görgüleri barada az bilýärler. Rimiň ýykylmagy bilen mesihileri yzarlamalar bes edilmedi-de, diňe ýygnagyň bütindünýä taryhyna gyzyň sapak bilen birikdi. Yzarlamalar bütin Aziýada, Ýewraziýada, Afrikada we Ýakyn Gündoğarda, şeýle hem, Günorta we Demirgazyk Amerikanyň hem-de Ýewropanyň käbir sebitlerinde bolup dur.

“Ejir çekenleriň sesi — Kanada” mesihileri yzarlamalary mesihilere mydama, tutanýerlilik bilen we zygiderli agyr hem gazaply görgi görkezýän ýa-da zyýan ýetirýän ýagdaý, Mesihe bolan ynamy, yzarlaýjylaryň çydam edip bilmeýän zady sebäpli olary özleriniň esasy adam hukuklaryndan mahrum etme haýbatynyň atylýan ýagdaý hökmünde suratlandyrýar.

Ýoldaky töhmetler

Mesihileri yzarlamalary dini repressiýanyň beýleki görnüşlerinden tapawutlandyrmak üçin şeýle sorag bermek gerek: “Eger adamda başga dini garaýyş bolan bolsa ýa-da ol dinini köpçüligiň dinine çalşan bolsa, onda onuň ýagdaýy gowulaşarmydy?” Eger jogap položitel bolsa, onda gep aslynda dine degişlilik sebäpli yzarlanylýandygy barada baryýandyr.

Dini ynam azatlygyna seredýän derňeýji toparyň geçiren monitoringi mesihileri yzarlamagyň häzirkî zaman dünýäsinde dine ynanma azatlygynyň gaty güýçli bozulmasydyr diýen netijä gelýär²⁰. Adamyň esasy hukuklarynyň bozulmasy aşakdakylary öz içine alýar:

- Bilim alma hukugy.
- Hususyýete eýe bolma hukugy.
- Mertebe we sylanma hukugy.
- Ýaşama, azatlyk we şahsy el degrilmezlik hukugy.
- Dine ynanma we garaýyşlar azatlygyna bolan hukugy.
- Dine degişlilik çalyşma we islendik dini ýa-da garaýyş ykrar etme hukugy.

Barnabas Mýanmadaky gizlin seminariýa ýolbaşçylyk edýär. Ol mesihileriň abraýyna bilgeşleýin hüjüm etmäniň agyr netijesiniň bardygyna gaty gowy düşüňýär. “*Halkara boşatmak*” (Riçard Wurmbrendyň esaslandyran we Birleşen Korollykda bazasy bolan) guramanyň işgärine interwýu berende Barnabas: “Bu ýurtta şeýle nakyl bar: “Eger mesihi bolsaň, onda sen — çin (Birmadaky esasy etniki toparlaryň biriniň wekili), sende wirus bar”. Mesihilik (şol

²⁰ Dürli öwreniji toparlaryň toplan maglumatlarynyň metodologiýasynyň, kesgitlemeleriniň, ileri tutýan zatlarynyň we düşündirişleriniň tapawutlanýandygy sebäpli, sanlar hem takyk däl. Häzirkî döwürde dürli ugurlar we olaryň netijeleri deňeşdirilýän we düşündirilýän ylmy hasabat taýýarlanylýar. Bu hasabat ýygnylan sanlaryň diapazonyna düşünmäge kömek eder we şonuň ýaly maglumatlary ulanmak boýunça teklpleri berer.

etniki köpçülige degişli bolmak ýaly) — bu köki bilen aýyrmasy gerek bolan wirusdyr”²¹ — diýýär.

Men köp bölegi buddistlerden ybarat bolan singallaryň arasynda giňden ýaýran atalar sözi bilen tanyş bolan Şri-Lankadaky mesihilerden şuna meňzeş habarlary eşitdim: “Lankiýaly bolmak — diýmek buddist bolmakdyr”. Bu jümle mesihiligi kolonializm bilen baglanyşykly bolan günbatar dinine meňzetmek üçin dürli köpçülikleýin habar beriş serişdeleriniň arasynda giňden ulanylýar. Ýöne bu ýerdäki pikir ýalňyş däl: Şri-Lanka özüniň kolonial hojaýynlaryndan saplanyşy ýaly, mesihilikdenem saplanmaly. Netijede, eger siz buddist däl bolsaňyz, onda lankiýaly dälisiňiz, şoňa görä-de, size ýurduň raýatlaryna berlen artykmaçlyklardan peýdalanmak hökman däl.

Abraý, häsiýet we Hudaýa bagly bolmaklyk

Şu mysallardan görnüşi ýaly, abraý adamyň derejesini deňeşdirmekde we kesgitlemekde wajyp roly oýnaýar. Gowy abraý her neneň wajyp bolsa-da, häsiýet ondan-da wajypdyr. Häsiýet öz tebigaty boýunça şahsyýete degişli gylyklary we ahlak güýji öz içine alýar. Päk ahlakly häsiýeti emele getirmegiň üstünde işlemek wajypdyr, sebäbi ol töwerekdäkileriň pikirlerinden emele gelen daşky çaklamalary däl-de, içki gylyklaryňy görkezýär.

Eýýäm mysal getiren, meniň bölümime geçmek islän, men bilen gürleşip bolmaýar we men mydama erbet keýpli bolup ýöreýäriň diýip pikir eden işdeşimi mysal getireliň. Meniň gönüden-göni ýolbaşçylyk edýän adamlarym bilen gürleşýänçäler, şol bölümiň işgärleriniň pikirinde men barada hut şonuň ýaly abraý emele gelipdir. Meniň ýakyn işgärlerim olara dogruçyldygymy hem dostluk söýüjidigimi, olardan

²¹ Andi Dipper, “Burmada C wirusyny ýaýratmak”, *Ejir çekenleriň sesi*, 2007-nji ýylyň 3-nji iýuny.

Ýoldaky töhmetler

“örän gowy” işe garaşýan bolsam-da, işiň ýerine ýetirilmegi üçin zerur bolan zatlaryň hemmesiniň olarda bolmagynyň aladasyny mydama edýändigimi aýdypdyrlar. Olar meniň häsiýetim barada gürrüň beripdirler, hut şu hem, ol aýaly özüne çekipdir, şonuň üçin ol ömrüne gaşyny çytyp ýöreyän bölüm müdiriniň ýanyna gelip, onuň ýolbaşçylygy astynda işlemegi haýyş etmäge het edip bilipdir. Görşüňiz ýaly, bu ýagdaýda häsiýet abraýdan ýokary bolupdyr.

Basketbol boýunça meşhur bolan amerikan tälimçisi Jon Wuden adamlara “abraýa seredende öz häsiýetiniň aladasyny köpräk etmegi maslahat beripdir, sebäbi häsiýetiňiz — bu *aslynda siz kim bolsaňyz, şony görkezýär*, abraýyňyz bolsa — bu bary-ýogy *başgalar sizi kim hasaplaýan bolsa şol bolýar*”²².

Yokary wezipelere dalaş edýän syýasatçylar özleriniň köpçüligiň önündäki abraýyny şahsy abraýynyň we öz häsiýetiniň üstünde gurýar. Olar özleriniň häsiýetnamasynda ýazylan zatlary mümkin boldugyça has ynandyryjy etmäge dyrjaşýarlar, şol bir wagtyň özünde-de, käwagt hem garşydaşynyň abraýyny şübhe astyna salmaga synanyşýarlar. Adamlaryň ýüreklerini we aňlaryny gazanmak üçin garşydaşyň häsiýetini garalaýan taktika ulanylanda, syýasy kompaniýalar gyzgalaňly hem gelşiksiz bolup biler. Töhmet taktikasy ahyr netijesinde garşydaşyň abraýyna ummasyz zyýan ýetirýän şahsy hüjümlere öwrülýär, ýöne aslynda olaryň öz häsiýeti zyýan çekýär. Adamyň häsiýetine şikes ýetirýän ýalan sözleriň gaharyňy getirýäni düşnükli zat. Aýdylýan sözler näçe weýran edililikli bolsa, oňa döz gelmek şonça-da kyn bolýar. Nikolas Kerroll özüniň “*Şahsyýete töhmet atmak*” atly makalasynda (men öňräk ondan sözler hem getiripdim) şeýle diýýär:

“Töhmetiň pidalarynyň diňe azajygy oňa perwaýsyzrak seredýär, örän optimistik taýdan, belki, bary-ýogy 5 göterimi seredýändir. Olaryň köpüsi bolsa, gahara özlerini aldyrýarlar.

²² “Höweslendiriji sözler”, “Wooden Effect.com” <thewooden-effect.com/motivational-quotes>.

Ýoldaky kynçylyklar

Ondan-da köprükleri bolsa, ýolunda duş gelenleriň her birine, şol sanda, islendik ýagdaýda-da bu barada hiç haçan hiç zat bilmejeكلere-de, özüniň bigünädigine ynandyrjak bolup, özüni weýran etmäge başlaýarlar. Töhmet meselesiniň rasional çözüdi aradan aýrylýar, sebäbi töhmet seýrek ýagdaýda rasional bolýar”²³.

Häsiýetiň weýran edilmegi — bu kimdir biriniň adyny bilgeşleýin garalamaklyk bolýar. Munda biz ýalanyň hilegärligini görýäris. Ýöne hakyky häsiýet töhmete garşy durup ýaşayan adamy sylaglap, mydama abraýdan ýokary galýar. Dawut patyşa öz ogly Abşalom adamlaryň ýüreklerini ondan öwürýänçä, bütin Ysraýyl ýurdunda örän beýik abraýlydy. Abşalom muny nädip edip bildi? Ol özünde halkyň gahrymanynyň, halka gulak asýan adamyň, onuň goragçysynyň we adalata yhlas edýän lideriň abraýyny döretdi. Bu ajaýyp häsiýetleriň hemmesini görkezenden soň ol öz kakasynyňkydan-da ýokary abraýy gazanmak, şeýle etmek bilen hem, Dawudy tagtdan agdarmak üçin ýeterlik kömek almaga synanyşdy.

Abraýyndaky, häsiýetindäki kemçiliklere garamazdan, Dawut patyşa özüne wepaly adamlarynyň söýgüsinden hem goldawyndan peýdalanýardy. Ol Hudaýy söýýän we öz durmuşyny şol söýgä esaslandyrmaga çalyşýan patyşady. Onuň ogly Abşalomyň ýetmezçiligi bardy, şoňa görä-de, ol Hudaýyň däl-de, adamlaryň goldawyny gözläp, olaryň ýüreklerini patyşadan daşlaşdyrdy. 2 Şamuwel 15-18-nji bablardaky wakalar onuň kakasyna gabanjaňlyk edişi, tagta teşne bolşy we üstünlikli syýasy agdarlyşyk barada gürrüň berýär. Öz kakasyny kowandan soň ol ony we oňa wepaly bolup galanlaryň hemmesini ýok etmek üçin olary yzarlap başlaýar. Ahyr netijesinde şöhratparazlygy we uzakdan görüp bilmezligi onuň bilen eýmenç oýny oýnaýar. Dawut patyşa bolsa ýeňiş bilen öz tagtyna gaýdyp gelýär.

²³ Kerroll, “Şahsiýete töhmet atmak”, *Huffington Post*.

Ýoldaky töhmetler

Dawut patyşa Abşalomyň tarapyna geçenleri yzlaryna gelip, Hudaýyň bellän patyşasyna gulluk etmäge, şeýle hem, patyşalygy dikeltmäge kömek etmäge çagyranymda, özüniň hakyky häsiýetini açyp görkezýär. Eger Hudaýa doly bil baglaýan adamyň abraýy bolman, başga abraýy bolan bolsa, onda Dawut munuň ýaly bagyşlama ukyply bolup bilmezdi.

Mukaddes Kitap Isanyň yzyna eýerijilere özleriniň durmuşynda Mukaddes Ruhun hereket etmesi arkaly gazanylan päk ahlaklylygy görkezmegi öwredýär:

“Mukaddes Ruhun miweleri bolsa şulardyr: söýgi, şatlyk, parahatlyk, sabyrlylyk, mähribanlyk, ýagşylyk, sadyklyk, ýumşaklyk, özüňe erk edip bilmeklik. Bu zatlara garşy çykýan kanun ýokdur. Isa Mesihe degişli bolanlar öz ynsan höweslerini we joşgunlaryny haça çüýlädirler. Mukaddes Ruh bize täze ýaşaýyş berýär. Şoňa görä-de, geliň Oňa eýereliň” (Galatýalyklar 5:22–25).

Mukaddes Ruhun miweleri adamyň Isa Mesihiň hökümdarlygyna tabyn bolmanyň netijesinde ösýär. Mukaddes Ruhun biz imanlylaryň içimizde bolýandygy sebäpli, häsiýetimiz Mesihiň dolulygynda kämilleşdigimizçe ösýär. Başga sözler bilen aýtsak, Hudaýa we Onuň erkine tabyn bolanymyzda, Ol Mukaddes Ruhun hereket etmegi arkaly bizi üýtgedýär. Mesihilik häsiýeti — bu biziň özbaşdak terbiýeläp biljek zadymyz bolman, Mukaddes Ruhun hereketi arkaly ösýän zatdyr. Diňe şu şert bilen biz özümiziň päk ahlakly häsiýetimiziň ösýänini we kämilleşýänini görýäris.

Men abraýynyň töhmet sebäpli garalanandygy, dogruçylygynyň hem şübhe astyna salnandygy barada gürrüň beren mesihi ýolbaşçylara duş geldim. Olaryň hemmesiniň abraýynyň tegmilenendigine garamazdan, päk ahlaklary barybir ýüze çykydýr. Jemgyýete betbagtçylyk — keselçilik, açlyk ýa-da beýleki betbagtçylyklar — gelende, mesihi däller göni mesihilere ýüz

Ýoldaky kynçylyklar

tutupdyrlar. Näme üçin? Sebäbi Isanyň yzyna eýerýänler rehimdarlyk bilen gulluk edýändigleri, öz duşmanlaryny söýýändigleri we mätäçlikdäkileriň hemmesine ýagşylyk edýändigleri bilen bellidirler.

Päk ahlakly häsiýet abraýy emele getirýär we netijede — eger bu durmuşda bolmasa, onda dünýäden ötenden soň — töhmeti güýçden gaçyrýar, sebäbi Hudaý dogry häsiýeti sylaglaýar:

“Men sebäpli adamlaryň size sögen, yzarlan, nähak ýere her hili gyбатыňyzy eden mahaly bagtlysyňyz! Şatlanyň, begeniň, sebäbi göklerde aljak sylagyňyz uludyr. Sizden öň pygamberler-de şeýdip yzarlandylar” (Matta 5:11,12).

Isanyň durmuşyndaky töhmet

Isa-da Öz gullugy wagtynda töhmete duş gelmeli boldy. Onuň abraýy şol döwrüň dini ýolbaşçylary sebäpli ençe gezek şübhe astyna salyndy. Olar Öz taglymaty babatda we Özünüň Kimdigi baradaky sözleri bilen, şeýle hem gatnaşmaly däl adamlar bilen gatnaşýandygy sebäpli Isanyň ýüregine köp düşýärdiler. “Bu adam günäkärleri kabul edýär, olar bilen bile nahar iýýär” diýip hüňürdeşýärdiler (Luka 15:2). Isanyň gatnaşan adamlarynyň abraýsyzdyklary dogrudy. Şol döwürlerde takwa dini ýolbaşçylar abraýsyz adamlardan daş durmagy öwredýärdiler. Heläk bolup barýan günäkärleri tapyp, olary halas etmek üçin gelen Isa olara duýgudaşlyk bildirip kabul etdi.

Markyň üçünji baby garşy durmalary suratlandyrmakdan başlanýar. Ilki seredende, bu syrkawy bejerýän Isa baradaky nobatdaky wakady. Ýöne ünslije seretsek, biz munuň Isanyň edýän hereketlerini ýigrenç bilen synlap duran dini ýolbaşçylar tarypyndan gelýän garşylykdygyny görýäris: “Başga bir gün Isa ýene sinagoga gitdi. Ol ýerde eli şel açan bir adam bardy. Kâbir adamlar Isany aýyplajak bolup, Sabat günü bu adama şypa berermikä diýip,

Ýoldaky töhmetler

Ony aňtaýardylar. Isa eli şel açan adama: «Ýeriňden tur-da, orta çyk!» diýdi. Onsoň olardan:

“Kanun boýunça Sabat günü ýagşylyk etmek dogrumy ýa-da ýamanlyk? Biriniň janyny halas etmek dogrumy ýa-da öldürmek?» diýip sorady. Olardan ses çykmady. Isa töweregindäkilere gahar bilen bakyp, olaryň doňýürekdigine gynandy. Ýaňky adama: «Eliňi uzat!» diýdi. Ol hem elini uzatdy welin, eli doly sagaldy. Fariseýler daşary çykyp, Isany nädip ýok etmelidigi barada Hirodyň tarapdarlary bilen maslahat geçirdiler” (Mark 3:1–6).

Isa ýolbaşçylyk edýän adamlarynyň däl-de, özleriniň oýlap tapan düzgünleriniň we talaplarynyň aladasyny köpräk edýän ýaly bolup görünýän dini liderleriň ýürekleriniň gatydygyna gaharlandy we gynandy. Şonuň üçin Isa ol adamy sagaldanynda dini ýolbaşçylar Isany öldürmegiň usulyny tapmak üçin öz aralarynda maslahatlaşmak üçin gitdiler. Bu bapdaky mundan soň bolýan wakalar basym okalýan bolsa-da, Isa indiki gezek ýene şol garşydaşlary bilen duşuşanda aradan birnäçe günün geçen bolmagy logika gabat gelýär. Iýerusalimden gidende Öz yzyna ummasyz mähelläniň düşenini görüp, Ol olara rehimdarlyk bilen gulluk edip başlady. Şol wagt Isa resul hökmünde on iki adamy saýlapdy. Isa öýüne barýarka, ýakynlarynyň: “Ol aklyndan azaşypdyr” (Mark 3:21) diýip, Ony tutjak bolandyklaryny Mark ýazýar. Özünüň maşgala agzalarynyň kemsitmegi Isanyň göwnüni gaty agyrtady, belki, bu ýagdaý Onuň duşmanlarynyň Isa baradaky töhmeti ýaýratma niýetinde öte geçmegine kömek eden bolmagy mümkin.

“Ony jynlaryň hökümdary Beýelzebul eýeläpdir! Ol arwah-jynlary Beýelzebul arkaly kowup çykarýar” diýişýärdiler (Mark 3:22).

Mähelläni Isa garşy öjükdirmek Onuň garşydaşlarynyň ýygýygydan ulanan strategiýasy bolupdy. Olara hakykat ýaly edip görkezjek bolýan ýarym ýalanyny subut etmek gerek däl. Olaryň

Ýoldaky kynçylyklar

bar etmeli zady ýalany adamlaryň aňyna ekip, ýüze çykan töhmeti özleriniň gara işlerini ýerine ýetirmekde ulanmakdy.

Isanyň bir wagtyň özünde doly derejede Hudaý we doly derejede Ýnsan bolandygyna mesihiler ynanýarlar. Ýnsan bolany üçin Isa-da, edil beýleki adamlar ýaly, emosiýalary duýýardy. Şol bapda Mark Isanyň gaharlanandygyny, ýöne gahary sebäpli günä etmändigini ýazýar. Ilki Öz ýakynlary, soň hem, duşmanlary tarapyndan atylan töhmetlere duş gelmegi Onuň ýüregine batan bolsa gerek diýip pikir edýärin. Mark Isanyň duýgularyny suratlandyрмаýan bolsa-da, Onuň töhmete nähili duýgy bilen seredendigini görmek gyzykly. “Şonuň üçin Isa halky ýanyna çagyryp, timsallar arkaly söze başlady:

“Şeýtan öz-özünü nädip kowup çykarsyn? Bir patyşalygyny içinde bölünişik bolsa, ol patyşalyk berk durup bilmez. Bir hojalygyny içinde bölünişik bolsa, ol maşgala berk durup bilmez. Şeýtan öz-özüne garşy çykyp bölünse, berk durup bilmez, onuň soňunyň geldigidir. Hiç kim bir güýçli adamyň öýüne girip, malyny talap bilmez; öňürti ony tutup daňmaly bolar, onsoň öýüni talar” (Mark 3:23–27).

Isa çuň hakykaty öwretmek we Özüne atylyan töhmetiň soňuna çykmak üçin bu ýagdaýy ulandy. Hudaýyň işi bolup durýan we Mukaddes Ruhun güýji bilen edilýän zady şeýtana degişli etmek bagyşlap boljak iş dälidi. Ony aýyplayjylar özleriniň ykballaryny özleri çözdü. Olaryň Isany abraýdan düşürjek we Onuň abraýyna hem häsiýetine zyýan ýetirmek üçin, Onuň dikelden zatlaryny weýran etjek bolup eden synanyşyklary özlerine garşy bolup çykdy:

“Size dogrusyny aýdýaryn: ynsanlaryň hemme günäleri, her bir zada dil ýetirmeleri bagyşlanar. Emma Mukaddes Ruha dil ýetirene asla bagyşlanma ýokdur. Bu ebedilik günä bolup, onuň boýnundan asylar”. Isa muny: «Ol — arwah-jynly» diýenleri üçin aýtdy (Mark 3:28–30).

Ýoldaky töhmetler

Isa Özüniň ýerdäki gullugynyň бүтін dowamynda, Özüni haçdaky ölüme alyp baran wakalara çenli, töhmete garşy göreşdi. Isanyň öwreden hakykatlarynyň ýalan ýaly bolup görünmegi üçin sudda ýalan şaýatlar Onuň sözlerini üýtgetdiler. Bu zatlaryň hemmesi Ony günäkär edip görkezmek üçin edildi.

Asyrlaryň dowamynda Hudaýyň halky, Mesihe bolan wepalylygy sebäpli, kemsidilmelere duçar edildi, onuň abraýyna bolsa, tegmil basmaga çalyşdylar. Isa biziň janymyzyň duşmany şeytanyň “ýalanyň atasydygyny” aýtdy. Beýle bolsa, ýygnaýyň şaýatlygyny ýok etme synanyşygynda onuň mesihlik häsiýetini abraýdan düşürýän strategiýany ulanmagy geň zatmy?

Ýewanyň taryhynyň dowamy

Ýewa öz jemgyýetiniň agzalarynyň mesihileri gargyş hasap edýändiklerini eşideninde bimaza boldy. Ol бүтін ömrüne şol jemgyýete degişli bolupdy, şonuň üçin obadaşlary ony gowy tanaýardylar. Indi Isa onuň durmuşynyň Rebbi bolanyndan soň nähili gowy tarapa üýtgändigini görübem, olar munuň ýaly zada nädip ynanyp bilýärkäler? Isanyň yzyna eýeriji bolanyndan soň, ol goňşularyna hyzmat edýärdi we olary örän söýýärdi, ozal ol olary beýle söýmeýärdi. Şeýle-de bolsa, ol Amit ikisiniň duçar bolýan ýowuz gatnaşyklarynyň özleriniň imanlary sebäplidigine düşýärdi.

Ýewa nähilidir bir düşündirip bolmajak usulda gulluk hem rehimdarlyk işleriniň Isa bolan imanlaryny görkezýändigini, adamlaryň bu zatlara duş gelmekden gorkýandyklaryny duýdy. Çayhanada özüne hyzmat etmekden yüz öwrenlerinde Amidiň bu barada gürrüň berenini ol ýada saldy. Çayhananyň eýesi Amide ol ýere girmegi düýbünden gadagan edip, mesihileriň hemme ýerde betbagtçylyk hem gargyş getirýändiklerini aýdypdyr. Beýleki obadaky mesihiler hem şunuň ýaly ýagdaýlara duş gelipdirler. Bu zatlaryň hemmesiniň olary gaty erbet edip görkezýän töhmetler sebäpli bolýandygyna düşünmeklik

Ýoldaky kynçylyklar

olary diýseň gynandyryýardy. Ýewa bu dünýäniň Isanyň yzyna eýerýänler üçin taýýarlan kynçylyklaryndan bihabar hem aladasyz bolup, golaýrakda oýnap oturan Rafi bilen onuň dostuna seretdi.

Ýewa Amara tarapa öwrülip:

— Eger dünýä Isany ýigrenen bolsa, onda onuň Isanyň şägirtlerini hem ýigrenjekdigini Mukaddes Kitap aýdýar. Rafi bilen Amir munuň ýaly dünýäde nädip ýaşarkalar? — diýip ýuwaşja aýtdy.

— Biz olara ýöremegi öwretdik, indi olara durmagy hem öwretmeli bolarys — diýip, Amara Ýewany köşeşdirmek we oňa ynam bermek üçin onuň elinden tutdy. — Ýatdan çykarma, Isa bize gorkmagyň gerek dälendigini, sebäbi Özünüň dünýäni ýeňendigini aýtdy. Bizniň ogullarymyz Isany tanadyklaryça, “akyldarlykda hem ýaşda ulalarlar”.

Ýewa bilen Amara ýene birazraýk wagtlap gürrüň etdiler-de, biribirini ruhlandyrdylar we bile Hudaýa doga etdiler. Ýewa Amaranyň öýünden gaýdanda özünde adatdan daşary asudalyk duýdy, ýöne ol öňde özlerine kyn günleriň garaşýanyny duýdy. Ýewa oýnap ýadan, haýaljakdan ädimläp, öz elinden tutup gelýän Rafä seretdi.

“Bu dünýä seni ýigrener, körpejäm. Adamlar seni inkär ederler we ýigrenerler, saňa duşmançylykly serederler we sen barada erbet zatlary aýdalar. Ýöne sen bereket taparsyň, Rafi, sebäbi bar zatlaryň hemmesini Ýaradan saňa eliňden hiç kimiň alyp bilmejek ýerini taýýarlaýar. Mydama Isanyň ýanynda bol, Rafi, Oňa ynan” — diýip, ýene pikir etdi.

Birazajyk çuňrak seredeliň

Günbatarly mesihiler özlerniň ýurtlarynda entegem mesihilige degişli bolup, gitdigiçe güýçlenýän ters hereketler bilen iş salyşmaly bolýarlar. Köpçülikleýin habar beriş serişdeleri mesihilik gymmatlyklaryny çäklilik, fanatizm we regressiw sosial gurluşlar bilen zygiderli baglanyşdyrýar. Bu bolsa, umumy kabul edilen pikirlere

Ýoldaky töhmetler

düýbünden gabat gelmeýär. Mysal üçin, Kanadada käbir syýasatçylar, hoşhabar mesihileriniň hakyky kanadalylar dældigini, sebäbi olaryň Kanadanyň kabul etme we çydam etme gymmatlyklaryny inkär edýändiglerini kakdyryp aýdýarlar. Düýbünde nika we durmuşyň mukaddesligine Mukaddes Kitap düşünjesi ýatan konserwatiw mesihilik garaýyşlary häzirkizaman Kanada medeniýetinde we jemgyýetçilik pikirinde gittigiçe az orny eýeleýär.

Günbatar ýygnagy özüne garşy edilýän şeýle ters hereketleriň ýüze çykmagyna, elbetde, käwagt özi ýardam edýär, sebäbi ol özüniň nämäni wagyz etmäge çalyşýandygyna we özüniň nämäni görkezýändigine däl-de, nämä köpräk garşy durýandygyna gönükdirilen şaýatlyk bilen köpçüligiň önünde çykyş edýär. Mesihiler käwagt jemgyýete Hoş Habary öwretmegiň deregine jemgyýetden daş duranyny gowy görýärler. Asyrlaryň, hatda münýyllyklaryň dowamynda mesihiligiň güýç bilen täsiri deň derejede saklan ýeri bolan bütün Günbatarda mesihiler, ýeňişli hem häzirkizaman dogry şaýatlygy ösdürmäge däl-de, öz ygtyýaryny we täsirini ýitirmäniň agysyny aglama synagyna duçar edilýärler. Dini gymmatlyklary güýç bilen almaga mejbur etmäge synanyşmaklyk Isanyň Öz ýygnaгыna tabşyran işinden tapawutlanýar.

Bu pikirler käbir jedelleri emele getirer diýip çak edýäris. Ahyrsoňunda ýygnak günbatar jemgyýetinde we bütün dünýäde köp gowy zatlary etdi we etmegi dowam etdirýär. Isanyň yzyna eýerijiler bolan biziň şatlanyp biljek we şatlanmaly başga-da köp zatlarymyz bar.

“*Kardus*” — dini analitik merkez we hasaba alnan haýyr-sahawat guramasy bolup, ol garaşsyz derňewleriň, işjeň jemgyýetçilik gepleşikleriň hem-de pikirlenmäge çagyrmanyň üsti bilen jemgyýetiň gülläp ösmegine ýardam etmäge niýetlenilendir. Bu gurama dini toparlaryň agzalarynyň özläriniň ýaşaýan şäherleriniň infrastrukturasyna goşýan položitel goşandyny ölçeýän “Oreolyň täsiri” atly taslamany döredti. Olaryň hasabatly toparyň sarp eden her bir dollarynyň 4,77 mukdardaky hyzmaty

Ýoldaky kynçylyklar

edýänine, ýagny şol mukdardaky serişdäniň şäheriň egninden aýrýlýandygyna şaýatlyk edýär. Ýygnak we beýleki dini guralar jemgyýetde wajyp roly oýnamagy dowam etdirýärler. Men size “*Kardus*” saýtyna girip, öz ýygnagyňyzda “Oreolýň täsiri” bilen tanyşmagy teklipl edýärim²⁴.

Men Günbatarda ýaşayan mesihilere özläriniň Isa Mesihe wepalylygynda we Onuň ady bilen edýän işlerinde Hudaýa bolan söýginiň, şeýle hem, ýakynlaryna bolan çuň hem ýürekden çykýan söýginiň bolmalydygyna düşümäge kömek etmäge synanyşýaryn. Ýöne käwagt bizi özümiziň mesihilik durmuşy ýörelgämize garşy çykýan meseleler, meseleleri döredýän adamlardan köpräk biynjalyk edýär. Şol adamlar bilen ikitaraplaýyn hereket etmeklik Hoş Habara tagamsyz ýönekeýlige ýetýänçä suw goşmalydygyny aňlatmaýar. Mundan başga-da, adatça hukuk goraýjy guramalarda bolşy ýaly, biziň hukuklarymyzy goramaga esaslanmaýan jemgyýetçilik durmuşyna gatnaşmanyň Mukaddes Kitap çarçuwalary bar.

Biziň döwrümizde, hatda mesihileriň arasynda-da ýygnagy tankytlama meýli bar. Biziň *Semper Reformanda* (“Mydama reformasiýa mätäç”) atly ýygnakdaky reformatik mirasymyzyň öz hereketlerimize kaýylyk hem tankydy prizmanyň üsti bilen ýadaman seretmegimizi talap edýändigine garamazdan, bu gün ýygnagy indi reformasiýa çagyрман, gaýtam, ondan köpçülikleýin el çekmelidigi baradaky umumy pikir hem bar. Adamlar özläriniň “dindar däl-de, ruhy adamlardyklaryny” aýdýarlar, şeýdibem, imanyň islendik formal aňlatmasyndan çetleşýärler. Olar edil däpleriň hemmesi öz tebigaty boýunça adalatsyz hem çydam edip bolmazak bolýan ýaly, gurnalan dine şübhe bilen seredýärler. Bu kemçilikler toplumyndan ulurak zatdyr. Bu Mesihiň tenine Mukaddes Kitap boýunça seretmeklik däl, medeniýet babatda tankydy garaýyş däl, şeýle-de bolsa, Mesihiň söýýän Gelnine aş a tankydy seretmekdir. Jogapkärçilik bilen takwalygyň arasyn-

²⁴ “Halo Taslamasy”, Kardus <cardus.ca/research/social-cities/halo-project>.

Ýoldaky töhmetler

daky balans nirede? Mesihilik apologetikasy — bu logiki pikirleri hem-de subutnamalary mesihiligiň peýdasyna ulanmakdyr. Resul Petrus yzarlanylýan mesihilere ýüzlenende, olary görgüleriň içinde ruhlandyryp, apologetikanyň usulyýetine salgyylanýar:

“Siz dogrulyk üçin görgi görseňiz hem bagtyýarsyňyz. Adamlaryň size salýan howpundan gorkmaň, dowla düşmäň. Emma Mesihe Reb hökmünde ýürekden hormat goýuň. *Kalbyňyzdaky umyt hakynda özüňizden hasabat soran her bir adama hemişe jogap bermäge taýýar boluň. Muny mylaýymlyk we edeplilik bilen berjaý ediň.* Wyždanyňyza arassa saklaň, şonda siziň Mesihe degişli dogry ýaşaýşyňyz barada gybat edenler sizi ýamanlap aýdan geplerinden utanarlar. Eger Hudaýyň yradasy bilen ejir çekmeli bolsa, ýamanlyk edip ejir çekmekden ýagşylyk edip ejir çekmek has gowudyr” (1 Petrus 3:14–17, *kursiw biziňki*).

Ejir çeken Iustin yzarlanylýan mesihileri goramak, aýratynam, yzarlanylýan mesihilik ynamyny goramak üçin apologetika ýüzlenýär. Ol rim imperatoryna tagzym etmekden ýüz öwürýändigleri sebäpli mesihileriň ýigrenilýän döwründe dogulýar. Iustin pähimli hem gowy bilimli bolupdyr, ýöne hiç haçan klassiki bilimiň çäklerinde öwrenen zady yranmaz hakykaty özünde saklaýandyr diýip hasap etmeýär. Mesihilik habaryny eşideninde, ol ilkinji gezek öz gözleýän hakykatyny tapandygyny duýýar.

Özüniň “*Şaýatlyk: ejir çeken bolmagyň we gymmat bahaly şägirtçilik*” atly kitabynda Çarlz Mur bilen Timoti Keyderling şeýle ýazýar:

“Justin gönümel apologet bolup, özüniň “*Birinji apologiýasyny*” mesihileriň yzarlanmasyna jogap edip, göni imperatoryň özüne ýazýar. Filosofiýadan we deňeşdirme dini öwrenişden gowy baş alyp çykýandygy üçin, ol garşydaşlary

Ýoldaky kynçylyklar

bilen imanyň içinde bolşy ýaly, onuň çäklerinden daşarda hem söweşýär, şeýdibem, mesihileri has giň jemgyýetçilik sferasynda gorap, ýeresleri inkär edýär”²⁵.

Mesihilik apologetikasy yzarlamalardan gaça durmaga däl-de, gaýtam, mesihilik ynamynyň adyna ysnat getirýän ýalana, töhmete we aldawlara garşy göreşmäge çagyryýar. Bu iman goragynyň we apologetiň strategiýasy hakykaty ygılan etmekden, imanyň degerli esaslaryny getirmekden we Hudaýyň şöhratyna şaýatlyk etmekden ybaratdyr. Apologetikanyň maksady — gödek, yzgytsyz ýa-da öz bähbidiňi gözleýän bolmak däl-de, eýsem berklik, ýöne söýgi bilen, hatda hakykata duşmançylykly garaýyşda bolanlara-da, Hoş Habaryň hakykatyny ýetirmäge dyrjaşmakdyr.

Meniň dostum Jim Kanadada we daşary ýurtlarda ýygnaklary esaslandyrmagyň üstünde zähmet çekýän gurama ýolbaşçylyk edýär. Ol Kanada ýygnagyny ozal “kabul ediji tarap” bolmagy gowy gören sport komandasy bilen deňeşdirýär. Tribunadaky janköýerleriň köpüsi ýer eýeleri üçin janköýerlik edýän bolsalar-da, oýun özlerine duşmançylykly gurşawda “gidip” ýaryşmaly bolýan “myhmanlaryň komandasynyň” oýnundan güýçli tapawutlanýar. “Kanadadaky ýygnak indi meýdançanyň eýeleri däl — diýip, Jim maňa aýtdy. — Bize olara gidip oýnaýan komanda hökmünde oýnamagy öwretmek gerek”.

“Günbatarly mesihiler özleriniň imanlarynyň esasy ýagdaýynyň köpçüligiň medeniýetinde gitdigiçe islenilmeýän bolýandygyna düşünmelidirler. Hut şu kontekstde ýygnak hakykaty dogry ygılan etmäge borçludyr we özünde bar bolan ebedi umydy esaslandyrmagy başarmalydyr. Hatda ýalanyň we töhmetiň önünde-de mesihiler diňe dünýäniň hüjümlerini şöhlendirmäge gönükdirilen mentaliteti ulanmaga özlerine ýol bermeli dälidirler. Munuň

²⁵ Çarlz Moore we Timoti Keiderling (red.), *Şaýatlyk edýän wakalar: Ejir çekenler we gymmat bahaly şägirtlik* (Walden, NY: Plough neşirýat öýi, 2016), 14.

Ýoldaky töhmetler

deregine olar sekulýarizm döwründe, ýygnaýyň emele gelen rim eýýamyndaky hakykatdan az tapawutlanýan, Hoş Habaryň ebedi hakykatynyň şaýatlary bolup çykyş etmelidir”.

Ähli döwürlerde dürli ýerlerde ýaşan mesihiler oýlanyşykly durmuşy gözleýärler, Isa hem, Öz Ýygnaýyň töwerekdäki adamlary Mesih bilen tanyşdyryp, garaňkylyga ýagtylyk alyp barmagyny isleýär.

Ulanys

Gowy abraýyň we häsiýetiň wajpylygyna düşünmeklik adamlara, başgalar olaryň položitel jähtlerini görüp biler ýaly, özlerini gowy tarapdan görkezmäge kömek edýär. Syýasy partiýalar, kärhanalar we ybadathanalar (bu olaryň diňe birnäçeleri) özleri hakda položitel jemgyýetçilik pikirini emele getirmäge we öz abraýyna hem häsiýetine otirisatel taýdan düşünmäni aýyrmaga çalyşýarlar. Siziň häsiýetiňiz nämä esaslanan? Adamlar size nähili garaýarlar? Adamlar sizi garşy çykýan zadyňyz ýa-da mesihilik imanynda ýaşap, Mesihiňkä meňzeş häsiýeti görkezýändiginiň üçin tanaýarlarmy?

“Şeýlelikde, biz imanymyz bilen aklanyp, Rebbimiz Isa Mesih arkaly Hudaý bilen ýaraşdyk. Isa Mesih bize Hudaýyň merhemetiniň gapysyny açyp berdi. Biz iman arkaly bu merhemete ulaşyp, berk durus we Hudaýyň şöhratyna şarik boljakdygymyza umyt baglap begenýäris. Diňe muňa däl, eýsem muşakgatlarymyza hem begenýäris, sebäbi muşakgatlaryň çydamy, çydamyň erjelligi, erjelligiň hem umydy döredýändigini bilýäris. Şeýle umyt bizi utandyrmaz, sebäbi berlen Mukaddes Ruh arkaly ýüregimiz Hudaýyň söýgüsinden dolup-daşýar.

Biziň özümizi aklamaga güýjümüz ýokka, Isa Mesih Hudaýyň öňden bellän wagtynda biz hudaýsyzlar üçin öldi.

Ýoldaky kynçylyklar

Hatda dogry adam üçin ölmäge taýyn adamy tapmak kyndyr. Ýöne kim bilýär, belki, ýagşy adam üçin ölüp biljegiň tapylmagy-da ahmal. Emma Isa Mesih heniz günäkärkäk, biziň üçin öldi. Şeýdip, Hudaý bize bolan söýgüsini görkezdi. Şoňa görä-de, Mesihiň gany bilen aklanan bolsak, Ol arkaly Hudaýyň gazabyndan gutuljagymyz hem gürrünsizdir. Çünki duşmankak Oglunyň ölümi arkaly Hudaý bilen ýaraşan bolsak, onda Onuň ömri arkaly halas ediljegimiz hem gürrünsizdir. Mundan başga-da, biz Hudaýyň Rebbimiz Isa Mesih arkaly eden işlerine begenýäris, sebäbi Ol bizi Hudaý bilen ýaraşdyrdy” (Rimliler 5:1–11).

Dünýä birwagtlar Pilatyň Isa beren soragyny berýär: “Hakykat näme?” (Ýohanna 18:38). Siz muňa nähili jogap berersiňiz? Töweregiňizdäkileriň ünsüni özüňize çeken wagtyňyzda peýda bolup biljek töhmete çydarsyňyzmy? Siz özüňizdäki umydyň sebäbi hakda nähili gürrüň berersiňiz?

Teklip: Resullaryň işleri 2:42-47-ni okaň we irki ýygnaгыň duşmançylykly ýagdaýda bolanda-da ähli adamlaryň gowy gatnaşyklaryndan peýdalanandyklary hakda pikirleniň. Töhmeti ýumşatmak boýunça ruhy meýilnamany işläp düzmäge kömek etmegini Mukaddes Ruhdan haýyş ediň. Ýatda saklaň, siz ýeke dälisiňiz. Maslahat sorap, ýerli ýygnaгыňyza we Mesihdäki aýal hem erkek doganlaryňyza ýüzleniň.

6-njy bap

Ýoldaky hüjümler

*Biz her tarapdan gysylýarys, ýöne owranmaýarys;
biz çykgynsyz ýagdaýa düşýäris, ýöne ruhdan
düşmeýäris; yzarlanýarys, ýöne terk edilmeyäris;
urulýarys, ýöne öldürilmeyäris.*

2 Korintoslylar 4:8–9

*Ýehowa, Hudaýym, men Seniň kömegiňe bil
baglaýaryn. Meni yzarlaýanlaryň hemmesinden
halas et we gora, olar ýanlarynda gazaplaryny
köşeşdirer ýaly adam ýokka ýolbars kimin bolup,
meni parçalamasynlar.*

Awtor näbelli

Birwagtlar Amidiň obasyna gelen hoşhabarçy Eliýas uzakly günki ýadawlykdan soň irräk ýatmakçy boldy. Oňa işi bilen gullugyny utgaşdyrmak kyn bolýardy, ýöne bu şeýle edeniňe degýärdi, sebäbi ol şeýle köp adamyň Isa Mesihdäki täze durmuşa eýe bolandygynyň şaýady boldy.

Eliýas düşekde ýatan ýerinde özüni Hudaýyň diňe bir gullugynyň ösmegine däl-de, eýsem telekeçiliginiň ösmegine-de ýardam eden missionerleriň ýanlaryna alyp barşy hakda pikir etdi. Ol özüni Hudaýyň hoşhabarçy bolmaga çagyryanyňy duýdy, ýöne özüni nädip eklemelidigi barada-da özüne sorag berdi. Bu barada missionerler bilen gürrüň edende, olarda ýygňagyň işine wepaly bolanlaryň özüni durnukly girdeji bilen üpjün edip bilmegine mümkinçilik berýän meýilnamanyň

Ýoldaky kynçylyklar

bardygyny bilip haýran galdy. Oňa okamagy we telekeçiligini açmak üçin kiçi karz teklipe etdiler. Eliýas gowy bilimli adam bolany üçin telekeçilige gowy düşünyärdi, şonuň üçin ol tizara missionerlere özüniň telekeçilik meýilnamasyny görkezdi. Netijede ol giň assortimentli harytlary satýan dükany açmaga maddy kömek aldy.

Eliýas kän zähmet çekdi, şonuň üçin onuň dükany tizara özüni üpjün etmäge, şeýle hem, missionerlerden alan karzyny üzmäge ýeter ýaly girdeji getirip başlady. Soň Eliýas bir mesihi dogany işe aldy we oňa dükany dolandyrmagy öwrettdi, şeýdibem, ol dogan Eliýasa alyjylar bilen gatnaşyklary ýola goýmaga we hoşhabarçylyk işini alyp barmaga mümkinçilik berdi.

Eliýas uka gidende, gapynyň duýdansyz kakylmagy ony özüne getirdi. Ol gapyny açan wagtynda bir ýaş ýigidi gördi, ol ony tanamaýardy.

— Men size näme kömek edip bilerin? — diýip, Eliýas haýran galyp sorady.

— Jenap, maňa siziň gowy adamdygyňyzy, adamlara kömek edýändigiziňizi aýtdylar. Şeýle hem, men siziň Hudaýa dog edenizinde, Hudaýyňyzyň siziň dogalaryňyza jogap berýändigini eşitdim. Men çagam bilen geldim. Ol örän syrkaw. Ol aňyrda agajyň ýanynda. Haýyş edýärin, jenap, meniň bilen baryň-da, oglum üçin dogadileg ediň.

Eliýas nätanyşyň ýalbaryjy gözlerine seredeninde, olarda alaçsyzlyk gördi. Şeýle-de bolsa, ol howsala duýgusyndan saplanyp bilmedi, sebäbi munuň duzak bolmagynyň mümkindigini bilýärdi. Eliýas syrkaw adamlar üçin doga etmegini sorap, öýünden aldaw bilen alnyp çykylan, soň hem, erbet ýagdaýlara düşen ruhy çopanlar hakda eşidipdi. Olaryň köpüsini zalymlyk bilen ýenjipdiler, käbirleri hem, hüjüm etmeleriň netijesinde wepat bolupdylar. Şeýle-de bolsa, munuň ýaş atanyň we onuň oglunyň durmuşynda Hudaýdan çuň ruhy şypany almagy üçin mümkinçilik bolmagy hem mümkindi. Şonuň üçin bu töwekgelçiligi edeniňe degýärdi. Eliýas Rebbiň özi bilendigine ynanyp:

Ýoldaky hüjümler

— Men seniň ogluň üçin Hudaýa doga etmäge gidýärin. Ýöne men saňa şuny aýtmalydyryn: şypany men däl-de, Hudaý berýär — diýdi.

Ýaş ýigidiň ýüzünde ýeňillik tolkunyny çyrypynyp gitdi, ol ylalaşýan äheňde höwes bilen başyny atdy.

— Hawa, hawa, düşüňärin. Haýyş edýärin, jenap, baralyň. Ol hol ýerde.

Öýi bilen syrkaw çaganyň ýatan ýerindäki agajyň arasyndaky ýarty ýoly geçip ýetişmänkä, Eliýas sag hem çep tarapynda hereket edilenini duýdy. Ol öwrüleninde garaňkynyň içinde şekilleriň golaýlaşyp gelýändiglerini duýdy. Eliýasy alyp barýan oğlan birden öňe ylgap gitdi. Onuň gaçan tarapyndan has-da köp adam şekilleri peýda boldy. Syrkaw çaga ýokdy; Eliýasy, dogrudanam, aldadylar!

Mesihi yzyna öýi tarapa öwrüldi, ýöne ol ýoluň ýapylanyny gördi. Özüne howpuň abanýanyny duýan Eliýas öz önünde duran adamlardan näme bolýanyny sorajak bolan badyna, ýeňsesinden duýdansyz urulmagy ony ýere ýazdy.

— Sen dönük! — diýen sözleri güýjünde baryny edip, deňagramlylyk saklajak bolýan Eliýas eşitdi. Yz tarapdan itilmegi ony, onuň ýykylaryna garaşyp duran adamlaryň ayaklarynyň aşagyna ýykdy. Onuň gözleri garaňkyrady. Ol elinde baryny edip, huşundan gitmezlige çalyşdy. Eliýasyň kellesine matadan edilen haltany geýdirdiler, şonda ol ilkinji gezek özüni dowul tolkunynyň gurşaýanyny duýdy. Ol garşylyk görkezmäge synanyşdy, emma agyry hem aljyraňňylyk ýagdaýynda güýçli eller ony derrew ysgyndan gaçyrdy.

— Eliýas, sen hudaýlara dönüklük etdiň. Sen ýalançy hem hudaýlara dil ýetiriji!

Eliýas bu sesi tanady. Ol Eliýas bazarda öz imany hakda şaýatlyk eden wagtynda wagtal-wagtal oňa hüjüm eden ybadatnaha ruhanylarynyň biridi. Eliýas jogap berjek boldy, ýöne ýüzüne degen urgy ony ýene ýere ýazdy. Onuň üstüne ýene täze urgular bary ýagdy, şonuň üçin ol instinktiw taýdan kellesini urgulardan goramaga çalyşdy. Mesihiniň eşiden zatlarynyň hemmesi öz adyna

Ýoldaky kynçylyklar

aýdylan sögünç sözleridi. Hүjүm edenler her bir depgileri bilen özleriniň gazabyny hem zäherli ýigrenjini pүrkdüler. Eliýasyň aňyny gara duman gursap aldy. Ol ölümiň golaýdygyny, diňe özüni almaga garaşyp durandygyny bildi. Gargyşlaryň we gykylyklaryň garyşyp çykyň sesleriniň arasynda mesihiniň dilinden çykan ýuwaşja doga eşidildi. “Isa, maňa kömek et” — bu garaňkylyk dünýäsine batmazyndan öň onuň aýdyp bilen bar zadydy.

Eliýas özüne gelen wagtynda nirededigine we näme bolandygyna düşünip bilmedi. Goňşularynyň hүjүmi bes edenini, betpäl-leri kowuşlaryny, ony öýüne getirip, ýaralaryny arassalanyny bilmeýärdi. Eliýas turmaga synanyşdy, ýöne janyny alyp barýan agyry onuň endamyna şeýle güýç bilen aýlandy welin, ol derrew bu synanyşygyndan el çekdi. Şol pursatda ol ýanynda kimdir biriniň bardygyny duýup öwrülende, Amidiň biynjalykly ýüzünü gördi.

— Gymyldama, Eliýas — diýip, ol dostundan haýyş etdi. — Saňa gymyldaman ýatmak we dynç almak gerek. Seniň sagalmagyň üçin wagt gerek. Haýyş edýärin, doganym, arkaýyn ýat.

Amit Eliýasyň agzyna bir käse suw tutdy, diňe şonda ol özüniň nähili suwsandygyny duýdy. Ol her gezek suwy owurtlanynda bokurdagynda agyrynyň döreyändigine garamazdan, suwy açgözlük bilen içdi.

— Näme bolany ýadyňa düşýärimi? — diýip, Amit sorady.

Suw birneme Eliýasy janlandyrды. Şondan soň ol bolan zatlar baradaky ýatlamalaryň böleklerini bir ýere ýygnap başlady.

— Hawa — diýip, ol ýuwaşja aýtdy. — Meni aldap öýden çykardylar-da urdular.

— Muny kimiň edenini bilýärsiňmi?

Eliýas başyny ýaýkady.

— Garaňkydy. Meniň kelläme halta geýdirdiler. Men sesleriň käbirlerini tanadym, ýöne onuň ýaly görkezme esasynda polisiýa hereket eder diýip pikir edemok.

— Men bu wakany eşiden badyma ylgap geldim. — diýip, Amit aýtdy. — Siziň ýygnagyňyzdan bir maşgala saňa seretdi we seniň

Ýoldaky hüjümler

zatlaryňy ogrulardan gorady. Sen üç günläp huşsuz ýatdyň. — diýip, Amit sözünü dowam etdirdi. — Ilki lukman gelmekden boýun towlady, ýöne ruhy çopan Ýeşuwa ony yrdy, ahyrsoňy ol seniň ýaralaryňa seretdi we saňa nädip seretmelidigini aýtdy. Men dünýä geldim, şondan bäri-de Rebbiň seni bejermegi üçin doga edip otyryn.

— Hudaý meni halas etdi — diýip, Eliýas jogap berdi. — Şol gije Ol meniň dogamy eşitdi we janymy aman saklady.

— Dynjyňy al, dostum, biz hemme zadyň aladasyny ederis. Köpler seniň üçin Hudaýa doga edýärler — diýip, Amit aýtdy. — Biziň dogalarymyza jogap berýändigini üçin men Hudaýa minnetdar. Ýöne, dostum, şu wagat dynç almaga wagat boldy.

Dostunyň bardygyna we onuň sözlerine arkaýyn bolan we öz janyny Rebbiň saklandygyny, öz gullugynyň entek gutarmandygyny bilen Eliýas tizara berk uka gitdi.

Eliýasyň şaýatlygy

Indiki birnäçe günün dowamynda Eliýas kem-kemden sagalyp başlady. Ol indi düşekde oturyp, özi üçin bişirilen nahary iýip bilýärdi. Dostunyň sagalýanyny, ýygnaç maşgalasynyň onuň aladasyny edýänini göreňde, Amit öýüne gaýtmaga çen bolandygyna düşündi.

— Eliýas, meniň maşgalama we işime gaýdyp barmagym gerek, ýöne gitmezimden önürti saňa bir sorag bersem bolýarmy?

— Elbetde — diýip, Eliýas jogap berdi. — Sen näme bilmek isleýärsiň?

— Men seniň nädip mesihi bolanyňy hiç haçan eşitmedim — diýip, Amit aýtdy. — Öz maşgalaň hudaýlaryny terk edip, Isanyň yzyna eýermäge seni näme mejbur etdi?

Eliýas güldi-de, şobada agyrýan döwür gapyrgalaryna elini goýdy.

— Seniň näçe wagtyň bar? — diýip, ol degişdi. — Bu öýüne gitmäge howlugýan adam üçin örän uzyn waka, ýöne men ýörite

Ýoldaky kynçylyklar

seniň üçin gysgarak gürrüň bermäge çalşaryn — diýip, ol Amide gözüni gyrpdy.

— Mekdebi gutaranymdan soň gowy iş tapmagym üçin kömek eder ýaly bilimi almagym üçin kakam köp pidalary etdi. Men okamagy gowy görýärdim, şoňa görä-de, meniň üçin şeýle pidalary edýändigine kakama minnetdardym. Men mugallymlara sylaşyklydym, olary ünsli diňleýärdim, öý işleriniň hemmesini wagtynda ýerine ýetirýärdim. Tizara men synpda iň gowy okuwçy we ykrar edilen lider boldum. Kakam meniň yhlaslydygymdan hoşaldy we mekdebi gutaryp bilmegim üçin hemme zady etmegini dowam etdirdi. Ýöne, ahyrsoňy, attestaty alanyndan soň, meniň okuwym üçin kakamyň munuň ýaly maddy kynçylyklary ýeňip geçmäge güýjüniň ýetmejekdigine akyl ýetirdim. Şol sebäpden hem, okuwymy dowam etdirmegiň deregine işläp başlama we maşgalamyň abadançylygyna goşant goşup başlama kararyna geldim. Kakam garşy bolandygyna garamazdan, mende pul meselesindäki we işewür operasiýalary alyp barmakdaky düşüňjämiň ösýändigini ol gördi. Eger mende mümkinçilik bolsa, men maşgala telekeçiliginiň ösmegine we onuň has girdejili bolmagyna ýardam edip biljekdim. Şonuň üçin kakam boýun boldy. Dogrymy aýtsam, — diýip, Eliýas Amide öz taryhyny gürrüň bermegi dowam edip otursyna güldi — ol meniň ýokary bilim almaga gitmänim üçin ýeňillik duýandyr diýip pikir edýärim. Ol muny hiç haçan boýun almadyk bolsa-da, meniň şondan soňky okuwymyň tölegini tölemek juda kyn bolardy.

Meniň kakam dükan açdy, ýöne onda biziň obamyz üçin adatça elýeter bolmadyk harytlar satylýardy. Ol uly şäherden olary gaty gowy bahadan berýän adamlary tapyp bildi. Bu töwekgelçilikli işdi, ýöne dükan üstünlik gazanyp başlady. Kakamyň kömegi bilen men golaýdaky obalarda şoňa meňzeş söwda nokatlaryny açdym we dükanlary dolandyrar ýaly işgärleri işe aldym. Telekeçiligimiz gülläp ösdügiçe, men jemgyýetçilik gymmatlyklaryna wepaly lider boldum.

Bir gün meniň obama missionerler geldi. Meniň okap bilýän az sanly adamlaryň biridigim üçin olar maňa Mukaddes Kitap

Ýoldaky hüjümler

sowgat berdiler. Maňa Mukaddes Kitaby beren adamyň ady jenap Glenndi. Ol maňa bu kitabyň Hudaýyň Kimdigine düşünmäge kömek edýändigini düşündirdi. Maňa çagalykdan durmuşymda köp hudaýlaryň ygtyýarynyň bardygyny öwredipdiler, şonuň üçin onuň bir sany hakyky Hudaý barada aýdan zatlary meni birazraýyk şübhelenmäge mejbur etdi. Şeýle-de bolsa, ol sözler mende adatdan daşary bilesigelijilik oýardy. Üstesine-de, täze bir zat okanymdan bári eýýäm ençe wagt geçipdi, men okamagy küýseýärdim. Men Mukaddes Kitaby öýe alyp gitdim, ýöne bu täsin kitap barada hiç kime hiç zat aýtmadym. Ahyrsoňy ony okamaga wagt tapanymda, onuň mazmuny meni haýran galdyrdy, şeýle-de bolsa, köpräk zat bilesim geldi. Şeýdip, men jenap Glenn bilen gizlin duşuşyp we oňa özümde ýüze çykan soraglary berip başladym.

Jenap Glenn maňa sabyrlylyk bilen jogap berdi, hatda özüniň düşündirişleriniň içinde meniň hudaýlarym barada otrisatel zatlary aýdanda, meni öýkeletmäge-de töwekgelçilik etmäge taýýardy. Şonda men gaharlanyp gidýärdim, ýöne dogrymy aýtsam, gahar sebäpli däl-de, gorkýanym sebäpli gidýärdim. Öz hudaýlarymy kemsidýän kitaby okamak bilen öz abadançylygyma we maşgalamyň abadançylygyna töwekgelçilik etmegi nädip dowam etdireýin? Maňa kyn düşýärdi, ýöne bu Mukaddes Kitapda hakykatyň ýazylanmydygyny ýa dældigini özüm üçin çözmelidigimi bilýärdim. Isanyň ýeke-täk ýoldugyny, hakykat hem ýaşaýyşdygyny aýdan jenap Glenn bilen bolan nobatdaky duşuşykdan soň men Mukaddes Kitaby garbap alyp, ony oda okladym.

— Sen Mukaddes Kitaby ýakdyňmy?! — diýip, tolgunan Amit ýüzlendi.

— Hawa — diýip, Eliýas jogap berdi. — Men aljyradym, gorkdum we Mukaddes Kitapda okan zatlarymyň hemmesi zerarly kemsindim. Men jenap Glenn we beýleki missionerler bilen duşuşmakdan gaça durup, günümi dükanlarda we maşgalamyň atyzlarynda kakam bilen işläp geçirip başladym. Bir gün men bu kitap barada kakama gürrüň bermäge het edip bildim. Ilki ol gaty gorkdy, soň hem, ony daşary

ýurtlulardan alanym üçin gaharlandy. Men kitaby ýakanyma ony ynandyrdym, soň ol birneme köşeşdi, şeýle-de bolsa, hudaýlaryň maňa we бүтін maşgalamyza gaharlanmaýandygyna göz ýetirmek üçin ybadathana aýratyn sadaka bermegimi talap etdi. Men kakama tabyn bolup, gaýdyp Mukaddes Kitaby okamajakdygyma ant içdim.

Özümi bilelim bäri men hudaýlaryň hakykydygyna mydama ynanyrdym, şeýle-de bolsa, mydama olardan gorkup ýaşaýardym.

— Eýsem, şol hudaýlar bilen tanyşmak mümkinmi? — diýip, men bir gezek entek çagakam kakamdan gyzyklanyp sorapdym.

Kakam ýylgyryp, başyny ýaýkapdy.

— Saňa olary tanamak hökman däl, oglum. Diňe olara tabyn bolmak gerek — diýip, ol jogap beripdi.

— Kakamýň sözleri meni biynjalyk edipdi — diýip, Eliýas sözüni dowam etdirdi. — şol sebäpden hem, ulaldygymça onuň ynanyň zatlarynyň hemmesinden-de ýokary bolan zat barmyka diýip, özüme sorag berip başladym. Mugallymlar halkymyzyň ýaşullarynyň bize beren dini garaýyşlarynyň wajypdygyny düşündirýän bolsalar-da, bilim maňa sorag bermegi we hakykaty hem durmuşyň many-syny gözlemegi öwredipdi. Başda özüme sowgat berlen Mukaddes Kitaby ýakanym üçin ýeňillik duýdum, ýöne wagtyň geçmegi bilen özümdä çogup duran hakykata teňneligi gandyrmanyň ýeke-täk çeşmesini ýitiren bolmagymyň mümkindigine düşündim.

Bir gije men özümi yzarlaýan şübheleri aýyrmaga çynym bilen synanyşyp, krowatda aljyraňňlykda ýatyrdym. Men öz hudaýlarymyň hakykydyklaryny nädip bilmeli? Men ybadathana gatnamagymy dowam etdirdim we öňkim ýaly, ynamyma wepalydym. Şeýle-de bolsa, gijäniň ümsümliginde öz güýjümden we mümkinçiliklerimden üstün bolan güýçler bilen söweşýärdim. Hatda, uklamak başardaýanda-da, düşlerim çuň gorkular bilen meni gorkuzýardy, men olaryň özümi heläk ederinden gorkýardym.

Eliýas dowam etdirmezinden öňürti birazajyk dymdy.

— Men düşümde ýylanlaryň gurşap alan ýolundan ýöräp barýaryn, olar meniň üstüme hüjüm etmäge taýýar bolup durdular.

Ýoldaky hüjümler

Men nirä öwrülsem-de, nädogry ädim äderime, nädogry öwrüm ederime garaşyp gizlenip duran howpy görýärdim. Men garaňkynyň içinde kömek sorap ýalbaryp gygyrdym, emma sözlerim gijäniň içinde ýitip gitdi. Men umytsyzlyk bilen dyza çöküp, ýüzümi ellerim bilen ýapyp, ýürekden agladym. Hut şol wagt men uzakda ýagty gördüm, ol golaýlaşdygyça güýçlenýärdi. Tiz wagtdan ýagty şeýle ýiti boldy, men oňa zordan seredip bildim. Men şol ýagtynyň yzyna düşen ýylanlary we howpy kowanyny hem gördüm. Soňra ýagtynyň içinden gelýän bir mylaýym, yöne gaty güýçli ses meniň bilen gürleşdi. Men ýüzümi ýere berdim. Ol ses: “Eliýas, tur-da, Meniň yzyna düş — diýip buýruk berdi. — Eger ilki Meni tana-masalar, hiç kim Hudaýyň Kimdigini bilmez. Men Ýol, Hakykat we Ýaşayşdyryn. Beýleki ýollaryň hemmesi ölüme alyp barýandyr, yöne Mende sen gurply ýaşayşy taparsyň”.

Men ukudan şobada oýandym. Daşymda ýekeje jandaram ýokdy, men munuň düşdügini bildim. Yöne bu gezek özümi başgaça duýdum. Men öňkim ýaly bimaza däldim, gorkmaýardym ýa-da tolgunmaýardym. Tersine indi bu otrisatel duýgularyň hemmesiniň deregine parahatçylyk duýgusy geldi. *Bu ses kimiňkikä? —* diýip, men pikir etdim. — *Ol maňa Hudaýy tanap biljekdigimi, hakykatda gezmeýändigimi aýtdy. Halas bolmak üçin men näme etmelikäm?*

Ertesi gün irden bu soraglary bermek üçin jenap Glenniň öýüne ylgap gitdim. Men oňa özüniň maňa beren Mukaddes Kitabynyň ýakanymy, sebäbi okaýanym üçin hudaýlar menden nägiledir diýip pikir edenimi aýtdym. Men, şeýle hem, başdan geçiren görgülerim — bimaza gijeler we howsalaly düşler — hakda gürrüň berdim, soň hem, meniň bilen bir sesiň gürleşenini, şondan soňky duýan rahatlygym hakda oňa gürrüň berdim.

Jenap Glenn gözlerime seredip, şeýle jogap berdi:

— Düşüşünde seniň ýanyňa Isanyň gelenine ynanýaryn, Eliýas. Mukaddes Kitapda Hudaýyň dünýäni şeýle güýçli söýendigi sebäpli, Oňa iman eden adamlaryň heläk bolman, ebedi ýaşayşa

Ýoldaky kynçylyklar

gowuşmaklary üçin Özüniň ýekeje Ogluny berendigi ýazylypdyr. Indi sende saýlaw bar, Eliýas. Sen Isa iman edip we ynanyp bilersiň ýa-da Ony we Onuň Özi hakda aýdýan zatlaryny inkär edibem bilersiň.. Ol Ýol, Hakykat hem Ýaşayşdyr. Onuň üstünden geçmän, hiç kimem Ata baryp bilmez. Sen öz Mukaddes Kitabyňy ýakan we onuň taglymatyny inkär eden agşamyň men hut şony saňa düşündirmäge synanyşdym.

Bu sözlerden soň men ýere ýykylyp agladym.

— Bu sesiň maňa düşümde aýdan sözleri — diýip, men ýüzlendim. — Men ynanýaryn, men ynanýaryn! Men durmuşymy Mesihe berýärin, sebäbi meni diňe Ol halas edip bilýär!

Eliýas dostuna gazanan halas bolmasy barada gürrüň berende gözlerine ýaş aýlandy.

— Şol gün meniň durmuşym üýtgedi, Amit, ýöne özümiň Isanyň yzyna eýerme kararyna gelendigimi aýdanymda kakam örän gaharlandy we öýkeledi. Ol munda biziň ýaşayş ýörelgämizden, mirasymyzdan we ynamymyzdan ýüz öwürmäni gördi. Özüm üçin şeýle köp zady edeninden soň kakamyň göwnüne degendigime düşünmegim juda agyr degdi. Ol gowy kakady, şol sebäpden hem, men ejem ikisiniň söýgüsi we goldawy üçin mydama minnetdar bolaryn. Şeýle-de bolsa, men olaryň ynanýan hudaýlarynyň ýalan hudaýlardygyny we maňa kömek edip bilmändiklerini bilýärdim. Şeýlelikde, ýüregimdäki agyr ýüküm, şol bir wagtyň özünde-de ullakan şatlyk bilen Isadan öz durmuşymyň Rebbi bolmagyny haýyş etdim. Men suwda çokundyrylanymdan soň, бүтін maşgalam menden ýüz öwürdi. Bu maňa gaty agyr düşen bolsa-da, Isa ýüregimi söýgüsinden doldurdy. Men onuň tesellisini duýdum, ol tesellini alanyňa degýärdi.

Amit düşekde ýatan dostunyň ýenjilen we gökden doly tenine seretdi, şonda içinde bir zat gysylyp giden ýaly boldy. Amidiň Isa berk ynanýandygyna we öňki ýaşayş ýörelgesine gaýdyp barmajakdygyna garamazdan, öýüni ýakmaga synanyşanlary bári, onuň aňyny kem-kemden gorky gurşap alypdy. Bu gorky mesihä

Ýoldaky hüjümler

özünüň howpsuzlykda däldigini we hökman hüjüm ediljekdigini oňa pyşyrdaýardy.

— Seni tas öldüripdiler, Eliýas. Näme üçin? Şeýdip urubermelimikä? — diýip, Amit hünürdedi.

Hüjüm etmek

Zalymlyk bilen hüjüm etmek, urmak ýa-da fiziki garşydaşlygy alyp barmak; şikes ýetirmek.

Azar bermelerde, üstden gülmelerde, hukuklaryň bozulmagynda we töhmetlerde, esasan hem, dowamly gorkuzma görnüşinde basyş edilse, gorkuzmak üçin hüjüm edileninde, agyry döredilende we şikes ýetirilmede fiziki zorluk ulanylýar. Yzarlamalar ýagdaýynda hüjüm etmeler tötänlik bolmaýar. Bu zorlugyň bilgeşleýin edilýän aýratyn bir görnüşidir. Bu görnüş mesihileriň işlerini çäklendirmek we olara agalyk etmek üçin olara garşy ulanylýan fiziki däl taktikalaryň çäklerinden daşarky eziş tagtajygyny ýokary galdyrýar.

Hudaýyň Sözünde Hudaýyň halkynyň öz dogrulygy sebäpli hüjümlere duçar bolandygy barada köp mysallar bar. Mukaddes Kitapdaky ilkinji hasaba alnan ganhorluk (Gelip çykyş 4:1–8) sežde etme wagtyndaky gabanjaňlyk we gahar joşguny wagtynda peýda bolýar-da, bu zalymlyk bilen hüjüm etmä we ilkinji ejir çekmeklige alyp baryar. Kabyl bilen Habyl öz gurbanlaryny Hudaýyň önüne getirenlerinde, Habyl öz hasylynyň iň gowy bölegini getirýär, Kabyl bolsa, Hudaýa iň gowy bölegini bermeyär. Hudaý Habylyň gurbanlygyny kabul edýär, emma onuň doganynyň gurbanlygyny kabul etmeyär. Habyldan öwrenip, öz pikirini üýtgetmegiň deregine Kabyl gaharynyň maksimal derejä çenli özüni ýymegine ýol berýär, şonuň üçin Hudaý ony ýazgarýar we oňa gaharynyň özüne höküm-darlyk etmegine ýol bermeli däldigini duýdurýar.

Glenn Penner muny şeýle düşündirýär: “Kabyl Hudaýyň önünde dyzyny epmekden boýun towlaýar-da, öz doganydygyna garamazdan, özüniň dini garşydaşyndan dynma kararyna gelýär. Bu ýerde biz dini yzarlamanyň ilkinji mysalynyň şaýatlary bolýarys”²⁶. Aweliň yzarlanylyşy barada Mukaddes Kitapda gürrüň berlende, yzarlamanyň nähilidir bir zorluk ulanyjy görnüşi barada gürrüň berilmeyändigini, diňe Kabylýň hüjüm edýändigini, munuň bolsa, “hüjümi” zýy bilen ejir çeken adam bolmagy alyp gelýän yzarlamanyň gadymy görnüşi edýändigini bellemek gyzyklydyr. Hudaýyň çagalaryna Hudaýa ynanmaýan adamlar tarapyndan hüjüm edilmeler Köne Ähtde bolşy ýaly, Täze Ähtde-de bar. Hudaýyň goýberen pygamberlerinden başlap, irki ýygnaýyň resullaryna we mesihilerine çenli, hüjüm etme strategiýasy dünýäni ýeke-täk hak Hudaýa tagzym edýänlerden arassalamanyň serişdesi boldy.

Gorkynyň zorluga bolan garaýşy

Men Kanadadaky mesihilerden özleri üçin yzarlamanyň nämäni aňladýandygyny soranymda, ýaş derejesiniň nähilidigine garamazdan, düzgün bolşy ýaly, jogaplaryň sanawynyň ýokarsynda hüjüm etmäniň, urmanyň ýa-da gynamanyň durýandygyny görýärim. Men muny örän gyzykly görýärim, sebäbi adatça günbatarly mesihiler fiziki taýdan gün görmek üçin göreşmeli bolmaýan bolsalar-da, azar berilmeleriň zalym jähtleriniň bardygyna düşüňärler. Günbatarly mesihiler öz ýurdunda dini garaýyşlary sebäpli üstlerine hüjüm edilmeginiň mümkindigi barada köp pikir etmeyärler. Biz öýden çykanymyzda gorkmaýarys, ýekşenbe güni ertir bilen ýygnağa gidip barýarkak ýolda üstümize hüjüm ederler diýip biynjalyk bolmaýarys. Mesihilik ynamy üçin fiziki taýdan azar berilmeginden gorkmaklyk azatlyk hem howpsuzlyk şertlerindäki

²⁶ Penner, *Haç kölegesinde*, 28.

Ýoldaky hüjümler

gündelik durmuşymyza stressiň güýçli faktory bolup durmaýar. Munuň ýaly zatlaryň, Günbataryň oňaýly durmuşy we howpsuzlyk şertlerinde däl-de, başga ýurtlarda bolýandygyny biz bilýäris.

2001-nji ýylyň 11-nji sentýabrynda Amerikanyň Birleşen Ştatlaryna edilen terroristik hüjümler howpsuzlyk hem daşarky duşmançylykly güýçleriniň täsir edip bilmejekdigi baradaky hyýaly pikirleri kül-peýekun etdi. Bu hüjümler amerikan topragynda bolan bolsa-da, ABŞ bilen berk gatnaşykda bolan hem-de köp garaýyşlary hem gymmatlyklary meňzeş bolan beýleki günbatar ýurtlaryna-da çuň täsir etdi. Hüjümlerden soňky günleriň we aýlaryň dowamynda Günbatar ýurtlarynyň kän raýatlary: *“Munuň ýaly zat ABŞ-da, onda-da beýle möçberde nädip bolup bildikä? Ol ganhorlar kimlerkä we olar näme sebäpden beýle ýigrençden dolukalar? Biz howpsuzlykdamy? Indiki hüjümler nirede we haçan bolarka? Biz ýene bir “11-nji sentýabry” başdan geçirmäge taýýarmy?”* — diýen ýaly soraglary özlerine berdiler.

Ýurtlaryň döwlet ýolbaşçylary özleriniň raýatlaryny gorap biljekdiklerine ynandyrak bolýarkalar, maglumat habarlar agentlikleriniň giňişlikleri bu soraglara jogap bermäge we hemme zadyň anygyna ýetmäge edilyän synanyşyklardan doldy. Ekiztaý minara hüjüm edilmesi biziň çaklanylýan howpsuzlyk diwarlarymyzy çym-pytrak edende, gorky 11-nji sentýabryň göze görnüp duran effekti boldy.

Gewin de Bekker muny şeýle jemleýär:

“Biz telewizorda gören zatlarymyza köp üns berdik, ýöne biziň her birimizniň içimizde-de nämedir bir zatlar bolup geçdi. Adam beýnisi... öz eýesi howpa düşen wagtkysynda bolşy ýaly, hiç haçan hem beýle netijeli hereket etmeýär. Şonuň ýaly ýagdaýlarda içki resurslaryň hemmesi — tejribe, pikir, zähmetsöýerlik, akyl, dördedijilik hem hakyda işe girýär. Intuisiýanyň ähli ajaýyp esgerleri ähli çykalgalary ýapmak baradaky berk buýrugy alýarlar: siz öz organizmiňiz her bir öýjügi berilyän soraglara jogap alýança hiç kim işden

Ýoldaky kynçylyklar

gitmeýär: bu wakanyň howpsuzlyga nähili ähmiýeti bar? Meniň hemme zadym ýerbe-ýer bolarmyka? Biziň hemmämiziň ýagdaýlarymyz gowy bolarmy?”²⁷

Ilatyň beýleki bölegini gurşap alan gorkudan mesihiler azat däldirler, sebäbi olar hem, güýçlerinde baryny edip, janlaryna howp salýan zorlugyň täze derejesine akyl ýetirmäge çalyşdylar. Meniň barýan ýygnagymyň ruhy çopany hem, 11-nji sentýabryň wakalary hakda pikir etdi. Soň ol dünýäde ýamanlyk möwç alýan bolsa-da, biziň bu dünýäni Ýeňeniň yzyna düşýändigimize bizi ynandyrmak üçin Mukaddes Ýazga ýüz tutdy. Biziň Isanyň yzyna eýerijilerdigimizi, şonuň üçin, bizde bu garaňkylyga Hudaýyň berýän umydyňy getirmäge aýratyn mümkinçiligimiziň bardygyny aýdyp, sözünü jemledi.

Şol ýekşenbe günündäki sözlerden soň biziň ruhy çopanymyz ýygnak agzalarynyň soraglaryna jogap berip başlady, şonda köpler özleriniň gaýgy edýän zatlaryny aýtdylar. Bilelikde ýas tutmak, şübheleri beýan etmek, şeýle hem, teselli gözläp, Mesihe ýüzlenmek üçin bütün Ýygnak bolup ýygnanyşma mümkinçiligini döretmek bize örän wajyp boldy.

Şol ýygnaga gatnaşanlaryň biriniň beren soragy ýadymda has-da gowy galdy: “Bu hasratlar döwrüniň başy diýip pikir edýärsiňizmi?” Bu sorag ruhy çopanyň beren jogaby sebäpli ýadymda galan bolmagy mümkin. Ol: “Bu soragy onlarça ýyllaryň dowamynda mundan-da güýçli zorluklara duçar bolup ýören Ýakyn Gündogardaky ýa-da islendik bir afrikan ýa-da aziýa ýurtlaryndaky mesihilere bermäň. Olar mydama özlerini ýigrenýänler tarapyndan hüjüm etme ýa-da zalymlyk etme howpy astynda ýaşaýarlar” — diýdi. Bu mesihiler üçin gündelik durmuş hasratlardan doly, ýöne olar gürbasdy bolmaýarlar we Mesihiň gaýdyp gelmesiniň möhletini şübhe

²⁷ Gawin De Beker, *Az gorkuň: Terrorçylyk döwründe töwekgelçilik, howpsuzlyk we gorag barada çyn hakykat* (Nýu-Ýork: Kiçjik, Goňur we kompaniýa, 2002), 88.

Ýoldaky hüjümler

astyna salmaýarlar. Olar Isanyň yzyna eýermäniň bahasynyň nählidigini iman etmezinden öň bilýärler. Olar özleriniň gelen kararlary bilen baglanyşykly bolan yzarlamalaryň bardygyna garamazdan, Isanyň bu zatlaryň hemmesine mynasypdygyny aýdalar.

Görgüler hakda gürrüň edende Ajit Fernando günbatar ýygnagy hakynda şu zatlary aýtdy:

“Günbatar ýygnagyndaky iň çynlakaý ylahy “gara tegmilleriň” biri görgüleriň düýp özenine nädogry düşünmeklikdir diýip pikir edýäris. Biz olardan nädip gaça durmalydygy we agyr ýagdaýa düşenimizde näme etmelidigi barada pikir edýäris. Görgülerden nädip gaça durmalydygy we olardan nädip saplanmalydygy hakda taglymatlar köp. Görgüleriň özlere näme sebäpden garaşmalydygyny we mesihiniň sagdyn ösmegi üçin hasratlaryň şeýle wajypdygyny mesihilere öwretmeýärler. Şeýlelikde, görgülere diňe otrisatel tarapdan seredýärler”²⁸.

Yzarlanmalar — “mesele” däl

Mesih ugrunda görgi görmek barada gürrüň edilende aşaky sözler köp sanly günbatarly mesihileriň, gürrüňsiz, garaýyşlary bolup durýar diýip pikir edýäris: yzarlanmalar — bu mümkin boldugyça ýumşadylmagy zerur bolan hereketdir. Şu sebäbe göräde, Günbataardaky mesihiler özlere syýasy pozisiýany eýelemek we hüjümlere hem-de gitdigiçe artýan gazaplara duçar bolýan mesihileriň görgüleriniň soňuna çykmak zerur diýip hasap edýärler. Aslynda hemişe tarap tutujy bolmakda orun tapmagyň gerekdigine garamazdan, adam hukuklary we dini azatlyk hakynda onçakly biynjalyk bolmak gerek däl. Munuň ýaly çäkli pikirler şahsy hukuklar

²⁸ Ajit Fernando, *Şatlyga we agyrylara çagyryş* (Wheaton, IL: Crossway kitaplar, 2007), 51–52.

Ýoldaky kynçylyklar

Hudaýyň isleginden ýokary bolmalydyr diýen pozisiýadan gelip çykýar. Yzarlamalara diňe adamyň dini azatlyk çäklerindäki hukuklarynyň bozulma prizmasynyň üstünden seredilende, Hudaýyň ýokary maksatlary aňsatlyk bilen gözden salynýar. Juda köp ýagdaýlarda mesihiler özleriniň mesihilik gymmatlyklaryny goramagyň aladasyny köpräk edýärler-de, olary *durmuşa meýletin ornaşdyrmagyň* we munuň netijesini çekmegiň aladasyny etmeýärler.

Biziň döwrümüzde mesihilere Hudaýa gulluk etmektäki meselelere we ýagdaýlara hemişekilerinden köp akyl ýetirmek wajypdyr. Olar garşy çykmalardan gaça durmak üçin awtopiloty işledip, bellenen ýerlerine awtomatik usulda barmaga we Hudaýyň maksatlaryna ýetmäge garaşmaly dälidirler.

Gep mesihileriň yzarlanylmagy hakda gidende, biz ilki bilen yzarlamalaryň ynsanperwer çözgüt tapmasy gerek bolan “mesele” dældigi baradaky fundamental pikire gelmelidiris. Bu meselä garyplyk, açlyk, gulçulygyň dürli görnüşi, keseller we ş.m. ýaly wajyp ynsanperwer meselelere seredýän ýaly seretmeýärler. Yzarlamalara çözmesi zerur bolan mesele hökmünde garamaly dældigini Mukaddes Kitap öwredýär. Ol häzirkizaman ynsanperwer meseleleri bilen göreşmäniň ýerlikli düzgünnamalaryny teklipeýän bolsa-da, yzarlamalara nähili garamalydygy baradaky düzgünnamalar güýçli tapawutlanýar.

Mattanyň Hoş Habaryndan bir parçany Isanyň Öz şägirtlerini Ysraýylyň azaşan goýunlaryna gulluk etmek üçin goýberişiniň kontekstinde okaň:

“Ine, Men sizi möjekleriň arasyna goýunlar kimin ýollaýaryn. Şonuň üçin ýylan ýaly akyly, kepderi kimin sada boluň. Adamlardan ägä boluň! Olar sizi ýerli kazyýete tabşyrlar, sinagogalarynda gamçylap ýenjerler. Men sebäpli sizi hökümdarlaryň, patyşalaryň huzuryna elterler, siz bolsa olaryň we keseki milletleriň önünde şaýatlyk edersiňiz. Ýöne olar sizi eltip tabşyranlarynda, siz näme ýa-da nädip

Ýoldaky hüjümler

aýtjakdygynyzy gaýgy etmän. Size näme aýtmalydygynyňyz şol wagtyň özünde berler. Şonda siziň özüňiz däl-de, siz arkaly Ataňyzyň Ruhy geplär. Dogan doganyňy, ata çagasyny ölümüne tabşyrrar. Çagalar hem ene-atalaryna garşy çykyp, olary öldürdüler. Men sebäpli hemmeler sizi ýigrener, emma soňuna çenli çydan halas bolar. Sizi bir şäherde yzarlasalar, beýlekisine gaçyň. Size dogrusyny aýdýaryn, Ynsan Ogly gelýänçä, siz Ysraýylyň ähli şäherlerine aýlanyp çykyp bilmersiňiz” (Matta 10:16–23).

Bu strategiýa Günbatardaky mesihileriň köpüsi üçin adaty usul däl, sebäbi bize özüniň azatlyga we dini sazlaşyga ymtýlýanyny tassyklaýan jemgyýetde ýaşamak ýarady. Yzarlamalar adalatsyzlyk bolup durýar, şonuň üçin biziň ilkinji islegimiz, ol nirede peýda bolsa-da, şonuň ýaly adalatsyzlyga garşy göreşmek üçin mümkin bolan serişdeleriň hemmesini ulanmak bolýar. Ýöne Mukaddes Kitap mesihileriň yzarlanylmagyna, hemme zatdan önürti, hakyky şägirtçiligiň normatiw netijesi hökmünde garamak gerekdigini öwredýär:

“Şu sebäpden men Mesihiniň hatyrasyna ejizliklere, sögünçlere, mätäçliklere, yzarlanmalara, muşakgatlara razydyryn. Çünki men ejizkäm güýçlüdirin!” (2 Korintoslylar 12:10).

Yzarlanylýan ýygnak kyn ýagdaýlarda özüniň iman bilen ýaşama ukybyna bil baglamaýar. Ol, has takygy, garşydaşlyklaryň bardygyna garamazdan, Özüniň Ýygnagyna bu dünýäde diňe Öz şöhratyny şöhlendirmelidigini öwredýän Mesihden çykýan güýje daýanýarlar. Hut şu pozisiýadan hem, biz Hudaýyň biziň döwrümizden köp wagtlar ön meýilleşdiren zadyny amala aşyrmak üçin yzarlamalary ulanyandygyna düşüňip başlaýarys.

Özüniň “*Mesih ugrunda gynanylanlar*” atly kitabynda ruhy çopan Riçard Wurmbrand:

Ýoldaky kynçylyklar

“Kameradaşlaryňa wagyz etmeklik, yzarlamalar dowam edýän ýurtlarda häzirem gadagan edilişi ýaly, berk gadagan edilýärdi. Hudaýyň Sözüni wagyz edip otyrka tutulanlary zalymlyk bilen ýençýändiklerini hemmeler bilýärdi. Biziň köpimiz wagyz etme artykmaçlygy üçin töleg tölemäge taýýar bolma kararyna geldik, şonuň üçin olaryň şertlerini kabul etdik. Bu ikitaraplaýyn bähbitli işdi: biz wagyz edýärdik, olar bolsa bizi urýardylar. Biz wagyz etme mümkinçiligine begenýärdik, olar bolsa, bizi urma mümkinçiliginiň bardygyna begenýärdiler, şonuň üçin hemmämiz hoşaldyk”²⁹ — diýip ýazýar.

Şol kommunistik türme kameralarynda oturan tussag mesihleriň öz imanlaryny batyrlyk bilen wagyz etmeleriniň netijesinde köp adamlar, şol sanda olary ýenjen türme sakçylary-da, görgi görendiklerine garamazdan imanyňa wepaly bolup galan mesihleriň üsti bilen Hudaýyň güýjüni görüp bildiler. Bu Mesihniň erkine doly tabyn bolýan her bir mesihiniň içinde içki güýjüň bardygyna şaýatlyk edýär.

Men mesihleriň yzarlamalaryň adalatsyzdygyny aýtman ýörmedidiklerini göz önünde tutmaýaryn. Biziň ezilýän aýal hem erkek doganlarymyzy goramak üçin sesimizi gatałtmaga borçly bolýan pursatlarymyzam bolýar. Şeýle-de bolsa, biz garşylyk görkezme alamaty hökmünde elimize plakat alyp we talaplary öňe sürüp, köçä çykmary dälidir. Biziň ilkinji jogabymyz hemişe yzarlanýanlaryň: “Biziň bilen Hudaýa doga ediň. Yzarlamalar wagtynda biziň Hudaýa wepaly bolup galmagymyz üçin doga ediň” diýen haýyşyna beren jogabymyz bolmalydyr.

Özümiň “Ejir çekenleriň sesi — Kanadanyň” hyzmatdaşlarynyň amala aşyran taslamasyna ýolbaşçylyk eden ýerim bolan Hindistanda bolan wagtymda ruhy çopan Babunyň öz üstüne hüjüm edilişi barada beren gürrüňini diňlemäge mümkinçilik boldy. Köp haýbatlaryň atylandygyna garamazdan, ol hüjüm edenler özüne şeýle erbetlik

²⁹ Wurmbrand R. *Mesih ugrunda gynanylanlar*. Ejir çekenleriň sesi, 1998. S. 39.

Ýoldaky hüjümler

ederler diýip pikir etmändir. “Maňa duýdansyzlykda hüjüm etdiler, hemme zat örän basym bolup geçdi — diýip, ol düşündirdi. — Men ýygnakdan öýe gelýärkäm, adamlaryň bir toparý birden daşymy gurşap aldy. Olar meni urup başladylar. Men diňe urgulardan goran-maga synanyşdym, ýöne olar topulmagy dowam etdirdiler. Özümiň: “Ine, hemme zat gutardy, meniň wagty tamamlandy” diýip pikir edenim ýadyma düşýär. Men ýekeje edip bilen zadymy edip, Huadaýa doga etdim, soň töweregimdäki zatlaryň hemmesi garaňkyrady”.

Ruhy çopan Babunyň kellesine urýarlar, şonuň netijesinde hem, ol huşundan gidýär. Hüjüm edenler ony alyp daňmakçydylar we halta salyp, derýa oklamakçydylar. Ýöne ýeten şikesler zerarly ölendir öýdüp, ony haýwanyň maslygy ýaly edip, ýolda ýatan ýerinde taşlap gittiler. Ruhy çopan Babu diňe bir urulmadan aman galman, eýsem, ýaralaryndan hem gutuldy. Häzir ol şol öňki ýygnygynda ruhy çopançylyk gullugyny dowam etdirip ýör.

Ruhy çopan Babunyň başdan geçiren hüjümi ýaly hüjümler dünýäniň köp ýerlerinde mydama bolup durýar. Atanyň islegi hakda gürrüň gidende, Isanyň yzyna eýerijiler şahsy howpsuzlyklary barada alada etmeýärler, sebäbi olar Oňa gulluk etmäniň dünýä tarapyndan garşydaşlyk döredýänini bilýärler.

Ylahyýetçi Jon Kalwin Mesihniň yzyna eýerijiniň kimdigini şeýle suratlandyrýar:

“...janynyň bary-ýogy bir gylda asylyp durýanyňy we müň ölümiň gol astynda bolýanyňy bilibem, öz üstüne inderilýän islendik betbagtçylyga döz gelmäge taýýar we tupanly hem howply deňizdäki ýaly dünýäde ýaşayan, şeýle-de bolsa, ähli betbagtçylyklary hem hasratlary sabyrlylyk bilen çekýän, dolulygyna Hudaýyň merhemetine daýanyandygy we oňa doly bil baglaýandygy sebäpli öz betbagtçylyklary içinde teselli tapyp bilýän päk ahlakly adamdyr”³⁰.

³⁰ Jon Kalwin, *Ýürek ody: Kalwiniň Zeburdan gündelik okaýyşlary* (Fillipsburg, NJ: P&R neşirýat, 1999), 21.

Ýoldaky kynçylyklar

Biz mesihiler görgüler başymyzdan her neneň görnüşde inse-de, oňa haýran galmaly dälidiris. Biz diňe bir görgi görmäge taýýar bolman, eýsem bu günäli dünýäde şonuň ýaly zatlaryň boljakdygy baradaky fakty hem kabul etmelidiris. Bu hökmany zatdyr. Bu gutulgysyz zatdyr. Muňa düşünmeklik bize özümiziň günäsiz Hudaýymyza gyşarnyksyz ynanmagymyza kömek edýär. Onuň biziň üçin Özüniň has beýik, şol sanda köp zady wada beriji geljegimizi hem öz içine alýan, meýilnamasyny taýýarlaýandygy şübhesizdir.

Awtor Dewid Platt şeýle düşündirýär:

“Isa: “Meniň yzyna düş” diýende Onuň aslynda nämäni göz önünde tutýandygyna ünsli seredenimizde, Onda has uly lezzeti, söz bilen beýan edip bolmajak, diňe Onuň bilen iş ýüzüne ornaşdyryp boljak uly güýji duýup biljekdigimizi, Onuň üçin bu dünýäniň teklip edip biljek islendik zadýndan has ýokary bolan maksada ýetip biljekdigimizi görjekdigimize ynanýaryn. Netijede biziň hemmämiz — her bir mesihi — Isa Mesihi tanamak we yglan etmek üçin höwes hem şatlyk bilen janymyzy berýäris, sebäbi bu Onuň yzyna eýermekdir”³¹.

Isanyň durmuşyndaky hüjümler

Mukaddes Kitapda gaty gowy bir sahna bar, şonda Isa suwda çokundyrylmak üçin, Iordan derýasynyň boýuna Ýahýa Çokundyryjynyň ýanyna gelýär. Ýahýa adamlary günäleriniň bagyşlanmagy üçin suwda çokundyrylmaga çagyryp, Onuň ýoluny taýýarlaýar. Isa gelip, Ýahýadan suwda çokundyrmany alýar. Bu bolsa, Isanyň soňrak başdan geçirmeli bolan haçynyň önünden

³¹ Dewid Platt, *Meniň yzyna düşüň* (Kerol Streams, IL: Tyndale Öý neşirçileri, 2013), 5.

Ýoldaky hüjümler

alamatlandyrylmasy boldy. Soň Isa suwdan çykanda Mukaddes Ruhdan doldy we Atadan goldaw aldy:

“Ähli halk suwa çümdürilip çykarylandan soň, Isa-da çümdürilip çykaryldy. Ol Hudaýa doga edýärkä, gökler açylyp, Mukaddes Ruh kepderi görnüşde Onuň üstüne indi. Gökden: «Sen Meniň söwer Oglumsyň. Men Senden köp razydyryn» diýen owaz geldi” (Luka 3:21–22).

Mundan soň Isa Mukaddes Ruh tarapyndan kyrk günlük çöle äkidildi. Ol ýerde Isa Özünüň ogullygyna we ygtyýaryna göni garşy çykan şeytan tarapyndan synaga salyndy. Isa bolsa, duşmanyň hüjümlerini Hudaýyň Sözi bilen yzyna serpikdirdi. Synaglar gutaranyndan soň, Isa Mukaddes Ruhuň güýji bilen Jelilä gaýdyp gelýär-de, ybadathanalarda ders berip başlaýar.

Isa baradaky gürrüňler töwerekdäki sebitlere ýaýradygyna, Onuň meşhurlygy artdy, şonuň üçin, Onuň gullugynyň başlangyjy gowy ýaly bolup görünýärdi. Ol Özünüň mähriban şäheri Nasyra barýança şeýle ýagdaý dowam etdi. Hut şol ýerde Isa Sabat günü ybadathana baryp, Mukaddes Ýazgyny okady. Ol eline Işaya pygamberiň kitabyňyň teksti ýazylan düýrme sahypany alyp, ondaky Hudaý tarapyndan ruhlandyrylan sözleri okady:

“Rebbiň ruhy üstümdedir. Garyplara Hoş Habary bildirmegim üçin, Ol Meni seçip-saýlady; tussaglara azatlygy, körlere gözünüň açyljakdygyny ygılan etmäge, Ol Meni iberdi. zulum astyndakylary azatlyga çykarmaga, Rebbiň merhemet ýylyny jar etmäge Meni iberdi” (Luka 4:18–19).

Isa teksti okap bolandan soň ony ybadathana gullukçysyna berip, ýerinde oturdy. Soň hemmeleriniň ünsüni Özüne çekip: “Siziň eşiden bu mukaddes ýazgyňyz şu gün berjaý boldy” (Luka 4:21) — diýdi.

Ýoldaky kynçylyklar

Adamlar Isanyň taglymatyny batyrlyk bilen beýan edenine haýran galdylar we Ony öwdüler. Bu Mesihmikä? Olar pikirlenip, biri-birinden: “Eýsem, Ol Ýusubyň ogly dälmi?” — diýip soradylar.

Isa ol ýerdäkileriň pikirlerini bileni üçin olary ýazgardy. Isa olaryň soraglarynyň düýbünde subutnamalara teşneligiň ýatanyny bilýärdi. Isa Özüne Kim diýýän bolsa, şonuň hakykatdygynyň alamatlary olara gerekdi. Ýöne ýürekleri gatan adamlary, hatda alamatlaram ynandyryp bilmeýär. Isa halka: “Size dogrusyny aýdýaryn, hiç bir pygamber öz ýurdunda kabul edilmeyär” (Luka 4:24) — diýdi. Soň Ol Özünden öň Hudaýyň ilçileri hökmünde gelen, ýöne adamlar tarapyndan inkär edilen pygamberler hakda gürrüň berip başlady. Isa Ylýas bilen Elyşaşanyň mysalynda, adamlar Hudaýyň bu hyzmatkärlerini kabul etmekden boýun tovlanlarynda, Onuň olary başga ýere, hatda başga ýurtlara, Hudaýyň Ruhuna tabyn bolup, Onuň çagyryşyna jogap berjek we erbet ýollaryndan sowuljak adamlaryň arasyna iberendigini düşündirdi.

Adamlaryň Isa öňki goýan hormatynyň ýerine derrew saklap bolmajak mähelläniň gazaba öwrülen gaharynyň tolkuny geldi. Olar Isany ybadathanadan çykardylar-da, bütin şäheriň içinden geçirip, Ony gaýanyň gyrasyna süýräp getirýärler. Bu (şunuň ýaly ýagdaýlaryň köpüsünde adatça bolýan) däliremäniň gyzan wagtynda Isa gudrat bilen mähelläniň içinden geçip gitdi.

Şeýtanyň hüjümlerini yzyna serpikdirmek üçin Hudaýyň Sözüni ulanmak bilen Mesih Özüne töwekgelçilik edip, adamlara Mukaddes Ýazgyny düşündirmäge we hakykaty wagyz etmäge başlady. Ol doglan wagtynda haçyň kölegesi hem şol ýerde bolup, ol ýerdäki gullugy başlananda has-da göze ilgiç boldy. Isa Öz maksadyny ýerine ýetirmäge girişeninde, adamlaryň Oňa garşy eden zatlary Onuň durmuşynyň hut haç bilen gutarmaklyga barýanyny tassyklady. Isanyň Mukaddes Ýazgydan, Işaya pygamberiň kitabyň 61-nji babyndan okan ýeri, ýagny kitabyň Mesihiň gullugynyň pygamberlik bilen ygılan edilen ýeri, diňe haçyň üsti bilen tamamlanyp bilýärdi.

Ýoldaky hüjümler

Şeýle-de bolsa, bu Isany saklamady we Öz gullugyndan el çekmäge mejbur edip bilmedi. Biz Onuň adamlary sagaltmagy, jynlary kowmagy we öz ýurdunyň ybadathanalarynda has köp ders bermegi dowam etdirýänini görýäris.

Mesihniň yzyna eýerijiler bolan bizi-de, hakykata şaýatlyk edýänimiz sebäpli yzarlarlar. Ýöne biziň şeýle berk ýapyşýan hakykatymyzyň özümize dahyly ýok-da, “Ýol, Hakykat hem Ýaşayş” Bolana dahyly bar. Iň beteri-de, yzarlamalar gazaplaşdygyça, biz şeýtanyň şu güne çenli-de dünýäde we bizde Mesihniň hakykatyny weýran etmäge synanyşyp ýörenini boýun alman bilmeýäris.

Amidiň taryhynyň dowamy

Amit Eliýasnyň öz şaýatlygyny gürrüň berşini ünsli diňläp oturdy. Amit üçin Eliýas gaty asuda adamdy, ýöne ol Hudaýa gullugynda welin, batyr adamdy. Ol hüjüm edileninden soň sagalanda, Isa barada töwerekdäki obalaryň adamlarynyň has köp mukdaryna gürrüň berme kararyna geldi. Mukaddes Kitap hem şahsy şaýatlygy bilen ýaraglanyp, ol işe başlady, bu iş hem oňa köp hasyl getirdi. Ruhy çopan Joşua bilen ikisi dört sany ýygnagy esaslandyryp bildiler. Amit Eliýasdan muny nädip edip bilendigini soranda, hoşhabarçy özüniň Isa bolan ynamynyň has güýçlenendigini, edilen hüjümiň şol ynamy has-da güýçlendirendigini aýdyp jogap berdi.

— Hudaý şol gün meni halas etdi, ýöne Ol meni belli bir maksat bilen halas etdi. Şonuň üçin täze görgüleriň süýşüp gelyänini bilýän bolsam-da, men indi dymyp bilemok — diýip, Eliýas Amide düşündirdi.

Yzarlamalaryň we mundan beýläkki hüjüm edilmeleriň bardygyna garamazdan, Eliýas özüniň doglan obasynda galyp, missionerlere we ruhy çopan Joşua beýleki ýygnaklara Isa Mesih hakyndaky Hoş Habary ýaýratma kararyndan hemişekilerinden-de has doly.

Ýoldaky kynçylyklar

Ol özüni obadaşlarynyň ýigrenýändiglerine garamazdan, Isanyň yzyna has-da yhlasly düşýär, onda berkän Rebbe bolan iman bilen ynam bolsa oňa batyrlyk hem berklik berýär.

Özi şu wagta çenli fiziki hüjümlere we urulmalara duçar bolmadyk bolsa-da, Amit Eliýasa düşünýärdi. Eliýas onuň üçin adamlaryň durmuşyny üýtgetmäge ukyply bolan, soň hem, Isanyň yzyna eýermäniň netijesini meýletin kabul etmäge kömek edýän Hoş Habaryň güýjüniň mysaly boldy. Eliýasyň şaýatlygy şägirt mesihiniň ýüreginde günleriň birinde Rebdäki dogany ýaly hoşhabarçy bolmanyň gyzgyn ymtylyşy artyp başlady.

Missionerleriň we hoşhabarçylaryň gullugynyň kömegi bilen Amit bilen onuň maşgalasynyň ýaşaýan ýerinde mesihilik basym ýaýrap başlady. Bu begenmek üçin uly sebäp bolan bolsa-da, ol mesele hem bolup durdy: Mukaddes Kitaby öwredýän, täze iman edenlere howandarlyk edip, olara öwreder ýaly halypalar ýetmezçilik etdi.

Ruhy çopan Joşuadan ýene dört ýygnağa ýolbaşçylyk etmegi haýyş etdiler, ol ýerde-de halypalar gerekdi. Amit ondan köp zadý öwrendi. Joşua özüniň iş meýilnamasynyň dartgynlydygyna garamazdan, Amidiň Mukaddes Kitap boýunça berýän soraglaryna jogap bermäge wagt tapýardy. Ol ýokka Amide we ýygnaгыň beýleki mesihilerine Hudaýyň Sözüne düşünmekde ösmäge Eliýas kömek edýärdi.

Amit öz durmuşyna ruhy çopan Joşua bilen Eliýasy goýberendigi üçin Hudaýa minnetdardy. Ol bu ruhy liderleri gowy görýärdi we sylaýardy, şeýle-de bolsa, ol Eliýasy özüne has golaý görýärdi, sebäbi olaryň köp zatlary umumydy. Amit ýaly, Eliýas hem mesihilik ynamyna gelmezinden öň, ata-babalarynyň hudaýlaryna ynanýardy we olara wepalydy. Ol, şeýle hem, ýerli ybadathanada liderdi. Soň Eliýasam, Amidem ýesirleri azatlyga çykarmak üçin gelen, öňden wada berlen Isa Mesih hakda özlerine şaýatlyk eden mesihileri obalaryna ýeke-täk hak Hudaýyň goýberenine akyl ýetirip bildiler. Bu ruhy azatlyk iki dogany özleriniň Rebbi hem Halasgäri

Ýoldaky hüjümler

ugrundaky görgüleriň çuň suwly ýerlerine alyp baran bolsa-da, olar şöhrata bolan umydyň özleriniň ruhuny saklamaga we yzarlamalara wepalylyk bilen döz gelmäge ukyplydygyny gördüler.

Birneme çuňrak seredeliň

Matta 10:16-da Isa şeýle diýýär: “Ine, Men sizi möjekleriň arasyna goýunlar kimin ýollaýaryn. Şonuň üçin ýylan ýaly akylly, kepderi kimin sada boluň”. Soň Ol Özüniň tabşyrygyny ýerine ýetirmäge gidenlerinde, şägirtleriniň Ýolda kynçylyklaryň ähli görnüşlerine duş geljekdiklerini düşündirýär. Hujum edilme bilen urulmany hem öz içine alyp biljek görgüleriň üsti bilen olar entek dünýä degişli bolup ýören adamlaryň arasynda Onuň şaýatlary bolup, wepaly gulluk etmelidirler. Zorluga duş gelme mümkinçiliginiň bardygy baradaky pikirler gorky döredýän bolsa-da, ol bize Hudaýyň ýerine ýetirmegimiz üçin buýurýan işini etmegimize päsgel berer ýaly derejede agalyk etmeli dälär.

Ruhy çopan Babu üstünden gülünmelere, azar berilmelere we hukugynyň kemsidilmegine duçar boldy. Ol öz üstüne islendik pursatda hüjüm edip biljekdiklerini bilýärdi. Mydama hüjüm edilme duýgusy astynda bolan durmuş oňa fiziki stress getirdi, munuň netijesinde bolsa, ol yzarlamalaryň beýleki görnüşlerine duçar boldy. Şu ýagdaýda bu hemişelik üstünden gülünmeleriň, azar berilmeleriň we hukuk kemsitmeleriň *kulminasiýasy* boldy. Olar öldürilme gorkusynyň üstesine Babu ruhy çopana güýçli eýzetleri berdi.

Gönüden-göni yzarlamalar bolýan ýurtlarda ýaşayan mesihiler Isanyň yzyna eýermäniň bahasyny gaty gowy bilýärler. Günbatarly mesihiler, aýratynam, “aç möjekleriň” agdyklyk edýän ýurtlarynda ýaşamaly bolanlarynda, özleriniň — ejiz hem gowşak jandarlar — goýunlar bilen deňeşdirilýändigini ýatdan çykaryp biler. Şeýle-de bolsa, Isa şägirtlerini Özüniň tabşyrygyny ýerine ýetirmek üçin

Ýoldaky kynçylyklar

ugradanynda, hut şonuň ýaly durmuşy görkezdi. Keýt MakKord Owganystanda gulluk eden amerikan missioneri, muny şeýle düşündirýär:

“Mesih bilen dünýä ugranymyzda, biz möjekleriň arasyndaky goýunlar ýaly bolup ýöreyäris. Hawa, bizem edil Isanyň dünýä kiçijik hem ejiz bolup gelşi ýaly, kiçijik hem ejiz. Biz Onuň hiç haçan bizi ilki Özüniň geçmedik yerinden geçirmejekdigini bilip, ähli mümkinçilikler bilen Onuň yzyna düşýäris. Biz ellerimizde we yüreklerimizde çakylyk — Hudaýyň adamzadyň her bir wekiline berýän çakylygyny alyp ýöreyäris”³².

Ulanys

Hiç kim görgi görmegi halamaýar. Öz üstüne hüjüm edilmegini hiç kimem islemeýär. Şeýle-de bolsa, biz hüjüm etmeler görnüşindäki yzarlamalaryň Ýolda başymyzdan inmeginiň mümkindigine akyly ýetirmelidir. “Ýylan ýaly akyly, kepderi kimin sada bolmagyň” nämäni aňladýandygyna düşünmek bize peýdaly bolardy. Ýöne şonuň bilen bilelikde Isanyň tabşyryk baradaky sözleriniň üstünde pikir etmegimiz gerek:

“Iki serçe bir teňnä satylmaýarmy? Muňa garamazdan, Ataňyzdan rugsatsyz olaryň biri-de ýere gaçýan däl. Siziň başyňyzdaky saçyňyz hem doly sanalgydyr. Şunlukda, gorkmaň, siz serçelerden has gymmatlysyňyz. Kim Meni ynsanlaryň önünde ykrar etse, Men hem ony gökdäki Atamyň önünde ykrar ederin. Kim Meni adamlaryň önünde

³² Keýt MakKord, *Hudaý näme üçin bizi howply ýerlere çagyryýar* (Çikago, IL: Mudi Neşirýatçylar, 2015), 70–71.

Ýoldaky hüjümler

ret etse, Men hem ony gökdäki Atamyň önünde ret ederin”
(Matta 10:29–33).

Isanyň yzyna eýermek nämäni aňladýar? Bu göni size nähili derejede degişli? Onuň bilen bile görgi görmek siziň üçin nämäni aňladýar?

Meniň bir dostum bar, ol özüniň el çekmesi zerur bolan zatlarynyň — Rebbiň onuň durmuşynda bolmagyna ýol bermegi mümkin bolan zatlaryna, duşmançylygyň has gazaply görnüşlerine taýýarlanmaga kömek edäýjek zatlaryň — sanawyny düzüpdir. Mysal üçin, ol wagtal-wagtal özüniň oňaly krowadyndan we ýumşak ýassygyndan ýüz öwürüp, gaty poluň üstünde ýatýar. Bolgusyzlykmy? Eger bu ýaş ýigidiň Hudaýa durky bilen wepalydygyny we Onuň dünýäniň şeýle künjegine, ýagny biziň köpimiziň mesihilik işi bilen meşgullanmak barada gürrüňem etmän, eýsem burnumyzy hem sokmak islemeýän ýerimize missionerçilige çagyryşyny kabul edendigini hasaba alsak, onda bu bolgusyzlyk däl. Onuň sanawyna ýüzden gowrak çäräniň girýändigini men eşitdim.

Öz ýoluňyzda duşmagy mümkin bolan kynçylyklara ýaşaýan ýeriňizde taýýarlanmak üçin siz edil şu wagt nämä edip bilersiňiz?

Teklip: Yzarlamalara garamazdan Isanyň yzyna eýerýän mesihi doganlarymyzyň berk imany baradaky şaýatlyklaryny okap, olardan öwreniň we özleriniň durmuşyndaky merhemeti üçin Hudaýy şöhratlandyrmalarynda olara goşulyň. Munuň üçin “Ejir çekenleriň sesi” köp peýdaly resurslary döretdi.

7-nji bap

Ýoldaky saklanylmalar

Emma siz özüňizden habardar boluň! Adamlar sizi ýerli kazyýete tabşyrlar, sinagogalarda ýenjerler. Men sebäpli siz hökümdarlaryň, patyşalaryň önünde durarsyňyz we olara şaýatlyk edersiňiz.

Mark 13:9

Biziň garaňky zyndanlarda gandallanan atalarymyz ýüreklerinde we ynsabynda azatdylar, eger olaryň çagalary hem seniň ugruňda ölen bolsalar, onda olaryň ykballary hem bagtyýar bolardy, biziň atalarymyzyň imany — mukaddes iman! Biz ölüme çenli saňa wepaly bolarys!

Frederik Uilýam Faber “Biziň atalarymyzyň imany”

Amidiň Isany öz durmuşynyň Rebbi diýip ygılan edeninden bäri köp ýyllar geçdi, şeýle-de bolsa, ol köp babatlarda özüni imana täze gelen adam ýaly duýmagy dowam etdirýärdi. Missionerleriň kömegi bilen Amit okamagy öwrendi we ruhy çopan Joşuanyň hem Eliýasyň ýolbaşçylygy astynda Mukaddes Kitaby öwrenip başlady. Ýewa onuň wepaly kömekçisi boldy. Ol öwrenen zatlarynyň hemmesini aýaly bilen paýlaşdy. Şeýdip, Ýewa-da imanda berkedi we Hoş Habary obadaky beýleki aýallar bilen begenip paýlaşdy. Rafiniň hem Mukaddes Kitap baradaky gürrüňler bilen gyzyklanyanyna we Hudaýyň Sözüni sesli okamagy haýyş edýänine Amit tükeniksiz

begendi. Oglunyň şeýle basym ulalýanyňy görýän Amit oglanjygyň tizara erkek kişi boljakdygyna düşüňýärdi.

Wagtyň geçmegi bilen ýygnak Amide hoşhabarçylyk gullugyny berdi-de, ony goňşy obalara iberdi. Dellekhanany dolandyrmakda kynçylyklaryň ýüze çykandygyna we maşgalanyň çäklerinden çykyp gitmeli bolýandygyna garamazdan, ol bu täze borjy ýerine ýetirmekden lezzet alýardy. Ruhy çopan Joşua batyr, köplere düşnükli bolar ýaly derejede wagyz etmekde gaty uly ukyby bolan Omar atly ýaş ýigidi Amidiň ýanyna goşdy. Olar diýseň gowy komanda boldular, şeýdip, özleriniň aýyk asmanyň astynda geçirýän ýygnanyşyklaryna gelýän adamlar bilen gatnaşyklary bilelikde ýola goýdular. Omar wagyz etdi, Amit bolsa, adamlar bilen ýekelikde gürleşdi we olaryň mätäçlikleri üçin Hudaýa doga etdi.

Garşylyk we mümkinçilikler

Bir gün ýygnanyşygy ýaş oglanlaryň bir topary gelip bozdy. Olar goh edip we ýygnananlardan bu akmak mesihileri näme üçin diňleýändiglerine düşündiriş talap edip başladylar. “Siziň bu ýere geleniňize hudaýlar nägile bolýarlar. Häziriň özünde dargaň!” Ýöne olaryň talabyna hiç kim boýun egmedi. Olar muňa gazaplandylar-da, gitmäge mejbur etmek üçin, wagyz diňläp oturanlary urup başladylar.

Omar bu ýaş oglanlary obanyň ýaşululary olaryň ýygnanyşygyny bozmak üçin goýberendir diýip pikir etdi-de, olaryň ýanlaryna baryp, näme üçin parahatçylykly ýygnanyşygy bozýandyklaryny sorady. Oglanlar Omaryň daşyny gurşap aldylar-da, ony itekläp başladylar. “Siz bu adamlara ýalany öwredýärsiňiz. Siziň we siziň ýalanyňyzyň soňuna çykmaga çen boldy” — diýip, olar gygyrdylar.

Omar ellerini galdyryp, asudalyk bilen: “Dostlarym, men ýalan sözlämök. Bizde film bar, men ony size görkezmek isleýärim. Siz kinony gowy görýärsiňizmi? Haýyş edýärim, oturyň-da görüň. Film

gutaranyndan soň, siz entegem biz ýalan sözleýändiris öýdýän bolsaňyz, biz gidýäris. Biz siziň bilen şonuň ýaly şertnama baglaşyp bilerismi?” — diýdi.

Oglanlar ümsüm boldular. Olar düýbünden höwessiz bolsalar-da, barybir filmi görmägerazy boldular. Omar olary iň gowy ýerde oturdy-da, “*Isa*” filmi görkezip başlady. Hemmeler filme seredip otyrkalar, Omar bilen Amit şol oglanlaryň ýüreklerine Rebbiň täsir etmegi, olaryň ölümden direlen Isa baradaky hakykaty bilmekleri üçin doga-dileg etdiler. Film gutaranyndan soň, oglanlar Omar bilen Amidiň ýanlaryndan seslerini çykarman geçdiler-de, olaryň ýygňanyşygyndan gittiler.

Giç agşam Omar bilen Amit öýlerine gaýdyp gelyärkäler, ýodada olaryň önlerinde iki sany adam şekili peýda boldy. Mesihiler doňan ýaly boldular, şekiller bolsa golaýlap geliberdiler. Bu ikisiniň ýygňanyşyk wagtynda özlerine päsgel beren oglanlardygyny Amit ilki bolup bildi. Ol iki oglan golaý gelenlerinde, iki mesihi bilen dostlukly salamlaşdylar we olara Isa baradaky soraglary berip başladylar. Şeýdip, bu oglanlar bilen gatnaşyk saklamagyň netijesinde olaryň obasyndaky hasylly iş başlandy. Omar bilen Amit bu ýaş oglanlar bilen duşuşmagy dowam etdirmekden we olara Hudaýyň haýran galdyryjy söýgüsi barada gürrüň bermekden ullakan lezzet aldylar. Hut şol iki oglan hem, Omar bilen Amitden özläriniň obasyna ýene gelip, ýene-de “*Isa*” filmi görkezmegi we Isa hakda hem-de Onuň yzyna eýermegiň nämäni aňladýandygy barada köpräk gürrüň bermegi haýyş etdiler. Omar bilen Amit çakylyga begendiler.

Meýilleşdirilen ýygňanyşykdan bir gün ön Omaryň gyzy syrkawlady. Omaryň öýde galmaly bolandygy sebäpli, ol Amitden duşuşyga ýeke özüniň gitmegini haýyş etdi. Emma Amit ýeke gitmekden çekindi. Ruhý çopan Joşua hem hoşhabarçylaryň iki bolup gitmeklerini talap edýärdi. Isanyň Öz şägirtlerini şeýle iberendigi üçin ruhý çopan şu strategiýany saklamak gerek diýip hasap edýärdi. Ýöne obadaky duşuşygyň boljagyna önünden begenip yören Amit onuň bolmagyny şeýle isleýärdi! Omaryň ýerine gider ýaly adam

tapmansoň Amit aýalyňa barybir gitmek gerek diýip hasap edýändigini aýdýar. Duşuşyga Hoş Habary ozal eşidip görmedik köp adam ýygnaýar, olara Mesih hakda bilmek şeýle wajypdy. Ýeke gitmegiň töwekgelçilikli işdigini ol bilýärdi, ýöne Mesihe şaýatlyk etmek üçin bolýan islendik mümkinçiligiň töwekgelçilik edeniňe degýändigini-de bilýär.

Amidiň iki täze dosty oba alyp barýan ýolda oňa garaşyp durdular. Olar ruhubelentlikden doludylar, şonuň üçin derrew obanyň köp adamlarynyň ýygnaýşyga gelmegi meýilleşdirýändiglerini gürrüň berip başladylar. Olaryň köpüsünde hiç haçan filmi görmäge başga mümkinçiliginiň bolmazlygy mümkindi, şoňa görä-de, gürrüňiň haýsy film barada barýandygyny bilmeýändiglerine garamazdan, bu olar üçin şatlykly zatdy.

Tizara dostlar barmaly ýerlerine bardylar. Ol ýerde Amit “*Isa*” filmi görkezmelidi we adamlaryň täze toparyna Isa Mesih hakda gürrüň bermelidi. Amit jaýyň diwaraynda filmi görkezip biler ýaly, obanyň ýaşajylary köçede duşuşmak hakda gürleşdiler. Amit missionerlerden dinamikli portatiw proyektor aldy. Başga sebitlere gulluga gidýän hoşhabarçylar filmleri görkezmek üçin ýanlary bilen bu enjamlary ýygy-ýygydan alyp gidýärdiler. Enjamlar adamlaryň ýüreklerini Hoş Habara çekmek üçin gaty gowy guraldy. Amit Hudaýyň rehimi bilen bu aňşam hem, beýleki aňşamlar ýaly gowy bolar diýip umyt etdi.

Amit enjamlary gurup we barlaşdyryp otyrka, adamlar ýygnaýşyp başladylar. Onuň dostlary dogry aýdan ekenler: adam gaty köp geldi. “*Men hemmeler bilen gürleşip bilerin diýip umyt edýäriň. Hudaýyň çagyryşyna seslenmek isleýänleriň her biri bilen duşuşmak we dogra-dileg etmek üçin ýene birnäçe gün galmaly bolarmyka?*” — diýip, Amit pikir etdi.

Tiz wagtdan filmi görkezip başlaberer ýaly garaňky düşdi. Amit ýerinden galanda, öz önünde filmi görmek üçin ýygnaýan inçäli mähelläni gördi. Hoşhabarçy gelenler bilen salamlaşdy-da, olara gelendikleri üçin minnetdarlyk bildirdi. Ol gelnelere häzir gürrüň

berlen taryhlaryň hemmesinden-de beýik bolan taryhy görjekdiklerini, iň ýakymly zadyň hem, ondaky hemme zatlaryň hakykydygynda jemlenendigini düşündirdi. Soň ol filmi işledip goýberdide, gyra çekilip, Mukaddes Ruhun bu ýere gelenleriň her biriniň ýüregine täsir etmegi üçin doga-dileg edip başlady.

Birden Amit golaýda birnäçe sany poliseýiň duranyny, olaryň bolýan zatlara seredip hem bir zatlar ýazýandyklaryny gördi. Meseläniň boljagyny öňünden duýan Amit Rebden özüne akyldarlyk, merhemet hem batyrlyk bermegini diledi, sebäbi film gutaranýndan soň ol batyrlyk bilen Hoş Habary wagyz etmelidi.

Film ahyrlanynda gelenleriň köpüsi aglady, köpler Isa hakda köpräk zat bilmek islediler. Amit aýtmak isleýän zatlarynyň hemmesini aýdar ýaly wagtyň köp dældigini bilýändigini, aýratynlykda gürleşmek barada gürrüňiň hem ýokdugyny bilýärdi. Ol ýerinden turdy-da, öz şaýatlygyny paýlaşyp başlady-da, özüniň hem birwagtlar hakykatdan daşda bolandygyny, ýöne Isanyň üsti bilen Hudaýy tanamaklyga tarap ýoluň açylany hakdaky şaýatlygyny paýlaşyp başlady. Ol özüniň Hudaýa bolan söýgüsiniň we imanyň gün-günden artanyny, munuň Älemi Ýaradanyň adamlaryň Özüni tanamaklaryny we söýmeklerini isleýändiginiň alamaty bolandygyny gürrüň berdi.

— Sem bol! — diýen ses garaňkynyň içinde ýaňlanyp gitdi. Amidiň sözleri kesildi, ol bu sesiň kimiňkidigini bilmek üçin yzyna öwrüldi. Onuň ýaňrakky gören poliseýleri ýerli ruhanynyň ýolbaşçylygynda oňa tarap gelyärdiler. Ýaňy gelen ses hem ruhanynyň sesidigine Amit ynanyardy.

— Kim saňa bu ýerde gürlemäge rugsat berdi? — diýip, ruhany haýbat bilen jogap talap etdi.

— Men adamlar bilen Hoş Habary paýlaşmak üçin geldim. Diri Hudaýyň Ogly Isa Mesih maňa gürlemäge rugsat berdi — diýip, Amit batyrgaýlyk bilen jogap berdi.

— Men bu ýerde Onuň ygtyýaryny ykrar etmeýärin — diýip, ruhany çürt-kesik jogap berdi. — Sende obanyň ýaşulularyndan

ýygnanyşyk geçirmäge-de, film görkezmäge-de rugsatnama ýok. Sen näme üçin obanyň asudalygyny bozýarsyň we bulagaýlyk döredýärsiň?!

— Men obanyň asudalygyny bozmakçy däldim. Men adamlara Hudaýyň Ogly hakda gürrüň bermek üçin geldim — diýip, Amit ynamly jogap berdi. — Men — hoşhabarçy, adamlara Injiliň Hoş Habaryny wagyz etmek üçin obalara aýlanýaryn.

— Seniň Hoş Habaryň bu ýerde hiç kime gerek däl. Sende rugsatnamanyň ýoklugy we öz ýalan taglymatyň bilen jemgyýetçilik düzgünlerini bozýanyň üçin, goý, seni polisiýa tussag etsin.

Tutulyş

Işi dowam etdirmekden saklamak; togtatmak, tussag etmek ýa-da tussag astyna almak, türmä salmak.

Birnäçe ýyl mundan ozal “Ejir çekenleriň sesi — Kanada” strategiki duşuşyga ýygnanyşan, şeýle hem, özleriniň sebitlerindäki mesihileriň yzarlanyşlary hakda gürrüň berlen konferensiýa gatnaşan dünýä derejesindäki gullugyň liderlerini özünde kabul etme hormatyna eýe boldy. Olar biziň missiýamyzyň myhmanlary bolandyklary üçin, olary nahara çagyрма hormaty maňa miýesser etdi. Şol agşamky howa ýagynly boldy. Agşamlyk naharyndan soň men olary restorandan birnäçe kwartal aňyrrakda ýerleşýän myhmanhananyň önünde maşyndan düşürip, özümem, takmynan baş minutlyk aralykda ýerleşýän öýüme gitdim.

Myhmanhananyň duralgasyndan ýöränimden soň, ökjäme münäýjek bolup gelýän maşynyň yzymdan ýöräp, meniň pikirimçe, juda golaý gelýänini gördüm. Men tizligimi ýokarlandyrdym, şobada hem, yzymdaky maşynyň menden galmaýanyny gördüm. Indiki ädimimi kelläme aýlap baryarkam, yzy görkezýän aýnada

Ýoldaky kynçylyklar

gök, gyzyl hem ak çyralar ýanyp-sönüp başlady. Görüp otursak, bu hiç hili belligi bolmadyk polisiýa maşyny eken. Meni sakladylar.

Poliseý meniň furgonymyň ýanyna gelip, sürüjilik şahadatnamamy, ätiýaçlyk polisimi we transport serişdesiniň hasaba alnandygy baradaky şahadatnamany talap etdi. Ol dokumentleri barlamak üçin öz maşynynyň ýanyna gitdi, birazajyk wagtdan soň hem yzyna gelip, maňa dokumentlerimi gaýtaryp berdi-da, meniň myhmanhanada näme iş edendigim hakda sorap başlady. Men agşamlyk naharyndan soň, ol ýere kärdeşlerimi eltip gaýdandygymy düşündirdim. Poliseý maňa ýene birnäçe sorag berdi we bu myhmanhana ýerli neşe söwdasyny edýänleriň duşuşyk ýeri hökmünde köp gelyänini, maşynymdan köp adam düşendigi üçin meniň hem şübheli görnendigimi ol maňa düşündirdi. Şonuň üçin nomer belgimi görjek bolup, ol meniň yzyna düşüpdür. Onuň yzyna düşenini görüp, tizligimi ýokarlandyrmagym onuň şübhesini has-da artdyrypdyr, şeýdip, ol meni saklama kararyna gelipdir. Meniň haýsydyr bir jenaýatly işe goşulmandygyma kanagatlanan poliseý, munuň ýaly howa şertleri üçin juda ýokary tizlikde ýöreyändigimi, seresap bolmagymyň gerekdigini duýduryp, ahyrsoňy meni goýberdi.

Şu we poliseý bilen bolan beýleki ýagdaýlar (hawa, meni diňe bir gezek saklamadylar) hakda pikir edenimde, ýoluň gyrasyna çykmagy buýruk berenlerinde we ofiser gelip, meseläniň nämadedigini düşündirýänçä garaşmaly bolanymda peýda bolýan duýgy hakda pikirlendim. Eger sizi haçan hem bolsa bir wagt poliseý saklan bolsa, belki, siz maňa düşünersiňiz. Bu “Wah, ýok!” diýýän duýgy bolup, ol, aýratynam, nämäni nädogry edendigiňizi bileniňizde, ýol hereketiniň düzgünini bozandygyňyz üçin näçe tölemeli boljakdygyňdan gorkmaklyk bilen utgaşýar.

Ertesi gün men konferensiýada Hytaýda yzarlanylýan mesihlere kömek edýän “*Hytaýa ýardam*” guramasyny esaslandyran we onuň prezidenti bolan Bob Fu bilen ol ýerdäkileri tanyşdyrdym. Men konferensiýa gatnaşýanlara öten agşam meni polisiýanyň saklandygy barada gürrüň berdim we: “Siz bilýänsiňiz, dünýäniň

köp böleklerinde polisiýa tarapyndan saklanylmaklyk düýbünden başgaça, has gorkuzyjy zat bolýar. Biz, adatça, jerimäniň getirip biljek maddy zyýanyndan gorkýarys. Hytaý ýaly ýerde bolsa, polisiýa bilen bolýan duşuşyk azatlygyňdan mahrum edip, gynalma, hatda, ölüme-de alyp baryp biler. Göz önüne getirip görüň, mesihidigiňiz we öz imanyňyzy görkezýän durmuşda ýaşaýandygyňyz üçin sizi poliseý saklaýar” — diýdim.

Yzarlamalaryň agentleri

Bu özüňe getirýän pikir. Dünýäniň beýleki böleklerinde ýaşayan mesihiler poliseýleriň jemgyýetiň bähbidine gulluk edýän we jemgyýeti jenaýatçylardan goraýan hukuk goraýjylar däl-de, eýsem başga dine ynanyanlaryň hemmesiniň tussag edilmelidigini aýdýan kanunyň ýerine ýetirilmegini üpjün edýän döwlet agentleridiklerini bilýärler. Adatça diňe poliseýler ruhy çopanlary we ýygnaq agzalaryny gorkuzýarlar, ýygnaýşyklara päsgel berýärler, mesihileriň ýygnaqda ýygnaýşmagyna rugsat etmeýärler, ýygnaq ýolbaşçylaryny sorag etmek üçin saklaýarlar we ýygnaga gatnaýanlary urýarlar, Mukaddes Kitaplary we aýdym kitaplary konfiskasiýa edýärler, şeýle hem, döwletiň “kultuň kanuna garşy ugrukdyrylan ýeri” hökmünde atlandyrylan ýygnaklarynyň weýran edilişine gözegçilik edýärler.

“*Hytaýa ýardam*” guramasynyň öňräkki hasabatynda polisiýanyň hereketleri, ýagny mesihileriň yzygiderli duçar edilýän zatlary hakda habar berýär:

“Hytaýyň günortasyndaky Guandun welaýatynyň Guançzhou şäherindäki kiçiräk öý ýygnagynda ýekşenbe günündäki ýygnaýşyk wagtynda öý dökülme geçirildi. Şol wagtda ruhy çopan Huan Sýaonin bilen üç sany ýygnaq agzasy tutuldy.

Ýoldaky kynçylyklar

Ýerli polisiýa bölüminiň hem-de etrap komitetiniň işgärleri Mukaddes Kitap reformator ýygnağynyň binasyna okdurylyp girip, ýygnanyşygy bes etmegi talap eden wagtynda ruhy çopan Huan wagyz edip durdy. Muňa jogap edip, ruhy çopan Huan öz ýygnağynyň hiç hili kanuny bozmandygyny aýtdy.

Olar ýygnak agzalaryny wideo düşürdiler, surata aldylar, soň hem, Hudany, Wan atly mesihini, ýygnak aşhanasynda işleýän ýene iki adamy sakladylar. Polisiýa bölümünde olary goýbermezden ozal köp sagatlap sorag etdiler.

Ýygnak öňem yzarlamalara ençe gezek duçar edildi. Guançžoudaky mesihiler köp ýygnaklara ýygnaklarda ýygnanyşmagy bes etmegi duýdurandyklaryny habar berýärler. Şäherde ýygnaklaryň we mesihileriň köpdükleri sebäpli, polisiýa zorluk ediji çäreleri ulanmazlygy makul bilip, aýratynam, kiçiräjik ýygnaklara aýlanyp ýörýärler”³³.

Ruhy çopan Huandan türmä düşmekden gorkýanmydygyny soranlarynda ol: “Men hiç haçanam türmä düşmekden gorkmadym, sebäbi ölümiň özündenem gorkmaýaryn” — diýip jogap berýär.

Ýöne mesihileri diňe polisiýa tutmaýar. Harby gullukçylaram, dini ekstremistlerem, terroristik toparlaram, dini ýolbaşçylaram, maşgala agzalary-da, hatda goňsulary-da biziň mesihi erkek hem aýal doganlarymyzy tutýarlar. Köp ýagdaýlarda olaryň edýän hereketleri bilgeşleýin edilip, hiç hili kanuny esassyz edilýär.

Tutmaklyk tussag astyna almaklygy, polisiýa bölümüne äkitmekligi, garawulçylyk astynda saklanylmany, sorag edilmäni, öý tussaglygynda saklanylmany ýa-da tussaghana salynmagy aňladýar. Tutmaklyk gizlinlikde bolşy ýaly, köpçüligiň önünde-de — adamyň

³³ “Guançžou ýygnağyna çözüş edilende dört mesihi tussag edildi” Hytaýa ýardam, 2018-nji ýylyň 14-nji iýuny <chinaaid.org/2018/06/four-christians-detained-in-guangzhou.html>.

öýünde, işinde, kultuň ugradylyan ýerinde ýa-da başga bir döwlet pudagynda amala aşyrylyp bilner.

Tutmaklyk — bu adamy tussag astyna almanyň, onuň aýlanýan çäklerini we azatlygyny çäklendirmäniň usulydyr. Munuň üçin dürli sebäpler, mysal üçin, belli bir hereketleriň önüni almalar ýa-da sorag etme zerurlygy ýüze çykyp biler. “*Hytaýa ýardam*” guramasynyň hasabatynda agzalýan wakada ruhy çopan bilen üç sany adam sorag etmek üçin saklanylýar, ýöne ahyr netijesinde azatlyga goýberilýär.

Başga ýagdaýlarda, eger adam mesihiligi kabul etse, ony ýakynlary gurşap alyp bilýärler. Dini ýolbaşçylar şoňa meňzeş maksat bilen mesihilige täze gelenleri saklaýarlar-da, olary öz dinine gaýtaryp getirjek bolup, şol bir taktikany ulanýarlar. Munuň ýaly saklanyлма adatça uzaga çekmeýär, şonuň üçin saklanylany wagtyň geçmegi bilen goýberýärler. Şeýle-de bolsa, şonda saklanylanyň diri galjagyna ýa-da beýle ýagdaýyň bir gezek bolýan ýagdaýdygyna hiç hili kepil ýokdur.

Saklanylmany sorag edilme zalymlaşdyrýar. Bu ýerde sorag edýäniň motiwi aýgytly ähmiýete eýedir. Polisiýa işgärleri maglumatlary almak we monitoringleri amala aşyrmak üçin beýleki mesihiler, guramanyň zynjýrlary ýa-da ýolbaşçylary hakdaky maglumatlary talap edip biler.

1948-nji ýylyň 29-njy fewralynda ruhy çopan Wurmbrandy gizlin rumyn polisiýasy saklaýar-da, ony ýekelikde oturylyan kamera “№1 tussag” şrifti bilen salýar. Ony sekiz ýyl geçenden soň azatlyga çykaryýarlar, şonda ol öýüne gaýdyp baryp bilýär.

Polisiýa bilen baglanyşykly bolmadyk saklanylmalar ýa-da ogurlanmalar sorag edilmeleri öz içine alyp, has ýigrenji motiwlere eýe bolup biler. Bu zatlar geljekki hüjüm etmeleri, ýygnaк binalaryny weýran etmeleri we beýleki mesihileri yzarlamalary amala aşyrmak üçin maglumatlary alma maksady bilen edilip bilner. Adam ogurlamalar adamlary zorluk bilen basyp alyp gitmeleri we olary islegine garşy saklamany göz önünde tutýar. Bu hadysany aňlatmak üçin ulanylyan başga söz — kidneping.

Häzirkizaman mysallary

Biziň döwrümüzde käbir ýurtlarda adam ogurlamalar ýygýgydan bolýan zatdyr, ýöne munuň ýaly hereketler kanuna garşy bolsa-da, şoňa meňzeş jenaýatlaryň önüni almak we günäkärleri jezalandyrmak üçin az işler edilýär.

Müsürde ýaş mesihi gyzlary göni ýoldan ogurlap gidýärlerde, olaryň isleglerine garşy çykyp, olary musulmanlara aýallyga berýärler. Bu ýaş gyzlar zorlanylma duçar edilýärler, netijede olary ogurlanlar bilen nikalar awtomatik usulda baglanylýar we awtomatik usulda olara musulman zenany derejesi berilýär.

Bolýan ýagdaýlaryň köpüsinde ogurlamanyň pidasy bir sany bolýar, ýöne olaryň sany bir wagtyň özünde birnäçe adam hem bolup biler. Nigeriýa, Ýemen, Päkistan, Siriýa we Sudan ýaly ýurtlarda haýyr-sahawat mesihilik guramasynyň we missionerleriniň tutuş toparlary ogurlanylýar. Köpçülikleýin ogurlamanyň in agyr ýagdaýy 2014-nji ýylyň 14-nji aprelinde Nigeriýanyň Çibok şäherinde bolup, ol bütün dünýäniň ünsüni özüne çekdi. Şonda “Boko Haram” terroristik toparynyň agzalary 276 sany okuwçy gyzy ogurladylar, olaryň köpüsi-de mesihi gyzlardy. Bir mesihi adamy ýa-da adamlaryň tutuş toparyny ogurlamaklyk eýmenç tragediýadyr, şeýle-de bolsa, olar köp ýagdaýlarda “synaglaryň içindäki imanyň” haýran galdyryjy şaýatlyklary bilen utgaşýarlar. Ýesirliگی üstünlikli başdan geçiren mesihiler özleriniň Gökdäki Atasynyň barlygyny we Mukaddes Ruhun güýjünü ýiti duýýarlar hem-de Mesihde teselli tapýarlar.

Öý tussaglygy — bu häkimiýetiň tutulanlary öz öýleriniň çäklerinde tussaglykda saklamasydyr. Bu mesihileri türme kameralarynda saklamaýan bolsalar-da, olar barybir işe gitmek üçin jaýdan çykyp bilmeýärler. Bu bolsa, sosial, emosional we ruhy netijeler barada gürrüň etmände-de, yzy bilen agyr ykdysady netijeleri alyp gelýär.

Wýetnamda ýygnak ýolbaşçylaryny baryp gören wagtymda, men ruhy çopançylyk gulluklary sebäpli ärleri tussag edilen we

türmä salnan aýallaryň bir topary bilen duşuşdym. Bu aýallar üçin ýagdaý juda agyr bolup çykdy, sebäbi indi olar beýleki borçlaryndan başga-da, maşgalany ekleýjiniň roluny öz üstlerine almaly bolupdylar. Bu zatlaryň hemmesiniň üstesine-de, olaryň eginlerinde ýene bir ýük bardy: olar ärleriniň oturan türmelerine gidip, olary eşik, iýmit we derman bilen üpjün etmeli bolýardylar.

Olaryň taryhlaryny diňlänimde men ruhy çopanlary diňe öý tussaglygynda saklamak üçin türmeden goýberýändiglerini bildim. Bu maşgala üçin gowudyr öýdüp, men ärleri öýe gaýdyp gelse, olara nähili gowy boljakdygyny aýtdym. Ýöne ara bir pursatlyk ümsümlik aralaşdy, soň hem bir aýal: “Men şu wagt adamymyň öýde däl-de, türmede bolanyny isleýärin” — diýdi.

Men aýallaryň aýdan zatlaryna haýran galdym, ýöne olaryň meniň bilmeýän bir zadymy bilýändiglerine derrew düşündim. Olaryň näme üçin beýle pikir edýändiglerini men seresaplyk bilen soranymda, hemme ýagdaýlarda diýen ýaly ärleriň öýe örän syrkaw bolup gaýdyp gelyändiglerini bildim. Türmede gaty erbet naharlaýandyklary üçin olaryň köpüsiniň içegelerinde mesele bolýardy, olar fiziki taýdan örän ejiz bolýardylar we olarda şikesden soňky stress ýagdaýynyň (ŞSSÝ) haýsy hem bolsa bir görnüşi bolýardy. Olaryň öz öýlerine daňlyp oturmagy maşgalanyň abadançylygynyň maddy ýagdaýyna goşant goşmaga hiç hili mümkinçilik bermeýärdi. Şol şikes alan mesihiler özlerini peýdasyz hem lapykeç duýýandyklary sebäpli, özleri islemeseler-de, ýakynlaryna gygyrýardylar. Şeýlelikde, ol aýallaryň köpüsiniň ýüki adamsy türmede wagtyndakysyndan has-da agyr bolýardy.

Bu şu zatlaryň iblisiň meýilnamasydygyna dilewarlyk bilen subutnama bolup hyzmat edýär. Muny yzarlaýjylar diňe bir mesihileriň durmuşyny weýran etmek üçin däl-de, eýsem olaryň maşgalalaryny, gullugyny çym-pytrak etmek üçin ulanýarlar, olar şonuň üçin olaryň ellerinden güzeranyny dolandyrjak serişdelerini alýarlar. Başga mesihileri öý tussaglygynda saklaýan ýurtlarda bu ssenariý edil şunuň ýaly usulda amala aşyrylmaýan bolsa-da,

Ýoldaky kynçylyklar

şunuň ýaly ýagdaýa düşen maşgalalara mümkin bolan goşmaça basyşlaryň hemmesiniň edilýändigini düşnüklidir.

Tussaglyk — bu adamyň islendik möhletde azatlykdan mahrum edilmegidir. Resullaryň we irki ýygnaýyň yzarlanylan beýleki mesihleriniň döwürlerinden başlap, şu güne çenli-de, biziň Mesihdäki erkek hem aýal doganlarymyz imanlary sebäpli türmelerde ejir çekýärler. Demirgazyk Koreýadan başlap, Eritriýa çenli, Russiýadan başlap, Şri-Lanka çenli we başga-da köp ýerlerde — bu Mesihniň yzyna wepalylyk bilen eýermäge dyrjaşýan adamlaryň duş gelýän hakykatydyr.

Eritriýa — mesihiler yzarlanylýan ýurduň häzirkizaman mysalydyr. Bu ýerde Hudaýyň çagalary imanlary we dogry şaýatlyklary sebäpli tussaglyga we türme tussaglygyna duçar bolýarlar. Gyzy deňziň günorta kenarynda, Efiopiýa bilen goňuşylykda ýerleşýän bu kiçijik günortaafrikan ýurdy “Afrikanyň Demirgazyk Koreýasy” adyny aldy. “Ejir çekenleriň sesi — Kanada” 2002-nji ýyldan 2010-njy ýyla çenli döwletiň köp eritreýalylary syýasy hem dini motiwler boýunça türmelere salandygyny, ýenjilmelere duçar edendigini we olara ölüm jezasyny berendigini habar berdi. Olaryň köpüsi sud edilmezden gynanyldy we janlaryndan mahrum edildi. Biziň döwrümüzde käbir maglumatlara görä, Eritriýanyň türmelerinde 300-den 3000 çenli mesihiler saklanylýar. Şol mesihiler gaty erbet şertlerde saklanylýar we gynamalara duçar edilýär. Olaryň köpüsini çölde wentilýasiýasyz we hajathanasyz metal transport konteýnerlerinde saklaýarlar.

Şunuň ýaly hem, Päkistanda şerigatyň belli bolan gussaly kanuny, Hudaýa dil ýetirme kanuny boýunça tussag edýärler. Oňa laýyklykda Muhammede ýa-da Gurhana dil ýetirmekte aýyplanylýan islendik päkistanla ömürlük tussaglyk ýa-da ölüm jezasy garaşýar.

Türme tussaglygy — Injile duşmançylykly garaýan ýurtlarda ýaşayan mesihiler üçin adaty haýbatdyr. Saklamaklyk — yzarlaýjylaryň ulanýan täze taktikasy däl, şonuň üçin, birden

Ýoldaky saklanylmalar

Mesihe bolan imany sebäpli tussag ediläýse, mesihiler duýdansyzlykda galmaly däldirler.

“Munuň üçin Hudaýyň islegi bilen ejir çekýänler ýagşylyk etmegini dowam etdirip, özlerini sadyk Ýaradana tabşyrsynlar” (1 Petrus 4:19).

Isanyň durmuşyndaky saklanyлма

Isa jany üçin howply bolan ýagdaýlary köp başdan geçirdi. Onuň ýerdäki durmuşynyň paýyna düşen üstünden gülmeler we duşmançylyklar barada okanymyzda, bu zatlaryň Ony gorkuzmandygy akla sygmajak ýaly zat bolup görünýär. Bilesigeliji synçy Isa aýagyny tarpyldadyp: “Ýok! Muny edeniňe degenok!” diýende Isa üçin nähili çykalganyň boljakdygy baradaky soragy özüne bererdi. Ýöne Özüniň gulluk ýolundaky garşydaşlyklara we garşy çykmalara Isanyň haýran galmandygyny, gaýtam, olara garaşanyňy biz Mukaddes Ýazgydan görýäris.

“Ol äsgerilmedi, ynsanlar Ony ret etdi, Ol derdi, hassalygy bilýän adamdy; adamlar Ondan ýüzlerini öwürdiler, Ol äsgerilmedi, biz Ony hiç zatça görmedik” (Işaya 53:3).

Hemme zatdan öňürti Özüniň ýerdäki missiýasynyň aladasyny eden Isa Özüne günälerinden halas etmek üçin gelen adamlarynyň ellerinden gaty güýçli ejirleri çekmekligiň garaşanyna düşünýärdi. Haça çüýlenilmäniň wagty golaýlaşdygyça Isanyň şägirtlerini Őzi bilen Pesah naharyny iýmeklige gatnaşmaga çagyryanyňy görýäris. Nahar wagty bolanda, Isa resullary bilen saçak başyna geçdi. Isa olara:

“Men bu Pesah naharyny ejir çekmezimden öň, siziň bilen bile iýmegi gaty arzuw edipdim” (Luka 22:14,15).

Ýoldaky kynçylyklar

Önde nämäniň boljakdygyny bilen Isa Özünüň haça çüýlenilmegine şägirtlerini taýýarlap başlaýar. Pesah bilen parallel geçirmek bilen Ol şägirtlerine Özünüň *Hudaýyň Pesah Guzusydygyny*, *Onuň* diňe ýewreýler üçin däl-de, eýsem, ähli taýpalardan, dillerden we milletlerden bolan adamlaryň hemmesi üçin damagynyň çalynjakdygyny açyk aýdýar. Şeýlelikde, şol wagtdan bäri Pesah baýramy — bu Onuň şägirtleriniň özleriniň ünsüni diňe bir Hudaýyň Köne Äht döwründe Öz halkyny gudrat bilen halas edişinde däl-de, eýsem ondan-da uly gudratda — Hudaýyň Guzusynyň gurbanlygynyň üsti bilen Onuň sowgat eden ebedi gutulyşynda, halas bolmasynda — ünsi jemleýän wagty bolýar. Isanyň haçdaky ölümi müňýyllyklaryň dowamynda бүтін adamzada agram bolan günäniň agyr yüküniň tölegini doly töledi. Isa eline bir kâse alyp şükür etdi-de:

“Muny alyň-da, içiň. Size şuny aýdýaryn: Hudaýyň Şalygy gelyänçä, şeraby gaýtadan içmerin» diýdi. Onsoň çöregi aldy-da, şükür etdi, ony döwüp, şägirtlere berip: «Bu Meniň siziň üçin gurban edilýän bedenimdir, muny Meni ýada salmak üçin berjaý ediň» diýdi. Şeýle hem nahardan soň şeraply käsäni alyp: «Bu kâse Meniň siziň üçin dökülýän ganym arkaly baglanyşylyan Täze Ähtdir» (Luka 22:17–20).

Isanyň simwoliki Pesah agşamlygy wagtynda aýdan sözleri, elbetde, Reb göge alnanyndan soň şägirtler üçin has çuň mana eýe boldy, olar Pentikost gününde Mukaddes Ruhdan doldular. Şeýle-de bolsa, ilki şägirtler özlere Isanyň öwreden zatlaryna düşünmäge synanyşan bolsalar gerek. Hut şol dartgynly wagtda Isa şägirtleriň biriniň Özüne dönüklük etjekdigini aýdyp, balahana hemmeleri aňk etdi. Munuň üstesine-de, Isa şägirtleriniň hemmesiniň Özünü terk etjekdigini-de aýtdy. (Şol şägirtleriň biri bolan Petrus, hatda, Ony üç gezek inkär hem etdi). Şägirtleriň özlerini nähili duýandyklaryny göz önüne getirip bir görüň. Olar Rebbiň yzyna eýermek üçin bar zatlarynyň hemmesini terk edip,

Onuň bilen bile kynçylyklaryň hemmesiniň içinden geçipdiler. Olar Isa bilen bile syýahat edipdiler, egin-egne berip, Onuň bilen gulluk edipdiler. Bu zatlaryň hemmesinden soň Isa olaryň dönükligi hem ret etmeleri hakda pygamberlik edip aýtdymy? Olaryň ýüreklerine şeýle agram düşen bolsa gerek.

Pesah naharyny edinip bolanlaryndan soň, Isa şägirtleri bilen bile, doga-dileg etmek üçin, Getsemani bagyna ugraýar. Hut şol ýerde hem, yzyna esgerleriň bir toparyny we baş ruhanynyň hyzmatkärlerini yzyna düşürip gelen dönük Isany tapýar. Ýohannanyň Hoş Habarynyň 18-nji baby Isanyň tutulysyny jikmejik suratlandyrýar. (Soň bu wakanyň başga sözler bilen gürrüň berilmesi getirilýär).

Öz wagtynyň gelendigini bilýän Isa öňe çykyp, olaryň kimi gözleýändiklerini sorayar. Belki, olar garaňkyda Ony tanan däldirler, şonuň üçin olar Nasyrally Isa hökmünde meşhur bolan adamy gözleýändiklerini aýdyp jogap berýärler. Isa Özüniň şol Adamdygyny aýdýar: “Men Şol-da”, şeýlelikde, Onuň sözleriniň güýji — Onuň Kimdiginiň aýan bolmasy — ol adamlary yza çekilip, ýere ýykylmaga mejbur etdi.

Men olaryň aljyraýyşlaryny göz önüne getirip bilýärim. Olar ýerlerinden galanlarynda ýene Isadan kimi gözleýändikleri baradaky soragy eşitdiler. Jogap şol öňki boldy: olar Nasyrally Isany gözleýärdiler. Isa şol ýaragly adamlara özleriniň gözläp ýören Adamynyň Özüdigini ýene bir gezek aýdýar. Soň Reb Özi bilen bile şägirtleriniň tutulmazlygynyň aladasyyny etdi-de, olara gitmäge mümkinçilik berdi.

Birden howany kesip geçen gylyjyň sesi, onuň yzyndan hem, ýaralananyň gygyran sesi eşidildi. Isanyň iň ýakyn şägirtleriniň biri bolan Petrus — Isanyň aýtmagyna görä, täze Gün dogmanka, Ony üç gezek inkär etjek şägirt — gaýduwsyzlyk bilen ýaragly adamlaryň toparyna hüjüm edip, olaryň biriniň gulagyny kesýär. Ýagdaýlar gözegçilik astyndan çykmazyndan öňürti Isa goşulýar-da, Petrusa käýäp, oňa gylyjyny ygnamagyny buýruk berýär.

Ýaralananyň gulagyny galdyryp, Isa Özüni yzarlaýja şypa bermek bilen adalatsyzlygyň önünde rehimdarlyk hem merhemet görkezdi.

Soň Isany tutýarlar-da, tussag astyna alýarlar we baş ruhanynyň ýanyna sud etmek üçin alyp gidýärler.

Amidiň taryhynyň dowamy

Amit ýagdaýlaryň şeýle basym üýtgänine haýran galdy — ýagdaý köpleriň Mesihi kabul etmäge taýýar bolan wagtyndan şeýle howply ýagdaýa çenli üýtgedi. Polisiýanyň gelmegi, howa ýetmeýän ot ýaly bolup, täzeden dogulmanyň uçgunyny söndürdi. Amidiň başy aýlanyp başlady, ol gorkynyň öz çekgesini gysýanyny duýdy. Ol Eliýasdan poliseýleriň mesihileri ýalan aýyplamalar bilen tussag edýändikleri, olary köp sagatlaryň dowamynda giç agşama çenli sorag edýändiklerini eşidipdi. Şonuň ýaly sorag etmeler hemişe diýen ýaly urmalar bilen utgaşýardy. Iki poliseý elini arkasyna geçirip, naruçnik geýdirip, ýygnanyşanlardan uzaklaşdyryp başlanda, Amidi gorkynyň täze tolkuny gurşap aldy. Hemme zat edil haýaljakdan goýberilýän film ýaly bolup geçdi welin, Amit özüne, belki, bu düşüsdür diýen soragy berip başlady. Ol ruhanynyň adamlara öýli-öýüne dargamalydygyny, ýogsam, sanksiýa berilmedik ýygnanyşyga gatnaşany üçin olary-da tussag etjekdiklerini gygyryp aýdanyny eşitdi.

“Reb Isa, maňa kömek et” — diýip, Amit içinden aýtdy. Bu sözleri aýdan badyna, Hudaýyň rahatlygy Amidi gurşap aldy we ol öz ýüregine Rebbiň: “Gorkma, Amit, sen Meniň üçin köp sanly kiçijik guşlardan gymmatsyň. Men seni terk etmerin. Diňe Maňa ynan” diýýänini duýdy.

Amidi ýoluň gyrasynda goýlan polisiýa furgonynyň ýanyna alyp gitdiler. Poliseýleriň biri gapyny açyp, hiç hili seresaplylyk etmän, ony içeri itip goýberdi. Amit maşynyň äpişgesinden özüniň wagyz eden ýeri bolan açyk meýdana seretdi. Ol adamlaryň gaçyp

pytranyny, ruhanynyň bolsa, proyektory we beýleki enjamlaryň hemmesini döwenini gördi.

Furgon ýerinden gozgananda, Amit: “*Sen meniň enjamlarymy ýok edip bilersiň, ýöne hakykaty ýok edip bilmersiň*” — diýip pikir etdi. Bu gün şol hakykat ygılan edildi, wagty gelende bolsa, ol öz miwesini getirer. Eger tussag edilme munuň üçin tölenilmeli baha bolan bolsa, onda bu şeýle bolanyňa degýär diýip, Amit hasap etdi.

Hoşhabarçy öňde özüne garaşýan zatlaryň hemmesine döz gelmäge güýjüň hem merhemetiň berilmegini diläp, gözlerini ýumdy. Pikiri özüne nähili eýmençligiň garaşandygyna öwrülende, ol olary yzyna Isanyň ýanyna iberdi — howsala bilen gorky gaýyp boldy.

Poliseý furgony uly takyrdy bilen seredip duranlaryň gözlerinden garaňkynyň içinde gaýyp bolup gitdi.

Birneme çuňrak seredeliň

Ynamy üçin yzarlanylýan mesihileriň sanyny takyk sanamak kyn. Hudaýyň näçe çagasy ejir çeken mesihi bolýar? Näçesi yzarlamalaryň başga görnüşlerine duçar edilýär? Näçe aýal ýa-da erkek doganlar türmede ejir çekýär? Meseläniň masştabyny anyklamak üçin bu soraglary ýygy-ýygydan berýärler, ýöne haýsydyr bir anyk döwri görkezýän gutarnykly sany almak aňsat däl. Yzarlamalar bilen baglanyşykly bolan ýokarky soraglara jogap berip, baza bolup durýan statistikany anyklamagyň peýdaly boljakdygyna garamazdan, esasy zady gözden salmaly däliris: yzarlamalar şägirtçiligi tapawutlandyryýan zat bolupdy we bolar.

On ýylyny zähmet lagerinde geçiren hytaýly mesihiniň aýdyşy ýaly: “Mesihilik ynamynyň synaga salnanda has gymmatly bolýanyny ýatda saklamak zerurdyr. Doga-dileg etmäniň esasy maksady — baýlyk gazanmak, ajaýyp durmuşa ýa-da ýerdäki howpsuzlyga ýetmek däl. Iman bilen dogalarymyz bizi

Rebbimiziň yzyna hakykatdan düşýän adam etmelidir, sebäbi Ol görgi görmek bilen bize wepalylygyň beýik göreldesini görkezdi. Men köp garaňky günleri başdan geçirdim, ýöne şeýle-de bolsa, ynamsyzlyk we gorky wagtynda Hudaýyň nurunyň şeýle ýagty bolup bilýändigini hem duýup gördüm. Kim mundan artyk zady isläp biler?”³⁴

Dogrudanam, kim mundan artyk zady isläp biler? Eýsem, her bir mesihi şuna — Hudaýy has çuň tanamaga, Oňa golaýlaşmaga — teňne dälmi? Köp adamlar türmä salynmanyň özlerinde bolup biljek iň erbet zatdygyna ynanýarlar, emma tussaglykdaky mesihiler munuň — özleriniň durmuşynda bolşy ýaly, türmedäki töweregindäkileriň, olaryň gulluk edýän adamlarynyň durmuşynda hem — Hudaýa has-da uly şöhraty getirip bilýänini bilýärler.

Meniň stolumyň üstünde yzarlanylan mesihiniň ýazan haty ýatyr, men onuň adyny gizlinlikde saklaýaryn. Bu hatda: “Mesihiniň tussag edilmegi — garşylyk görkezmek üçin bahana dälidir. Belki, Hudaý şol adamyň türmä düşmegini önünden belländir. Belki, ol Isanyň yzy bilen şol ýere barandyr” — diýip ýazylypdyr.

Amerikan mesihi ýazyjysy we ruhy çopany Kaýl Aýdman Isanyň yzyna düşýän adamy Onuň giden ýerine gidýän adam hökmünde suratlandyrýar. Ol şeýle düşündirýär: “Eger Isanyň giden ýerine gitmekden boýun towlaýan bolsaňyz, onda özüňizi “Isanyň yzyna eýeriji” diýip atlandyrmaga hakyňyzyň bardygyna ynanmaýaryn. Eger siz Isanyň yzy bilen “islendik ýere” gitseňiz, ...onda siziň özüňizi adalatsyz aýyplajak ýere we syýasy wezipeleri eýeleýänleriň (ygtyýarlygy bolanlaryň) size erbet darajak ýerine barmagyňyz hem mümkin. Ahyr netijesinde, eger siz Isanyň yzy bilen “islendik ýere” gitseňiz, onda Onuň diňe gumuna däl-de, eýsem, ganyna hem bararsyňyz”³⁵.

³⁴ Ken Anderson, *Guzy ýaly batyr: Çopan Samuel Guzy we ýerasty Hytaý ybadathanasy* (Grand Rapids, MI: Zonderwan neşirýaty, 1991), 16–17.

³⁵ Kaýl Aýdman, *Janköýer däl: Isanyň yzyna eýeriji bolmagy doly ýerine ýetiriji bolmak* (Grand Rapids, MI: Zondervan, 2016), 185.

Ulanyş

Türme tussagy bolma howpunyň abanmagy size Isa barada şaýatlyk etmäge päsgel berip bilermi? Tutulmalar, sorag edilmeler we haýbatlar sizi gorkuzyp, Isanyň yzyna düşüp, özüňiziň bilşiňiz ýaly, Onuň sizi çagyryan ýerine gitmegi bes etmäge mejbur edip bilermi? Kāwagt bu soraglara jogap bermek kyn bolýar, aýratynam, olar gipotetik soraglar bolsa. Şeýle-de bolsa, haçandyr bir wagt şoňa duş gelsek, taýýar bolmagymyz üçin munuň üstünde her birimiziň pikirlenmegimiz zerurdyr. Mukaddes Ýazgynyň aşaky teksti size yzarlamalara taýýarlan-maga nädip kömek edip biler?

“Şonda Nebukadnesar gahar-gazaba münüp, Şadragy, Meýşagy we Abednegony getirmeklerini buýurdy. Şeýdip, olary patyşanyň huzuryna getirdiler. Nebukadnesar olara: «Eý, Şadrak, Meýşak, Abednego, siz hakykatdan hem meniň hudaýlaryma gulluk etmeýärsiňizmi, diken altyn heýkelime sežde etmeýärsiňizmi? Entek hem bir pille, siz surnayyň, tüýdügiň, liranyň, üçburç liranyň, arfanyň, depregiň we beýleki saz gurallarynyň sesini eşiden badyňyza ýüzüňizi ýere berip, meniň diken heýkelime sežde etmäge taýýar bolsaňyz ne ýagşy. Emma sežde etmekden boýun gaçyrsaňyz, duran ýeriňizde ýanyp duran kürä taşlanarsyňyz. Sizi meniň elimden halas edip biljek hudaý barmyka?» diýdi. Şadrak, Meýşak we Abednego Nebukadnesar patyşa şeýle jogap berdiler:

«Bu ýagdaýda özüimizi senden goramagyň geregi ýok. Eý, patyşahym, bizi ýanyp duran küreden halas edip bilýän Hudaý — bu biziň gulluk edýän Hudaýymyzdyr, Ol bizi seniň eliňden halas eder. Ýöne Ol bizi halas etmese-de, eý, patyşahym, şuny bilip goýgun: biz seniň hudaýlaryňa gulluk etmeris, seniň diken altyn heýkeliňe sežde etmeris»”. (Danyel 3:13–18).

Ýoldaky kynçylyklar

“Ýöne olar sizi eltip tabşyranlarynda, siz näme ýa-da nädip aýtjakdygyňyzy gaýgy etmäň. Size näme aýtmalydygyňyz şol wagtyň özünde berler. Şonda siziň özüňiz däl-de, siz arkaly Ataňyzyň Ruhý geplär” (Matta 10:19–20).

Teklip: Siz hatda türmede bolanda-da, Isanyň yzyna düşmegi öwrenenleriň ruhlandyryjy şaýatlyklaryny okaň. Jin Edwardsyň “*Üçünji kameradaky tussag*” atly gyzykly kitaby bar. Ony tapyp, ünsli okamagy, soň hem onuň üstünde pikirlenmegi maslahat berýärin.

8-nji bap

Ýoldaky gynamalar

*Adamlardan ägä boluň! Olar sizi ýerli kazyýete
tabşyrrarlar, sinagogalarynda gamçylap ýenjerler...*

Matta 10:17

*Sen ýoluňy otly synaglaryň içinden geçmeli
bolanyňda, Meniň hemme zada ýeterlik bolan
merhemetim seniň çeşmäň bolar; ýalyn saňa
zyýan ýetirmez. Men diňe hapany süpürip, seniň
altynyňy arassalamak isleýärin.*

Jorj Keýt “*Berk düýp*”

— Agyryny suratlandyrmak kyn, sebäbi adam munuň ýaly janserek ýagdaýa döz gelip biler diýip pikir etmeýärin. Kāwagt men çydam edip bilerin öýtmedim, şonuň üçin özümiň ölümden bir gyl geçer ýaly aralykda duranyma ynandym.

Rafi kakasynyň tussaglygy we başdan geçiren gynamalary hakdaky gürrüni ünsli diňledi. Amidiň azatlyga çykanyna baş ýyl geçdi, Rafi-de eýýäm on alty ýaşly yetginjek boldy, ol özüni Hudaýyň nirede gulluk etmeklige çagyryanyna düşünmek isleýärdi.

Yetginjek kakasyndan dellekhanany dolandyrmagy öwrendi we eýýäm tejribe ýygnamaga-da ýetişdi. Rafiniň telekeçiligiň endiklerini şeýle basym ele alanyna Amit haýran galdy, ýöne oglunyň mejbury dældigi we açyk göwünliligi ony has-da geň galdyrdy. Rafide zehin bardy: müşderiler kürsüde oturan wagtynda olar derrew gowşayardylar, sebäbi Rafi olaryň her biri bilen olary

Ýoldaky kynçylyklar

köp ýyllardan bäri tanaýan ýaly gürleşýärdi. Şeýle-de bolsa, Rafi dellekhanadan uzakda özüni howsalaly we birahat duýýardy, ol ýöne bir oba dellegi bolmakdan has ýokary çagyryşy gözleýärdi.

— Kaka, sen türmedekäň bolan zatlar hakda käň gürrüň bermeýärsiň — diýip, Rafi bir gezek aýtdy. — Sen agyry bolandygyny aýtdyň, ýöne seni nämäniň şeýle ejir çekmäge mejbur edenini anyk aýtmadyň. Men seniň Rebbiň barlygynyň şeýle hakyky bolandygy, onsuz diri galmazlygyň mümkindigi barada aýdan sözleriňi eşitdim. Kaka, öz gören görgüleriň we olaryň saňa nämeleri öwredendigi barada gürrüň ber.

Amit uludan demini aldy-da, başyny atdy.

— Men türmede bolanym hakda az gürrüň berdim, sebäbi bolan zatlary, hatda ýatlamagam kyn düşýär — diýip, Amit jogap berdi. — Ýöne seniň eýýäm ýeterlik derejede uly adamdygyny görýäris, şonuň üçin käbir wakalar hakda bilmegiň wagty geldi diýip pikir edýäris. Sen Rebbiň yzyna düşen ýoluňda kynçylyklaryň bardygyny we olara taýýar bolmalydygyny bilmelisiň.

Amit her gün tussaglygyň netijelerini başdan geçirýärdi. Ýyllaryň geçendigine garamazdan, özüniň hyryn-dykyn kameradadygy, durmuşyny ýene çekerden çökder edýän türmeçileriň elindedigi, ýene ýerdäki ýaşaýşynyň soňuna çykyp biljek şertlerdedigi ýygy-ýygydan düşüne girýärdi. Tussag edilmezinden öň Amit Reb ugrunda ölmäge taýýar diýip hasap edýärdi, emma gynamalar başlanda welin, ony ýaşamanyň doýmaz-dolmaz islegi gurşap aldy.

Amidiň türme tussaglygy

Amit uludan demini aldy-da, tutulanyndan soň başdan geçiren zatlaryny ogluna gürrüň berip başlady.

— Meni “*Isa*” filmini görkezen we wagyz eden ýerimdäki obadan çykyp gaýdan polisiýa furgonyna itip saldylar-da, polisiýa bölümüne alyp bardylar. Ol ýerde meni adamdan dolup duran tussaglykdan

öňki kamera saldylar. Baş adama niýetlenilen kamerada on alty adam bardy. Biziň nähili köpçülikdigimiz we gysylyşandygymyzy göz önüne getiriber. Men durar ýaly ýeri zordan tapdym, oturmak ýa-da ýatmak barada gürrüňem ýokdy.

Kakasy pikirinde kameradaka Rafi gymyldaman oturdy.

— “*Men bu ýerde näçe wagtlap bolmalykam?*” — diýip, men pikir etdim. — Men niredede dynç alarkam? Töweregime göz aýlanymda, oturar ýaly ýeke-täk ýeriň hajathananyň ýanyndadygyny gördüm. Düşnükli sebäplere görä, hiç kim ol ýerde oturmaýardy, şonuň üçin meniň ýanymda dik duranyny gowy görýärdiler. *Aýak üstünde durara ýagdaýym bolmaz ýaly derejede ýadaýança, men bu ýerde näçe wagtlap saklanyp bilerkäm?* Men başardygymça uzak wagtlap durdum, ýöne tapdan düşdüm. Men oba barmak üçin köp yöräpdim, soň hem бүтин ýygnanyşygyň we filmiň görkezilişiniň dowamynda aýak üstünde durupdym. Takmynan bir sagatdan soň mende eýýäm güýç galmady. Men mähelläniň içinden geçip, oturyp bolajak ýeke-täk ýere höwessiz bardym. Hajathanadan gelyän ys bilen kameradan gelyän derlän tenleriň ysynyň garyşyp gelyändigigi sebäpli, men tas gaýtarypdym. Men burnumy köýnegim bilen ýapdym, emma ol eýmenç ysy duýmazlyk üçin bu ýeterlik däl di.

Rafi açyk hajathananyň ýanynda oturmagyň nähili bolýandygyny göz önüne getireninde özüni nähili erbet duýýanyny duýdy.

— “*Eý, Hudaý,* — diýip, men sessiz Ony çagyrdym. — *men muňa çydamalymy?*” Meniň ýadyma şonda Mukaddes Kitapdaky gowy görýän aýatlarymyň biri, ýagny Ýakubyň haty 1:2–4 düşdi. Onda: “Eý, doganlar, her hili synaglara duçar bolanyňyzda, muny uly şatlyk hasap ediň. Sebäbi imanyňyzyň synalmagy bilen çydamlylygyňyzyň artýandygyny bilýänsiňiz. Her bir işde ahyrýna çenli çydaň, şonda kemsiz-köstsüz, berk we kämil bolarsyňyz” — diýilýär. *Şatlyk hasap ediň? Şunuň ýaly ýerdemi? Bu asla mümkinmi?* Şeýle-de bolsa, porsa we hapa seretmezden, ys meni beýle gynamaz ýaly, başymy egip, dyza çökdüm. Şol durşuma-da Hudaýa dogra edip başladym. Hut şol ýerde hem, tutulanymdan

soň ilkinji gezek Rebbiň barlygyny duýdum, şeýdip, şatlyk meniň ýüregimi dolduryp başlady. Men şeýdip eslije wagtlap oturdym. Özümi rahatlyk gursap alanyndan soň men çuň uka gitdim.

Ýanymda duran bir erkek kişi meni gödek itekläp oýaryança näçe wagtyň geçenini bilmeýärin. Men uklap ýatyrkam biri hajathana gelen bolsa-da, men muny bilmedim.

— Seni çagyryrlar — diýip, ol kameranyň gapysyny görkezip, maňa aýtdy. Onuň näme diýýänine düşünmek üçin maňa birneme wagt gerek boldy. Men ýerimden turdum-da, barmagyň uzaýan tarapyna seretdim we gapyda garaşyp duran iki sany garawuly gördüm.

— Sen! — diýip, olaryň biri gygyrdy. — Basymrak bärlik gel!

Men gapynyň ýanyna baranymda olar meni gödeklik bilen garbap tutdular-da, türme koridorynyň ahrynda ýerleşýän iş otagyna süýrüp äkitdiler. Maňa oturmagy buýruk berdiler. Men birnäçe sagadyň dowamynda garaşan ýaly boldum. Men muňa garşy däldim, sebäbi hyryn-dykyn bolup duran porsy kameradan uzakda oňaly kürsüde oturmaga garşy däldim. İş otagynyň içinde ýiti ýagtyly çyra ýanyp durdy, ol munuň ýaly kiçi otag üçin aşa ýagtylydy, şonuň üçin men, nirededigimi biljek bolup, daş-töweregime seretdim. Men bu sorag edilýän otag bolsa gerek diýip çakladym. Ol ýerde başga hiç kim ýokdy. Men köp oturdygymça-da köp ýadadym we tizara irkilip başladym. Ýöne gözümi ýuman badyma, birden gapy açyldy-da, içeri garawullaryň biri girip, ýüzüme şeýle bir güýç bilen urdy welin, men tas huşumdan gidipdim.

— Men saňa bu ýerde otur diýdim, ýat diýmedim! — diýip, ol otagdan çykyp gitdi, şeýdip, men ýene ýeke galdym.

Men agzymyň gyrasyndan ganyň akýanyny duýdum, urgudan ýaňa ýaňagym çişip başlady. Gözlerim ýaşardy, awuşama ýene birazajyk wagt dowam edip durdy. Men soň irkilip bilmedim. Men haýran galdym we howsala düşdüm. “*Maňa näme bolarka? Eger men ýene irkilsem näme bolarka?* — diýip, sessiz dogadileg etdim. — Eger juda uzak galdyrsalar uklajakdygyma nanyýardym. — *Ýa Reb, haýyş edýärin, maňa kömek et*”.

Amit dowam etmezinden öňürti ara ümsümlik saldy.

— Men başgalaryň iň gussaly wagtlarda Hudaýyň özleri bilen gürleşenini we olaryň umytlaryny täzeländigini gürrüň berenini eşidipdim. Ol meniň bilen hem Öz Ruhy we Öz Sözi arkaly gürleşdi. Men doga eden wagtymda Rebbiň Ysraýyl çagalaryna: “Dözümlü we mert boluň! Olardan gorkmaň, dowla düşmäň, sebäbi siziň bilen gitjek hut Hudaýyňyz Rebbiň Özüdir. Ol sizi hiç wagt ýeke taşlamaz, terk etmez” (Kanun taglymaty 31:6) — diýeni ýadyma düşdi. Şonda ýene Hudaýyň meniň bilendigini, näme ýagdaý bolanda-da, meni terk etmejekdigini duýdum. Men ýeke däl.

Hökmany suratda özümi gurşap aljak uka gitmezimden öňürti, bagtyma, ýene gapy açyldy. Bu gezek poliseý eşikli başga bir adam geldi. Ol meni jemgyýetçilik tertibini bozmakda, jemgyýetara duşmançylygy döretmekde, iň agyr zady-da, adamlary ýalan dine çekmäge synanyşmakda aýyplap başlady. Bu zatlaryň hemmesi kanuna garşy zatlardy. Bu jenaýatçylykly işde meniň işdeşlerimiň kimlerdigini, olaryň atlaryny aýtmagymy ol talap edip başlady. Ol meniň, obanyň garyp ýaşajýysynyň film görkezmek üçin enjamlary nireden alandygymy bilmek isledi. Onuň ýaly tehnikany almaga meniň gurbumyň çatmaýany düşnükli, beýle bolsa, men ony nireden aldym? Bu zatlaryň hemmesini maňa ýygnagymyň berendigini aýdanymda ofiser gazaplandy. Ol meniň üstüme sorag baryny ýagdyrdy. Men näme üçin onuň obasyna bardym we öz ýalanym bilen ol ýerde bulagaýlyk döretdim? Jemgyýetleri biri-birine garşy goýmak bilen men ýurda zyýan ýetirmäge synanyşdymmy? Aslynda meniň işimiň aňyrsynda kim dur?

Men näme jogap berjegimi bilmän tol gündym. Hoş Habary wagyz etmek üçin zerur bolan enjamlary özüme beren missionerleri sataryn diýip, ofiser umyt etdi. Ol zatlaryň hemmesini olaryň berendigini kakdyryp aýdan bolsam hem, missionerleriň işleri tamamlanardy. Men jogap bermän ikerjiňlenip durkam, ofiser stoluň aňyrsyndan elini uzadyp, ýaňyja urlan ýerime ýumrugy bilen güýçli urdy. Men ýene agzymyň içinde ganyň tagamyny duýdum. Aňk

Ýoldaky kynçylyklar

bolup duran men dymdym, ofiser bolsa, ýalan sözlemeli dældigimi maňa berk duýdurdy.

— Men şeýle-de ýalan sözlemezdim — diýip, aldamazlygy, şeýle hem, öz hoşhabarçy işdeşlerime, ýygnagyma ýa-da missioner dostlaryma zyýan ýetirmezligi berk niýetime düwen men hüňürdedim. Isa: “Sizi sinagogalara, ýolbaşçylaryň, hökümdarlaryň huzuryňa getirenlerinde, özüňizi nähili gorajakdygyňyzy we näme diýjekdigiňizi gaýgy etmäň. Mukaddes Ruh size näme diýmelidigiňizi şol pursadyň özünde öwreder” (Luka 12:11–12) — diýdi. Şonuň üçin men Mukaddes Ruhuň gerek sözleri bermegini diläp dogatdim.

— Bolýar, onda işleşýän we saňa şol enjamlary beren adamlaryň atlaryny aýt — diýip, ofiser talap etdi.

Men başga adamlara zyýan ýetirip biljek soraglara jogap bermekdigimi ofisere aýdanymy eşidenimde, agzymdan çykan sözlere haýran galdym. Men nobatdaky urga garaşdym, ýöne ofiser içýakgýç ýylgyryşy bilen maňa seretdi, soň hem ýerinden turup, gapa tarap ýöredi. Ol çykmazynyň oň ýanynda yzyna seredip, ýylgyryp:

— Sen barybir aýdarsyň. Şübhenibem oturma. Sen maňa bilmek isleýän zatlarymyň hemmesini gürrüň berersiň — diýdi.

Iki sany garawul geldi-de, meni başga kamera, öňki ýaly hapa hem porsy bolsa-da, iň bolmanda az adamly bolan ýere alyp gitdiler. Bu gezek maňa hajathanadan uzagrakda ýerleşmek başartdy. Men ol ýerde oturyp, hatda, aýagymy hem uzadyp bildim. Bu hapa kamerada gowrak ýer bereni üçin men Hudaýa minnetdarlyk bildirdim, soň hem, dynç alma mümkinçiliginden peýdalandym, sebäbi munuň meniň synaglarymyň başydygyna ynanýardym.

Gynamalar

Adamda güýçli fiziki agyryny döretmek; fiziki taýdan ezyýet bermek, güýçli oňaýsyzlyk döretmek we ş.m.

Ýoldaky gynamalar

Günbatarly mesihilerden yzarlamalaryň nähili zatdygyny soranlarynda, ilkinji nobatda olar gynamalary suratlandyrýarlar. Olar näme üçin hut şonuň ýaly pikir etmeli dälmişler? Irki ýygnaç döwründen başlap, biziň günlerimize çenli Isanyň yzarlanylýan şägirtleriniň köpüsiniň şaýatlyklary başdan geçirilen gynalmalardan hem agyrylardan doly. Ruhy çopan Riçard Wurmbrand başdan geçiren in eýmenç gynamalaryň käbirlerini suratlandyran, hatda, olar hakda ýöne gürrüň berende-de, şol zatlary ýene başdan geçirýändigini aýtdy:

“Bütün Rumyniýada we beýleki kommunistik türmeler hyryn-dykyndy, tussag edilen adam bolmaklyk bolsa, gynamalara duçar bolmagy aňladýardy. Gynamalar juda eýmençdi. Özümiň başdan geçiren zatlarymy ýatlamak hem islemeyärim. Olar baradaky ýatlamalaryň özi juda agyryly” ³⁶.

Yzarlamalar bilen baglanyşykly bolan agyry çydamak pikirine düşünmek kyn, olary kabul etmek barada gürrüňem ýok. Gynamalar bizde — orta asyrlarda çuň garaňky zyndanlarda sütem etmeleriň zalym gynamalaryndan başlap, biziň täzeliklerde görýän zatlarymyza, uruş söýüji yslamçylaryň edýän zatlaryna çenli — her dürli düşüňjeleri döredýär. Olar baradaky wakalary eşidenimizde tisginip gidýäris we pidalaryň şonuň ýaly agyrylara, zalymlyklara we özleri ýaly adampisint zatlar tarapyndan görkezilen üstden gülmelere nädip çydap bilendiklerine haýran galýarys.

Pol Marşall şeýle düşündirýär: «Eriteriýa Efiopiýadan garaşsyz bolmak ugrunda 29 ýyllap urşanyndan soň döwlet bütün jemgyýetiň, şol sanda Eriteriýanyň ýaşlarynyň milli agzybirligine, wepalylygyna we mobilizasiýasyna aýratyn üns bermegi dowam etdirýär. Eriteriýadaky Bi-bi-siniň öňki korrespondenti Jon Fişer dine garşy bolan repressiýany Eriteriýanyň döwletiniň “Hudaýa wepaly bolmagy özlerniň in ýokary borjy hasaplaýan adamlaryň

³⁶ Wurmbrand R. *Mesih ugrunda gynanylanlar*. Ejir çekenleriň sesi, 1998. S. 31.

haýsydyr bir pursatda watançy bolmagyny we döwletiň buýruk-laryny ýerine ýetirmegini bes ederinden gorkýandygyny” aýdýar. Döwletiň marksistik ideologiýasy hem ony düşündirmäge kömek edýär. Olar 1970-nji ýyllarda düzülen, günbatarly “galp ýygnaklar” Eriteriýa “işçi synpy aldamak we göreş ýolundan sowmak” üçin iberilen ýygnak hökmünde suratlandyrylýar”³⁷.

Ýygnaklar Günbataryň, has takygy, ABŞ-nyň MIU-nyň (merkezi içalylyk uprawleniýesiniň) agentleridir diýip çaklaýan Eriteriýa döwleti olara gitdigiçe köp şübhe bilen garaýar. Ýaşayş höwesinden doly we Hoş Habary işjeň wagyz edýän ýygnaklaryň sany artýar, bu bolsa, ýurduň häkimiýetini biynjalyk edýär. Hoş Habary wagyz etmeklige we ýygnaklaryň ulalmagyna päsgel berme maksady bilen olar ýygnaklara we olaryň geçirýän çärelerine garşy kanuny çäklendirmeler girizdi.

“Ejir çekenleriň sesi — Kanadanyň” işgäri Greg Masselman özüniň “*Oda golaý*” atly kitabynda şeýle ýazýar:

“Ozal Eriteriýada dine ynanmakda umumy azatlyk bardy, ýöne 2002-nji ýylda döwlet dört sany dini konfessiýany — Eriteriýanyň prawaslaw ybadathanasyny, sünni yslamy, Rim katolik ybadathanasyny we Eriteriýanyň Lýuteran hoşhabar ýygnagyny — ykrar edýändigini yglan etdi. Şondan bäri müňlerçe hoşhabar mesihileri döwletiň “täze din” diýip atlandyryan zadyny wagyz edýändikleri sebäpli tussag edil-diler. Mesihiniň yzyna eýerýän şol şägirtler gözgyny şertlerde ýaşaýarlar we häkimiýet tarapyndan gynamalara duçar edilýärler. Olaryň köpüsini çöldäki gündizine temperatura 40C-dan hem ýokary galýan, wentilýasiýasy hem hajatha-nasy bolmadyk metal transpot konteýnerlerde saklaýarlar”³⁸.

³⁷ Pol A. Marşal, *Dünýädäki dini azatlyk* (Lanham, MD: Rowman & Littlefield Publisher, Inc., 2007), 162.

³⁸ Greg Masselman, *Oda golaý: Yzarlanan ýygnakdan sapaklar* (Bartleswil, OK: Gelip çykyş neşirýat topary, 2012), 89.

Ýoldaky gynamalar

Ruhy çopan Ýonatan — eriteriýaly gullukçy bolup, ol Eriteriýada ýaýlyma çykarylýan mesihilik radiogepeleşikleri taýýarlamakda “Ejir çekenleriň sesi” bilen hyzmatdaşlyk edýär. Ýurtda amala aşyrylýan aýylganç işleri ol gönüden-göni bilýär. Ruhy çopan özüniň radiogepeleşikleri arkaly öz ýurdundaky mesihileri, aýratynam, täze imana gelenleri goldamaga we ruhlandyrmaga çalyşýar. Eriteriýalylaryň köpüsi ruhy çopan Ýonatany özleriniň ruhy çopany hasap edýärler, sebäbi olarda ýygnagyň ýygnanyşyklaryna barmaga mümkinçilik ýok, şol sebäpden hem, olar diňe onuň radiogepeleşiklerini diňläp bilýärler. “Ejir çekenleriň sesiniň” geçiren konferensiýasynda Ýonatan oňa gatnaşyjylara ýaňy-ýakynda öz ýurdundan gaçyp, Kanada gaçybatalga tapmak üçin gelen ýaş eriteriýalyny görkezdi. Ýaş ýigit öz çeken gynamalaryny suratlandyrmaga synanyşanda, ruhy çopan Ýonatan bu zatlary görkezmeli diýen karara geldi.

Ruhy çopan ýigitden ellerini arkasyna goýup, garnynyň üstüne ýatmagy haýyş etdi. Ol ýigidiň ellerini tirseginden daňdy, soň şol ýüp bilen onuň topugynyň daşyndan aýlap daňdy. Soň ruhy çopan ýigidiň tirsegi bilen topugynyň daşyndan aýlanan ýüpi alyp, ony hemmelere görkezmek üçin ýokary galdyrdy. Ol bu gynamanyň Eriteriýada “wertolýot” hökmünde bellidigini, sebäbi gynanylýany ýokary galdyryp, şu ýagdaýda uzak wagtlaп asyp goýýandyklaryny aýtdy. Şonda agyry çydardan agyr bolýar, elleriň-aýaklaryň uçlary guruşyp hem çişip başlaýar, gan aýlanyş bolsa kynlaşýar. Ýaş ýigit asylgy duran wagtynda daňlan ýerlerinden ýüpüň deriden gaty erbet gyýyp geçendigini, şol ýagdaýda hem özüni zalymlyk bilen urandyklaryny düşündirdi. Bu ýaş oglanyň duçar edilen gynamalarynyň görkezilmegi konferensiýa gatnaşanlaryň ýatlarynda öçmejek yz galdyrdy.

Ýöne gynamalar diňe fiziki taýdan bolman, eýsem, psihilogiki taýdan hem bolup biler. Ýençmeler *teni* hem *aňy* persala edýär. Olar adamyň özüniň çykgynsyz ýagdaýa düşenine ynalar ýaly güýçli derejede erkini döwmeklige ýa-da zerur bolan zady boýun almaga mejbur etmeklige niýetlenilendir. Ýaş eriteriýalynyň düşen ýagda-

Ýoldaky kynçylyklar

ýynda türme işgärleri diňe beýleki mesihi liderleriň atlaryny bilmek üçin däl-de, eýsem onuň ruhuny basmak üçin hem edipdiler. Olar ýüpi has-da çekip ýa-da ýüpüň duran ýerlerine ýiti predmetleri goýup, öz çekýän agyrysyny ondan-da beter güýçlendirip boljakdygyny oňa jikme-jik düşündirdiler. Bu zatlaryň hemmesi öňküden-de beter fiziki agyryny döredip, şeýle hem, ýaş ýigitde güýçlenýän dartgynlyk we howsala duýgusyny döretmelidi. “Eger sen eýýäm elimizden gelen zatlaryň hemmesini edendiris diýip pikir edýän bolsaň, onda ýalňyşýarsyň. Biz saňa mundan-da köpräk zatlary edip bilýäris. Şu barada pikir et” — diýip, olar ony gorkuzdylar.

Yzarlamalar wagtynda agyrylara taýýarlanmak

Ruhy çopan Riçard Wurmbbrand ýewreý hem mesihi bolany sebäpli, ikinji jahan urşy döwründe, Rumyniýadaky milletparaz okkupasion režimden köp ezýetleri çekdi. Ol güýçli gapma-garşylyklar şertlerinde özüniň ýygnakdaky gullugyny şeýle suratlandyrdy:

“Milletparaz terroristik döwrüniň bir artykmaçlygy bardy. Olar bize fiziki taýdan üstden gülmelere çydam edip boljakdygyny we Hudaýyň kömegi bilen adam ruhunyň islendik gynamalara döz gelip biljekdigini öwretti. Olar bize gizlin mesihilik işiniň tehnikasyny öwretti, bu bolsa, öňümizde duran we eýýäm golaýa gelen öňküden-de beter eýmenç bolan synaglara gaty gowy taýýarlyk boldy”³⁹.

Ine diýmän geljek bolup duran wagtda kommunistik diktaturanyň aýan bolýan günleri-de bolýardy, şoňa görä-de, ruhy

³⁹ Wurmbbrand R. *Mesih ugrunda gynanylanlar*. Ejir çekenleriň sesi, 1998. S. 11.

Ýoldaky gynamalar

çopan Wurmbrand, öňünden gören yzarlamalaryna, öz ýurdundaky mesihileri taýýarlamaga çalyşdy. Ol rumyn ýygnaýynyň görgülere onçakly taýýar däl-digine düşüňýärdi, şonuň üçin aýaly Sabina bilen Hudaýyň özlerini diňe bir görgülere taýýarlamagy üçin däl-de, eýsem olaryň üsti bilen Öz adyny şöhratlandyrmagy üçin hem Hudaýa doga etdiler. Olaryň ikisem öz durmuşynyň Hudaýyň akla sygmajak söýgüsiniň we Onuň Oglunyň dünýäni günäniň gulçulygyndan azat etme maksady bilen getiren haýran galdyryjy gurbanlygynyň şaýatlygy bolmagyny dilediler. Eger fiziki taýdan urulmalara çydam edip bolýan bolsa, onda Hudaý, elbetde, olary şaýatlyk etme mümkinçiligi hökmünde-de ulanyp biler.

Ruhy çopan Wurmbrand käwagt urgularyň gaty ejirli bolýandygyny, ýöne oňa duçar bolma we şonuň ýaly çekerden çökdere gelýän agyryny başdan geçirme howpunyň has gynaýjy bolýandygyny gürrüň berdi. Şahsy tejribesine esaslanyp, özüniň “gynamalar bilen synalma” diýip atlandyrylan zadyna döz gelmek üçin, fiziki hem akyl taýdan, esasan hem, ruhy taýdan taýýar bolmagyň zerurdygyny ol mesihilere öwrettdi.

Türme tussaglygyny başdan geçiren mesihiler bir agyzdan oňa taýýar bolmagyň gerekdigini aýdýarlar. Şeýle-de bolsa, soňuna çenli düşünmeýän zadymyza akyl ýetirmek bilen taýýarlanmagyň nähili kyndygyna biz gaty gowy düşüňýäris.

Eýranly mesihi joralar Marziýe Amirizade bilen Marýam Rostampur 2009-njy ýylyň 5-nji martynda tutulyp, resmi taýdan döwlete garşy iş etmekde aýyplanýldy. Olaryň “kanuna garşy” işi Eýranda Mukaddes Kitaby ýaýratmakda jemlenendi we bu jenaýat, tussaglara zalymlyk bilen daraýan türme hökmünde belli bolan “Ewin” türmesinde azatlykdan mahrum edilme görnüşindäki jezany alyp geldi. Gyzlar ol ýerde 259 gün boldular. Olaryň şaýatlygyny azatlyga çykanlaryndan soň ýazan “*Eýrandaky ýesirler*” atly kitabyndan okap bilersiňiz.

Eýran ýygnaýynda gulluk edýän “*Elam gullugy*” guramasynyň prezidenti Sem Ýegnazar bilen bolan interwýu wagtynda ol

Ýoldaky kynçylyklar

Marziýe bilen Marýama gyzykly sorag berdi. Gyzlaryň gorkanmy-dyklary baradaky soraga Marziýäniň beren jogaby şuny görkezdi: adam, hatda, ölüme taýýar bolanda-da, haýbatlar juda hakyky bolan wagtynda, gorky hemme zady içine alyp bilýän zada öwrülýär:

“Tutulmazymyzdan öň biz ölüm jezasy hakda gürrüň edýärdik, ýöne türmä düşüp, şol jezanyň berilmeginden gorkanymyzda, biziň oňa bolan garaşymyz üýtgedi. Bizi tussag edip, haýbat atylan birinji gije gaty gorkduk. Biz hiç haçan munuň ýaly gorkarys diýip pikir etmeýärdik, biz bu zatlar barada öň köp gürrüň edýärdik. Ýöne atmosfera we bize edilen zatlar garaşymyzdan-da has güýçli gorkuzdy. Garaňky, hapa kamera gabanlarynda gorky bizi ysmaz etdi. Biz ony biri-birimiziň ýüzümüzde gördük. Biz gaty gorkduk, bizi diňe Hudaýyň özüme beren rahatlygy köşeşdirip bildi”⁴⁰.

Marziýeniň berýän teswirlemesi esas bolup durýan prinsipi açyp görkezýär. Şol prinsipe laýyklykda gynamalara döz gelmeklik biziň çydamaga ýa-da batyrlyk görkezip, hudaýsyz oppozisiýanyň önünde tabyn bolmazlyk ukybymyza bagly däl. Yzarlanylýan mesihiniň hakyky güýji ähli synaglaryň içinden Öz çagalary bilen bile geçýän Hudaýa bolan wepalylygynda we söýgüsiniň güýjünde jemlenendir. Hudaýyň barlygyny hakykatdan duýmaklyk yzarlamalar wagtynda bize teselli getirýär we Onuň bilen hemişelik bolanymyzda, gözlerimizdäki her bir ýaş damjasyny süpürjekdigini önünden duýmany berýär.

“Ähli tesellileriň gözbaşy bolan merhemetli Ata Hudaýa, Rebbimiz Isa Mesihni Hudaýyna we Atasyna alkys bolsun! Hudaý ähli muşakgatlarymyzda bize teselli berýär. Biz

⁴⁰ “Eýranly tussaglar Marýem we Marziýe bilen boşadylandan bäri ilkinji söhbetdeşlik” *Açykgapylar*, 2011-nji ýylyň 13-nji iýuly <tinyurl.com/t2sprwf>.

Ýoldaky gynamalar

hem öz gezegimizde her hili muşakgatlara uçran adamlara Hudaýdan alan tesellimiz arkaly teselli beryäris. Çünki Isa Mesihiň görgüleriniň durmuşymyzda artdygy-saýy, Ol arkaly Hudaýdan alýan tesellimiz-de artýandyr” (2 Korintoslylar 1:3–5).

Eger biz haýsydyr başga bir çeşmeden kanagatlanma tapmaga synanyşsak, onda ahyr netijesinde öz öýümiziň ürgün çägäniň üstünde gurlandygyna lapykeç bolarys-da, aňmyzy parçalaýan gorkularymyza ýeňillik almarys. Şonuň ýaly bolanda, biz duşmany Ýeňene ynanmaýarys-da, duşmanyň duzagyna tarap gidýäris.

Yzarlamalaryň bolma mümkinçiligine duş gelenimizde gorkynyň bizden özümiziň Mesihde eýe bolan tesellimizi hem umydymyzy elimizden almagyna ýol bermeli däldiris. Ýene bir gezek Hudaýyň beren wadalary hakda pikir ediň. Onuň wadalary hasratlar wagtynda bolşy ýaly, parahatçylyk döwründe-de şeýle hakykydyr. Mukaddes Kitapda şeýle ýazylypdyr:

“Biz görgüdir muşakgatlary çekýäris, yzarlanmalara, açlyga, mätäçlige duçar bolýarys, howp-hatara we ölüm howpuna sezewar edilýäris. Eýsem bularyň bary bizi Isa Mesihiň söýgüsinden aýryp bilermi? Elbetde, ýok! Sebäbi Mukaddes Ýazgylarda şeýle ýazylgydyr:

«Biz her gün Seniň üçin öldürilýäris, damagy çalynjak goýun saýylýarys».

Ýöne biz özümizi Söýýän arkaly bu kynçylyklaryň baryny ýeňýäris. Sebäbi men ne ölümiň, ne-de ýaşayşyň, ne perişdeleriň, ne-de jynlaryň, ne häzirki, ne gelejekki ýagdaýlaryň, ne-de güýçleriň, ne belentligiň, ne-de çuňlugyň — ýaradylan zatlaryň biriniň-de bizi Rebbimiz Isa

Mesih arkaly aýan bolan Hudaýyň söýgüsinden aýryp bilmejekdigine berk ynanýaryn” (Rimliler 8:35–39).

Isanyň durmuşyndaky gynamalar

Bu baby ýazýan wagtynda Pesah baýramy, günälerimiziň jezasyny Isanyň çekendigi üçin biziň Mesihniň görgülerini hasrat hem hormat bilen ýatlaýan wagtymyz geldi.

“Ol biziň hassalygymyzy Öz üstüne aldy, biziň dertlerimizi çekdi; biz bolsa Ol Hudaý tarapyndan jezalandyrylyp, urulyp ejir çekendir diýip pikir etdik. Emma Ol biziň ýazyklarymyz üçin ýaralandy, biziň etmişlerimiz üçin ezyet çekdi; rahatlygymyz üçin jeza Onuň başyna geldi, Onuň ýaralaryndan biz şypa tapdyk. Biziň ählimiz edil goýunlar ýaly azaşdyk; herimiz öz ýolumyz bilen gitdik, Reb ählimiziň etmişimizi Oňa ýükledi” (Işaya 53:4–6).

Dört Hoş Habaryň her biri bize Isany haça çüýlemeklige alyp barýan wakalara özboluşly seretmäge kömek edýär. Olaryň hemmesini bir bitewilige jemlänimizde Isanyň rim häkimi Pilatyň önüne baranyňy bilýäris. Pilat Isa bilen Ony aýyplaýjylaryň arasynda araçy bolup çykyş etmäge synanyşýar, ýöne Isanyň dymmagy we mähelläniň ganhorlugy bu synanyşyklary puja çykardy. Pilatyň soňky synanyşygy ganhor jenaýatçy Barabbas bilen ýalan pygamberlikde we Hudaýa dil ýetirmekde aýyplanylýan Isanyň arasyndaky saýlawy etmegi halka teklip etmeginde jemlenendi. Gazaply mähelläniň Isanyň deregine Barabbasy azatlyga çykarmagy talap etmegi Pilaty haýran galdyrdy.

Şeýdip, höküm edilen howply jenaýatçy mähelläniň gujagyna goýberilýär, ýogsam, halk ýaňy-ýakynda ol tutulanynda ýenillik bilen uludan demini alypdy. Ol adamlar näme hakda pikir edipdiler?

Ýoldaky gynamalar

Pilat Isany ýençmek üçin halkyň eline bermek bilen aklyndan azaşan mähelläni köşeşdirmäge çalyşdy.

“Şonda Pilat halky kanagatlandyrmak kararyna gelip, Barabbasy boşatdy. Isany bolsa gamçyladyp, haça çüýlemek üçin, esgerleriň eline berdi [gamçylama — arasyňa ýiti süňk bölejikleri bilen metal goýlup, köp ýüpden ýasalan gamçy bilen rehimsiz urmakda jemlenen ýençmedir].

Esgerler Isany hökümet saraýyna eltip, tutuş goşun toparlaryny Onuň daşyna üşürdiler. Onuň egnine gyrmyzy don, başyna tikenden örülen täch geýdirdiler. «Yaşasyn ýahudylaryň patyşasy!» diýip, Ony gyzgyn garşylan boldular. Başyna taýak bilen urdular, üstüne tükürdiler, önünde dyza çöküp, Oňa sežde eden boldular. Ony masgaralanlaryndan soň, gyrmyzy dony egninden çykardylar-da, Öz egin-eşigini geýdirip, haça çüýlemäge äkitdiler” (Mark 15:15–20).

Taryhy çeşmelerden biz Pilatyň ýewreý halkyny we onuň dini ýolbaşçylaryny diýseň ýigrenendigini, möwç alýan mähelläniň göwnünden turmak we öz sebitinde parahatçylygy saklamak üçin onuň Isany haça çüýlemeklige berendigini bilýäris. Adamlar Isany alyp gitdiler we ölüm hökümüne ýerine ýetiriljek ýerine çenli Öz haçyny göterip gitmäge Ony mejbur etdiler. Ýenjilendigi sebäpli Isa agyr ýüküň astynda ýykyldy. Ony haça çüýlemänkäler ölerinden gorkan esgerler mähelläniň içinden bir adamy Isa niýetlenilen haçy götermäge mejbur etdiler.

Halkyň akymy şäheriň daşyna çykyp, “kelleçanak” diýlip atlandyrylýan Golgota baryp ýetdi. Depäniň üstünde Isany şol gün haça çüýlemeklige höküm edilen iki talaňçynyň arasynda çüýlediler. Isa hemmeleriň gözleriniň önünde asylgy durka, Onuň üstünden gülmeler, söz bilen kemsitmeler we töhmetler dowam etdi. Halk asla köşeşer ýaly däl. Olar pida eýýäm ýerde ýatan bolsa-da, ony depmegi bes etmeyän ýalydylar.

Ýoldaky kynçylyklar

Birden ruhy taýdan garaňky hem tümlükde bolan bu ölüm ýerinde ol ýerdäkilere görünmeýän nur aýlandy. Bu öz Rebbini halas etmek üçin gelen perişdeleriň goşuny däl-di; bu nur ogrynyň ýüreginde öwşün atdy. Hatda şol ýerde-de, başyňy aýlaýan ýagdaýda-da, kemsitmeleriň, gödekligiň, agyrynyň we görgüleriň bardygyna seretmezden, Isanyň ýanynda jezalandyrylan jenaýatçy gözlerini açanda ilkinji gezek umyt uçganaklaryny gördi. Belki, iň soňky demini goýberip, höküm edilen ogry ýürekden toba etmek bilen Isa ýüzlenendir. Ol Isadan Hudaýyň Patyşalygyna girende özüni ýatlamagyny haýyş etdi. Birwagtlar günä içinde azaşyp ýören, indi hem, özüniň jenaýatçy durmuşynyň tölegini töleýän bu umytsyz adam “garaňkyda öwşün atýan Nury” gördi we gutulýş aldy.

“Hudaý dünýäni örän söýendigi sebäpli Özüniň ýeketäk Ogluny berdi. Ol muny Ogluna iman edenleriň hiç biri heläk bolman, baky ýaşayşa gowuşmagy üçin etdi. Hudaý Ogluny dünýäni höküm etmek üçin däl-de, eýsem dünýä Ol arkaly halas bolsun diýip iberdi. Oňa iman eden höküm edilmez. Emma iman etmedik eýýäm höküm edilendir, sebäbi ol Hudaýyň ýeketäk Ogluna iman etmedi. Höküm, ine, şeýle subutnama esaslanýar: dünýä Nur geldi, emma adamlar garaňkylygy Nurdan has gowy gördüler, sebäbi olaryň işleri ýamanlykdy. Ýamanlyk edýän adam Nury ýigrenýändir, öz edýän pislikleriniň äşgär bolmagyndan gorkup, Nura ýakynlaşýan däl-di. Emma hak iş edýän adam Nura ýakynlaşýar. Şeýdip, onuň işleriniň Hudaýyň haky üçin edilýändigini äşgär bolýar” (Ýohanna 3:16–21).

Amidiň taryhynyň dowamy

— Kaka, — diýip, Rafi Amidiň sözünü böldi. — Mundan soň özüňe näme boljagyny bilmedik wagtyňda we sen türmedekäň

Ýoldaky gynamalar

ejem ikimiziň nädip günümüzü görjekdigimiz hakda pikirleneniňde asudalygy hem rahatlygy saklamak kyn bolan bolsa gerek.

— Sen dogry aýdýarsyň, Rafi. Seni we seniň ejeňi gaýgy etdim. Siz barada pikir edenimde rahatlanmak maňa kyn düşdi — diýip, Amit ylalaşdy. — Türmede wagt örän kyn geçýär. Ol ýerde näçe wagtyň geçendigine düşünmek kyn bolýar. Kāwagt kamerada näçe wagt oturanymyň hasabyny ýitirenimde, meni dowul tolkuny gurşap alýardy. Men agyry, hemişelik stress, şeýle hem, emosional taýdan ýokary galmalar we pese düşmeler sebäpli tapdan düşüpdim we surnugypdym. Men mydama maşgalamy indi haçan görjekdigim baradaky soragy özüme berýärdim. *Meniň nirededigimi Ýewa kim aýdarka? Näme bolanyny ol bilýärmikä? Kimdir biri meni gözlärmikä?* Men özümiň etmeli bolan ýeke-täk zadymy bilýärdim — Hudaýa dogra edýärdim. Men başymy egip, gözlerimi ýumup, pikiri ýeke-täk zatda, özümiň bilşim ýaly, bu synagda kömek etjek ýeke-täk Birinde jemleýärdim.

Türme — missionerçilik meýdany

Dowamly dogalar maňa rahatlyk getirdi, şeýdip, men asuda uka gitdim. Oýananymda men özüň bilen bir kamerada oturan beýleki tussaglara birinji gezek gabagymy galdyryp seretdim; olar baş sanydylar. Olaryň näme üçin oturanyny men bilmeýärdim, ýöne olar bilen dostlaşmaga synanyşyp biljekdim. Hakykat Ruhy meniň bilen mydama boldy we özümiň gulluk edýän Mesihim baradaky Habarymy paýlaşmaga we ýetirmäge kömek etdi. Türmededigime ýa azatlykdadygyma garamazdan, men hoşhabarçydym ahry. Türme derwezesiniň aňry tarapynda bolmagym hiç zady üýtgetmeýärdi. Bu barada pikir edenimde mende gaýragoýulmasyzlyk duýgusy oýandy. Men kameradaşlarymyň ýanymda näçe wagtlap boljakdyklaryny bilmeýärdim, şonuň üçin olara bu eýmenç ýerde bolsam-da, özümdä umydyň bolmagynyň sebäbi barada gürrüň berip başladym.

Ýoldaky kynçylyklar

Iki adam derrew gaharlanyp, meni urjak boldular, ýöne beýleki üçüsine meniň nämäni gürrüň berjek bolýanym gyzykly bolany üçin olary sakladylar.

— Bu ýerde başga näme etjek? Adama gürrüň bermäge ýol beriş-dä — diýip, ol üçüsi beýleki ikisiniň üstlerine gygyrdylar.

Mesih barada şaýatlyk edip oturşyma men indi özümiň türmede digime we ondaky şertlere üns bermedim. Nahar getirenlerinde gürrüň bermek bilen şeýle başagaý bolanym sebäpli, olara meniňem paýymy iýmäge rugsat berdim.

Ol adamlar köp soraglary berýärdiler, soraglar diňe Mukaddes Kitap hakda däldi. Meniň gürrüň berýän zatlarym, özleri bilen türmede oturar ýaly näme edendigim olar üçin gyzyklydy. Meniň eden jenaýatym näme? Men olara şu wagtky edýän zadym — adamlara Hudaýyň söýgüsi, Onuň adamlaryň Özüne tarap öwrülmeğini isleýändigini barada gürrüň berenim üçin tussag edenliklerini düşündirdim.

Kameradaşlarymyň biri ynamsyzlyk bilen başyny ýaýkady, ol men başga bir jenaýat edendirin diýip pikir etdi. Meniň türmä “Mukaddes Kitap” atly kitapdaky wakalary adamlara gürrüň berenim üçin türmä düşenime ynanyp bilmeýärdi.

— Şeýle-de bolsa, men bu ýerde — diýip, men sözümi jemledim. — Ýöne şeýtanyň oýlap tapan zadyny Hudaýyň ýagşylyga öwreni üçin men minnetdar.

Beýleki kameradaşym:

— Mundan näme gowy zat çykyp biler? — diýip gyzyklandy.

Men:

— Mende siziň bilen Hudaýyň Sözüni paýlaşmaga mümkinçilik boldy — diýip jogap berdim.

Köp hepde geçenden soň meni, öz pikir edişime görä, täzeden sorag etmek üçin alyp gitdiler. Bu wagtyň dowamynda meniň kameramda ýene ýedi adam boldy, soň olary başga ýere geçirdiler. Men olaryň her biri bilen Isa baradaky ajaýyp taryhy paýlaşdym. Olar gidenlerinde, Hudaýyň söýgüsini kabul eden etmänini bilmeýärdim,

ýöne kameradan çykanlarynda welin, birneme başgaçarak görünýärdiler. *“Men tohum ekdim, Atam, ol hasylly ýere düşer ýaly, ony suwaryp iýmitlendirmegiňi Senden haýyş edip soraýaryn”*.

— Rafi — diýip, Amit oglunyň gözlerine göni seretdi. — Meniň ol ýerde gören zadymy başga ýekeje adam hem hiç haçan görmeli däldir. Sülçi meni zerur maglumaty bermäge mejbur etjekdigini aýtdy. Munuň nämäni aňladýanyny men bilýärdim: men köp agyrylary çekmeli bolaryn. Men hemişe Rebbiň işini edýänleri satmazlyga kömek etmegini Ondan sorap doga edýärdim.

Urmalar gaty eýmençdi, olar köplenç gijelerine bolýardy. Meniň yzymdan gelip, gynanylyan ýere süýräp äkidýärdiler-de, ol ýerde gamçy bilen rehimsizlik bilen urýardylar we atlary aýdan badyma, gynamalaryň bes ediljekdigine söz berýärdiler.

Urmalar maňa iň köp ezýetleri berýändir diýsem, nahar iýenden soň hem ejir çekmeli bolýardym. Olaryň nahara-da bir zat edýändiklerini anyk bilýärdim, sebäbi ony iýenimden soň men örän erbet bolýardym. Köpler nahara zäher goşýarlar diýip pikir edýärdiler, käbirleri-de oňa owradylan aýna salýarlar diýip eşidipdir. Türmede hemmeleriniň aşgazanynda mesele bardy, ýöne bize lukmana ýüz tutmaga rugsat etmeýärdiler. Hyzmatdaşlyk edip, talap edilýän maglumaty berenim üçin maňa lukmançylyk kömeginiň berilmegi mümkindi.

Bizde umytsyzlyk duýgusyny döretmäniň islendik wagtda ulanyp boljak synanyşykdygyny türme işgärleri bilýärdiler. Olar meni özümiň hiç kime gerek däldigime, meni hiç kimiň gözlemeýändigine ynandyrýardylar.

— Ýöne bu dogry дәl! — diýip, Rafi gygyrdy. — Näme bolandygyny bilen badymyza biz seni görmäge bardyk. Her gezegem bize rugsat etmediler ýa-da seniň ol ýerde ýokdugyňy aýtdylar. Olar bizem gynadylar!

Amit gözlerini ýumup, başyny ýaýkady.

— Siziň baranyňyzy maňa hiç kimem aýtmady. Tussagyň ganym duşmany bolan depressiýa maňa ölmelidigimi, sebäbi meniň hiç kime gerek däldigimi aýdýardy. Bu pikirler käwagt maňa gijelerine

azar berýärdi. Men oýanyardym-da, Isa ýüzlenmekden başga näme etmelidigimi bilmeýärdim. Meniň saňa bir zat aýtjak, Rafi, Ol wepalylygyna galýan eken. Her gezek mundan artyk çydap biljek däl diýip pikir edenimde, ýene bir gün ýaşamagym üçin Ol maňa Öz merhemetini ýollaýardy. Meniň kamera Halasgäri bilmeýän bir tussagy zyňyp gidenlerinde, Ol hakda şaýatlyk etmäge ýene bir mümkinçiligiň berleni üçin Rebbe minnetdarlyk bildirýärdim, ýöne iň wajyp zat hem, Hudaýda men babatda maksadynyň bolmagydy, Onuň meni entegem ulanyandygydy.

Gynamalar meniň göz önüme getirip biljek islendik agyrymdan agyrdy. Olary häzir ýatlanymda-da tisingin gidýärin. Şeýle-de bolsa, şol pursatlarda Hudaýyň barlygy şeýle hakyky bolup, agyrylar Onda eräp gidýän ýalydy. Öz bolmaly ýerime Hudaýyň maksady boýunça barandygymy men bilýärdim. Özümiň tutulyşymy ýada salanymda, başga näme edip biljekdigim baradaky soragy özüme berýärdim, öz tussaglygymyň Onuň meýilnamasynyň bir bölegi bolandygyna düşüňärdim. Men onda öz rolumy oýnamalydym. Öz tenimiň çekýän aýyrgançylyklarynyň hemmesini ýigrenýän bolsam-da, ruhum barybir azatlygyna galýardy.

Rafi türmede bolan döwrüniň dowamynda gaty garran kakasyna seredip, gözlerine ýaş aýlap, ony gujaklady.

— Seniň türmededigiňe düşüňip başlan ilki wagtlarymda Hudaýa gaharlanandygymy boýun alýaryn — diýip, Rafi boýun aldy. — Bu ýyllaryň dowamynda Onuň näme üçin Özüne gulluk edip ýören kakamy menden alyp gitmeklerine ýol berendigine düşüňip bilmeýärdim. Ol näme üçin seniň aladaňy etmedi we türmeden boşatmady? Soň ejem Hudaýyň meniň aladamy etjekdigini, seni türmede öldüräýenlerinde-de, mesihileriň hiç haçan ölmeýändiklerini maňa düşündirdi. Olar ol ýere Mesih bilen bile bolmak üçin gidýärler. Ol maňa Rebbiň hökmürowanlygyna düşünmäge kömek etdi. Şonda ol seniň türmededigiňi eşiden we seniň üçin hem-de biz üçin Hudaýa dogra eden uzakdaky mesihilerden gelen otkrytkalary we hatlary görkezdi. Men otkrytkalara ýazylan her

Ýoldaky gynamalar

bir harpa seredip çykdy, ýöne ol ýerde näme ýazylandygyna asla düşünmedim, sebäbi olar başga dillerde ýazylandy, ýöne olaryň Hudaýyň Özünden gelen habardygyny duýdum!

— Men şol adamlaryň dogalaryny *duýdum*, Rafi — diýip, Amit jogap berdi. — In agyr pursatlarymda şol dogalaryň maňa ýaşamaga kömek edendigine ynanyryn. Men muny düşündirip biljek däl, ýöne kimdir biriniň meniň üçin Hudaýa doga edýändigini bilýärdim.

Amit bilen Rafi gözlerine ýaş aýlap, bilelikde başlaryny egdiler-de, uly mätäçlik wagtynda wepaly galany we aladasyny edeni üçin Hudaýa minnetdarlyk bildirdiler. Ol Özünüň wepalylygyny we Özüne mydama bil baglap boljakdygyny görkezdi ahyry.

Birazrak çuňrak seredeliň

Ruhy çopan Riçard Wurmbrand “*Gizlinlikdäki gulluga taýýarlyk*” atly makalany ýazdy. Ol islendik gulluga we Ýoldaky garşy çykmalara taýýarlyk görmek isleýän mesihi üçin wajyp gollanma bolup durýar.

Bu makalada Riçard gizlin ýygnaýyň görgülerden gaça durmagynyň mümkin dældigini, ýöne bolmalysy ýaly taýýarlyk görme ýoly bilen ony minimum derejä ýetirip boljakdygyny düşündirdi. Ol Rumyniýadaky ýygnaýyň görgülere taýýar bolmandygyny, şol sebäpden hem, kommunistik häkimiýet döwründe onuň işiniň beýle bir netijeli bolmandygyny aýdýar. Ýygnak görgüler prosesinde öwrenmeli boldy, ýöne ýygnak olara birneme taýýar bolan bolsa, has gowrak bolardy.

Yzarlamalara nädip taýýarlanmaly? Günbatar ýurtlaryndaky mesihileriň köpüsi Hoş Habara duşmançylykly garaýan we ony çäklendirýän ýurtlarda ýaşayan erkek hem aýal doganlarymyzyň çekýän ezýetlerine asla düşünmeýändiklerini aýdýarlar. Eger olar haýbat astynda ýaşamaýan bolsalar, onda yzarlamalara taýýarlanmagyň prinsiplerine nädip düşüniş bilsinler?

Ýoldaky kynçylyklar

Bu wagta çenli siz, belki, ýekeje mesihiniň hem yzarlanmadan ätiýaçlandyrylmandygyna düşünen bolsaňyz gerek. Bu bolsa, Mesihniň yzyna eýerýän her bir adamyň ezilme gurşawda ýaşadygyny aňladýar. Biziň köpimiz özümiziň pikir edişimiz ýaly azat däl bolmagymyzyň mümkindigini görmeýäris. Tussag edilmäniň, türmä salynmanyň, ýenjilmäniň ýa-da gynamalara duçar edilmeleriň biziň ýurdumyzda üstümize abanýan howp bolup durmaýan bolmagy mümkin. Ýöne, belki, siz özüňiziň Beýik Tabşyrygy ýerine ýetirme ukybyňyzy minimum derejä ýetirýän basyşyň beýleki görnüşlerine bilmezlikden üns berýän dälsiňiz? Siziň şol basyşa bolan garaýyşyňyz nähili? Siz bildirmän, mesihilik durmuşynda gizlinlikde ýaşaýarsyňyzmy? Ýa-da durmuşyňyzda yzarlamalaryň bardygyna akyly ýetirip, Mukaddes Ruhni ugrukdyrmasy esasynda olary ýeňmäge nädip taýýarlanmalydygyna düşünmäge çalyşýarsyňyzmy?

Imanymyzyň durmuşa ornaşdyrylmagy barada gürrüň edilende, günbatarly mesihiler duşmanyň strategiýasyny önünden görme sungatynda diňe bir pes gelmän, eýsem biziň medeniýetimizde töwerekdäkiler mesihilere dostlukly garaýarlar diýip hem aldanýarlar diýip pikir edýäris. Isany söýýänimiz üçin bizi urjakdyklary ýa-da gynajakdyklary barada pikir edenimizde tisginýändigimiz haýran galarlykly zat däl. Biz görgülerden gorkynyň özümiziň näbellilikden gorkmamyzy güýçlendirip, görgülere duş gelme ýa-da agyra duçar bolma baradaky pikiriň ýüze çykmagyna, Isa bolan söýgimizi basyp başlar ýaly derejede ýol berýärismi?

Ronald Boýd-Masmillan özüniň “Ýitmeýän iman” atly kitabynda “yzarlanylýan mesihiler dünýäniň biziň Mesihe meňzeş bolmagymyza garşy çykmaýan dostlukly ýerdigi baradaky boş hyýala aldanmaýarlar. Dünýä olar üçin özüniň Mesihe bolan duşmançylygynda ýüzüni tanadandy⁴¹ — diýip ýazýar.

⁴¹ Boýd-MakMillan, *Çydamly iman*, 323.

Ýoldaky gynamalar

Biziň bilşimiz ýaly, Mesihe bolan duşmançylyk, edil ýüze degýän urgy ýaly aýdyň ýa-da dönügiň ogşamasy ýaly gizlin bolup biler.

Bir gezek men Müsürden Kanada gelen bir ruhy çopana duş geldim. Ol maňa biziň ýurdumyza gelende, Hoş Habary açyk wagyz etme mümkinçiliginiň bardygyna begenendigini aýtdy. Ol, elbetde, kanadalylara diňe bir ýygmanyşyklara arkaýyn barmaga rugsat edilmän, eýsem, türmä salnaryndan we gynamalara duçar edilerinden gorkman, başgalara özüleriniň şaýatlyklaryny gürrüň bermäge-de mümkinçilik berlenini bilýärdi. Hoş Habary paýlaşmak üçin öz etrapçasyndaky her bir gapyny kakmak, bu etrapçadaky öýleriň hemmesine girip çykanyndan soň, goňşy etrapça başlama pikiriniň bardygy hakda maňa gürrüň berende, onuň gözleri uçganaklady. Ol adam Torontodaky her bir gapyny kakmaga taýýardy!

Ýurda gelenden soň ol bir ýygnagy tapyp, onuň ruhy çopany bilen duşuşýar-da, oňa özüniň heläk bolanlary halas etme teňneligi we ýygnak bilen öz sebitinde Hoş Habary wagyz etme işinde hyzmatdaşlyk etmek isleginiň bardygy barada gürrüň berýär. Ol Rebbiň kömegi bilen täze imana gelenleri ýygnaga çekmek isleýärdi. Onuň ruhy çopana beren soragy şolary ýygnagyň kabul etmäge taýýarmydygynda jemlenendi.

Onuň ruhubelentliginiň birneme tekepbir görünmegi mümkin, ýöne Müsürde Rebbe köp adamlary getiren bu täze kanadala özüniň täze ýurdy bolan Kanadada, ýagny azatlyk has köp bolan, jerimeden we tussaglykdan gorkman iman edip bolýan ýerde näme päsgel berip biler?

Ruhy çopanyň onuň ýygnakda Mesih hakda wagyz etme pikirine sowuklyk bilen seretmegi we oňa joşgunyny saklamagy maslahat bermegi müsürlini gaty haýran galdyrdy. Ruhy çopanyň pikirçe oňa, täze raýata uýgunlaşmak, içinde ýaşayan medeniýeti we kanadalylaryň pikirleri bilen tanyşmak gerekdi. Oňa munuň üçin, az bolanda, bir ýylyň gerek boljakdygyny, diňe şondan soň onuň Hoş Habary wagyz etme gullugyna başlap biljekdigini aýtdy.

Ýoldaky kynçylyklar

Öňki müsür ruhy çopany gözlerine ýaş aýlap, maňa seretdi-de: “Bu baş ýyl mundan ozal bolup geçdi, dogan, bilýärsiňmi näme? Men şu wagta çenli-de ýekeje gapyny hem kakmadym...”

Nädip beýle bolup bildi, ýüregine Hudaý tarapyndan Hoş Habary wagyz etmäniň şeýle yhlasy guýlan, Müsürde Hoş Habaryň wagzy üçin janyna töwekgelçilik etmäge taýýar bolan ruhy çopan azat Kanada geleninden soň öz isleginden näme üçin el çekdikä? Müsürde yzarlamalar aýdyň göze görnüp durdy, şonuň üçin ol Hoş Habary wagyz etme işinde özüne kömek eden strategiýalary işläp düzüp bildi, şeýle hem, ol özüniň tutuljak gününe-de taýýarlandy. Onuň Müsürdäki ýygnagy Hoş Habary ýaýratma işi, şeýle hem, Rebbe tabyn bolmanyň netijesi hakda ýygy-ýygdydan gürrüň edýärdi. Kanada geleninden soň ruhy çopan kanada medeniyetiniň Hoş Habary ýaýratmaga päsgel berýän inçe, ýöne gowşamaýan basyşyna garşy durmaga taýýar dälidi. Ondan-da wajyp ýeri, ol şu wagta çenli bar bolan habarlaryň iň beýigini töweregindäkilere ýetirmäge çagyрмаýan, hatda şeýle etmek isleýän mesihileri goldamaýan ýygnak bilen hem duşuşyga taýýar dälidi. Ol özüni ýalňyz duýdy.

“Bu ýerde, Kanadada mesihiler öz ýygnagynda gowy işleri etmegi halaýarlar, ýöne olar Hoş Habary wagyz etme kararyna gelmeýärler. Olar özleriniň özi barada gürrüň berýän gowy işleri olaryň “wagyz etmesidir” diýip hasap edýärler. Ýöne olar dogry etmeýärler. Olar bu işleriň ikisiniň etmelidirler” — diýip, maňa gürrüň berdi.

Eger yzarlamalaryň diňe bizde gorky döredýän zatlarynda ünsümizi jemleseň, onda biz Hudaýyň görgüleriň arasyndaky beýik maksatlaryny görüp bilmeris. Munuň deregine biz hakyky ýa-da hyýaly howplardan özümiziň mesihilik durmuşymyzy gizlemäge dyrjaşarys.

Amit imana geleninden soň seresap hereket edip bilerdi. Ol öz jemgyýetinde gizlin mesihi bolup ýaşama kararyna gelip hem bilerdi, şonda onuň durmuşy öňküsi ýaly bolup giderdi. Ol Hudaýa

Ýoldaky gynamalar

gizlinlikde arkaýyn sežde edip bilerdi. Ýöne nämedir bir zat Amide Isa ony gelmäge we Öz yzyna eýermäge çagyranýnda, öňdäki ýoluň hökman howpsuz bolmajakdygyny aýdypdy. Ahyrsoňy bu ony, edil Halasgärimiz ýaly, azatlykdan mahrum bolma alyp bardy, ol ýerde ony urdular we gynadylar. Öz ýoly hakda pikirlenende Amit özüni iň howply ýerlerden alyp çykan Hudaýyň elini diýseň aýdyň görýär. Gorky bilen mydama göreşýändigine garamazdan, Amit Mukaddes Ruhun Halasgäriň yzyna düşmegi dowam etdirmegi üçin berýän güýjünden doly.

“Eger görgi görmeli bolsak, onda her bir agyry üçin Hudaýyň bizi sylaglaýjakdygyna we her damja gözýaş üçin ak pata berjekdigine doly ynamly bolup bileris. Bizi Ebedi Eller saklar, içimiz bolsa, janymyzyň ynamly Eldedigine bolan çuň ynamdan doly bolar. Bizi hiç zat — ölümem, ýaşaýyşam, beýikligem, çuňlugam, başga bir mahlugam — Hudaýyň söýgüsinden jyda düşürip bilmez.

Bu ymgyr köne dünýä garaňkylygynyň ýaşajylaryndan doly, şeýle-de bolsa, onuň ummasyz giňişliginiň hiç ýerinde hakyky mesihiniň gorkmasy gerek bolan zady ýokdur. Elbetde, gorkudan doly mesihi hiç haçan öz goragyny barlaýan däldir.

Gorka gurşalan ýygnak gorkuzylan dünýä kömek edip bilmez. Biz — gizlin howpsuz ýerde bolanlar, gürläp hem hereket edip başlamalydyrys. Biz ýerde ýaşayanlaryň hemmesinden öňürti asuda, umytdan doly, şadyýan hem begençli bolmalydyrys. Eger mesihilige ynanmaýanlaryň gorkusyny bizem görkezmegi dowam etdirsek, onda gorkuzylan dünýäni Haçda rahatlyk tapyp boljakdygyna hiç haçan ynandyryp bilmeris”⁴².

— Ә. У. Тоzer

⁴² Tozer, *Bu dünýä: Çagalar meýdançasymy ýa-da söweş meýdany?*, 8.

Ulanys

Gynamalara nädip taýýarlanmaga başlap bolar? Adam gynamalara yzarlamalara taýýarlanylşy ýaly taýýarlanýar. Yzarlanylan mesihleriň köpüsi bilen gürleşenimde, men olardan urgulara we gynamalara nädip döz gelendiklerini soradym. Olaryň hemmesi başlaryny ýaýkap, ony özleriniň güýji bilen edip bilmejekdiklerini aýdyp jogap berdiler.

Şeýle-de bolsa, bu gün yzarlamalara taýýarlanmak üçin edip bolaýjak zatlar bar. “*Foksuň ejir çekenleriniň kitaby*” — şonuň ýaly taýýarlyga tarap barýan birinji ädimdir. Şol kitap boýunça garşylyk görkezip, çökgünlik pursatyny ýeňip geçenlerden öwrenip bolýar. Köplere ol kitap ýaramaz, sebäbi onda diňe ezýetler we eýmenç ölümler barada gürrüň berilýär. Men her bir taryhy täze nurda — ýeňşe ýeňip geçme arkaly nurunda — okamaklygy maslahat berýärin.

Teklip: Mezmurlary okaň we olary öz dogadilegleriňize goşuň.

9-njy bab

Ýoldaky ejir çekmeler

*Biz görgüdir muşakgatlary çekýäris,
yazarlanmalara, açlyga, mätäçlige duçar bolýarys,
howp-hatara we ölüm howpuna sezewar edilýäris.
Eýsem bularyň bary bizi Isa Mesihniň söýgüsinden
aýryp bilermi? Elbetde, ýok! Sebäbi Mukaddes
Ýazgylarda şeýle ýazylgydyr: «Biz her gün
Seniň üçin öldürilýäris, damagy çalynjak goýun
saýylýarys». Ýöne biz özümizi Söýýän arkaly bu
kynçylyklaryň baryny ýeňýäris.*

Rimliler 8:35–37

*Durmuşyň ýokary tizlikdäki çapyşygy
gutaranynda we ölümiň sowuk işi tamamlanyp
barýarka, ýanymda bol. Gudratygüýçli Halasgär,
şonda gorkyny we ynamsyzlygy söýgiň bilen
aýyr. Halas edilen we azat edilen meni
göklerde kabul et!*

Reý Palmer “Meniň imanym Saňa seredýär”

Amidiň azatlyga çykanyna ýyllar geçeninden soň ýygnaç juda basym ösüp başlady. Eger Amidi tussag etmäniň maksady ýygnaçyň Hoş Habary ýaýratma gullugyny saklamaklyk bolan bolsa, onda ol aslynda başgaça netije bererdi. Amit özüni Isanyň ýanynda bolan wagtynda gören we eşiden zatlaryna şaýatlyk etmän bilmejekdiklerini batyrylyk bilen ýehudylaryň dini ýolbaşçylarynyň,

Ýoldaky kynçylyklar

ýaşulularynyň we kanunçylarynyň önlerinde durup ygılan eden resullar Petrus bilen Ýohanna ýaly duýdy. Amidiň ýygnagyndaky mesihiler imanda berkediler we güýçde hem gaýratda ösdüler. Olar töweregindäkilere Isa barada şaýatlyk etmegi dowam etdirdiler. Ýöne ýygnak ulaldygyça, gaýragoýulmasyz ünsi talap edýän kynçylyklara hem päsgelçiliklere duş geldi.

Birinjiden, Mukaddes Kitap bilimini alan ýygnak liderleriniň sany täze imana gelenlere öwredip ýetişerden juda azdy. Isanyň ýoluna täze gelenleri okatmaklyk diýseň zerurdy, sebäbi olaryň käbirleri ýalan taglymatlaryň pidasy bolýardylar. Şol ýalan taglymatlaryň liderleri özleriniň mesihilerdigini aýdýardylar, emma aslynda maddy bähbidi üçin mesihileri kultlara çekýärdiler-de, olary manipulirleýärdiler. Mukaddes Kitap sowatlylygynyň ýoklugy sebäpli imana täze gelenleriň köpüsini hakykat ýolundan çykarmak aňsatdy. Amidiň bilýän ýygnaklary, imana täze gelenleri okatmak, şeýle hem, täze liderleri taýýarlamak üçin arman-ýadaman işleýärdiler. Bu gaty uly iş ýaly bolup görünýärdi, ýöne hemme zat gowy gidip duran wagtynda, ony ýerine ýetirmek örän ýakymlydy.

Amidi özüniň eşidişi ýaly, ýygnagyň içinde döreýän agzalalyklar we jedeller diýseň biynjalyk edýärdi. Indi ýygnak ýaňy döräp başlanda şeýle tebigy ýaly bolup görnen agzybirliги saklamak üçin gaty uly tagallalary etmek gerekdi. Sebitde başga konfessiýalaryň ýygnaklarynyň sany artdygyça Amit, azaşan janlar bilen işländen, ýygnak strukturasy we taglymatlary baradaky çekeleşmeler bilen köp meşgullanmaly boldy. Hatda bu sebite gelen birinji daşary ýurtly missionerlerem şeýle çekeleşmelere işjeň gatnaşýana meňzeýärdi we öz ýygnaklarynyň ýolbaşçylaryna özleriniň saklaýan dürli ylahy ulgamlaryny öwredýärdiler. Amit sagdyn ylahylygyň zerurdygyna, şeýle hem, ýygnakda belli bir meseleler boýunça dürli pikirini bolup bilýändigine düşünýärdi, ýöne şol garaýyşlaryň ýygnaklaryň arasyndaky agzybirliги howp astyna salmalydygy bilen ylalaşyp bilmeýärdi. Amit bu iki meseläniň arasyndaky deňagramlylygy tapjak bolup, güýjünde baryny edip synanyşdy

we Öz Gelnine şol meseleleri çözmäge kömek etmegini Rebden dilâp doga etdi. Onuň göwnüne ýygnak ulaldygyça özi iman eden wagtyndaky ilkinji günlerde bolan agzybirlik hem sadalyk uzakda galan ýaly bolup görüldi.

Bu meselelerden başga-da, ýygnagyň ulalmagy bilen yzarlamalarym güýçlendi. Käbir manyda yzarlamalar Hudaýyň çagalarynyň şaýatlygynyň entegem netijelidigini we adamlaryň ýüreklerinde özüniň seslenmesini tapýandygyny Amide subut etdi. Başga bir tarapdan, ýygnak, onuň ýolbaşçylary hem agzalary üçin howpuň derejesi esli ýokarlandy. Gıtdigiçe köp ruhy çopanlar hem hoşhabarçylar tussag edildi, olaryň käbirleri, hatda gynalyp öldürildilerem.

Bu kynçylyklaryň bardygyna garamazdan Amit umytdan doludy we ýygnagyň obada täze işe başlanyna ruhlanýardy. Ýygnagyň işläp düzen meýilnamalarynyň biri-de toparlary suw almasyndan has köp ejir çeken etraplara goýbermekden ybaratdy. Bu ýygnak agzalary üçin rehimdarlyk gullukçylary bolmak we kynçylyk çekýänlere teselli getirmek üçin ajaýyp mümkinçilikdi. Olar adamlaryň fiziki mätäçliklerini kanagatlandyrdylar we Hoş Habaryň tohumyny ekdiler. Ruhly çopan Joşua hoşhabarçylara köp azaplary beren adamlaryň ýaşayan obasyna kömek berme mümkinçiliginiň bolanyna gaty begendi. Bu oba öňküsi ýaly, Hoş Habara garşy çykýardy, ýöne suw almasy başlananynda welin, olar kömek sorap, göni ruhy çopana ýüzlendiler.

Bu mümkinçiligi iş ýüzüne ornaşdyrmak üçin topary nädip döredeniňde gowy boljakdygyny ara alyp maslahatlaşmak üçin Amit Joşuany duşuşyga çagyrypdy. Ýöne ol gijä galdy. Amit kän garaşdygyça munuň ýaly zadýň ruhy çopanyň häsiýetinde ýokdugy hakda köp pikir etdi. Joşua mydama diýen wagtynda gelýärdi. Her gezek gijä galanda, jaň edip, haçan baryp biljekdigini habar berýärdi. Amit jaňy eşitmän ýa-da onuň goýberen hatyny okaman galmandygyna göz ýetirmek üçin mobil telefonyny ýene bir gezek barlady. Hiç hili habar ýokdy.

Amit mundan artyk garaşyp bilmedi. Dellekhanany açmak gerekdi, sebäbi Rafi hünärmenler topary bilen bile suw almasynda ejir çekenlere kömek etmek üçin gidipdi, Amit bolsa işde ýeke galypdy. Ol ýene ruhy çopan Joşua jaň etmäge synanyşdy, ýöne onuň jaňy ses poçtasyna geçirildi. Amit oňa işe gitmelidigini, ýöne agşam ruhy çopana oňaly bolan wagtynda duşuşyp biljekdiklerini ýazdy.

Şol agşam öýüne gelende Amit ruhy çopan Joşua bilen duşuşygyň bomandygyny Ýewa gürrüň berdi. Aýaly bu ýagdaýyň örän adaty dälidigi bilen ylalaşdy, üstesine-de ruhy çopan Amidiň jaňyna jogap bermändi we yzyna-da jaň etmändi. Olaryň bira-hatlygy artdy.

Amit ýene bir gezek ruhy çopana jaň etjek bolan wagtynda gapy kakyldy. Är-aýal ýeňillik bilen dem aldylar, sebäbi ruhy çopan Joşua gelendir öydüpdiler. Gapyňy açanda, gapyda ruhy çopanyň deregine Omaryň duranyňy görüp, Amit haýran galdy. Myhmanyň ýüzünde gynanjyň bolmagy Amit bilen Ýewany haýran galdyrdy. Olar düzedip bolmadyk bir zadyň bolandygyna derrew düşündiler. Ýewa Omary içeri girmäge çagyrdy, Amit bolsa, oňa oturgyç berdi. Omar şok ýagdaýyndan özüne gelýänçä, Ýewa ylgap gidip, suw alyp geldi.

Amit Omaryň garşysynda oturyp, ýuwaşjadan:

— Hany aýtsana, ruhy çopan Joşua nirede we näme üçin ol duşuşyga gelmedi? Näme üçin ol jaňlara jogap bermeyär? Sen bir zat bilýärsiňmi? Haýyş edýäriň, aýtsana... — diýdi.

Omar ýerden gözlerini galdyrdy.

— Ol... öldi — diýip, Omar özüne zor salyp zordan aýtdy-da, horkuldap aglap başlady.

— Näme?! Kim öldi, Omar?! — diýip, Amit hiç zada düşünmän gygyryp sorady.

Omar juda tolgunýardy, ony tolgunma gurşap alypdy, şonuň üçin gürläp bilmeýärdi. Ýewa titräp başlady, onuň gözleri ýaşa doldy, Amit bolsa, Omaryň egninden tutup silkelemän zordan

Ýoldaky ejir çekmeler

saklandy, sebäbi ol aslynda özleriniň gorkan zadynyň bolandygyny eşitmekden gorkýardy.

— Omar, haýyş edýärin, näme bolanyny bize aýt — diýip, Amit ýalbardy.

— Ruhý çopan Joşua bilen Eliýas öldi — diýip, ol zordan aýtdy.

Amit bilen Ýewa biri-biriniň ýüzüne seretdiler, ýöne wagtyň geçmegi bilen hakykata düşünişip başladylar: olaryň ruhy çopany bilen halypasy indi ýer ýüzünde ýokdy.

Ejir çekilmegi

Prinsip ýa-da bir iş üçin görgi görmek, pida bolmak we ölmekdir.

Eger kelläňize sapaňa diräp, Mesihden ýüz öwürmegi buýruk berseler, siz muny ederdiniňmi?

Günbatarly mesihiler yzarlamalar we gynalmalar barada gürrüň edenlerinde, olarda şonuň ýaly ssenariýalaryň oýnalandygynyň birnäçe gezek şaýady boldum. Bu soragyň bizi Isa wepalylygymyzyň wajpylygyny bu dünýäniň teklipe edýän zadyndan ýokary tutmaga ruhlandyrmaga niýetlenilendigine men düşüňärin. Dini azatlyk berilýän ýurtlarda ýaşayan mesihiler gündelik durmuşynda bu barada pikir etmeli bolmaýarlar, şonuň üçin şunuň ýaly soraglary bermek peýdalydyr, şeýle dälmi?

Adamyň Isa üçin ölmäge taýýardygy baradaky oýlanmalar, adatça, Ony inkär edenden görgi görüp ölenini gowy gören adamlaryň mysallary bilen utgaşdyrylýar. Biz Jon Foksuň “*Ejir çekenleriň kitaby*” ýa-da Mark Uoteriň “*Görgi gören mesihileriň täze ensiklopediýasy*” ýaly kitaplarda olaryň käbirlerini okap bilýäris we şol bir wagtyň özünde ruhlanma alyp hem bu sahypalarda gürrüň berilýän wakalar sebäpli biynjalyk duýup bileris. Görgi görülmesi

baradaky wakalaryň özümde juda çuň täsir galdyranlarynyň birini gürrüň bermäge we ony ilkinji gezek okanymda özümde peýda bolan pikirleri düşündirmäge maňa rugsat ediň.

“Wenesiýanyň raýaty Antoniý Riçetti gark edilmä höküm edilýär. (Ýesiri bedenine daňlan uly daşa demir zynjyr bilen berkidýärler. Soň ýüzüni ýokary edip, ony ýüzinligine tagtanyň üstüne goýýarlar-da, ony iki gaýyk bilen deňze çekýärler, şol ýerde hem ol, daşyň agramyna suwuň düýbüne gidýär). Jeza ýerine ýetirilmezinden birnäçe gün öň onuň ýanyna ogly gelyär-de, öldürmezleri ýaly we özüniň hem kakasyz galmazlygy üçin imanyndan ýüz öwürmegini ondan ýalbaryp sorayär. Muňa Antoniý: “Gowy mesihi öz Halasgäriniň şöhraty üçin diňe bir emläginden hem çagalaryndan ýüz öwürmän, eýsem, janyndanam ýüz öwürmelidir, şonuň üçin men ebedi dowam etjek dünýäde halas bolmanyň hatyrasyna, bu çüýrük dünýädäki ähli zadymy pida etmek kararyna geldim” — diýip jogap berýär.

Wenesiýanyň ýokary wezipeli adamlary Antoniýa, eger ol rim-katolik dinini kabul etse, onda diňe bir janyny sowgat bermän, eýsem, onuň girewine goýan emläginiň eslije bölegini satyn alyp, ony oňa mugt gaýtaryp berjekdiklerini habar berýärler. Ýöne mesihi janyny hemme zatdan gymmat görýändigini aýdyp, bu teklipden çürt-kesik boýun towlaýar. Antoniýa tussaglykdaky Sega Frensis atly dostunyň Mesihden ýüz öwrendigini aýdanlarynda, ol: “Eger ol Hudaýy terk eden bolsa, onda meniň oňa nebsim agyryýar, emma men welin, öz borjymy soňuna çenli berk ýerine ýetirjek” — diýip jogap berýär. Antoniýi ynamyndan el çekdirmek üçin edilen synanyşyklaryň hemmesiniň şowuna bolmandygyna düşünenlerinden soň ony höküme laýyklykda jezalandyrdylar, şeýdip, ol şatlyk bilen we Gudratygüýçlini şöhratlandyryp öldi we öz janyny Rebbiň eline berdi.

Ýoldaky ejir çekmeler

Fernsis Seganyň imanyndan ýüz öwrendigi barada Antoniýe aýdylan sözler ýalan bolup çykdy, sebäbi imanyndan ýüz öwürmän, onda berk durandygy sebäpli Antoniý jezalandyrylandan birnäçe gün geçenden soň, ony-da edil şonuň ýaly edip jezalandyrdylar”⁴³.

Antoniýiň taryhy — köp sanly ejir çekip ölen mesihleriň mysallarynyň diňe biridir, şol mysallaryň hersi özüçe ruhlandyrýar. Antoniýiň şaýatlygyndaky imanda durnuklylyk hem berklik, şeýle hem, hemme zatdan, hatda janyň özünden hem ýokary duran Rebbe bolan söýgi meni ruhlandyrýar. Ol bu ölümli dünýäniň içinde özüne garaşýan şöhraty görüp bildi, sebäbi ol iman gözleri bilen seretdi.

“Iman umyt edýän zatlarymyza bil baglamak we görmeýän zatlarymyza ynanmakdyr” (Ýewreýler 11:1).

Antoniý Riçettiniň ejir çekip öleni hakda okanymda meni gizlin, ýöne aýrylmazak bir sorag bimaza etdi: men kim üçin ýaşaýaryn? Mende bu sorag howsala döredýär, sebäbi ol meni bu durmuşda nämäniň gymmatdygynyň jemini çynlakaý jemlemäge, şeýle hem, häzirki ýaşaýşyma täsirini ýetirýän içki motiwlere akyl ýetirmäge mejbur edýär. Antoniý Riçettiniň muňa düşünmek üçin ejirli soňunyň geljek pursatyna garaşyp oturmandygyna men berk ynanýaryn. Ol ejirli ölüme *taýýarlanandy* we ol geläýen ýagdaýynda-da, ony kabul etmäge *taýýardy*.

Ejir çekmeklige düşünmek

Antoniý Riçettiniň taryhy bir wagtyň özünde hem ruhlandyrýar, hem biynjalyk edýär. Her bir mesihi batyrlyga we

⁴³ Jon Foks, *Foksuň Ejir çekenleriň kitaby* (Pantianos Classics, orig. pub. 1563), 59.

ejir çekeniniň ezyýetlerine teňne diýip pikir edýärin, ýöne munuň ýaly durmuş üçin diňe ölüm bilen hasaplaşmaly bolmaýarsyň. Her bir mesihi öz umydy üçin hasabat bermäge (1 Petrus 3:14–17) we imanyňy yglan edende ýüze çykyp biläýjek otrisatel garaýyşlara duş gelmäge taýýar bolmalydyr. Şeýlelikde, biz: “Eger kelläňize sapança diräp, Mesihden ýüz öwürmegi buýruk berseler, siz muny ederdiniňmi?” — diýen soraga gaýdyp gelýäris.

Günbatarly mesihiler bolan biz bu soraglary ýüze çykaryp biljek göni görgülere duçar bolmaýandygymyz sebäpli, oňa jogap bermek bize kyn düşýär. Biz: “Men Mesih üçin oky kabul edip biljek” diýip, ynam bilen aýdyp bileris, ýöne şonuň ýaly saýlawa duçar bolanda şeýle edip biljekdigine hiç kimem ynamly däl.

Ejir çeken mesihi bolmaklyk — bu köp günbatarly mesihileriň kynlyk bilen düşüňän we özüniň iman ýolunda kynlyk bilen ulanýan konsepsiýasydyr. Meseläniň uly bölegi ejir çekenler baradaky pikirimiziň juda dar bolmagynda jemlenendir. Biz ejir çekijilige zorluk edijilik, ganly ölüm prizmasynyň üsti bilen seredýäris. Biziň töweregimizdäki adamlaryň hemmesinden ejir çeken mesihiniň kimdigini sorasaňyz, köplenç özüniň dini garaýyşlary zerarly zorluk edilip öldürilen adamyň ölümü bilen baglanyşykly sözleri eşitjegiňize ynanýaryn.

Mesihilik akademiki we missionerçilik gurşawlarda ejir çekeni kesgitleýän zat barada jedeller we çekeleşmeler köp. Bu çekeleşmeler bir wagtyň özünde hem peýdaly, hem aljyradýar, sebäbi dürli ylahyýetçiler bilen missiologlar köplenç özleriniň adamy nämäniň ejir çeken mesihi edýändigini baradaky pikirini göz önüne getirýärler. Başga dinler bilen medeniýetler özleriniň kesgitlemesini teklipl edýärler, bu bolsa, bu söze has takyk kesgitleme berme synanyşygynda has beter bulaşyklyga alyp barýar. Adamy nämäniň ejir çeken mesihi edýändigini babatdaky fundamental ýalňyş pikirler biziň döwrümüzde näçe diýseň bar, bu hem şol söze kesgitleme berşimize özüniň täsirini ýetirýär.

Ýoldaky ejir çekmeler

Mysal üçin, yslam ekstremistleri ejir çekeniniň derejesini, mümkin boldugyça köpräk “kapyrlary” öldürmek üçin belli bir ýerde özüni partladan jehatçylara degişli edýärler. Ejir çeken derejesini almanyň talaby bu ýagdaýda janyňy bermeklige we mukaddes uruşda esger bolup ölmäge taýýar bolmakdyr.

Ejir çekijiligiň bu kesgitlemesiniň, mesihilikdäki “ejir çeken” düşünjesi bilen, elbetde, hiç hili umumylygy ýokdur. Uitwort uniwersitetiniň ylahyýetçi professory bolan Jerald Sitser şeýle düşündirýär:

“Bu günki biziň ejir çekenler, aýratynam özlerini partladyp öldürýänler baradaky okaýan zatlarymyzyň hemmesi, birinji birnäçe ýüzylylygyň dowamynda mesihileriň başdan geçiren zatlarynyň doly garşydaş zadydyr. Häzirkizaman “ejir çekenler” — eger olaryň eýmenç işlerini suratlandyrmak üçin bu sözi ulanmaga het edip biläýsegem — bize Hudaýy söýgi däl-de, ar almanyň, ýigrenjiň we ganhorlugyň Hudaýy hökmünde görkezýärler.

Irki ejir çeken mesihiler jenaýatçylar däl-de, şonuň ýaly ýigrenjiň pidalary bolupdylar. Olar hiç kime zorluk etmediler, tersine, olara zorluk edildi. Olar ejir çekijilige çagyrylypdylar, ýöne häzirki zaman özüni öldürýän terroristleriň edişleri ýaly, ony hiç kime zor bilen etdirmändiler”⁴⁴.

“Ejir çekenleriň sesi — Kanada” “ejir çeken” sözünüň aşaky kesgitlemelerini teklipl edýär. Olar ilki başda grek dilindäki “*matrus*” sözünden gelip çykyp, “şayat” diýlip terjime edilýär. “Şayat” sözi, Täze Ähtiň dürli aýatlarynda, göni manysynda bolşy ýaly, göçme manysynda hem getirilýär:

⁴⁴ Jerald L. Sitser, *Çuň guýudan suw: Mesihilik ruhy taýdan irki ejir çekenlerden häzirki zaman missionerlerine çenli* (Downers Grove, IL: InterVarsity Metbugat, 2007), 30-31.

Ýoldaky kynçylyklar

- Sudda şaýatlyk edýän adam (Matta 18:16; 26:65; Resullaryň işleri 6:13; 7:58; Ýewreýler 10:28; 1 Timo-teos 5:19).
- Gören ýa-da bilen zadynyň hakykydygyna şaýatlyk edýän adam (Luka 24:48; Resullaryň işleri 1:8, 22; Rimliler 1:9; 1 Salonikliler 2:5, 10; 1 Ýohanna 1:2).
- Hakykata şaýatlyk edýän we Mesihiň işi üçin, hatda ölüme çenli-de görgi görýän adam (Resullaryň işleri 22:20; Aýanlyk 2:13; 17:6).

I asyryň ahyrlarynda bu söz özüniň Hudaýa wepalydygyna we Oňa ygrarlydygyna şaýatlyk edenlere degişli boldy. Olar özleriniň ölmäge taýýardyklaryny, ýöne Mesihi inkär etmejekdiklerini, Hudaýyň Patyşalygyny abatlamagyň hatyrasyna pida edijilik bilen Oňa gulluk etjekdiklerini aýtdylar, şeýle hem, özleriniň mesihilik şaýatlyklary ýa-da Mesihe degişlidikleri üçin beýik jepalary çekjekdiklerine şaýatlyk etdiler”⁴⁵.

Şu nukdaýnazardan biz ejir çekmekligiň Sitseriň düşündirişi ýaly, ýöne bir ölümden başga hiç zat dældigini görýäris: “Irki mesihilikde ejir çekmeklik diňe Hoş Habaryň hakykatyna şaýatlyk etmäniň köp usullarynyň biri bolupdyr. Mesihileriň hemmesi bu sözün göni düşündirilişinde, ejir çeken mesihi bolmaga çagyrylmandyr, şeýle-de bolsa, her bir mesihi janyny Hudaýa bermeklige çagyrylandyr”⁴⁶.

Ejir çekmeklik mesihilik dünýägaraýşynyň aýrylmaz bölegi bolup durýar. Biziň günlerimizde ejir çeken mesihi bolmagyň nämäni aňladýandygyna we biziň “Mesih ugrunda janyňy bermek” diýen düşünjä berilýän Mukaddes Kitap kesgitlemesini nädip

⁴⁵ “Ejir çekmek näme?” Sorag-jogap, Ejir çekenleriň sesi – Kanada <vom-canada.com/whats-a-martyr.htm>.

⁴⁶ Sittser, *Çuň guýudan suw*, 31.

kabul edip biljekdigimize düşünmek zerurdyr. Ejir çekenligiň anyk Mukaddes Kitap keşbiniň we onda Hudaýyň maksadynyň bolmagy häzirkizaman mesihilerine özleriniň wezipesini ynam bilen ýerine ýetirmäge hem-de batyrlyk bilen Mesihniň yzyna eýermäge we Onuň şöhraty üçin ýaşamaga kömek edýär. Mesihilik nukdaýnazarynda yzarlamalara we ejir çekmeklige sagdyn düşünjeli bolmaklyk bize, agyry hem jepalary çekýän bolsak-da, hemme zadyň Hudaýyň emri bilen çagyrylanlaryň bähbidine hereket edýändigini görmäge mümkinçilik berýär.

Men bu babyň başynda: “Eger kelläňize sapaňça çenäp, Mesi-hden ýüz öwürmegi buýruk berseler, siz muny ederdiniňmi?” diýip sorag beripdim. Siz Mesih üçin ejir çeken adam bolmak isleýärsiňizmi? Men hemme zatdan önürti Mesih üçin ölmäge taýýarmydygynyzy soraýaryn. Ýöne siz janyňyzy eýýäm Mesihe beren bolsaňyz, bu nädogry jogapdyr. Gutulyşa eýe bolan wagtyňyzda, öz haçyňyzy alyp, Onuň yzyna düşen pursatyňyzda siz eýýäm Mesih üçin janyňyzy bermäge taýýardygyňyz baradaky soraga jogap berdiňiz.

“Çünki günä jesedi ýogalyp, biz mundan beýläk günä gulluk etmez ýaly, köne adamymyzyň Onuň bilen birlikde haça çüýlenendigini bilýäris. Çünki kim ölen bolsa, ol günäden aklanandyr.

Biz Mesih bilen ölen bolsak, onda Onuň bilen ýaşajagymyza hem ynanýarys. Sebäbi biz Mesihniň direlendigini, indi ölme-jekdigini, indi ölümiň Oňa agalyk etmejekdigini bilýäris. Çünki Ol ölen ölümünü günä üçin bir gezek öldi, ýöne ýaşayan ýaşayşyny Hudaý üçin ýaşayandyr. Şonuň ýaly, siz-de özüňizi günä etmeklige öli, ýöne Rebbimiz Mesih Isada Hudaýa diri saýyň” (Rimliler 6:3–11).

Mesih bilen jaýlanylanlar bolan biz soň Ondaky täze ýaşayş üçin ölümden direlýäris. Sitser şeýle ýazýar:

“Eger ejir çekmekligiň manysyna düşünmesek, onda mesihilige — onuň nämedigine we ony nämäniň özboluşly zat edýändigine — hiç haçan hem düşünmeris. Ilkinji mesihiler Isa Mesihi özleriniň Rebbi diýip ygılan edendikleri üçin öldüler. Mesih olaryň durmuşyna dahylly bolan zatlaryň hemmesine — baýlyga, derejä, ygtyýarlyga we Rimiň özünde garşy çykdy. Olar Isanyň bäsdeşlere çydam etmeýändigine ynandylar. Şonuň üçin olar saýlamaly bolanlarynda, her neneň ýagdaý bolanda-da, Mesihiň yzyna eýerme kararyna geldiler. Ilkinji ejir çekenler ýokary bahany — janlaryny — tölediler. Şeýle-de bolsa, olaryň göreldesiniň gymmaty, her neneň päk ýürekden edilen bolsa-da, batyrylykdan püre-pür bolsa-da, ejir çekmäniň özünde däl-de, olaryň Rebbiň ygtyýaryna wepalydyklaryndadyr. Biziň Reb ugrunda ölmezligimiziň mümkinliginiň tapawudy ýok. Esasy mesele biziň Onuň üçin nähili ýaşaýandygymyzda jemlenendir”⁴⁷.

Şonuň üçin aslynda biziň bermeli soragymyz özümiziň Mesih ugrunda ölmäge taýýardygymyz barada bolmaly däl-de, Onuň üçin ýaşamaga taýýardygymyz barada bolmalydyr, bu bolsa, öz durmuşymyza nähili garamagymyzyň gerekdigi babatda düýbünden täze garaýşy açýar.

Ejir çekeniniň durmuşynda ýaşamak

“Ejir çekenleriň sesi — Koreýany” döretmäge gatnaşan we onuň general direktory bolan ruhy çopan Erik Foli pida ediljekli bolup ýaşamagyň nämedigini düşündirýär: “Öz haçyňy almaklyk — Mesihiň söýgüsini Onuň duşmanlaryna ýetirip yörşüne her gün ölmegi aňladýar. Biz öz arzuwlarymyz, isleglerimiz, meýjillerimiz

⁴⁷ Şol ýerde', 28.

Ýoldaky ejir çekmeler

we umytlarymyz üçin meýletin ölýäris. Ýöne bu özüni inkär etmekden has uly bir zatdyr. Biz Mesih bilen birlikde: “Ýöne Meniň islegim däl, Seniň islegiň amala aşsyn” diýmelidiris. Sebäbi indi biz däl-de, biziň üstümüz bilen Mesih ýaşaýar. Üns beriň: islegini *ýerine ýetirmek* we durmuşy *ýaşamak*. Indi biz hiç hili çäklendirme goýmaýarys — bu hem, doly derejesinde ejir çekmekligiň bir görnüşidir, ýagny Mesih barada şaýatlyk etme arkaly täze ýaşaýşy getirýän ölümdir. Siziň “bu ejir çekmekligiň belli bolan (ýagny bir pursatda zorluk edilmekden ölmek) görnüşinden pes görnüş” diýip pikir etmegiňiz mümkin, ýöne haýsy agyr: bir pursatda ölmekmi ýa-da her gün ölmek? Her kimiň öz wezipesi bar”⁴⁸.

Ejir çeken adam bolmaklyga şeýle düşünmeklik ejir çekenligiň özüne özboluşly garamaklygy berýär. Ejir çekýänler (yzarlamalaryň şkalasyna laýyklykda) — bu düýp manysynda Mesihiň yzyna höwes bilen we dogry eýerýänler bolup, olar özleriniň şaýatlygyny ýa-da missiýasyny görgüler howpunyň, yzarlamalaryň ýa-da ölümiň saklamagyna ýol bermekden boýun towlaýanlar bolýarlar. Olar biakyllyk bilen yzarlamalardan ýa-da ölümden gaça durmaga dyrjaşmaýarlar — mesihilik missiýasynyň maksady beýle däl. Has takygy, onuň maksady Isanyň Rebdigini yglan etmekdir (Matta 28:18–20; 2 Timoteos 4:1–2), Hoş Habary wagyz etmek we şeýle etmek bilen şagirtleri taýýarlamakdyr. Hudaýyň şöhratynyň açylmagy üçin, ejir çekeniniň diridigine ýa-da ölendigine garamazdan, Mesihe doly tabyn bolan durmuş talap edilýär. Resul Pawlus muny şeýle jemleýär:

“Edenlerinde näme?! Her nähili bolsa-da, isle betpällikden, isle-de ýagşy niýetden, barybir olar Isa Mesihi wagyz edýärler. Men muňa begenýärim. Hawa, gaýta-gaýta begenerin, sebäbi dogra-dilegleriňiz we Isa Mesihiň Ruhunyň kömegi arkaly bu külpetleriň maňa azatlyk getirjekdigini bilýärim. Çünki

⁴⁸ Erik Foley, “Gyzyl, ak we ýaşyl ejir çekmeklik: Protestant neşiri”, Sözi ýerine ýetir, 2016-njy ýylyň 10-njy apreli <tinyurl.com/wtt98xj>.

Ýoldaky kynçylyklar

men asla utanja galmajakdygyma, hemişekim ýaly şindi hem mertlik bilen hereket etjekdigime ynanyryn. Men ýaşasam-da, öldürilsem-de, meniň bedenim arkaly Mesih beýgeldiler. Çünki meniň üçin ýaşayyş Mesihdir, ölüm-de bähbitlidir” (Filipililer 1:18–21).

Maňa Demirgazyk Koreýadan bolan bosgunlary okatma we olar Demirgazyk Koreýanyň ýygnaclaryna gulluk edip biler ýaly, olary missionerçilik işine taýýarlama proýektine Erik Foli bilen bile gatnaşma bagty miýesser etdi. Erikiň öz aýaly Hyon Suk Foli bilen esaslandyran şägirtçilik mekdebiniň ady “Gizlinlikde gulluk etme uniwersitetidir”⁴⁹. Olar diňleýjilerine gulluk etme ýoly arkaly öz halkyna — gaçan, adam satmalaryň pidasy bolan ýa-da demirgazyk koreýa režimi üçin pul gazanmaga dünýäniň başga ýurtlaryna iberilen adamlara — birikmäge kömek etjek okuw programmalaryny hem işläp düzdüler.

Mukaddes Kitabyň diňe bir ejir çeken mesihi bolmagyň nämedigini köp aýtman, eýsem, irki ýygnaclary liderleriniň hem, bu tema boýunça wagyzlary giňişleýin edendiklerini hem Erik öwredýär. (Bu fakt Günbataryň häzirkizaman mesihileriniň köpüsine, gynansak-da, näbelli bolup galýar). Irki ýygnaçyň ýolbaşçylary ejir çekmäniň üç “reňkiniň” bardygyny aýtdylar. Ol “reňkleriň” hersiniň özboluşly manysy bolup, mesihileriň ýerdäki öz wezipesini durmuşa ornaşdyryşyna degerli täsirini ýetirýär. Ýygnaçyň atalary Iýeronim bilen Grigoriniň düşünişine görä, olar *gyzyl, ýaşyl hem ak reňklerdir*. Erik Foli muny şeýle düşündirýär:

- *Gyzyl* reňk zorluk edip öldürilmäniň üsti bilen görgüleri birbada kabul eden, ýöne şeýle ýagdaýda-da Hudaýa hem özüniň duşmanlaryna söýgüsini görkezip ölen mesihileri görkezýär.

⁴⁹ Gizlin uniwersitet hakda has giňişleýin maglumat vomkorea.com/en/project/northkorea/uu-school.

Ýoldaky ejir çekmeler

- *Ýaşyl* Isanyň her gün özüni inkär edýän durmuşda ýaşamak bilen Hudaýyň söýgüsini görkezip, öz haçyňy alma buýrugyna tabyn bolýan mesihileri alamatlandyrýar.
- *Ak* wagtlaýyn ýa-da uzak möhletleýin ruhy yza çekilmäniň netijesinde “dünýä üçin ölýän” mesihileri aňladýar. Häzirki şägirtçilik bazalary, doga-dileg etme daglary we (ruhy taýdan) dynç alyş merkezleri ak ejir çekmäniň durmuşyny bize berýär.⁵⁰

Erik özüniň reňkler baradaky makalasyny şeýle sözler bilen jemleýär: “Her bir mesihi bolan adam mesihi bolan pursatyndan başlap, ejir çeken adam bolmaklyga çagyrylandyr: bu zatlar bir wagtlykdyr. Mesihiň yzyna eýerýänleriň hemmesi *ýaşyl*, *ak*, eger Mesih ýol berse, hatda *gyzyl* ejir çeken bolmaga-da taýýar bolmalydyr”.

Ejir çekmeklik baradaky temadan köp zatlary ýazmak bolar, ýöne, meniň pikirimçe, entegem jogap talap edýän sorag şu aşakyda jemlenen: “Hudaýda mesihini ejir çeken adam etmek maksady barmy?” Mukaddes Ýazgynyň we ýygnagyň taryhyny-daky ejir çeken — gadymky hem häzirkizaman — mesihileriň öwredişlerine görä, jogap “hawa!”. Bu jogap bize uly umyt berýär.

Yzarlamalar, hatda görgi görmekligi öz içine alýan bolsa-da, ol Hudaýyň “Men bardyryn” diýen beýik meýilnamasynda wajyp roly oýnaýar, şonuň üçin görgi görýän adamlar bu dünýä Mesihiň Kimdigini görkezýärler-de, Onuň bilen gatnaşyklar üçin gapy açýarlar. Şeýtanyň Hudaýyň şöhratyny özüne alma we Rebbiň ýerdäki Ýygnagyny weýran etme meýilnamasynyň ahyr netijesinde puja çykjagyna ynanmak her neneň kyn bolsa-da, ol hökman puja çykar.

Kennet Harrod muny şeýle düşündirýär: “Biziň ýamanlygyň üstünden gazanjak ýeňşimize Mesihiň biziň üçin haçda eýýäm

⁵⁰ Foleý, “Gyzyl, ak we ýaşyl ejir çekmek”.

berjaý eden zatlarynyň hemmesiniň kömegi bilen ýetilýär. Ol Hoş Habar üçin ezyet çekmäge çenli-de taýýar bolan Hoş Habaryň wepaly şaýatlary tarapyndan goldanylýar we ýerine ýetirilýär, sebäbi Mesihiniň Özi-de şöhrata alyp baryan görgüler ýolundan ýöredi we Öz halkyny-da şeýle etmeklige çagyryýar”⁵¹.

Meniň poçta gutym yzarlama baradaky habarlardan doly. Nigeriýada soňky ýyllarda dünýäniň islendik beýleki ýurdunda-kydan-da köp mesihi ganynyň dökülenini bildim. Ýurduň demir-gazygyndaky we merkezindäki “Boko Haram” we fulani-çopanlar ýaly terroristik toparlar tarapyndan mesihilere hüjüm etmeler gündelik hadysa bolup durýar. Şol sebitlerdäki ýygnaklara garşy gönükdirilen zalymlyk baradaky wakalary yzly-yzyna okanynda, ýigrençden doly bolan bu hereketlerde Hudaýyň maksadyny adamyň görmezligi mümkin. Ýöne hüjüm etmeler taryhyň diňe bir bölegidir.

Meniň kârdeşim mesihileriň şaýatlyklaryny dokumentleşdirmek üçin, şeýle hem, Nigeriýadaky ýygnagyň beýle gazaply yzarlamalara duçar edilýändiginiň sebäbini anyklamaga synanyşmak üçin, ol ýerdäki yzarlanylýan mesihiler bilen duşuşýar. Mesihilerden interwýu alyp ýörkä, ol bir wagtlar “Boko Haramyň” işjeň agzasy bolan we köp mesihileri öldüren bir adam bilen tanyşýar. Indi şol yslamçy ganhor bolan adam ýygnakda, özüne dogany hökmünde seredýän mesihileriň arasynda otyrды. Meniň haýran galan kârdeşim ondan: “Näme boldy, sen bu gün ýygnakda erkek hem aýal doganlarymyzyň arasynda otyrsyň?” — diýip sorayar.

Gürründeşligiň dowamynda kârdeşim “Boko Haramyň” bu öňki lideriniň mesihilik ýygnaklaryna hüjüm etmekde yslam terroristleriniň hüjüm edýän toparlaryna ençe gezek ýolbaşçylyk edenini bilýär. Olaryň ilkinji maksady ýygnaklar hem ruhy çopanlar bolupdyr. “Men köp ruhy çopanlary dyza çökerip, kellelerine ýarag çenedim. Men mydama olara yslama geçmäge mümkinçilik berdim.

⁵¹ Kennet Harrod, *Wada we yzarlama: Mesih üçin görgüleriň Injil teologiýasy* (Orpington, Angliya: Release International, 2018), 89.

Ýoldaky ejir çekmeler

Olar boýun towlanlarynda bolsa, men olary atdym. Ýöne günleriň birinde bir zat üýtgedi. Men bir ruhy çopany öldürdim, ýöne onuň jesedine seredip bilmedim. Ol adamyň ölşünde we ondan öňki ölenleriň hemmesiniň ölüşlerinde meniň ganymy buza öwürmäge mejbur edýän bir zat bardy, men gaty erbet gorkdum. Edil şol pursatda indi adam öldürip bilmejekdigime düşündim”.

Ruhy çopanlaryň ölümi öňki yslam esgerini Isany gözlemäge we öz durmuşynyň hakyky maksady baradaky soraglara jogap tapmaga mejbur etdi. Düýbünden üýtgän bu nigeriýaly adam häzirki özüniň söýýän we gulluk edýän Rebbi barada şaýatlyk edenlerinde janlaryny meýletin beren ruhy çopanalara gözlerini ýaşa dolduryp hormatyny bildirýär.

Mesihiler özlerini Mesihe meňzedip, Onuň Hoş Habaryny yglan edenlerinde, dünýädäki adamlar muňa iki usulyň biri bilen garaýarlar. Olar ýa-ha diňleýärler-de, Mesih arkaly halas bolma baradaky Hoş Habaryň şatlyk bilen kabul edýärler, ýa-da ony eşidýärler we Hoş Habaryň garşydaşlary bolup, ony inkär edýärler.

Biziň döwrümüzde mesihilere, Mesih ugrunda ejir çekmäniň Hudaýyň ulanýan kanalydygyny, şol kanalyň üsti bilen Onuň Özüni heläk bolan dünýä aýan edýändigini we şeýtanyň adamlaryň durmuşyndaky meýilnamalaryny weýran edýändigini ykrar edýän, sagdyn Mukaddes Kitap teologiýasy gerek. Şeýlelikde, mesihiniň yzarlanmalardaky durnuklylygy onuň çydamlylygyna bagly däl-de, eýsem, hasrat wagtynda ony doldurýan Hudaýyň merhemetine baglydyr.

Şu kontekstde ýygnaç barada gürrüň edende, Erik Foli şeýle diýýär:

“Ýygnaç gizlenmeýär. Ol dünýäde oppozisiýanyň bardygyna doly düşüniş, öz işini edýär we degerli strategiýany işläp düzýär. Ol hemişe, hatda öz duşmanlaryna-da, edil Rebbe gulluk eden ýaly gulluk edýär, ýagny Rebbe meňzäp, dünýä gulluk etmeýär. Ol dünýäniň ugruna gitmeýän

zatlary üçin şatlyk bilen töleg töleýär, görgüleri hormat hasap edýär, sebäbi Rebbiň ady üçin görgi görmäni hormat hasap edýär. Dünýä ony jogap bermeklige çagyranymda, ol öz umydynyň sebäbini düşündirmäge mydama taýýar. Ol muny “siziň gowy işleriňize dil ýetirýänler töhmet atanyna utanar ýaly, pesgöwünlilik hem hormat bilen edip, arassa ynsabyny saklaýar”⁵².

Isanyň durmuşyndaky görgüler

Biziň köpimiz Isanyň haçda asylgy duranyny, töweregine bolsa, Onuň ölerine garaşyp duran mähelläniň ýygananyny görkezýän filmleri gördük. Hoş Habarlar Onuň haça çüýlenişiniň takyk jikme-jikliklerini biziň önümizde giňden açýar, hatda Onuň haçdaka aýdan soňky sözlerini-de aýdýar. Siz şeýle zada döz gelip bilerdiňizmi? Özüňiziň Golgotada iki talaňçynyň arasynda öljek bolup duran bigünä adama seredip duranlaryň içinde duranyňyzy göz önüne getirin.

Bu mähelläniň içindäki adamlar garyşandy. Olaryň käbirleri Isa duýgudaşlyk bilen seredýän yzyna eýerijilerdi. Olar gaty tolgunýardylar. Beýlekileri bolsa, Isanyň barlyşyksyz duşmanlary bolup, olar Onuň üstünden zalymlyk bilen gülýänlerdi:

“Geçip barýanlar başlaryny ýaýkap, Isany ýaňsylaýardylar. Olar: «Hany, Sen ybadathanany ýykyp, üç günde saljakdyň-a. Eger Hudaýyň Ogly bolsaň, haçdan aşak düş-de, Özüni halas et-dä!» diýýärdiler. Ýolbaşçy ruhanylar, Töwrat mugallymlary, ýaşulular hem Isany hut şunuň ýaly masgaralap, biri-birlerine: «Özgeleri halas etdi, emma Özüni halas edip bilenok. Özem Ysraýylyň Patyşasymyş! Onda, goý, Ol häzirň özünde haçdan

⁵² Erik Foli, *Ýerasty ybadathana üçin taýýarlyk* (Seul, Günorta Koreýa: Ejir çekenleriň sesi – Koreýa, 2017), 61–62.

aşak düşsün, biz hem Oña iman edeli. Ol Hudaýa sygynyardy. Eger Hudaý halaýan bolsa, goý, häziriň özünde Ony halas etsin. Hany, Ol: „Men Hudaýyň Ogludyrn“ diýýär-dä» diýişýärdiler” (Matta 27:39–43).

Ýanynda haça çüýlenen jenaýatçylaryň biriniň Isanyň üstünden gülýänini siz eşidýärsiňiz. Ýöne beýleki jenaýatçy ýoldaşyny ýazgaran wagtynda, jöwzaly günde salkyn şemal öwsen ýaly bolup, aýdyňlyk pursaty gelyär. “Bu Adama azar berme — diýip, ol aýdýar. — Onuň günäsizdigini sen näme göreňokmy? Biz bu jeza mynasyp bolduk, Ol bolsa hiç hili erbet zat etmedi”. Soň ol Isa ýüzlenip: “Öz Patyşalygyňa baranynda meni ýada sal!” diýip, özüne rehim etmegini ýalbaryp sorayar.

Boljak zat däl, ýöne hakykat: umytsyz ýaly bolup görnen ýagdaýlar mümkinçilikler penjiresi bolýar — bir sekundyň içinde hemme zat anyk bolup, bize düýbünden täze düşünje açylýar. Hemme zat daşyndan görnüşi ýaly däl we aslynda hemme zat hökman öňküligine galmaly däl.

Bu jenaýatçynyň gözlän merhemeti garaşylmadyk pursatda garaşylmadyk ýerde — hemmeler üçin ölüm ýeri bolan ýerde alyndy. Mundan başga-da, hut şol pursatda, ýoluň soňunda, Isa toba eden imanly adama: “Saňa dogrusyny aýdýaryn, şu gün sen Meniň bilen jennetde bolarsyň” (Luka 23:43) — diýip jogap berýär.

Şol ýerde seredip durşuňyza Isanyň gitdigiçe gowşaýanyny duýýarsyňyzmy? Onuň fiziki güýji gidip, ölüm ýakynlaşdygyça yzyna eýerijileriniň hem bar umydy sönüp başlaýar. Hemme zat şeýdip tamamlanyberjekmikä? Isanyň eden gowy zatlarynyň hemmesi — şypa bermeleri, beren taglymatlary, ruhlandyrmasy we bu durmuşdaky has gowy zada bolan umytlaryň bary — şu ýerde, bu haçyň üstünde gutararmyka?

Birden gündiziň günü asman gorkunç gara reňke bürelýär, şol wagt Isanyň ýürekden çykýan sesi sizi özüňize getirýär. Takmynan sagat dokuzlarda siz Isanyň: “Elohi, Elohi! Lema sabaktani?»

ýagny: «Hudaýym, Hudaýym! Näme üçin Meni terk etdiň?» (Matta 27:46) — diýip ýüzlenýänini eşidýärsiňiz. Bu sözleri aýdanyndan soň Isa ölýär.

Birazajyk wagt geçeninden soň Rebbiň yzyna eýerijiler Onuň jesedini haçdan düşürýärler-de, ony mazarda jaýlaýarlar we onuň agzyny äpet daş bilen ýapýarlar. Siz Isanyň ejir çekeniniň şaýady bolduňyz. Şol pursatda ýylanyň (Gelip çykyş 3:15) nesli ýeňen ýaly duýgy döreýär. Isanyň yzyna eýerenler haýran bolup, hiç zada düşünmän we hasrata batyp, kem-kemden dargaşýarlar. Olaryň käbirleri Isanyň yzyna düşmezinden öň eden işlerine gaýdyp barýarlar, käbirleri-de gizlenip ýygnanyşýarlar, üçünjileri bolsa, öýlerine, Emmausa gidýärler.

Amidiň taryhynyň dowamy

Ýewa bilen Amit Mesihdäki dogany gujaklap aglanlarynda gözýaşlary çeşme bolup akdy. Birnäçe minut geçeninden soň Omar özüni ele alyp, olara dostlarynyň ejir çekip ölşüniň taryhyny gürrüň bermäge taýýar boldy.

Ruhy çopan Joşua bilen Eliýas jenap Glenn bilen duşuşmak we suw almasyndan ejir çekenleriň arasynda geçirmegi meýilleşdiren hoşhabarçylyk gullugy üçin materiallary almak üçin baza gitdiler. Duşuşykdan soň ruhy çopan Joşua Eliýasyň motosikliniň yzyna böküp mündi, soň olar iki sagatlyk syňahata, Amidiň garaşyp oturan ýerine ugradylar.

Eliýas bilen ruhy çopan Joşua nobatdaky öwrümiň aňyrsyndaky terroristler toparynyň goraýan blokpostunyň üstünden bardylar. Olar daşlaryny gurşap alanlaryny görenlerinde, eýýäm yza öwrül-mäge giç bolupdy. Şeýdip, Eliýas bilen ruhy çopan Joşua gazaply yslamçylaryň gurşawyna düşýärler. Mesihiler olar bilen asuda gürleşmäge synanyşýarlar, emma olar diňlemek hem islemän, olardan motosiklden düşmegi talap etdiler.

Soň Eliýas bilen ruhy çopan Joşua barlamak üçin sumkalaryny bermegi buýruk berdiler. Eliýasyň sumkasyndaky Mukaddes Kitaby we mesihilik kitaplary görenlerinde, yslamçylar olardan mesihimidiklerini soradylar. Eliýas mesihidigini aýdan badyna, galtamanlaryň biri onuň yzyndan gelip, ýeňsesine dubinka bilen urdy. Eliýas ýere, göni ruhy çopan Joşuanyň öňüne ýykylýar. Olar gylyç bilen onuň damagyny çalyrlar, ol hem şol bada ölýär. Ruhy çopan Joşua şu wagtyk bolan zada düşünip ýetişmänkä, ondan hem mesihidigini soradylar. Aňk bolup galan ruhy çopan aýagynyň astynda ýatan Eliýasa seredýär, soň hem ýene özüni sorag edýän adama seredýär. Ol başyny atýar-da, öz obasynda ruhy çopandygyny, olaryň şu wagtyk öldüren adamynyň özüniň ýakyn dostudygyny we Mesihdäki gadyrly doganydygyny aýdýar.

— Indi sen biziň näme isleýändigimizi bilýärsiň — diýip, ol adamlaryň biri ruhy çopan Joşuanyň ýüzüniň öňünde ganly gylyjy galgadyp aýtdy. — Biz saňa bu ýerden diri gitmäge mümkinçilik berýäris. Şol Mesihi inkär et-de gidiber. Ýöne muny etmeseň, onda dostuň başyna gelen zat seniňem başyňa geler, ýöne biz seni haýaljakdan öldüeris.

Ruhy çopan Joşua dyza çöküp, gaty sesi bilen Hudaýa ýüzlenýär:

— Atam, muňa Seniň şöhratyň we adyň hormaty üçin döz gelmäge maňa kömek et!

Omar başyny gussaly ýaýkady.

— Şol ýere golaý ýaşaýan bir oglan blokposty görüp, olaryň näme etjek bolýanlaryny görmek üçin tokaýda gizlenýär. Gynansak-da, ol bu wakanyň şaýady bolýar. Terroristler giden batlaryna, ol meniň ýanyma ylgap gelip, bolan pajygaly wakany gürrüň berdi. Ruhy çopan Joşua elliden gowrak pyçak sanjyp ýara salýrlar, pyçakly urgularyň biri ahyrsoňy onuň ýüregine batýar. Hudaýyň bu gullukçysy, hatda ölüme çenli-de wepalylygyna galýar. Şeýdip, indi ol we Eliýas Rebbiň ýanynda.

Olaryň üçüsem Mesihdäki söýgüli doganlarynyň agyr ýitgi ýüki astynda başlaryny aşak sallaýrlar. Ertesi gün töwerekdäki

obalardan bolan ýygnak agzalary doganlaryň jesetlerini alyp, olary Amidiň obasyndaky ýygnagyň territoriýasynda jaýlaýarlar.

Amit hoşlaşma ýygnanyşygy wagtynda ýygananlaryň önlerinde durup, ön bolan zatlary ýatlaýar:

— Eliýas bilen ruhy çopan Joşua meniň obama Hoş Habary wagyz etmäge gelenlerinde, men olara gaharlandym we eger olar meniň halkymyň içinde özleriniň ýalanyny mundan beýläk hem ýaýratsalar, onda olaryň gitmeli ýeri gabyr bolar diýip pikir etdim. Ýöne meniň haýbatlarym olary gorkuzmady. Olar her gezek meniň obama gaýdyp gelyärdiler, ýöne menden kine saklamaýardylar. Olar meni söýýärdiler we maňa Isanyň söýgüsini görkezýärdiler. Indi biz bu ýerde olaryň pidasynyň şaýatlygyny we Hudaýyň Hoş Habaryny wagyz etmek üçin Hudaý tarapyndan ulanylan bolmaga taýýardyklaryny görýäris.

Siziň köpiňiz hem, bu doganlaryň wepaly gulluklary sebäpli şu ýerde dursuňyz. Daýhan bolan siz, hasyl getirmezinden ön tohumyň ölmeli bolýandygyny bilýärsiňiz. Bu gün biz özümiziň gadyrly doganlarymyzy jaýlaýarys, bu başlangyçdyr we Hudaýyň şöhraty üçin ýaşamaga täze mümkinçilikdir. Ertir men ruhy çopan Joşua bilen Eliýasyň gökdäki öýüne çagyrylan ýerine gitjek-de, olary öldürenleri gözläp tapjak. Men Hudaýdan çykýan merhemet bilen Isa baradaky Hoş Habary yglan etjek we olara özümde bar bolan umydyň ugruny görkezjek. Doganlaryň ölümünüň birderek ýere däldigini men bilýärim, Hudaý olary Özüniň bähbidi üçin ulanar.

Amit aglap duran Ýewanyň ýanyna geldi. Ýewa Amidiň elinden tutup, adamsynyň şeýle agyryny döredenlere Hoş Habary wagyz etme islegine jogap hökmünde başyny atdy. Olaryň yzynda eneatasyna seredip, çagalykda özlerini kakasynyň Isa getirenine gynanan gününü ýatlap duran Rafi durdy. Ol wagtlar durmuş agyrdy, özleriniň betbagtçylyklarynyň soňy ýok ýaly bolup görünýärdi. Ol güýjünde baryny edip, bu täze ynamy kabul etmäge çalşypdy, ýöne günün musson ýagyşlaryna ezilen ýeri guradyşy ýaly haýal bolsa-da, Rafiniň ýüregi ýumşap başlapdy.

— Hawa — diýip, Rafi aýtdy, — bu gün täze başlangyçlaryň günü. Ertir menem kakam bilen gitjek-de, ýolumyzda duş gelenleriň hemmesine Isa we ýeke-täk hak Hudaýyň söýgüsi hakda şaýatlyk etjek.

“Men size dogrusyny aýdýaryn, bugdaý dänesi ýere gaçyp ölmese, ýeke däne bolup galar, yöne öläýse, köp hasyl berer” (Ýohanna 12:24).

Birneme çuňrak seredeliň

Mukaddes Kitap ynamy — bu Hudaýyň Özünüň Kimdigine we geçmişde eden zatlaryna esaslanyp, şoňa laýyklykda hereket edip biljekdigine we edýändigine ynanmakdyr. Ýagny Hudaýyň ygtybarlydygynyň subutnamasyny ýatdan çykarmazlykdyr. Mukaddes Kitap ynamy, başgalara her neneň manysyz bolup görünýän bolsa-da, ol kör dälidir we garaňkylyga tarap bökmeklik dälidir.

E. U. Tozer: “Hudaýa bolan dogry garaýyş we geljekki dünýä bizden özümiziň ýaşayan dünýämize bolan dogry garaýyşy we oňa bolan gatnaşygymyzy talap edýär. Şeýle köp zadyň muňa bagly bolany üçin özümiziň oňa perwaýsyz garamagymyza ýol berip bilmeris”⁵³ diýip ýazýar. Mesihilik ynamy bilen garaýyşlarymyz gündelik durmuşymyzda özüniň beýanyny tapmalydyr. Biziň başga adamlar bilen aragatnaşyklarymyz, stress ýagdaýynda özümizi alyp barşymyz, ylalaşmaýan adamlarymyza bolan gatnaşyklarymyz, şeýle hem, pida edijilik bilen söýmäge taýýarlygymyz — bu zatlaryň hemmesi Hudaýyň söýgüsiniň Mesihiniň gurbanlygy we Mukaddes Ruhun içki hereketi arkaly biziň durmuşymyzy üýtgedendiginiň şaýatlygy bolup hyzmat edýär.

⁵³ Tozer, *Bu dünýä: Çagalar meýdançasymy ýa-da söweş meýdany?*, 66.

Ýoldaky kynçylyklar

“Eý, doganlarym, siz babatda hem şeýledir. Siz Isa Mesihiň haçdaky ölümi arkaly Musanyň Kanuny üçin ölüsiňiz. Hudaýa ýagşy işleriňiziň hasylyny getirer ýaly, siz indi başga Birine, ýagny ölümden direlen Isa Mesihe degişlisiňiz. Biz ynsan tebigatymyza görä ýaşayarkak, bu Kanun biziň beden agzalarymyzda günäli höwesleri oýaryardy. Bu höwesler bizi günäli işlere imrindirip, ölüme eltýardi. Emma biz özümizi tussaglykda saklan Kanun babatda ölüp, ondan azat edildik. Biz indi Kanuna tabyn bolan köne ýörelgä görä däl-de, eýsem Mukaddes Ruha eýerýän täze ýörelgä görä Hudaýa hyzmat edip bileris” (Rimliler 7:4–6).

Erik Foli ejir çekeniniň adamlar däl-de, eýsem, Hudaýdygyny ýygy-ýygydan gaýtalaýar. Biziň janymyz garşymyza aýaga galýanlaryň elinde däl, eger dogrusyny aýtsak, öz elimizde-de däl. Mesihi islendik wagtda wagyz etmäge, Hudaýa doga etmäge ýa-da ölmäge taýýar bolmalydyr.

Ulanys

Şu bapdaky ozal berlen soraga gaýdyp gelýäris: “Eger kelläñize sapança çenäp, Mesihi inkär etmegi buýursalar, siz muny ederdiňizmi?”

Bu soraga öňünden jogap bermegiň mümkin däldigini men gördüm. Men: “Hawa! Men Isa üçin atylmaga taýýar” diýmek isleýärin. Ýöne şol pursat gelende, aslynda, men şonuň ýaly edip bilerinmi? Ruhy çopan Wurmbrand özüne türmede nämäniň garaşýanyny öňünden bilen bolsa, ol olara çydam edip bilmezligini aýdypdy. In güýçli mätäçlik wagtynda Hudaýyň merhemeti gelip, kynçylyklara döz gelip biler ýaly zerur bolan güýji berýär.

Şondan bäri meniň häzir size berjek soragymy berip, öz ýüregimi öwrenmegiň zerurlygyna göz ýetirdim. Mesih üçin atylmaga

taýýarmydygyňyz baradaky soragy özüňize bermegiň deregine edil şu wagt, göni şu ýerde, Onuň özüňize dem almany berip duran şu pursatynda Mesih üçin ýaşamaga taýýarmydygyňyzy özüňizden soraň. Biziň her birimizde Mesihi yglan etme ýa-da ýolumyzda duş gelyän gündelik mümkinçiliklerde Ony inkär etme mümkinçiligimiz bar. Eger biz ejir çeken mesihi, şaýatlar hökmünde ýaşayan bolsak, onda mydama özümizi inkär etme, öz haçymyzy alma we Onuň yzyna eýerme mümkinçiligini gözläris.

Meniň köne dostum her gün, öz imanyny durmuşa ornaşdyrmak üçin, nämendir bir täze zat etmegi öz önünde wezipede goýýar. Mysal üçin, nätanys adama ýylgyryp seredýär, ýanynda duran adam bilen gürleşmek üçin gulagyndaky nauşnigi aýyrýar ýa-da has ýokary derejedäki pidany talap edýän nämendir bir zady edýär. Eger her gün şeýle etseňiz, onda diňe bir öz dünýäňizi üýtgedip başlaman, eýsem kämilleşip hem başlaýandygyňyzy ol aýdýar.

Sizde Mesihi yglan eder ýaly nähili mümkinçilikleriňiz bar? Siz özüňizi — teniňizi hem janyňyzy — Amidiň edişi ýaly, Hoş Habar işine bagyş etdiňizmi?

“Adamy görgüler däl-de, olaryň sebäbi ony ejir çeken adam edýär” diýip, Awgustin aýdypdyr.

Sizi, belki, imanyňyz üçin gynamazlar we öldürmezler, ýöne Awgustiniň belleýşi ýaly, gynamalar däl-de, hut teniňiziň hem janyňyzyň wepalylygy sizi Mesih ugrunda ejir çeken adam edýär.

“Emma siz, söýgüli doganlar, mukaddes imanyňyza bil baglap, biri-biriňize öwüt-ündew ediň. Mukaddes Ruhdan ylhamlanyp, doga-dileg ediň. Rebbimiz Isa Mesih Öz rehimdarlygy arkaly sizi baky ýaşayşa gowşurýança, Hudaýyň söýgüsi bilen ýaşamagy dowam etdiriň. Şübhelenýän adamlara rehim-şepagatly boluň. Başgalary gelejekki jeza odundan halas ediň. Käbirlerine bolsa, Hudaýdan gorkmak bilen rehim ediň, ýöne hüşgär boluň, olaryň durmuşyny harama öwren günäni ýigreniň.

Ýoldaky kynçylyklar

Imandan dänmez ýaly, Hudaý sizi goramagy we şatlykdan dolduryp, Öz şöhratly huzuryňa sizi bütinleý müýnsüz getirmegi başaryandyr. Şonuň üçin Rebbimiz Isa Mesih arkaly ýeke-täk Halasgärimiz Hudaýa şan-şöhrat, güýç-gudrat, hökümdarlyk ezelden, häzir we baky ýar bolsun! Omyň” (Ýahuda 1:20–25).

Teklip: Efesliler 6:10–20-ni okaň we bu parçanyň sizi Mesih ugrunda görgi gören bolmaga nädip has gowy taýýarlanmaga kömek edendigini suratlandyryň.

Jemleme

Başga ýol ýok

*Gözleriň dogry öňe seretsin, nazaryň göni öňe
dikilsin. Aýak basjak ýodaňy dogrula, şonda ähli
ýollaryň berk bolar.*

Süleýmanyň pähimleri 4:25–26

*Hudaý bilen Öz Sözüniň nurunda ýöränimizde,
Oňa şöhrat, diňe Oňa şöhrat! Onuň islegini
amal edýäris, Oňa tabyn hem wepaly bolan
Onda bolýandyr.*

Jon H. Semmis “Oňa gulak as we ynan”

Amidiň, onuň maşgalasynyň we dostlarynyň oýlanylyp tapylan gahrymanlardygyňa garamazdan, bu kitapda gürrüň berlen wakalar “Ejir çekenleriň sesi — Kanadada” gulluk eden wagtymda yzarlanylýan mesihlerden alan interwýularymda gürrüň berlen, hakykatdan bolan wakalar esasynda ýazyldy. Häzirki döwürde yzarlanýlan mesihileriň şaýatlyklaryny nädip has gowy gürrüň bermelidigi hakda pikirlenip ýörkäm, gahrymanlaryň Hudaýyň ebedi wadalaryna bolan bagtyýar umydy bilen utgaşýan wepalylyk hem çydamlylyk taryhynyň bir bitewi bolup sazlaşan ajaýyp şekilini gödüm. Bu “ölüm kölegeli jülgäniň” üstünden geçirip, ýaşyl örülere alyp barýan adatdan daşary iman syýahatyny edýän adaty adamlaryň taryhlarydyr. Mesihiniň yzyna eýermegiň nämedigini men hut şolardan bildim.

Men “*Ýoldaky kynçylyklar*” adyny saýladym, sebäbi Isa бүтін ýazgynyň dowamynda: “Men Ýoldurun” diýip ygılan edýär,

Ýoldaky kynçylyklar

şonuň üçin Onuň yzyna eýerijileri “Ýola degişliler (Ýoluňkylar)” (Resullaryň işleri 9:2, täze rus terjimesi) diýip atlandyryrlar. Isa, şeýle hem, Öz yzyna eýermek üçin Onuň ugrunda görgi görmäge taýýar bolmaklygyň talap edilýändigini hem duýdurypdy. “*Ýoldaky kynçylyklar*” bizi ýolumyzda duş geljek göreşlere taýýarlaýar.

Meni önümde ýaýylyp ýatan ýol mydama özüne çekýärdi. Maňa ýol kireý, barmaly ýeriň salgysyny we kartasyny berseňiz, başga hiç zadam gerek däl. Men mydama durmuşa syýahat — meniň barýan belli bir ýerim — hökmünde garaýardym. Bu meýil kiçijikkäm ejem meni Isa bilen tanyşdyran wagtynda döredi. Özümiň päk ahlakly ene-atanyň maşgalasynda ulalandygym Rebbiň çagyryşyna seslenmäge, Oňa ýüregimi bermäge, Onuň üçin ýaşamaga söz bermäge we muny mümkin boldugyça gowy etmäge maňa kömek etdi. Men yzyna seredenimde Hudaýyň elimden tutup, geçen ýolumyň her bir etapynyň ädimme-ädim alyp geçenini görüp haýran galýaryn. “Ejir çekenleriň sesi — Kanadada” işlemegi hiç haçan arzuw etmändigimi men eýýäm kitabyň başynda aýdypdym. Eger ýol meni başga ugurdan alyp giden bolsa, diýseň bagtly bolardym. Ýöne aslynda bu şeýlemi? Eger men Hudaýda öz durmuşym üçin meýilnamanyň bardygyna ynanyan bolsam, onda ýörejek bolup ymtylýan ýolum özümiň oýlap tapan ýolum bolman, eýsem Hudaýyň meniň üçin düzen ýoly bolýar. Eger bu şeýle bolsa, onda men özüm üçin başga ýol ýok diýen netijä gelmelidirin.

Bu kitapda, biz Mesihniň yzyna eýermek üçin özleriniň haçyny göterýän mesihileriň duçar edilýän yzarlanmalarynyň dürli görnüşlerine seredip geçdik:

- Üstden gülmeler
- Azar bermeler
- Hukugy kemsitmeler
- Töhmät atmalar
- Hujüm etmeler
- Tutmaklyk

Başga ýol ýok

- Gynamaklyk
- Ejir çekmeklik

Ýokarda getirilen yzarlamalar şkalasyna seredip, men: “Öz Ýolumda nähili kynçylyklara duş gelerkäm? Mesih üçin olara çydamaga men näderejede taýýar?” diýip sorag berýärim. Belki, sizem edil men ýaly, häzirki döwre seredip, oppozisiýa nädip garşy durmalydygy we öňe gitmegi dowam etdirip biljekmidigiňiz baradaky soragy özüňize berýänsiňiz. Eger siz synlanylýan ýerde, Emmaus ýolunda (Luka 24:13–35) duran bolsaňyz, onda men sizi üstüňize howp salýan synaglaryň çäklerinden aňyrlara seredip, olaryň arasynda Özüniň gudratygüýçli elleri bilen sizi alyp Barýany we Özüniň ýokary maksatlary hem şöhraty hakda öwüt-nesihatlary Berýäni görmegiňiz üçin “iman gözünü” bermegini Hudaýdan soramaga çagyryýaryn.

Sabina Wurmbrand Mesih ugrunda görgi görmegiň nämedigini bilýärdi, ýöne bu oňa öz Halasgäriniň yzyna eýermäge päsgel bermedi. Ýerdäki syýahaty wagtynda ol görgülere hem gussa garaşýardy, emma öz durmuşy bilen Rebbe doly derejede gulluk etmäge çalşan wagtynda bu onuň Gökdäki Atasynyň aladasyna hem üpjün etmesine garaşmagyna päsgel berip bilmedi. Sabina “*Ruhy çopanyň aýaly*” atly kitabyny şeýle sözler bilen tamamlayar:

“Her gün işler barha köpeliýär. Häzirki döwürde köp sanly ejir çekenleriň atlary mälüm boldy, bütin dünýädäki çagalar ýatjak bolanlarynda, şol atlary dogalarynda Hudaýa ýetirýärler. Şol dogalar eşidilermikä?

Ruhy çopanyň aýaly bolanym üçin men çagalara kenarda durup, açyk deňizde ýüzüp barýan gämä elini bulan oglanjyk hakyndaky wakany köp gürrüň berýärdim. Ol oglanjygyň ýanynda duran bir adam gülüp, oňa:

— Akmak bolma. Sen elini bulaýanyň üçin gämi ugruny üýtgetmeýär! — diýýär.

Ýoldaky kynçylyklar

Ýöne gämi öwrülýär-de, kenara tarap ugraýar. Oglanjyk onuň bortuna münüp:

— Jenap, men akmak däl. Gäminiň kapitany meniň kakam! — diýip gygyrýar.

Biz, şeýle hem, dünýäni Dolandyrýanyň öz Atamyzdygyny we biziň dogalarymyzy eşidýändigini bilmelidiris”⁵⁴.

Mesihdäki erkek hem aýal doganym, mert boluň. Siz ýekelikde gitmäge çagyrylan dälseňiz. Beýlekilerem siziň gidýän ýoluňyz bilen gidýärler. Ýewreýler 12:1 bize şu Ýoldan geçen we onda kynçylyklar gören ullakan şaýatlar (ejir çekenler) buludynyň bizi gurşap alandygyny ýatladýar. Aýadyň nähili gutarýanyňy diňläň, goý, ol siziň ýüregiňizi “her bir düşünjeden ýokary bolan Hudaýyň rahatlygynydan doldursyn” we şertsiz söýgini peşgeş bersin:

“Bizi şeýle köp şaýatlaryň gurşaýandygy üçin, päsgelçilik döredýän her hili ýüki we boýnumyzdan ýapyşan günäleri taşlalyň-da, öňümüzde duran ýaryşda sabyrlylyk bilen ylgaýň. Geliň, gözümizi imanymyzyň gözbaşy we kämilleşdirijisi Isa dikeliň. Ol geljekdäki şatlyga gowuşmak üçin, masgaraçylygy hiç saýyp, haçdaky ölüme döz geldi we Hudaýyň tagtynyň sagynda oturdy. Siz aryp, ruhdan düşmez ýaly, Isa hakda pikir ediň. Ol günäliler tarapyndan köp ezýet çekip, hemmesine çydady” (Ýewreýler 12:1–3).

Ýoldan gideniňizde siziň Mukaddes Ruhň tesellisini duýmagyňyz, Mesihniň barlygyny duýmagyňyz we Ataňyzyň çäksiz söýgüsinde rahatlyk tapmagyňyz üçin doga edýärin.

⁵⁴ Wurmbrand S. *Ruhy çopanyň aýaly*; iňlis dilinden terjime eden M. Tučkowa. Lusk, 2018. S. 295.

Minnetdarlyk

Afrikan nakylynda çagany terbiýelemek üçin bütün obanyň gerekdigi aýdylýar. Munuň düýp manysy ony ulularyň durmuşyna taýýarlamagyň ene-atanyň borjy däl-de, jemgyýetiň wezipesidi-ginde jemlenendir. Bu nakyl kitap ýazmaklyga hem degişlidir, sebäbi men köp adamlara eden kömekleri we degerli goşantlary üçin çuň minnetdar. Men şulara çäksiz minnetdar:

Ýazyjylyk wezipesi maňa aşa agyr ýaly görünüp, özümiň okar ýaly bir zat ýazma ukybymyň bardygyna şübhelenip başlanymda maňa diňe bir göwünlik bermän, eýsem Mukaddes Ruhdan ruhlanma almaga we bu prosesde Oňa bil baglamaga höweslendiren Erige, Aarona we Wanessa minnetdar. Meniň ýeke-täk etmeli işim Rebbiň bu kitaby ýazmak babatdaky maksadyny amala aşyrmaga tabyn bolmakda jemlenendi. Men bu wepaly hem ygrarly dostlaryma minnetdar.

Mesih üçin ýaşamagyň nämäni aňladýanyna has gowy düşünmekde maňa kömek eden Mesihdäki yzarlanylýan maşgalama minnetdar. Bu gymmatly mukaddeslere gulluk etmeklik meniň üçin hakyky tabynlykdyr. Men olaryň köpüsi bilen “Ejir çekenleriň sesi” guramasynda işlänimde tanyşdym. Yzarlanma sezewar edilýändikleri we imanda berk durýandyklary üçin günbatarly erkek hem aýal doganlaryň olara “supermesihiler” diýýändiklerini aýdanymda olar gülýärler. “Bizem edil siz ýaly döwlen hem şowsyz adamlar — diýip, olar garşy çykýarlar. — Biz diňe öz kemçiliklerimize we garşy çykmalara garamazdan, Rebbiň yzyna ünsli düşmegi öwrendik”.

Meniň bilen iman Ýolunda bile ýörän we ýokary galmaryma hem pese düşmelerime garamazdan meni söýen maşgalama minnetdar. Siziň maňa ynanmagyňyz, has takygy, Hudaýyň Öz maksadyny ýerine ýetirmek üçin mende we meniň üstüm bilen

Ýoldaky kynçylyklar

işleýänine ynanmagyňyz, ömrümiň ähli günlerinde Onuň yzyna eýerme islegimde meni ganatlandyrdy.

Meniň “Ejir çekenleriň sesi — Kanadadaky” kärdeşlerime, şeýle hem, bütün dünýädäki şuna degilşi guramalarydaky kärdeşlerime minnetdar: siziň bilen gulluk etmeklik — ummasyz hormat hem şatlykdyr. Özleriniň ýekelikde ejir çekmeýändiklerini bilmekleri üçin biziň yzarlanylýan maşgalamyza kömek etmektäki pida edijiligiňiz meni örän ruhlandyrýar, şonuň üçin size Rebdäki doganlarym diýýänime guwanýaryn. Biz bilelikde Isa Mesihniň Hoş Habaryna duşmançylykly bolan dünýäde Beýik Tabşyrygyň ýerine ýetirilmeginiň üstünde zähmet çekýäris.

Linn Kouplend bilen Karen Stouell, gaty dogry aýdylyşy ýaly, redaktor — ýazyjynyň iň gowy dostudyr. Peýdaly düzedişleriňiz, teklipleriňiz, gymmatly maglumatlaryňyz we goldawyňyz üçin size minnetdar.

Indi meniň hemme zatdan-da beter biynjalyk bolýan pursatym — jemleri jemleme we minnetdarlyk bildirme wagtym gelip ýetdi. Birden kimdir birine minnetdarlyk bildirmegi unudan bolsam näme? Men ötünç sorýaryn we Gökdäki Atamyzyň siziň gowy işleriňizi bilýändigini we meniň bu kitabyň sahypalarynda edip biläýjek zatlarymdan sizi has köp sahylyk bilen sylaglaýjakdygyny bilip köşesýärin.

Indi iň esasy minnetdarlyk — Rebbim hem Halasgärim üçindir. Men Oňa ebedi minnetdardyrýn. Ol Özünü maňa ýaşlygymda açdy-da, Öz yzyna eýermäge çagyrdy. Ol meniň elimden tutup, meni özümiň göz önüne hem getirip bilmejek Ýolumdan alyp bardy. Ähli şöhrat hem öwgi diňe Onuňkydyr!

Mazmuny

“Ejir çeklenleriň sesi” guramasy barada	9
Sözbaşy.	13
Giriş	17
1-nji bap: Syýahat başlanýar	28
2-nji bap: Ýoldaky üstünden gülmeler	41
3-nji bap: Ýoldaky azar bermeler	56
4-nji bap: Ýoldaky hukuklary kemsitmeler.	74
5-nji bap: Ýoldaky töhmetler	95
6-njy bap: Ýoldaky hüjümler	121
7-nji bap: Ýoldaky saklanylmalar	148
8-nji bap: Ýoldaky gynamalar.	169
9-njy bap: Ýoldaky ejir çekmeler	195
Jemleme: Başga ýol ýok	221
Minnetdarlyk	225

ÝOLDAKY KYNÇYLYKLAR

Biziň köpimiz mesihileriň imany ugrunda görgi görýändiglerini eşiden bolsak-da, yzarlamalar geçmişdäki mesihileriň durmuşynda bolup geçdi ýa-da bizden uzakda, mesihilige duşmançylykly territoriýalarda ýaşap, Mesihe bolan imanyny yglan edýänleriň durmuşynda entegem bar diýip pikir etmäge meýilli bolýarys. Bu kitap yzarlamalary häsiýetlendirýän duşmançylykly hereketleriň dürli derejeleriniň bardygyna biziň gözlerimizi açýar-da, bu günäli dünýäde Ýoldan ýörelýänleriň hemmesiniň öz durmuşynda yzarlanmalara garaşyp bilýändiglerini görkezýär.

“Ýoldaky kynçylyklar” kitaby okyja diňe bir yzarlamalaryň dürli görnüşlerini görmäge we tapawutlandyrmaga kömek etmän, eýsem olara garşy durmagy hem öwredýär. Bu kitap “ýyladyşhanadaky” mesihiligi wagyz etmeyär-de, tersine, janly, täsirli hem-de diňe bir ölmän galman, eýsem hatda dowzahyň derwezesiniň önünde hem gülläp oturan ýeňişli imany wagyz edýär.

Kitabyň awtory Floýd Brobbel bize ýakyn we daşda bolan Hudaýyň yzarlanylan ýygnagynda özüniň köp on ýyllyklaryň dowamynda toplan tejribesini paýlaşanda, okyjylaryny şu zatlary ýerine ýetirmäge çagyýar:

- *bu ýalaňçy dünýäde Hudaýyň Ýygnak babatdaky maksadyny görmäge;*
- *Mesihniň Özüniň yzarlanmalara nähili döz gelendigini we olara nähili jogap berendigini bilmäge;*
- *geçmişde we biziň günlerimizde yzyna eýerijileriň Onuň çeken ejirleri arkaly Mesihi nädip miras alyşlaryny öwrenmäge;*
- *yzarlamalaryň kömegi bilen duşmanyň mesihilik ynamyna we şaýatlygyna nädip päsgelçilik döredýändigine göz ýetirmäge;*
- *ýoluňyzda duş geläýjek islendik yzarlanmalara ynam hem söýgi bilen jogap bermegi öwrenmäge.*

FLOÝD BROBBEL — “Ejir çekenleriň sesi — Kanada” gurasasynyň, ýagny yzarlanylan Bütindünýä ýygnaga bagyş edilen gullugyň baş direktory. Floýd mesihileriň yzarlanylan has gyzygn nokatlaryna yzygiderli baryp durýar, yzarlanylan mesihilere goldaw bermek üçin halkara hyzmatdaşlygy döredýär we mydama mesihiler bilen gatnaşykda bolýar. Ol aýaly Wanessa bilen Kanadadaky Ontarioda ýerleşýän Niagarada ýaşaýar, olaryň üç sany ullaň çagalary we iki sany agtygy bar.